

การจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษ
เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย

ดร.ปรีชา เวชศาสตร์

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2560 - 2561

Abstract

Title **Sustainable Management of Vocational Education
Development for Special Administrative Development
Zone in Southern Border Province**

The subject **Social - Psychology**

Researcher **Dr. Preecha Wetchasart, Ph.D Course NDC Class 60**

The unrest situation in the southern border provinces has increased steadily since 2004, affecting the economic, workplace and business were closed. People could not live in normal condition. The unemployment rate were higher than the national average. As a result, the proportion of poor people were higher than the national average. And found that graduated from lower secondary school in the special administrative development zone of the southern border provinces were conduct to study in the ordinary religious affiliation state of study in vocational education. This research was to study the management and development the model of vocational education for special administrative development zone in southern border province. Adding vocational learners and also provides opportunities for populations, young people had access to the management of vocational education in the public sector in their area context and propose to the relevant agencies.

The results of the study were as follows: 1) management of vocational education; the target group in semi-skills (short-term vocational training) had far travel, less school, don't cover area, the budget was limited, discrete practice. So follow by the development model should have professional training center for distant district and training continuously. 2) The status of vocational education at skills level and technical level showed that the students were poor, had far and risk travel. Due to there were few schools in the area. Mostly concentrated in the town and could not learn with the workplace because have less workplace and closure Teaching course and extracurricular activities were not consistent with religious principles. The model of vocational education development at this level should provide professional training center for distant district, provide vocational and high school level course, provide dormitory for students, promote special income. the right place for religious practice and also religious teacher. Provide activities courses that consistent with religious principles, support more vocational education, foreign language skills, Vocational education network, such as job training in abroad and different province network. To understand of vocational education study by networking of vocational counselors, district and provincial networks.

คำนำ

จังหวัดชายแดนภาคใต้ถือเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวล้นเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ตลอดจนรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทางบกและทางทะเล มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและเป็นเชิงประวัติศาสตร์ที่สำคัญมากมาย เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี มีความหลากหลายของเชื้อชาติ ความเชื่อทางศาสนา และการใช้ภาษา

จากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มมีความรุนแรงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา อย่างยืดเยื้อยาวนานต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน การปิดและการยกเลิกกิจการของธุรกิจ กิจการ ร้านค้า สถานประกอบการ ทำให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง เกิดสภาวะการว่างงาน มีสัดส่วนคนจนเพิ่มมากขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเห็นชอบให้กำหนดเป็น เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เข้าสู่ภาวะปกติสุขโดยเร็วแล้ว เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ เพื่อให้มีงานทำ มีรายได้ ประกอบกับมีข้อมูลผู้ที่สำเร็จมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) เข้าศึกษาต่อสายสามัญและศาสนา มากกว่าเข้าศึกษาต่อสายอาชีพ ส่งผลสนับสนุนให้เกิดอัตราการว่างงานและสัดส่วนคนจนมากขึ้น

จากการศึกษายุทธศาสตร์พระราชทานแนวทางแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ จักรีนฤพดินทรสยามมินทรราชิราช บรมนาถบพิตร ที่มีพระราชดำรัสให้หน่วยงานราชการและผู้เกี่ยวข้องนำไปแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลส่งผ่านมายังกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยกำหนดเป็นภารกิจและนโยบายด้านการเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพ ซึ่งจะเห็นได้จาก พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ให้ความสำคัญกับอาชีวศึกษาอย่างมาก เพราะจะกล่าวถึงความสำเร็จของการอาชีวศึกษาในหลายๆ เวที ว่าเป็นการศึกษาที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ดีขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายที่เน้นการผลิตกำลังคนให้มีความรู้ ประกอบอาชีพได้หลากหลาย สร้างกำลังคนที่มีทักษะเชื่อมโยงกับมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐบาล

อีกทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมของประชาชน ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ที่ต้องผลักดันประเทศให้มีบทบาทที่สำคัญในภูมิภาคและเวทีโลกที่ต้องมีการพัฒนาระบบเศรษฐกิจจนเติบโตอย่างมีคุณภาพ มั่นคง แข็งแรง คนไทยต้องมีทักษะ มีศักยภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขัน หมายรวมถึง การขับเคลื่อนพัฒนาประชากรคนไทยให้สอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 ของรัฐบาล ซึ่งเป็นโมเดลเศรษฐกิจที่จะนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำและความ

ค

ไม่สมดุลพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนผ่านประเทศไปสู่ “ประเทศในโลกที่หนึ่ง” ที่มี “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงเป็นการตอบโจทย์การแก้ปัญหาคนว่างงาน สักส่วนคนจน โดยการศึกษาการจัดอาชีวศึกษาและการพัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพให้มากขึ้น โดยศึกษารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาที่เหมาะสมกับบริบท เมื่อเยาวชน ประชาชน เข้ากับการให้บริการในการจัดอาชีวศึกษา เยาวชน ประชาชนก็จะมีอาชีพ มีงานทำ มีรายได้ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของเยาวชน ประชาชนดีขึ้น เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ถูกชักจูงไปเข้าร่วมระบบการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็จะส่งผลให้เกิดความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไปอย่างยั่งยืน

(ดร.ปรีชา เวชศาสตร์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ข้อจำกัดของการวิจัย	8
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	8
คำจำกัดความ	9
บทที่ 2 เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	11
ยุทธศาสตร์พระราชทานในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”	11
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560	15
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน	15
ไทยแลนด์ 4.0 โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจใหม่	21
นโยบายสานพลังงานประชารัฐ	23
แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	31
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	32
พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551	46
แผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)	49
แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 – 2579	60
แผนพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สอดคล้อง กับแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 – 2579	66
ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2555 – 2569)	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทบาท ภารกิจของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)	79
ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของสำนักศึกษาธิการภาค 12 ประจำปี 2559	80
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	84
กรอบแนวคิดของการวิจัย	100
สรุป	100
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	101
วิธีการวิจัย	101
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	107
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	109
การทดสอบข้อมูล	112
การวิเคราะห์ข้อมูล	112
การเก็บรวบรวมข้อมูล	113
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	113
บทที่ 4 ผลการวิจัย	117
ตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคง ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	117
ตอนที่ 2 ศึกษาการพัฒนาารูปแบบและแนวทางการจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	124
ตอนที่ 3 พัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขต พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	154
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	156
สรุปผลการวิจัย	156
ผลการวิจัย	157
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการศึกษา	166
ข้อเสนอแนะ	167
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	169
บรรณานุกรม	170
ภาคผนวก	178
ประวัติผู้วิจัย	224

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2 - 1	จำนวนสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา จำแนกตามขนาด สถานศึกษา	84
2 - 2	จำนวนนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 8 ปีการศึกษา 2559	84

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2 – 1	โมเดลประเทศไทย 4.0	23
2 – 2	แนวคิดประชารัฐ	24
2 – 3	สานพลังประชารัฐ	25
2 – 4	รูปแบบบริษัท ประชากรัฐรักสามัคคีจังหวัด	30
2 – 5	กรอบแนวคิดแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 – 2579	67
2 – 6	กรอบแนวคิดของการวิจัย	100
3 – 1	ขั้นตอนดำเนินการวิจัยทั้ง 4 ชั้น	106
4 – 1	แนวทางการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใน 2 ส่วน	125
4 – 2	รูปแบบนโยบายของรัฐบาลในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	134
4 – 3	รูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบบที่ 1	140
4 – 4	รูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบบที่ 2	143
4 – 5	รูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบบที่ 3	145

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยสถานการณ์ความไม่สงบของจังหวัดชายแดนภาคใต้เมื่อปีพุทธศักราช 2547 ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจ ทำให้เกิดสภาวะการณ์การผลิตหดตัว ผู้ประกอบการจังหวัดชายแดนภาคใต้ขาดความมั่นใจในการลงทุน มีการเลิกกิจการทำให้เกิดปัญหาการว่างงานสูง ซึ่งเป็นการซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ ทำให้รัฐบาลฝ่ายความมั่นคงเข้ามามีบทบาทในการกำกับควบคุมดูแลป้องกันเหตุร้ายต่าง ๆ ตลอดถึงการแก้ไขปัญหาความไม่สงบและพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่ โดยระดมสรรพกำลังจากองค์กรหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา กฎหมาย และระบบราชการที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาในพื้นที่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547) จนถึงปัจจุบันประชาชนยังประสบปัญหาการก่อความไม่สงบอย่างต่อเนื่องในจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และจังหวัดสงขลา (4 อำเภอ) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชน ได้รู้สึกถึงความปลอดภัยในการดำรงชีวิต ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังส่งผลกระทบต่อความยากจน ซึ่งสัดส่วนคนจนของกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นระยะยาวในอนาคต ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยสัดส่วนคนจนเกิดขึ้นจากร้อยละ 20.35 ในปี พ.ศ. 2556 เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.98 ในปี 2557 ซึ่งสูงกว่าสัดส่วนคนจนในระดับประเทศ ซึ่งมีแค่ร้อยละ 13.79 และมีอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นจากปี 2556 มีอัตราว่างงานร้อยละ 1.59 ต่อมาในปี 2557 มีอัตราว่างงานร้อยละ 1.75 (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2559)

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศที่มีวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นแตกต่างจากพื้นที่อื่น และมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมกับประเทศเพื่อนบ้าน คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเห็นชอบในการกำหนดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ ประกอบด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอเทพา) และกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้ชื่อการจัดการศึกษาว่า “การจัดการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” สำหรับหลักการแนวคิดหลักการจัดการศึกษาในจังหวัดภาคใต้ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ได้ใช้หลักการ ได้แก่ 1) หลักการจัดการเพื่อการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนทุกคนทุกช่วงวัยตั้งแต่เด็กปฐมวัย วัยเรียน วัยทำงาน และผู้สูงวัยมีโอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียม (Inclusive Education) เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนกลุ่มปกติกลุ่มด้อยโอกาสที่มีความยากลำบากและ

ขาดโอกาส เนื่องด้วยสภาวะทางเศรษฐกิจและภูมิสังคม ซึ่งรัฐต้องดูแลจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา สนับสนุนผู้เรียนกลุ่มนี้ให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพและความพร้อมอย่างเท่าเทียม กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งหมายรวมถึงกลุ่มผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์การสื่อสาร และการเรียนรู้หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ รวมทั้งบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแล รัฐต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาร่วมกับเด็กปกติในกรณีที่สามารถเรียนได้ 3) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นแนวทางการดำรงชีวิต และการประพฤติปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างพอเพียงเท่าทันและเป็นสุข การศึกษาจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้มีทักษะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอก โดยยึดหลักความพอประมาณ ที่เป็นความพอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นมีการตัดสินใจที่มีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ซึ่งเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมีความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติเพื่อความตระหนักในคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน พากเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต 4) หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (All for Education) การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้กับประชาชนทุกคนเป็นพันธกิจที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสังคมทุกภาคส่วน เนื่องจากรัฐต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการจัดการศึกษาที่ต้องครอบคลุมทุกช่วงวัย ทุกระดับการศึกษา ทุกกลุ่มเป้าหมายด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย สนองความต้องการและความจำเป็นของแต่ละบุคคล และสนองยุทธศาสตร์ชาติและ 3 ความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รัฐจึงต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษาโดยบุคคลกลุ่มบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมจัดการศึกษา เสนอแนะกำกับติดตามและสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ตามความพร้อมเพื่อ ประโยชน์ของสังคมโดยรวม 5) หลักการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม (Integration in multicultural society) การจัดการศึกษาให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขมีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาคนให้มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นการอยู่ร่วมกันของบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีรวมทั้งทัศนคติความเชื่อ ดังนั้น การเรียนรู้เพื่อยอมรับในความแตกต่าง และความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (ศูนย์ประสานงานและ บริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2559) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจ พัฒนาไปสู่ความมั่นคงของพื้นที่ โดยได้น้อมนำกระแสพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดน

ภาคใต้ว่า “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยได้ตั้งศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นหน่วยงานภายในขึ้น เพื่อเป็นหน่วยงานขับเคลื่อนการจัดอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 18 วิทยาลัย เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในเขตพื้นที่ให้เป็นฐานสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันกับหลาย ๆ ประเทศ ในระดับภูมิภาคอาเซียน และประเทศโลกมุสลิม โดยมีมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพเป็นเครื่องมือในการกำหนดสมรรถนะ ยกย่องคุณภาพแรงงานไทยให้ได้มาตรฐานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการอาศัยหลักการการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา องค์กรต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา และยกระดับคุณภาพการศึกษาอาชีวศึกษาของประชาชนชาวไทยชายแดนภาคใต้ให้อยู่ในระดับฝีมือกับการรองรับของประชาคมอาเซียน (ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2558)

จากข้อมูลสารสนเทศการศึกษาในเขตพื้นที่ตรวจราชการที่ 8 สำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ประจำปีการศึกษา 2558 ผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) เข้าเรียนสายอาชีพแค่ร้อยละ 20.79 ซึ่งส่งผลกระทบต่ออัตราการว่างงาน เศรษฐกิจตกต่ำ สัดส่วนคนจนจึงมีมากในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก่อให้เกิดสถานการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) โดยว่าที่ ร.ต.เลิศเกียรติ วงศ์โพธิพันธ์ รองเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความสำคัญว่า “ให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้ หาแนวทางให้เยาวชนและประชาชนเข้าถึงการศึกษาสายอาชีพให้มากขึ้น และควรดึงผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาวิชาชีพ เพื่อแก้ปัญหาความยากจนระดับรายได้ของสังคม และความพยายามในการต่อสู้กับปรัชญาอื่น ๆ และเป็นการลดการถูกชักจูงเยาวชนประชาชน ไปร่วมขบวนการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการแย่งชิงคน แย่งชิงเวลา แย่งชิงพื้นที่ทางสังคม” (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2556) และจากข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2558 สัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 40,533 คน เข้าเรียนสายสามัญ จำนวน 34,163 คน คิดเป็นร้อยละ 79.21 และเข้าเรียนสายอาชีพ จำนวน 6,370 คน คิดเป็นร้อยละ 20.79 (สำนักศึกษาธิการภาค 12, 2558)

ดังนั้น งานวิจัยนี้จะเป็นการศึกษาสภาพการจัดอาชีวศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าใจปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อนำไปกำหนดเป็นรูปแบบการพัฒนาการจัด อาชีวศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ สามารถเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพและมีผู้เข้าถึงการ ให้บริการของภาครัฐ ที่เป็นการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน นำไปสู่การ กำหนดรูปแบบเชิงนโยบาย ก่อให้เกิดการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อเสนอแนวทางให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่จะนำไปจัดการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาเฉพาะการจัดการอาชีวศึกษาในระดับกึ่งฝีมือ คือ การจัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น ระดับฝีมือ คือ การจัดอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และ ระดับเทคนิค คือ การจัดอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย) ตามมติคณะรัฐมนตรี

3. ขอบเขตด้านประชากร

3.1 มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครองของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 18 วิทยาลัย เพื่อให้ทราบถึงสภาพการจัดอาชีวศึกษา ว่าจัดอยู่อย่างไร มีปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่

3.2 มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ผู้นำศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนหอการค้า สภาอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ทราบถึงความมุ่งหวังของผู้สำเร็จการศึกษาด้านทักษะ ความชำนาญ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และบุคลิกภาพ

3.3 มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวศึกษา เพื่อให้ทราบถึงสภาพการจัดอาชีวศึกษา ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ เป็นการผสมผสานระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน โดยจะคำนึงรูปแบบหรือเครื่องมือที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการครั้งนี้ประกอบด้วย

1. กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ และผู้นำองค์กรทางศาสนาของสถานศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 18 แห่งในจังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล สงขลา (4 อำเภอ คือ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย) ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส, วิทยาลัยการอาชีพสุโข-ลก, วิทยาลัยเทคนิคยะลา, วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา, วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา, วิทยาลัยการอาชีพเบตง, วิทยาลัยการอาชีพรามัน, วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี, วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก ปัตตานี, วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี, วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี, วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี, วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี, วิทยาลัยเทคนิคจะนะ, วิทยาลัยการอาชีพนาทวี, วิทยาลัยเทคนิคสตูล, วิทยาลัยการอาชีพละงู และ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล ใช้เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณไปตรวจสอบสภาพการจัดการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และขณะเดียวกันก็จะเป็นการสร้างเครื่องมือปลายเปิดไว้สอบถามความคิดเห็น เพื่อให้ได้ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

2. กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน นักวิชาการทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการอาชีวศึกษา ผู้แทนองค์กรศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้แทนหอการค้าจังหวัด ก็จะนำข้อมูลจากที่ได้ตรวจสอบสภาพการจัดการอาชีวศึกษา ของส่วนที่ 1 มาปรับเป็นเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมายเชิงลึก (In-depth interview research) แล้วนำมาจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อปรับรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ แล้วนำไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ด้านอาชีวศึกษา ด้านศาสนา

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินโครงการครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ 2 ฉบับ และแบบสอบถาม 2 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร และผู้สอน โดยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตต่อสภาพการจัดการอาชีวศึกษาและปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เรียน โดยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสภาพการจัดอาชีวศึกษาและปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. แบบสอบถามฉบับที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามคือผู้เรียน โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตในการดำเนินงานโครงการพัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสถานศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการพัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสถานศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended questionnaire)

4. แบบสอบถามฉบับที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน นักวิชาการทางการศึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการอาชีวศึกษา ผู้แทนองค์กรศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้แทนหอการค้าจังหวัด โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านกระบวนการและผลผลิตในการดำเนินงานโครงการพัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสถานศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการพัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสถานศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended questionnaire)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการรวมถึงรูปแบบการประเมินโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

2. ศึกษาแนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากแผนปฏิบัติการของการอาชีวศึกษา

3. วิเคราะห์โครงการพัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำจุดประสงค์กิจกรรมของโครงการมาวิเคราะห์เป็นรายชื่อ

เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์กิจกรรมของโครงการกับความมุ่งหมายของการวิจัย ตัวบ่งชี้ แหล่งข้อมูล และเครื่องมือในการประเมินโครงการ

4. ศึกษาลักษณะเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และ ศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

5. สร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการประเมินโครงการแบบ CIPP Model ทั้ง 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ 4) ด้านผลผลิต

6. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้ออกแบบไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ ตลอดจนความเหมาะสมในทุก ด้านของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

7. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามไปให้ผู้มีประสบการณ์พิจารณาเพื่อตรวจสอบ ความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์กับเนื้อหาของโครงการ

8. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากผู้มี ประสบการณ์มาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำกลับมาให้ที่อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

9. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองและผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 50 ชุดจากสถานศึกษาที่มีโครงการพัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคง ของสถานศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากนั้นนำข้อมูลมาหาค่าอำนาจ จำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

10. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับแก้แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยศึกษาจากรวบรวมข้อมูล สถิติ และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ เรียบเรียง แนวความคิด

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากประชากร กลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำมาเรียบเรียงข้อมูล

2. การวิเคราะห์ข้อมูลกับข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ มาวิเคราะห์ความเชื่อมโยง มา เรียบเรียง

3. นำข้อมูลที่วิเคราะห์ เรียบเรียง มาสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อให้ได้รูปแบบ การจัดอาชีวศึกษาที่เหมาะสม

4. ผลการสนทนากลุ่ม (Focus group) ไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. นำผลการวิจัยมาสรุปผลการวิจัยและจัดทำข้อเสนอแนะ รูปแบบการจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่สัมภาษณ์
2. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนและตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของการกรอกแบบสอบถามซึ่งทุกฉบับตอบอย่างสมบูรณ์
3. ผู้ประเมินดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามลำดับขั้นตอนดังนี้
 - 3.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้สอน ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการและผู้สอนในสถานศึกษาอื่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
 - 3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ในการดำเนินงานโครงการพัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสถานศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประเมินโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยจำแนกแต่ละด้านและเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายเรียงลำดับระดับความคิดเห็นจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด จำนวน 5 อันดับ เกณฑ์การจัดระดับความคิดเห็น การประเมินโครงการกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละด้าน
4. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการ
5. วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีจัดกลุ่มของข้อเสนอแนะ นำเสนอด้วยการบรรยายเรียงจากข้อเสนอแนะที่มีความถี่จากมากไปหาน้อย

ข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล ได้แก่ ผู้แทนองค์กรศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนผู้ประกอบการ ยังไม่เข้าใจหลักวิธีการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา เพราะผู้ประกอบการนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (สายสามัญ) มากกว่าสายอาชีพ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงสภาพของการจัดอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ได้ทราบถึงรูปแบบของการจัดอาชีวศึกษาที่จะสร้างความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะการสร้างงาน สร้างอาชีพ ก่อให้เกิดรายได้ ส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศ สร้างความสงบสุขให้กับเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ได้แนวทางให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่จะนำไปจัดอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไปได้

คำจำกัดความ

การจัดอาชีวศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาด้านวิชาชีพในระดับระยะสั้น ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการ โดยอาศัยยุทธศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยมาตรการและโครงการของสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ทั้ง 18 แห่ง ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ไปสู่เป้าหมายตามที่ได้กำหนด

เยาวชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง เยาวชนที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่จะเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ยุทธศาสตร์ หมายถึง หลักหรือวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องใช้ในการตัดสินใจเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความถูกต้องและบรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ยุทธศาสตร์เกิดจากกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยผ่านการตัดสินใจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดในการตัดสินใจที่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษา หมายถึง การนำเสนอแนวทางการดำเนินงานทางอาชีวศึกษาด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ต่าง ๆ โดยมีมาตรการที่นำไปสู่การปฏิบัติในระยะยาวในสังคมพหุวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 18 วิทยาลัย ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล และสงขลา (4 อำเภอ คือ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย) ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส, วิทยาลัยการอาชีพสุโหงโกลก, วิทยาลัยเทคนิคยะลา, วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา, วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา, วิทยาลัยการอาชีพเบตง, วิทยาลัยการอาชีพรามัน, วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี, วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกปัตตานี, วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี, วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี, วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี, วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี, วิทยาลัยเทคนิคจะนะ, วิทยาลัยการอาชีพนาทวี, วิทยาลัยเทคนิคสตูล, วิทยาลัยการอาชีพละงู และ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล

มาตรการ หมายถึง สิ่งที่พึงประสงค์หรือความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ทักษะความสามารถในเทคนิคการปฏิบัติงานและเสริมสร้างเจตคติในการพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นสมบูรณ์ขึ้น การฝึกอบรมประกอบด้วยกิจกรรมและวิธีการฝึกอบรมต่าง ๆ กันตามวัตถุประสงค์และลักษณะของบุคคล ซึ่งจะจัดขึ้นเพื่อยกระดับความสามารถของบุคคลให้สามารถปฏิบัติงานใน

ปัจจุบันและอนาคตได้และจะดำเนินการในช่วงเวลาหนึ่งอย่างมีระบบแบบแผนเมื่อต้องการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ทักษะความสามารถและเจตคติเพิ่มขึ้น

หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น หมายถึง เป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่จำเป็นในการประกอบอาชีพในระดับกึ่งผู้ชำนาญงาน เพื่อเตรียมคนที่เข้าสู่ตลาดแรงงานและช่วยคนว่างงานให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้ในระยะเวลาสั้น ๆ ตามความประสงค์และความสามารถของแต่ละบุคคล โดยเสียเวลาน้อยและค่าใช้จ่ายต่ำ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตและช่วยให้ประชาชนระดับฐานรากที่มีรายได้น้อยและขาดโอกาสในการเพิ่มรายได้ อันเป็นเงื่อนไขสำคัญของการเกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้ฐานเศรษฐกิจของประเทศไม่เข้มแข็งอย่างที่เป็นอย่างในปัจจุบัน

ความเป็นพลเมืองดีตามอุดมการณ์และนโยบายความมั่นคง หมายถึง เยาวชนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีคุณลักษณะของสมาชิกในสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม สำหรับเยาวชนควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) ด้านการรักความเป็นไทยในสังคมพหุวัฒนธรรม 2) ด้านความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในกระบวนการเรียนรู้แบบ 2 ภาษา 3) ด้านการสร้างความรู้เข้าใจในประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ 4) ด้านการปฏิบัติตามหลักศาสนาเพื่อสันติวิธี และ 5) ด้านการมีความรักชาติ ศาสนาที่ตนนับถือ

บทที่ 2

เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 ยุทธศาสตร์พระราชทานในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”
- 2.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- 2.3 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
- 2.4 ไทยแลนด์ 4.0 โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจใหม่
- 2.5 นโยบายสานพลังประชารัฐ
- 2.6 แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12
- 2.7 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.8 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551
- 2.9 แผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)
- 2.10 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 - 2579
- 2.11 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579
- 2.12 ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบายยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2555 - 2569)
- 2.13 บทบาท ภารกิจของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
- 2.14 ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของสำนักศึกษาธิการภาค 12 ประจำปี 2559
- 2.15 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.16 กรอบแนวคิดของการวิจัย
- 2.17 สรุป

2.1 ยุทธศาสตร์พระราชทานในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

ยุทธศาสตร์พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อทุกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เชื่อว่าหากทุกฝ่ายร่วมมือกันแก้ไขปัญหาด้วยความ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ตามยุทธศาสตร์พระราชทานอย่างแท้จริงแล้ว การดำเนินการแก้ไขปัญหาความรุนแรงไฟใต้ที่ลุกโชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีปัญหายืดเยื้อยาวนานมากกว่า 10 ปี จะต้องดับมอดลงได้ภายในระยะเวลาอันสั้น สมดังความตั้งใจคืนความสุขให้ประชาชนในพื้นที่ด้ามขวานทอง

“...ก่อนจะทำอะไร ต้องมีความเข้าใจเสียก่อน เข้าใจภูมิประเทศ เข้าใจผู้คน ในหลากหลายปัญหา ทั้งทางด้านกายภาพ ด้านจารีตประเพณีและวัฒนธรรม เป็นต้น และระหว่าง

การดำเนินการนั้นจะต้องทำให้ผู้ที่เราจะไปทำงานกับเขาหรือทำงานให้เขานั้น “เข้าใจ” เรา ด้วยเพราะถ้าเราเข้าใจเขาแต่ฝ่ายเดียว โดยที่เขาไม่เข้าใจเรา ประโยชน์คงจะไม่เกิดขึ้นตามที่ เรามุ่งหวังไว้...”

“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” พระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทาน เพื่อเป็น แนวทางในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้กับหน่วยงานรัฐบาลและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายนำไป ปฏิบัติ

เข้าใจ ทำอะไร เพื่อให้เกิดความ “เข้าใจ” บุคลากรภาครัฐคงต้องศึกษาใช้วิธี ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เข้าใจถึงนโยบายของรัฐ นโยบายศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด ชายแดนภาคใต้ นโยบายกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน นโยบายจังหวัด นโยบาย กรมประชาสัมพันธ์ เพื่อที่จะได้สื่อสารกับประชาชนในพื้นที่ให้ถูกต้อง

เข้าถึง เมื่อทำความเข้าใจกับข้อมูลข่าวสารและแนวทางต่าง ๆ ของภาครัฐแล้ว ก็ต้อง พยายามเข้าถึงพื้นที่ เพื่อไปรับฟังปัญหา รับทราบข้อมูลความจริง ความต้องการของประชาชน อย่างแท้จริง เพื่อนำมาวางแผนดำเนินการประชาสัมพันธ์ถึงแนวนโยบาย และวิธีการแก้ไขปัญหาของ ภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ เข้าใจและให้ความไว้วางใจ มีความรู้สึกรัก ผูกพัน โดยคำนึงถึง กาลเทศะ ความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ โดยต้องดำเนินการให้เกิดความร่วมมือจาก ผู้นำชุมชนต่าง ๆ เช่น ผู้นำศาสนา ผู้นำหน่วยงาน องค์กรบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อประโยชน์ใน การประสานงานการทำงานร่วมกันในทุก ๆ โอกาส โดยสร้างเครือข่ายขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการ เผยแพร่ข่าวสารได้อย่างกว้างขวาง เข้าถึงความเข้าใจในทุกพื้นที่

พัฒนา การพัฒนานั้นเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะแนวทางการพัฒนาจำเป็นจะต้องเป็นส่วนหนึ่งในความต้องการพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่ จำเป็นที่จะต้องมีการทำประชาพิจารณ์ การมี ส่วนร่วม การรับฟังความคิดเห็นอย่างหลากหลาย พร้อมกับต้องชี้แจงในทุกด้าน ทั้งที่เป็นไปได้ และ ไม่อาจเป็นไปได้ จนได้ผลสรุปร่วมกันในที่สุด ผู้ที่จะทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ต้องมีความสามารถ รอบด้าน มีภูมิปัญญา ความรู้ ทันเหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ สามารถเข้ากับประชาชน กลุ่มคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ต้องมีวิธีการสื่อสารที่มีคุณภาพ มีความทันสมัยใช้ได้กับ ทุกพื้นที่ทุกสถานการณ์

หลักเข้าใจ คือ เข้าใจปัญหา เข้าใจประชาชน เข้าใจงานที่ปฏิบัติและงานที่เกี่ยวข้อง เข้าถึง คือ เข้าถึงทุกพื้นที่ เข้าถึงจิตใจประชาชน และพัฒนา คือ พัฒนาในทุก ๆ ด้านควบคู่กันไป กำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างชัดเจน พัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยทุกรัฐบาลที่เข้ามาบริหาร ประเทศต่างได้น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควบคู่กับหลักการเมืองนาการทหาร รวมทั้งใช้แนวทางสันติวิธีเป็น แนวทางการแก้ไขปัญหา ขณะเดียวกันการดำเนินยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นั้น นอกจากจะน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาปรับใช้แล้ว เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560 ที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรี มีมติ แต่งตั้งผู้แทนพิเศษของรัฐบาลการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือคณะผู้แทนพิเศษของ

คณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) ส่วนหน้า จำนวน 13 คน โดยมี พล.อ.อุดมเดช สีตบุตร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ในฐานะประธาน คปต.ส่วนหน้า ประชุมหารือแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน และการประสาน การดำเนินงานร่วมกับทุกภาคส่วนและทุกระดับ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้บรรลุผลตามนโยบายของรัฐบาล และ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2560 และแบ่งมอบงาน สำหรับการมอบ งานของ คปต.ส่วนหน้า ตามกรอบแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2558 – 2560 กำหนดภารกิจไว้ 7 กลุ่ม เพื่อให้ผู้แทนพิเศษฯ ได้ติดตามการดำเนินงานของ หน่วยงานที่รับผิดชอบ และหน่วยงานที่ไม่สังกัดกระทรวง ซึ่งจะทำให้การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดน ภาคใต้ในระยะต่อไปเป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามแนวนโยบายของ นายกรัฐมนตรี และปรากฏผลเป็นรูปธรรมตามคำสั่ง คสช. โดยการแบ่งมอบงาน ดังนี้

1. งานรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

พล.อ.ปราการ ชลยุทธ อดีตแม่ทัพภาคที่ 4 เป็นผู้รับมอบงานในการติดตามการ ดำเนินงานของกระทรวงกลาโหม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกองอำนวยการ รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

2. งานอำนวยความสะดวกธรรมชาติและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ

พล.อ.สกล ชื่นตระกูล อดีตแม่ทัพภาคที่ 4 เป็นผู้รับมอบอำนาจในการติดตามการ ดำเนินงานของกระทรวงแรงงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการสูงสุด

3. งานสร้างความเข้าใจทั้งในและต่างประเทศ / เรื่องสิทธิมนุษยชน

พล.อ.มณี จันทร์ทิพย์ อดีตรองแม่ทัพภาคที่ 4 เป็นผู้รับมอบงานในการติดตามการ ดำเนินงานของกระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานนายกรัฐมนตรีและกรมประชาสัมพันธ์

4. งานการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม

พล.อ.สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับมอบอำนาจ ในการติดตามการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ และ พล.ท.วิวรรณ ปฐมภาคย์ อดีตแม่ทัพ ภาคที่ 4 เป็นผู้รับมอบงานในการติดตามการดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรมและสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

5. งานพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่และคุณภาพชีวิตประชาชน

นายภาณุ อุทัยรัตน์ อดีตเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นผู้รับมอบงานในการติดตามการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และ ศอ.บต. และนายจ่านัล เหมือนดำ อดีตรองเลขาธิการ ศอ.บต. เป็นผู้รับ มอบงานในการติดตามการดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

6. งานเพิ่มประสิทธิภาพภาครัฐและงานขับเคลื่อนนโยบาย

พล.อ.จำลอง คุณสงฆ์ อดีตรองแม่ทัพภาคที่ 4 เป็นผู้รับมอบงานในการติดตามการ ดำเนินงานของกระทรวงพลังงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพล

เรือน (สำนักงาน ก.พ.) และนายพรชาติ บุณนาค อธิบดีรองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เป็นผู้รับมอบงานในการติดตามการดำเนินงานของ สมช. สำนักงานประมาณ และกรมบัญชีกลาง

7. งานแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติวิธี

พล.อ.อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์ อดีตแม่ทัพภาคที่ 4 เป็นผู้รับมอบในการติดตามการดำเนินงานของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสำนักข่าวกรองแห่งชาติ (สขช.) และ พล.อ. อักษรา เกิดผล หัวหน้าคณะพูดคุยสันติสุขพบปะนักวิชาการสันติวิธีเป็นผู้รับมอบงานในการติดตามการดำเนินงานของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกระทรวงคมนาคม

ขณะที่มุมมองของนักวิชาการ พล.อ.เอกชัย ศรีวิลาศ ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล แห่งสถาบันพระปกเกล้า ให้ความเห็นถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า การจัดตั้ง คปต.ส่วนหน้า หรือ ครม.ส่วนหน้า ขึ้นมานั้น เข้าใจว่าเป็นการนำเอางบประมาณลงไปยังพื้นที่ได้อย่างแท้จริง โดยไม่ต้องผ่านหน่วยงานอื่น เพราะแรกเริ่มเดิมทีเวลาจะมีงานหรือกิจกรรมใด ๆ ก็จะไปจัดในพื้นที่รอบนอก อาทิ จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จะทำให้การกระจายรายได้อะไรต่าง ๆ ลงไปที่จังหวัดนั้น ๆ โดยไม่ได้ลงไปยังพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างแท้จริง เพราะฉะนั้นการตั้ง คปต.ส่วนหน้าขึ้นมา มีประโยชน์ตรงที่ 1) งบประมาณลงไปยังพื้นที่ได้อย่างแท้จริง และ 2) สามารถทำให้การบูรณาการแต่เดิมที่มีหลายหน่วยงาน ทำให้กำหนดยุทธศาสตร์แผนงานต่าง ๆ ไม่เป็นเอกภาพ แต่เมื่อมีการกำหนดคณะกรรมการชุดดังกล่าวขึ้นมา ก็จะทำให้ยุทธศาสตร์และแผนงานมีความเป็นเอกภาพในการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหามากยิ่งขึ้น

การที่รัฐบาลได้กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาที่ขึ้นมา ก็เพื่อหวังให้คนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีชีวิตความเป็นอยู่และรายได้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีทั้งนิคมอุตสาหกรรมฮาลาล นิคมอุตสาหกรรมยาง ซึ่งถ้าหากผลักดันได้แล้วจริง ก็จะนำมาซึ่งชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ที่กระด้างได้ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็จะเป็นการทดลองว่า การที่ภาครัฐเข้าไปช่วยให้คนในพื้นที่มีชีวิตความเป็นอยู่และรายได้ที่ดีขึ้น จะเป็นส่วนหนึ่งที่ลดสถิติความรุนแรงได้หรือไม่ ถ้าช่วยได้ก็จะจัดทำเป็นสถิติขึ้นมา และกำหนดเป็นกรอบยุทธศาสตร์ให้มีความชัดเจนต่อไป แนวทางดับไฟใต้ หลักการเมื่องนำการทหารเป็นที่แน่ชัดว่า การใช้กำลังทหารด้วยอาวุธเข้าแก้ไขปัญหาจะไม่สามารถตอบโจทย์ช่วยลดความรุนแรงลงได้ ในทางกลับกันหากเราใช้หลักการเมื่องนำการทหาร ด้วยการช่วยเหลือให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยที่ไม่ใช้กำลังอาวุธในการแก้ไขปัญหา หากแต่เน้นงานพัฒนาเข้ามาแทนที่ พร้อมทั้งสร้างความปลอดภัยให้กับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ก็จะส่งผลให้สถานการณ์ความรุนแรงลดสถิติลงได้ สำหรับพระราชดำรัส “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ถือเป็นแก่นนำเอาหลักปรัชญาดังกล่าวที่ทุกหน่วยงานในพื้นที่ล้วนยึดถือมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งานด้านความมั่นคง เพราะว่าการจะเข้าใจและเข้าถึงคนในพื้นที่เราต้องดูก่อนว่า วัฒนธรรมชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่เป็นอย่างไร เพราะร้อยละ 80% เป็นคนมุสลิมนับถือศาสนาอิสลาม ดังนั้น เจ้าหน้าที่ทุกคนจะต้องศึกษาความเป็นอยู่ของพวกเขาตั้งแต่เกิดจนตาย ว่ามีขนบประเพณี ความเป็นอยู่เป็นอย่างไร อาทิ คนมุสลิมไม่ชอบหมูเพราะเป็นสัตว์สกปรก หรือการที่จะขึ้นบ้านเขาจะต้องถอดรองเท้า รู้ว่าการละหมาดเวลาใดบ้าง เมื่อเราเข้าใจและเข้าถึงชีวิต

ความเป็นอยู่ของคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว เราก็ต้องพัฒนาคนในพื้นที่ด้วย การพัฒนานั้นจะต้องพัฒนาบนพื้นฐานวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของพวกเขา มิใช่พัฒนาตามแบบส่วนกลางที่เป็นทุนนิยมเสรี เพราะคนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ก็ต้องอยู่อย่างพอเพียง เป็นต้น

2.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

หมวด 5 หน้าที่แห่งรัฐ มาตรา 54 วรรค 3

ภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

2.3 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

1. รัฐธรรมนูญกับยุทธศาสตร์ชาติ

ภายหลังผลประชามติ เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 ยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นกรอบอย่างหนึ่งในการจัดทำนโยบายและจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลชุดต่อ ๆ ไป เช่น

มาตรา 65 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย ยุทธศาสตร์ชาติเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา 275 ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีกฎหมายตามมาตรา 65 วรรคสองให้แล้วเสร็จภายใน 120 วันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปีนับแต่วันที่กฎหมายดังกล่าวบังคับ

2. สถานะและทิศทางการปรับตัวของประเทศไทย

2.1 สถานะด้านเศรษฐกิจ

ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางตอนบน คาดว่า จะเป็นประเทศที่มีรายได้ระดับสูง เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (2565 – 2569) มีการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันบนฐานความรู้ การสร้างสรรค์คุณค่าให้กับสินค้าและบริการ การย้ายฐานการผลิตและบริการที่ซ่องค้ความรู้อันสูง การบริหารจัดการการลงทุนของไทยในต่างประเทศ ซึ่งมีอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยโดยรวมอยู่ในอันดับที่ 30 จาก 60 ประเทศชั้นนำ ในขณะที่ประเทศมาเลเซียอยู่ในอันดับที่ 14 และประเทศสิงคโปร์อันดับที่ 3 โดยสมรรถนะทางเศรษฐกิจและประสิทธิภาพภาคเอกชนอยู่ในอันดับที่ดี ในขณะที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการศึกษา อยู่ในอันดับที่ไม่ดี โครงสร้างการผลิตมีการเปลี่ยนผ่านจากภาคเกษตรและอุตสาหกรรม ไปสู่บริการมากขึ้น มีสัดส่วนภาคบริการต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสูงสุด เปิดโอกาสให้ประเทศก้าวสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ เศรษฐกิจสร้างสรรค์และดิจิทัล แม้ว่าตกอยู่ในฐานที่มีคู่แข่งทางการค้าในตลาดโลกจำนวนมาก แต่มีแนวโน้มขยายอุปสงค์ภายในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ ภาคเกษตรของไทย 10% ยังเป็นแหล่งผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญ กำลังปรับตัวสู่การใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เพราะประสิทธิภาพและต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่ง รวมทั้งการเป็นสังคมผู้สูงอายุทำให้แรงงานภาคเกษตรลดลง อุตสาหกรรม 37% การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมศักยภาพที่เป็นฐานรายได้เดิมกำลังปรับตัวเข้าสู่การใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในทุกขั้นตอนของการผลิต และสร้างอุตสาหกรรมใหม่ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อรองรับการเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ สร้างสรรค์และดิจิทัล บริการ 53% การท่องเที่ยวและธุรกิจบริการ มีบทบาทมากขึ้นตามลำดับในระบบเศรษฐกิจไทย นำไปสู่การเป็นชาติการค้าและบริการ (Trading Nation) บนฐานดิจิทัล ด้านการต่างประเทศความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับภูมิภาคและโลกมีมากขึ้น โดยเฉพาะภูมิภาคอาเซียน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต จะนำไปสู่การสร้างอำนาจการต่อรองการเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อมขยายตลาดและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 1) ประเทศไทยมีที่ตั้งซึ่งมีศักยภาพเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค 2) ประเทศไทยกำลังสร้างระบบเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตระดับภูมิภาค 3) การเปิดเสรีภายใต้ข้อตกลงเขตเศรษฐกิจอาเซียน นำมาซึ่งโอกาสที่สำคัญ ๆ หลายประการต่อการยกระดับศักยภาพการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย

2.2 สถานะด้านสังคม

กำลังแรงงานลดลง คนไทยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น สัดส่วนคนจนเหลือร้อยละ 10.5 ในปี 2557 แต่ความเหลื่อมล้ำยังสูงในทุกมิติ ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ทำให้ภาระการคลังเพิ่มขึ้น อัตราการพึ่งพาของประชากรวัยแรงงานต้องแบกรับดูแลผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น มีแนวโน้มพึ่งพาแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน และสามารถขยายตลาดสินค้าผู้สูงอายุในประเทศ การพัฒนาคนของประเทศไทยมีแนวโน้มอย่างต่อเนื่อง คนไทยมีการศึกษาเพิ่มสูงขึ้น มีสุขภาพดีขึ้น ได้รับหลักประกันสุขภาพทั่วถึง แต่ยังต่ำกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย คนไทยมีโอกาสได้รับการศึกษาเพิ่มสูงขึ้นแต่ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คนไทยมีสุขภาพดีขึ้น ได้รับหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ผลิตภาพการผลิตแรงงานไทยยังต่ำ ความต้องการกำลังคนที่มีทักษะและองค์ความรู้สูงทั้งปริมาณและคุณภาพเพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากการเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 แต่ไทยสามารถดึงดูดแรงงานจากต่างประเทศ และต้องป้องกันการไหลแรงงานทักษะสูงสู่ประเทศที่มีค่าแรงสูงกว่า ความยากจนและความเหลื่อมล้ำลดลง แต่ยังเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ความขัดแย้งในสังคม และมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นภายใต้ยุคอุตสาหกรรม 4.0 เพราะคนมีทักษะสูงจะมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่คนที่มีทักษะต่ำจะตกงาน เพราะหุ่นยนต์จะเข้ามาทำงานแทน สังคมไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตการณ์นิยมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสวัฒนธรรมต่างชาติที่หลากหลาย เพราะขาดทักษะการคิด วิเคราะห์ ไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดี เพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยมและพฤติกรรมให้สามารถปรับตัวเข้ากับกระแสใหม่ของโลกได้

2.3 สถานะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พื้นที่ป่าไม่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง การปล่อยก๊าซเรือนกระจก 7% ของการปล่อยในกรณีปกติ ในปี 2563 ภาวะโลกร้อนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ วิกฤติน้ำ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้เกิดภัยพิบัติให้รุนแรงมากขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม และความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรจะมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น การบริหารจัดการน้ำทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพยังขาดประสิทธิภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติได้รับการแก้ไข แต่โดยรวมยังมีสภาพเสื่อมโทรม

2.4 สถานะด้านความมั่นคง

ประเทศไทยมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหลักที่ยึดโยงคนในชาติให้เกาะเกี่ยวกันอย่างแน่นแฟ้น แต่ยังคงถูกล่วงละเมิดด้วยการให้ข้อมูลที่บิดเบือนผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ จนทำให้ไทยมีความเสี่ยงต่อการก่อการร้าย ประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงในด้านไซเบอร์ โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ประมาณ 1 ใน 5 เครื่องในประเทศถูกโจมตีของโปรแกรมที่ไม่พึงประสงค์ และในอนาคตแนวโน้มความเสี่ยงอาจจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ประเทศไทยเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่หลากหลายรูปแบบและมีวิธีการที่ซับซ้อนมากขึ้น

2.5 สถานะด้านการบริหารจัดการในภาครัฐและธรรมาภิบาล

การให้บริการประชาชนมีการปรับปรุงดีขึ้นมาก แต่ยังไม่ได้มาตรฐานสากลเผชิญปัญหาขาดกำลังคนทดแทนข้าราชการที่เกษียณอายุ และคุณภาพของบุคลากรภาครัฐลดลง ภาครัฐไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคสังคมออนไลน์ ปัญหาการทุจริต (corruption) ได้ขยายไปในวงกว้างทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน กฎหมายล้าสมัยและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

2.6 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเป็นกุญแจสำคัญของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและการทำงาน การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ทำให้เกิดยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่งทุกอย่าง (Internet of Things) การเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) จะเป็นยุคที่มีการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการผลิตทั้งหมด เงื่อนไขเศรษฐกิจภูมิภาคและโลกและผลกระทบต่อประเทศไทยในระยะ 5 ปีข้างหน้า คือ เศรษฐกิจยังมีแนวโน้มขยายตัวช้า รูปแบบการค้ามีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่การค้าเสรีมากขึ้น และมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่หลากหลายขึ้น บทบาทของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคอาเซียนจะมากขึ้น ส่วนการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมจะมีการเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลก แรงงานทักษะสูงและมีความสามารถเฉพาะทางจะขาดแคลนมาก ในขณะที่แรงงานทักษะต่ำจะตกงาน มีความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เท่าเทียมกันขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะการปฏิวัติอุตสาหกรรมสู่อุตสาหกรรม 4.0 การเคลื่อนไหวของกระแสวัฒนธรรมโลกที่รวดเร็วขึ้นในยุคดิจิทัล ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติมีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ความร่วมมือทางด้านนี้มีความเข้มข้นมากขึ้น มีข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จะทวีความเข้มข้น วาระการพัฒนาของโลกหลัง ค.ศ. 2015 เป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในอีก 15 ปีข้างหน้า ด้านความมั่นคงภายในและระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนา

ประเทศอย่างกว้างขวาง เกิดความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์และการสร้างอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ สถานการณ์ความมั่นคงกับประเทศรอบบ้าน การเติบโตของลัทธิก่อการร้ายและวิกฤติอพยพย้ายถิ่นของผู้ลี้ภัยในยุโรปที่กำลังแผ่ขยาย การบริหารจัดการอาชญากรรมไซเบอร์ และสิทธิเสรีภาพ

วิสัยทัศน์ : ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ที่เข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน ระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใส ตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมีความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ยกกระดับเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น เศรษฐกิจมีความสามารถในการแข่งขันสูง สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ สร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต และเป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาคทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจมีบทบาทสำคัญในระดับภูมิภาคและระดับโลก เกิดสายสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้า ความสมบูรณ์ในทุนที่สามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่อง ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่จะสามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศน์ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับกฎระเบียบของประชาคมโลก ซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อการพัฒนาในทุกระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน ประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อนาคตประเทศไทยปี 2579 : ร่วมมือกันขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปสู่เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำน้อย ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในเวทีระดับภูมิภาคและระดับโลก มีระบบการบริหารภาครัฐมีขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพ ทันสมัย รับผิดชอบต่อ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และประชาชนมีส่วนร่วม ระบบเศรษฐกิจมีความเป็นชาติการค้า บนฐานการขยายตัวของอุตสาหกรรมแห่งอนาคต การท่องเที่ยวตลาดคุณภาพ การบริการคุณภาพ

การค้าส่ง ค้าปลีก และเศรษฐกิจดิจิทัลที่เข้มข้น คนไทยในอนาคตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก

3. กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ

1. ด้านความมั่นคง

1.1 เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.2 ปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศและพัฒนาความมั่นคงทางการเมือง ขจัดคอร์รัปชัน สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

1.3 การรักษาความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยภายใน ตลอดจนการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนและชายฝั่งทะเล

1.4 การพัฒนาระบบกลไก มาตรการและความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ และรักษาคุณภาพความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่

1.5 การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการผนึกกำลังป้องกันประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ

1.6 การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและระบบบริหารจัดการภัยพิบัติรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

1.7 การปรับกระบวนการทำงานของกลไกที่เกี่ยวข้องจากแนวตั้งสู่แนวนานมากขึ้น

2. ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

2.1 การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการค้า การลงทุน พัฒนาสู่ชาติการค้า

2.2 การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ เสริมสร้างฐานการผลิตเข้มแข็ง ยั่งยืน และส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยสู่เกษตรยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.3 การพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาทักษะผู้ประกอบการยกระดับผลิตภาพแรงงานและพัฒนา SMEs สู่สากล

2.4 การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและเมือง พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และพัฒนาระบบเมืองศูนย์กลางความเจริญ

2.5 การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการขนส่ง ความมั่นคงและพลังงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิจัยและพัฒนา

2.6 การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา กับนานาชาติประเทศ ส่งเสริมให้ไทยเป็นฐานของการประกอบธุรกิจ ฯลฯ

3. ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

- 3.1 พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต
- 3.2 การยกระดับการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง
- 3.3 ปลุกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์
- 3.4 การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพที่ดี
- 3.5 การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย

4. ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

- 4.1 สร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม
- 4.2 พัฒนาระบบบริการและระบบบริหารจัดการสุขภาพ
- 4.3 มีสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมสูงวัย
- 4.4 สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม ทูทางวัฒนธรรมและความ

เข้มแข็งของชุมชน

- 4.5 พัฒนาการสื่อสารมวลชนให้เป็นกลไกในการสนับสนุนการพัฒนา

5. ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- 5.1 จัดระบบอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
- 5.2 วางระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพทั้ง 25 ลุ่มน้ำ เน้นการปรับ

ระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ

- 5.3 การพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 5.4 การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 5.5 การร่วมลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศ

- 5.6 การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

6. ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

- 6.1 การปรับปรุงโครงสร้าง บทบาท ภารกิจของหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาดที่

เหมาะสม

- 6.2 การวางระบบบริหารราชการแบบบูรณาการ
- 6.3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ
- 6.4 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- 6.5 การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ให้ทันสมัยเป็นธรรมและเป็นสากล
- 6.6 พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ
- 6.7 ปรับปรุงการบริหารจัดการรายได้และรายจ่ายของภาครัฐ

2.4 ไทยแลนด์ 4.0 โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจใหม่

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาน่าจะอยู่ชั้นประถมปลาย บัดนี้ล่วงเลยมากกว่า 40 ปี แล้วประเทศไทยก็ยังเป็นประเทศกำลังพัฒนาอยู่ แต่เมื่อไม่นานมานี้ น่าจะเป็นแสงสว่างแล้ว โจทย์คงจะได้ถูกแก้แล้ว และจะได้เห็นประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้วจริง ๆ หลายคนคงผ่านหูผ่านตา คำว่า “ประเทศไทย 4.0” หรือ “ไทยแลนด์ 4.0” มาบ้างแล้ว แต่ก็เชื่อว่า หลายคนยังไม่รู้จัก “ประเทศไทย 4.0” หรืออาจจะรับรู้แต่ไม่สนใจ

1. ไทยแลนด์ 4.0 คืออะไร ?

“ไทยแลนด์ 4.0” เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้ เพื่อให้เข้าใจ “ประเทศไทย 4.0” ขอไล่เรียงเพื่อให้เห็นภาพ คือ ประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมามีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ยุคแรก ขอเรียกว่า “ประเทศไทย 1.0” เน้นการเกษตรเป็นหลัก เช่น ผลิตและขายพืชไร่ พืชสวน หมู หมา กา ไข่ เป็นต้น ยุคสอง ขอเรียกว่า “ประเทศไทย 2.0” เน้นอุตสาหกรรมแต่เป็นอุตสาหกรรมเบา เช่น การผลิตและขายรองเท้า เครื่องหนัง เครื่องดื่ม เครื่องประดับ เครื่องเขียน กระเป๋า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น และในปี พ.ศ. 2559 จัดอยู่ในยุคที่สามขอเรียกว่า “ประเทศไทย 3.0” เป็นอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก เช่น การผลิตและขาย ส่งออกเหล็กกล้า รถยนต์ ถังน้ำมัน แยกก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ เป็นต้น แต่ไทยในยุค 1.0 2.0 และ 3.0 รายได้ประเทศยังอยู่ในระดับปานกลาง จึงต้องริบพัฒนาเศรษฐกิจสร้างประเทศ จึงเป็นเหตุให้นำไปสู่ยุคที่สี่ให้รหัสใหม่ว่า “ประเทศไทย 4.0” ให้เป็นเศรษฐกิจใหม่ (New Engines of Growth) มีรายได้สูง โดยวางเป้าหมายให้เกิดภายใน 5-6 ปีนี้ คล้ายกับการวางภาพอนาคตทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนของประเทศที่พัฒนา เช่น สหรัฐอเมริกา “A Nation of Makers” อังกฤษ “Design of Innovation” อินเดีย “Made in India” หรือประเทศเกาหลีใต้ที่วางโมเดลเศรษฐกิจในชื่อ “Creative Economy”

2. ไทยแลนด์ 4.0 มีลักษณะอย่างไร?

“ประเทศไทย 4.0” เป็นความมุ่งมั่นของนายกรัฐมนตรี ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยมีฐานคิดหลัก คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น ดังนั้น “ประเทศไทย 4.0” จึงควรมีการเปลี่ยนวิธีการทำที่มีลักษณะสำคัญ คือ เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบันไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น เป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่และรัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่

ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups บริษัทเกิดใหม่ที่มีศักยภาพสูง เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High Value Services และเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง

3. ไทยแลนด์ 4.0 จะพัฒนาเรื่องใดบ้าง ?

เพื่อให้เกิดผลจริงต้องมีการพัฒนาวิชาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา แล้วต่อยอดในกลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย ดังนี้

1. กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ เช่น สร้างเส้นทางธุรกิจใหม่ด้านเทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีอาหาร เป็นต้น
2. กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ เช่น พัฒนาเทคโนโลยีสุขภาพ เทคโนโลยีการแพทย์ สปา เป็นต้น
3. กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม เช่น เทคโนโลยีหุ่นยนต์ เป็นต้น
4. กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว เช่น เทคโนโลยีด้านการเงิน อุปกรณ์เชื่อมต่อออนไลน์โดยไม่ต้องใช้คน เทคโนโลยีการศึกษา อี-มาร์เก็ตเพลส อี-คอมเมิร์ซ เป็นต้น
5. กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง เช่น เทคโนโลยีการออกแบบ ธุรกิจไลฟ์สไตล์ เทคโนโลยีการท่องเที่ยว การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ เป็นต้น

4. ไทยแลนด์ 4.0 จะพัฒนาอย่างไร ?

การพัฒนาประเทศภายใต้โมเดล “ประเทศไทย 4.0” จะสำเร็จได้โดยใช้แนวทาง “สานพลังประชารัฐ” เป็นตัวการขับเคลื่อน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ภาคการเงินการธนาคาร ภาคประชาชน ภาคสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัยต่าง ๆ ร่วมกันระดมความคิดฉันทกกำลังขับเคลื่อนผ่านโครงการ บันทึกความร่วมมือ กิจกรรมหรืองานวิจัยต่าง ๆ โดยการดำเนินงานของ “ประชารัฐ” กลุ่มต่าง ๆ อันได้แก่ กลุ่มที่ 1 การยกระดับนวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ การปรับแก้กฎหมายและกลไกภาครัฐ พัฒนาคัลสเตอร์ภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคต การดึงดูดการลงทุน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน กลุ่มที่ 2 การพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ กลุ่มที่ 3 การส่งเสริมการท่องเที่ยวและไมล์ การสร้างรายได้ และการกระตุ้นการใช้จ่ายภาครัฐ กลุ่มที่ 4 การศึกษาพื้นฐานและพัฒนาผู้นำ (โรงเรียนประชารัฐ) รวมทั้งการยกระดับคุณภาพวิชาชีพ และกลุ่มที่ 5 การส่งเสริมการส่งออก และการลงทุนในต่างประเทศ รวมทั้งการส่งเสริมกลุ่ม SMEs และผู้ประกอบการใหม่ (Start Up) ซึ่งแต่ละกลุ่มกำลังวางระบบและกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายอย่างเข้มข้น

แผนภาพที่ 2 – 1 โมเดลประเทศไทย 4.0

โดยสรุป กระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศไทยภายใต้ “ประเทศไทย 4.0” เป็นอีกนโยบายหนึ่งที่เป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศไทยในระยะยาว เป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์รัฐบาล เป็นรูปแบบที่มีการผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัยและการพัฒนา และการปฏิรูปการศึกษาไปพร้อม ๆ กัน เป็นการผนึกกำลังของทุกภาคส่วนภายใต้แนวคิด “ประชารัฐ” ที่ผนึกกำลังกับเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ การวิจัยพัฒนา และบุคลากรทั้งในและระดับโลก

แนวคิดทิศทางการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวเข้าสู่โมเดล “ประเทศไทย 4.0” ของรัฐบาลในปัจจุบัน จะเป็นได้จริงแค่ไหนไม่ใช่คอยติดตามอย่างเดียว แต่ต้องช่วยกันทุกฝ่าย คนละไม้คนละมือตามภารกิจโดยเฉพาะคนในวงการศึกษา คิดว่านี่เป็นแสงสว่างจ้าที่เดียวที่จะทำให้ไทย หลุดพ้นจาก “ประเทศกำลังพัฒนา” กลายเป็น “ประเทศพัฒนาแล้ว” อย่างแท้จริงซักที

2.5 นโยบายสานพลังประชารัฐ

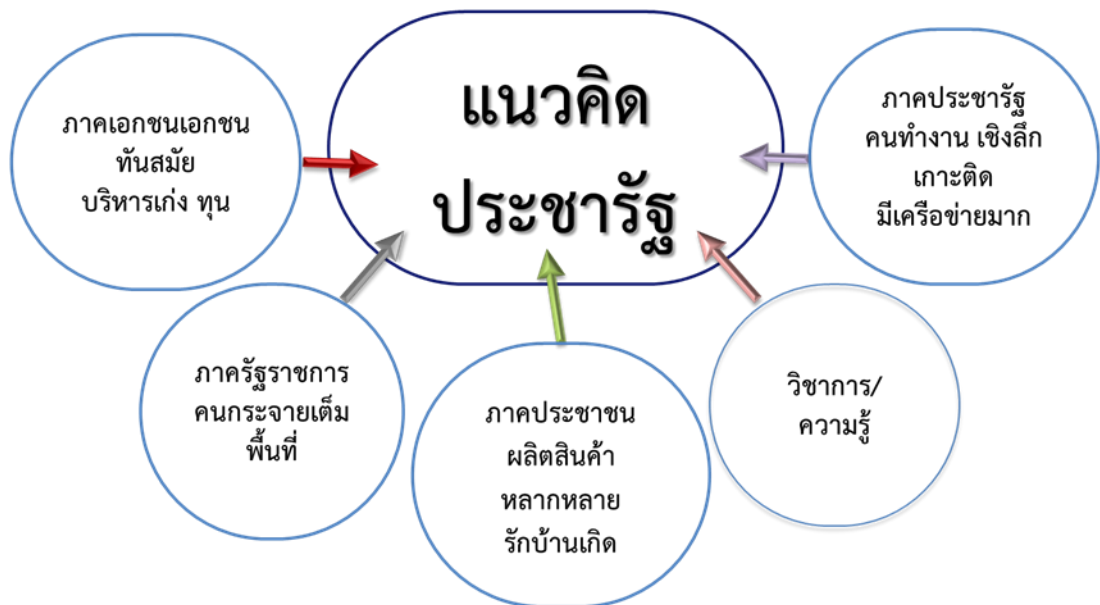
ความเป็นมา

รัฐบาลได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งที่ผ่านมามีการดำเนินการในหลายมาตรการ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและประชาชนผู้มีรายได้น้อย ทั้งทางด้านการลดต้นทุนการผลิต การให้ความรู้ การสร้างมูลค่าเพิ่ม การตลาด การช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิต และการใช้แนวคิด “ประชารัฐ” มาเป็นตัวการแก้ไขปัญหา โดยอาศัยกลไกความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

“ประชารัฐ” คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาประชาชน ช่วยกันแก้ปัญหา และคิดหาทางสร้างอนาคตให้ประเทศไทย ผ่านโครงสร้างการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งมันลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

แผนภาพที่ 2 – 2 แนวคิดประชารัฐ

เศรษฐกิจพอเพียง - อาชีพ /รายได้/ความร่วมมือ ชุมชนเข้มแข็ง

1. รัฐบาลมีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำ สร้างรายได้และความเจริญ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้ครอบคลุมทั้งประเทศ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับภาครัฐเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศในเรื่อง มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558 รับทราบการแต่งตั้งคณะกรรมการภาครัฐและภาคเอกชน 12 คณะ ประกอบด้วย กลุ่ม Value Driver 7 คณะ และกลุ่ม Enable Driven 5 คณะ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐของรัฐบาล ซึ่งคณะกรรมการทั้ง 12 คณะ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1.1 ดำเนินการในลักษณะหุ้นส่วนภาครัฐ เอกชน และประชาชน

1.2 เน้นกิจกรรมที่เป็น Action Based

1.3 ครอบคลุม 4 เสาหลัก คือ ธรรมาภิบาล นวัตกรรมและผลิตภาพการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ และการมีส่วนร่วมในความมั่งคั่ง

1.4 ภาคเอกชนนำโดยภาครัฐเป็นผู้อำนวยการความสะดวกและสนับสนุน

2. แนวคิดประชารัฐ เป็นการเอาจุดเด่นของแต่ละภาคส่วนมารวมกัน 5 ภาคส่วน

2.1 ภาคราชการ จุดเด่น คือ มีคนมากกระจายอยู่เต็มพื้นที่ มีองค์ความรู้ มีงบประมาณและบทบาทหน้าที่ตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ

2.2 ภาคเอกชน จุดเด่น คือ ทันสมัย บริหารจัดการเก่ง มีทุนที่คล่องตัว

2.3 ภาคประชาชน จุดเด่น คือ มีฝีมือ มีความสามารถผลิตสินค้า รักบ้านเกิด

2.4 ภาควิชาการ จุดเด่น คือ มีองค์ความรู้ เทคโนโลยี การค้นคว้าวิจัยเพื่อต่อยอด

2.5 ภาคประชาสังคม จุดเด่น คือ ทำงานเชิงลึก เกาะติด มีเครือข่ายมาก

ภารกิจสำคัญของรัฐบาลในอนาคต คือการสร้างฐานรากประเทศสู่อนาคตตามโมเดล “ไทยแลนด์ 4.0” ซึ่ง 1 ใน องค์ประกอบหลัก คือ การขับเคลื่อนประเทศผ่านกลไก “ประชารัฐ” จะต้องมุ่งทำงานแบบบูรณาการ ให้เกิดการเชื่อมโยง ประสานสอดคล้องกัน เพราะปัญหาของหลายภาคส่วนล้วนมีความเกี่ยวข้องและมีผลกระทบซึ่งกันและกัน ปัญหาสาธารณสุขของประเทศมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น หลายฝ่ายจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือพนักงาำลังระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในภาครัฐด้วยกันเองและระหว่างภาครัฐกับภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคมมากขึ้น

เดิมอาจจะคุ้นชินกับการบริหารราชการในลักษณะบนลงล่าง แต่จากนี้เราต้องบริหารงานทั้งล่างขึ้นบน/บนลงล่าง ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน จึงขอให้ท่านมองและคิดแบบองค์รวมหรือการเชื่อมโยงผสมผสานกัน (Matrix) โดยใช้กลไกประชารัฐควบคู่กันไป เอาความต้องการประชาชนเป็นตัวตั้ง เน้นการมีส่วนร่วม หน่วยงานภาครัฐต้องไปช่วยสะท้อนความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด ขอให้เข้าใจว่า ยุทธศาสตร์ประชารัฐของรัฐบาลนี้จะเป็นความร่วมมือกันในเชิงสร้างสรรค์ดึงเอาจุดแข็งของแต่ละภาคส่วนมีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน มาช่วยกันสร้างพลังในการทำความดีเพื่อชาติ เพื่อประชาชนทุกคน โดยจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

แผนภาพที่ 2 – 3 สานพลังประชารัฐ

สานพลังประชารัฐ คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ช่วยกันแก้ปัญหา และคิดหาทางสร้างอนาคตให้ประเทศไทย ผ่านโครงสร้างการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งมั่น ลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขัน โดยมีคณะทำงานร่วมรัฐ - เอกชน - ประชาชน จำนวน 12 คณะ เป็นกลไกขับเคลื่อนนโยบาย “สานพลังประชารัฐ”

วัตถุประสงค์

- ๑.ลดความเหลื่อมล้ำ
- ๒.พัฒนาคุณภาพคน
- ๓.เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ

1. การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งตามนโยบายรัฐบาลปัจจุบัน ด้วยเหตุที่มีข้อสรุปเชิงสถิติหลายด้านที่ชี้ให้เห็นพัฒนาการความเป็นมาของปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยหลายเรื่องจากผลพวงวิธีการการพัฒนาที่ผ่านมา ทั้งในด้านช่องว่างรายได้ โอกาสทางการศึกษา การมีงานทำและความมั่นคงในอาชีพ ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหายาเสพติด ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความอบอุ่นและและอยู่อย่างมีความสุขของครอบครัว ซึ่งทั้งหมดพันผูกกันซับซ้อนเป็นลูกโซ่จนยากที่จะหาจุดเริ่มต้นแก้ไข ปัญหาอย่างหนึ่งอย่างใดแบบแยกส่วนคิดได้

อย่างไรก็ดี เป็นที่ยอมรับว่าปัญหาเศรษฐกิจครัวเรือนของสมาชิกสังคมกลุ่มใหญ่ที่สุดคือ คนส่วนใหญ่ที่เป็นเกษตรกรและอาศัยอยู่ในชนบท ส่วนหนึ่งอพยพมารับจ้างหรือค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่ในเมืองหรือใช้แรงงานอยู่ในย่านอุตสาหกรรม ซึ่งในภาพทั่วไปคือ มีอาชีพที่ให้รายได้น้อย ไม่มั่นคง ขาดการออมและมีแนวโน้มจะมีหนี้สินที่สะสมเรื่อยๆ ก่อเกิดปัญหาอื่นตามมาอีกมาก และแน่นอนความเป็นชุมชนที่สุขสงบ เรียบง่าย พึ่งตนเองได้และพึ่งพากัน เป็นภาพที่จางเลือนลงทุกขณะ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก จึงเป็นความคาดหวัง ความพยายามของรัฐบาลในการที่จะคิดหาวิธีจัดการแก้ไขอย่างถูกต้องและมีความยั่งยืน หรืออาจกล่าวสรุปว่าเป็นการสร้าง “ความมั่นคง มั่งคั่งที่ยั่งยืน” ในระดับชุมชน

คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานไว้ประกอบกับหลักการทรงงานของพระองค์ท่านมาเป็นแนวทางการดำเนินการในทุกขั้นตอน ทั้งการคิดพิจารณา ระบุปัญหา คิดค้นแนวทางที่จะแก้ไขจนถึงขั้นการปฏิบัติ การสรุปประเมินผล เรียนรู้ข้อมูลข้อเท็จจริงจากสภาพภูมิสังคมคิดอย่างรอบคอบ นำไปใช้ปฏิบัติอย่างระมัดระวัง มีบทบทวนเรียนรู้และปรับแก้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นที่สำคัญคือการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในพื้นที่การทำงาน ผ่านการสื่อสารสร้างความเข้าใจเรียนรู้สภาพปัญหา การแก้ปัญหาด้วยข้อมูล ข้อเท็จจริง เหตุผล ใช้หลักคิดพอประมาณตามสมควร ซึ่งนำไปสู่การมีหรือการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี กับการเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งทีมขับเคลื่อนและชุมชน/ผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมงานกันในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

ด้านวัตถุประสงค์การดำเนินงาน นอกเหนือจาก วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน สานพลังประชารัฐ คือ การลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันแล้ว คณะทำงานพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐยังมีการกำหนดเป้าหมายเฉพาะที่ชัดเจน คือ เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนมีรายเพิ่มและมีความสุข

2. เศรษฐกิจชุมชนในความคาดหวังให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง หมายถึงว่าชุมชนพึ่งตนเองได้ ในทางเศรษฐกิจและมีความยั่งยืนโดยเฉพาะเอื้อต่อการพัฒนาที่มุ่งถึงประโยชน์ของคนหมู่มากในชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นการมองภาพประกอบของปัจจัยความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจทุกด้านหรือเป็นองค์รวม หมายถึงการจัดการเชิงเศรษฐกิจกับทุนชุมชนทุกด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย

2.1 ทุนชุมชนที่เป็นทุนการเงิน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนโครงการ แก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) กองทุนหมู่บ้านและชุมชน (กทบ.)

2.2 ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำ การมีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ

2.3 ทุนวัฒนธรรมและสังคม กลุ่มองค์กรในชุมชน ทักษะและความสามารถในการ ผลิตการจัดการและอื่น ๆ

2.4 ทุนมนุษย์ ที่หมายถึง นักคิด/นักปฏิบัติที่มุ่งมั่นพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็ง มีความเป็นผู้นำ ความเสียสละ ประชาชนชุมชน ที่สะสมภูมิปัญญา มา พร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รอบด้าน นำมาพัฒนาตนเองเพื่อนบ้าน ส่วนรวม

3. การดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) ภายใต้แนวคิด Social Enterprise (SE)

3.1 การขับเคลื่อนงานของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) กระทรวงมหาดไทยได้รับมอบหมายภารกิจให้รับผิดชอบการดำเนินงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ และนายสุชาติ สิริวัฒนภักดี กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บมจ.ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด เป็นหัวหน้าทีมภาคเอกชน มีเป้าหมายเดียวกัน คือ “สร้างรายได้ให้กับชุมชนเพื่อประชาชนมีความสุข” ดำเนินการ 3 เรื่อง ประกอบด้วย การเกษตรการแปรรูป (SMEs/OTOP) และการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในรูปแบบประชารัฐ ซึ่งมีบริษัทประชารัฐรักสามัคคี จังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงาน ภายใต้แนวคิด Social Enterprise (SE) มีเป้าหมายหลักเพื่อสังคมไม่ใช่เพื่อกำไรสูงสุดรายได้หลักมาจากการให้คำปรึกษา แก่ชุมชนไม่ใช่เงินจากรัฐหรือเงินบริจาค กำไรต้องนำไปใช้ขยายผลไม่ใช่ปันผล มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และมีการจดทะเบียนเป็นรูปแบบบริษัท

สรุปให้จำเป็นรหัสอย่างง่าย ๆ ว่า 1 3 5 76 + 1 มีความหมายคือ

1 คือ มุ่งสู่เป้าหมายเดียว “สร้างรายได้ให้กับชุมชน เพื่อประชาชนมีความสุข” ซึ่งหากจะถามว่าวัดได้อย่างไร? ขอตอบว่า วัดที่รายได้เพิ่มมากขึ้นต่อครัวเรือนต่อปี สินค้าและบริการ ขายได้ราคาดีขึ้น โดยใช้ฐานข้อมูล จปฐ. เป็นตัวชี้วัด ซึ่งมีการจัดเก็บทุกปีอยู่แล้ว

3 คือ ทำ 3 เรื่อง ได้แก่ การเกษตร การแปรรูป (SMEs/OTOP) และการท่องเที่ยวโดยชุมชน

5 คือ กระบวนการทำอย่างไร ประกอบด้วย การเข้าถึงปัจจัยการผลิต การบริหารจัดการ การสร้างองค์ความรู้ การตลาดและการสื่อสารสร้างการรับรู้

76 + 1 คือ จัดตั้งบริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ครบ 76 จังหวัด กับ 1 บริษัท ประชากรัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัดซึ่งเป็นบริษัทแม่

ทั้งหมดนี้เป็นกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจะขับเคลื่อนผ่านบริษัทประชารัฐรักสามัคคี มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง ถึงปลายทาง จนก่อให้เกิดรายได้แล้วนำรายได้นั้นมาต่อยอดพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เข้มแข็งต่อไป

Social Enterprise (SE) หรือวิสาหกิจเพื่อสังคมมีหลักเข้าใจง่าย ๆ 5 ประการ

1. มีเป้าหมายหลักเพื่อสังคมไม่ใช่เพื่อกำไรสูงสุด
2. เป็นรูปแบบธุรกิจที่รายได้หลักมาจากการให้คำปรึกษาแก่ธุรกิจชุมชน ไม่ใช่เงินจากรัฐหรือเงินบริจาค
3. จำต้องนำไปใช้ขยายผลไม่ใช่ปันผลเพื่อประโยชน์ส่วนตัว
4. บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
5. จัดทะเบียนเป็นรูปแบบบริษัท

2. กลุ่มงานหรือกลุ่มกิจการที่เป็นเป้าหมายการดำเนินงาน เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ตามกรอบคิดของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ และบริษัทประชารัฐรักสามัคคี จำกัด มี 3 กลุ่ม คือ

2.1 **การเกษตร** เป็นการสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน อาจเป็นพืชผลจากไร่ นา สวน ผลิตภัณฑ์ประมง ปศุสัตว์ ที่ผูกโยงกับอัตลักษณ์ คุณค่า ในทางหนึ่งทางใด เช่น ประวัติศาสตร์ชุมชน หรือวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สายพันธ์ที่เป็นเอกลักษณ์ รสชาติที่โดดเด่น เป็นผลิตภัณฑ์ที่ดีต่อสุขภาพ ผลิตภัณฑ์ปลอดภัย ปลูกหรือเลี้ยงด้วยระบบอินทรีย์ การดูแลเป็นพิเศษโดยใส่ใจต่อประโยชน์สูงสุดของผู้บริโภค รวมทั้งการดูแลสิ่งแวดล้อม เป็นต้น สามารถผูกเรื่องเป็นตำนานเรื่องเล่าให้เห็นคุณค่าที่แตกต่างได้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์เกษตรจากระบบคุณภาพต่าง ๆ เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS : Participatory guarantee system) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ที่พัฒนาขึ้นโดยสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM : International Federation of Organic Agriculture Movements) มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP : Good Agriculture Practices) มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร (มาตรฐาน “0”) เป็นต้น รวมถึงการสะสมชื่อเสียงของเกษตรกรในการดูแลผลิตภัณฑ์ของตนให้ดีพร้อมในทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ

2.2 **การแปรรูป (SMEs/OTOP)** เป็นการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่ทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์เกษตรทุกกลุ่ม (เกษตร ปศุสัตว์ ประมง) วัตถุดิบจากธรรมชาติอื่นที่มีอยู่ในพื้นที่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากกระบวนการแปรรูป ถนอมอาหารหรือปรับ-ปรุงรสชาติในแบบผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป การผลิตงานฝีมือจากทักษะภูมิปัญญาชุมชน-ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นข้าวของเครื่องใช้ประดับตกแต่ง เครื่องแต่งกาย ของฝากของที่ระลึก ซึ่งปรับเปลี่ยนจากผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิตเพื่อบริโภค-เพื่อใช้ในครัวเรือน ในชุมชนท้องถิ่น ให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคจากภายนอกจนสามารถเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงสร้างรายได้แก่คนในชุมชนได้มากขึ้น ตัวอย่างที่เด่นชัด คือ ผลิตภัณฑ์โอท็อป ผลิตภัณฑ์จากผู้ประกอบการ SMEs หลายรายได้เติบโตอย่างมากจากการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการผลิต การทำบรรจุภัณฑ์ การจัดการทางการตลาดที่เหมาะสม

2.3 **การท่องเที่ยวโดยชุมชน** เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนได้ประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเอง ทั้งที่เป็นการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่ชุมชนมีอยู่ หรือการท่องเที่ยวที่ชุมชนสร้างขึ้นสร้างขึ้นเชื่อมโยงกับการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา การประกอบอาชีพ วิถีชีวิตพื้นที่ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เป็นต้น โดยสร้างความเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน คือ มีแหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมท่องเที่ยว มีบริการมัคคุเทศก์นำเที่ยว มี

ร้านอาหารหรือบริการตามสั่ง มีบริการที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นที่เหมาะสม เช่น จักรยาน หรือเรือให้เช่า มีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่น่าสนใจ มีร้านจำหน่ายของฝาก-ของที่ระลึก รวมทั้งระบบ การจัดการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น โปรแกรมนำเที่ยว ราคา สถานที่ติดต่อ การรักษาความปลอดภัย การรักษาพยาบาลพื้นฐาน ซึ่งเป็นไปตามศักยภาพของชุมชนและควรต้องมีความพร้อมที่เอื้อต่อ การท่องเที่ยวอยู่พอสมควร เพื่อให้มีแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว มาใช้บริการและจับจ่ายสร้าง รายได้ให้กับชุมชน

3. กระบวนการที่ดำเนินการ รูปแบบของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่บริษัทประชารัฐรัก สามัคคี จำกัด ดำเนินการ คือ การเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาตลอดเส้นทางของกระบวนการดำเนิน ธุรกิจแก่ชุมชนและผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายจากต้นทาง กลางทาง และปลายทาง รูปธรรมหนึ่ง คือการพัฒนาแผนธุรกิจที่คาดหวังประสิทธิผลในการสร้างรายได้เพิ่มของชุมชนและกิจการทั้ง 3 กลุ่ม งาน ที่บริษัทฯ เข้าไปร่วมพัฒนา ครอบคลุม การเข้าถึงปัจจัยการผลิต การสร้างองค์ความรู้ การตลาด การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ที่ยั่งยืน และ การบริหารจัดการ โดยในส่วนของ การขายสินค้าและบริการ อาจเป็นไปได้ในกรณีที่เป็น การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการจัดจำหน่าย และการสนับสนุนตาม อำนาจหน้าที่ของคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ระดับจังหวัด

3.1 การเข้าถึงปัจจัยการผลิต หมายถึง การเข้าถึงทั้งด้านทรัพยากรและโอกาสใน การเข้าถึงแหล่งทุน

3.2 การสร้างองค์ความรู้ หมายถึงรวมถึง ทั้งความรู้จากในชุมชนและการส่งเสริม ความรู้ในการผลิตและพัฒนาธุรกิจเพื่อสร้างประโยชน์ต่อยอด

3.3 การตลาด มีวัตถุประสงค์ให้เกิดการพัฒนาแบบบูรณาการ ตั้งแต่การวิเคราะห์ ตลาด ไปจนถึงช่องทางการขยายใหม่ ๆ

3.4 การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ที่ยั่งยืน เพื่อส่งเสริมความภาคภูมิใจภูมิปัญญา และความ เป็นชุมชน ตัวผลิตภัณฑ์และบริการที่ชุมชนมีอยู่ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างความ ยอมรับโดยเป็นผู้บริโภคและใช้สินค้าที่ผลิตได้ การช่วยสร้างการยอมรับในตราสินค้า (การสร้าง แปรนด์ : Branding) และหาช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อท้องถิ่นและสื่อระดับประเทศ

3.5 การบริหารจัดการ ครอบคลุมทั้งด้านต้นทุน บัญชี และการบริหารความเสี่ยง ในกระบวนการพัฒนาทั้ง 5 ด้าน เปรียบกระบวนการขับเคลื่อนดังกล่าว เสมือนฟันเฟืองของกลไกการ ทำงานของเครื่องจักรที่ต้องสอดประสานเกื้อหนุนกัน ส่งผลต่อกันและกัน โดยทั้ง 5 ฟันเฟือง จะขับเคลื่อนไปด้วยรูปแบบของวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise : SE)

เนื่องจากวัตถุประสงค์สำคัญของการสานพลังประชารัฐ คือ การลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและ ประชากรซึ่งกลุ่มเป้าหมายส่วนมากอยู่ในชุมชนชนบทและมีอาชีพพื้นฐานด้านเกษตรกรรม เป้าหมาย มุ่งเน้นที่การสร้างอาชีพ รายได้เพิ่มขึ้นและประชาชนมีความสุข จึงยึดถือชุมชนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาในการส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างรายได้และการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

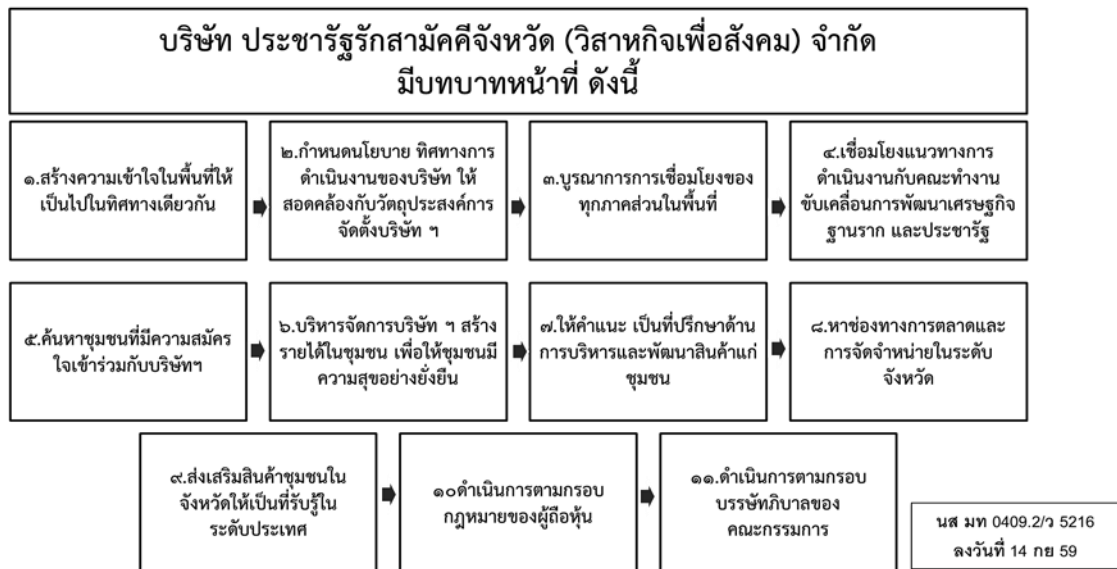
งานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) ได้กำหนด Roadmap การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายในการทำงานของ คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐประจำจังหวัด (คสป.)

บริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท ประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

4. ความสัมพันธ์คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) กับบริษัท ประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐในระดับจังหวัด คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (E3) ร่วมกับ คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐประจำจังหวัด (คสป.) จัดตั้ง บริษัท ประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนซึ่งบริษัทฯ จะเป็นหน่วยที่เข้ามาช่วยดำเนินในการดำเนินการคัดเลือกเลือกกลุ่มเป้าหมายร่วมกับ คสป. และจะเข้าไปช่วยกลุ่มเป้าหมายด้วยการทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการพัฒนากลุ่มเป้าหมาย ตามแนวทาง 5 กระบวนการโดยผลของการขับเคลื่อนการพัฒนาดังกล่าว กรรมการ/ผู้จัดการ ของบริษัทฯ จะนำมาเสนอในการประชุม คสป. เป็นประจำทุกเดือนเพื่อที่จะเชื่อมโยงการทำงาน

แผนภาพที่ 2 - 4 รูปแบบบริษัท ประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด

5. บันได 3 ชั้น ในการดำเนินงานของบริษัท ประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด เป็นขั้นตอนที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการดำเนินการของบริษัทฯ 3 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 คือ ชั้นกระบวนการเริ่มต้นการดำเนินงานจัดตั้งบริษัท ชั้นที่ 2 คือชั้นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บริษัทฯ สามารถดำเนินการได้ และ ชั้นที่ 3 คือชั้นของการดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ ในการเข้าไปขับเคลื่อนงานถึงระดับพื้นที่

2.6 แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

การพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ ได้แก่ เศรษฐกิจไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น มีฐานการผลิตและบริการที่มีความเข้มแข็งและโดดเด่นในหลายสาขา และความร่วมมือกับมิตรประเทศ ทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคและอาเซียนมีความเข้มข้น และชัดเจนขึ้น ขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนของไทยเพิ่มขึ้น ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาครอบคลุมมากขึ้น และการบริการทางสังคมทุกด้านที่มีความครอบคลุมทั่วถึง ทำให้รายได้ประชาชนสูงขึ้น ปัญหาความยากจนลดลง และคุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น อย่างไรก็ตาม โครงสร้างเศรษฐกิจไทยมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจและสังคมโลกมากขึ้น จึงทำให้มีความอ่อนไหวและผันผวนตามปัจจัยภายนอก ในขณะที่ความสามารถในการแข่งขันปรับตัวช้า เนื่องจากการยกระดับห่วงโซ่มูลค่าการผลิตเกษตร อุตสาหกรรม และบริการสู่การใช้องค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมยังดำเนินการได้น้อย ทำให้ฐานการผลิตเกษตร อุตสาหกรรม และบริการมีผลิตภาพการผลิตต่ำ ประกอบกับประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้าน ที่สำคัญได้แก่ คุณภาพคน คุณภาพการศึกษา คุณภาพบริการสาธารณะและบริการสาธารณสุข สังคมไทยยังมีความเหลื่อมล้ำสูง ก่อให้เกิดความแตกแยก

หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน และคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 – 11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม สำหรับการกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ยึดวิสัยทัศน์ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในขณะที่การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ ของแผนพัฒนาฯ ได้ยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579 ที่เป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีมาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปี โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดต้องสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่องค์การระหว่างประเทศกำหนดขึ้น อาทิ การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development goals : SDGs) ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้น เป็นต้น ส่วนแนวทางการพัฒนาได้บูรณาการนโยบายหรือประเด็นพัฒนาที่สำคัญของประเด็นการปฏิรูปประเทศ 37 วาระและไทยแลนด์ 4.0

การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุข ภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดีที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ

สถานการณ์และแนวโน้มของสังคมไทย โครงสร้างประชากรไทยเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยปี 2557 ประชากรวัยแรงงานจะมีจำนวนสูงสุดและเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่อง คุณภาพคนไทยทุกกลุ่มวัยยังมีปัญหา คุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ขณะที่คนไทยมีแนวโน้มเป็นโรคไม่ติดต่อมากขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิต รวมถึงปัญหาด้านสุขภาพในวัยผู้สูงอายุจะส่งผลต่อภาระค่าใช้จ่ายภาครัฐ นอกจากนี้คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์และการมีจิตสาธารณะ

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 หนึ่งในจำนวน 7 ข้อคือ เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่มีสมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาพและสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ทุนมนุษย์ของประเทศไทยยังมีปัญหาในด้านคุณภาพคนในแต่ละช่วงวัย โดยผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ในขณะที่คนไทยจำนวนมากยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลต่อวิกฤตค่านิยม ทักษะคิด และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทักษะคิดและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาพที่ดีขึ้น คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น รวมทั้งสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

2.7 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำรงชีวิตที่ประชาชนนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย การศึกษาหลักแนวคิดดังกล่าวให้ความเข้าใจเพื่อนำไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคมในยุคปัจจุบันนั้น เริ่มต้นจากการศึกษาความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาความเป็นมาของแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลก ดังพระราชดำริเนื่องในโอกาสวันเฉลิม

พระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ความว่า “เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า Sufficiency Economy...คำว่า Sufficiency Economy นี้ไม่มีในตำราเศรษฐกิจ จะมีได้อย่างไร เพราะว่า เป็นทฤษฎีใหม่... Sufficiency Economy นั้นไม่มีในตำราเพราะหมายความว่าเรามีความคิดใหม่และโดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจ ก็หมายความว่า เราก็สามารถที่จะไปปรับปรุงหรือไปใช้หลักการ เพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้น”

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

ประเวศ วะสี (2541 : 3) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การมีจิตใจที่พอเพียง มีความวิริยะพอเพียง มีปัญญาพอเพียง มีวัฒนธรรมที่พอเพียง มีสิ่งแวดล้อมที่พอเพียง และมีความเอื้ออาทรต่อกัน หลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ เศรษฐกิจที่บูรณาการได้ดุลยภาพ ความเป็นปกติ และยั่งยืน

ปนัดดา พงศ์นภาพิไล (2543 : 13) กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่า หมายถึง ความสามารถของชุมชน เมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่งๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิด เพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้ โดยพยายามที่จะหลีกเลี่ยงที่จะพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล คือความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด นั่นก็คือ การหันหลังกลับไปยึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต

สมพร เทพสิทธา (2548) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการนำหลักพุทธธรรม หลักเศรษฐศาสตร์ และการนำหลักการครองชีวิตธรรมตามาประยุกต์เข้าด้วยกันให้คนไทยได้นำไปปฏิบัติ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากภัยเศรษฐกิจ เป็นการนำหลักอิทัปปัจจยตา หลักอริยมรรค อริยสัจ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ และหลักอื่น ๆ ในพระพุทธศาสนา มาตั้งเป็นทฤษฎีใหม่ในทางเศรษฐศาสตร์และสังคมวิทยาอย่างแนบเนียนและเข้ากับความเป็นไทย

สุเมธ ตันติเวชกุล (2549) กล่าวถึงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองอยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยไม่ต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มีความพอกิน พอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้

สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาศึกษาท้องถิ่น (2550) ได้กล่าวถึง ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัว ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤต และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สุรีพร เอี้ยวถาวร (2550) กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสชี้แนะพสกนิกรชาวไทย ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง

ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ คุณธรรม ประกอบกับการวางแผน การตัดสินใจ และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำรงชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุปแล้วความหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวคิดของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้การดำเนินชีวิตในการตัดสินใจกระทำสิ่งใดตาม 3 องค์ประกอบ คือ ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี และ 2 เงื่อนไข คือ ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน

1. ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นให้คนไทยมีความสุขถ้วนหน้า สามารถพึ่งตนเอง ก้าวทันโลก โดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย มีค่านิยมต่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด เจตคติ และกระบวนการทำงานให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบ การบริหารจัดการที่มุ่งสู่ประสิทธิภาพ คุณภาพ รู้เท่าทัน ก้าวทันโลก และมีความยืดหยุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมและซื่อสัตย์สุจริต จึงเห็นได้ว่าหลักการแห่งกรอบแนวคิดของแผนการศึกษาชาติเป็นแผนบูรณาการทั้งด้านการจัดการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และ ธรรมชาติ สัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นองค์รวม พึ่งพาอาศัย ส่งเสริม สนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างพอเหมาะพอดี และมีดุลยภาพ การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาไทย นับว่าเป็นส่วนสำคัญในการเผยแพร่และนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากวิกฤติ ซึ่งผลที่จะได้รับจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ ความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมสู่การพัฒนาที่สมดุล มั่นคงและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญ และเป้าหมายของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ให้ประชาชนได้นำไปทดลองใช้ปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งสามารถรวบรวมไว้ดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงและปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งที่จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความ

ชื่อเสียงสุจริต และให้มีความรอบคอบที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

การกระทำใด ๆ ให้มีความพอเพียง หมายถึง ทำพอประมาณ ด้วยเหตุและผล การพัฒนาต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ต้องสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัว เพื่อสามารถเผชิญและอยู่รอดจากผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ต้องมีความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุก ๆ ขั้นตอน ต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในประเทศให้สำนึกในคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมต้องดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ สร้างความสมดุลและความพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถูกใช้เป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทย ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อความอยู่ดีมีสุข มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน หรือที่เรียกว่าสังคมสีเขียวด้วยหลักการดังกล่าว แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จะไม่เน้นเรื่องตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแต่ยังคงให้ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจแบบทวิลักษณ์ หรือระบบเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกันระหว่างเศรษฐกิจชุมชนเมืองและชนบท

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ (2546) กล่าวถึง ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจที่จะต้องเป็นเครื่องกำกับนโยบาย และมาตรฐานทางเศรษฐกิจของรัฐบาล ตลอดจนพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของประชาชน ซึ่งสามารถยึดถือเป็นหลักปฏิบัติได้ในทุก ๆ โอกาส ซึ่งหากจะพิจารณาในบริบทของเศรษฐศาสตร์ เศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นแบบจำลองทางเศรษฐกิจที่สะท้อนความเป็นจริงของเศรษฐกิจแห่งประเทศไทยในปัจจุบันซึ่งมีความถูกต้องและชัดเจนที่สุด

อุทัย สงวนดีกุล (2548) ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริสชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี 2540 และเมื่อภายหลังเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจแล้ว ได้ทรงเน้นย้ำให้ชี้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นจากความเดือดร้อนทั้งยังช่วยให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน แม้ประเทศจะตกอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ก็ตาม

สุเมธ ตันติเวชกุล (2549) เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา กล่าวว่า ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงคือการรู้จักโลกที่เราอยู่ว่ามีสภาพเป็นอย่างไรและการพัฒนาในอดีตให้อะไรแก่เราแล้วบ้าง เพื่อจะได้ไม่เดินไปสู่ความผิดพลาดซ้ำรอย เราพูดเรื่องความยั่งยืน แต่ไม่เคยทำอะไรให้เกิดความยั่งยืนเลย ทุกวินาทีถูกกระตุ้นให้บริโภคตลอดเวลาจากโลกาภิวัตน์ ถ้าหยุดการบริโภคเมื่อไรธุรกิจก็จบ

ดังนั้นเพื่อความอยู่รอดของสังคมไทยในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงมีความสำคัญยิ่งต่อคนไทย ในการยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

เพื่อให้คนไทยมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวต่อสู้กับกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะเป็นตัวนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2. เป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในองค์กรต่าง ๆ นั้นต้องคำนึงถึงเป้าหมายในการดำเนินการที่แท้จริงของแนวคิดดังกล่าว เพื่อให้การนำไปทดลองปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสรุปได้ ดังนี้

สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น (2550) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า คือการมุ่งให้เกิดความก้าวหน้าไปอย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ ต้องก้าวหน้าอย่างสมดุล มั่นคงอย่างยั่งยืน และปรับตัวเองให้มีพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง หรือมีภูมิคุ้มกัน หลักศาสนาพุทธมองโลกว่าทุกอย่างเป็นอนิจจัง มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จะรู้ได้อย่างไรว่า ถ้าเราออกจากห้องนี้เดินออกไปข้างนอกจะไม่ถูกรถชน ถ้าเราไม่มีเงินเก็บออมหรือการทำประกันสุขภาพเตรียมไว้ในยามจำเป็น ก็จะทำให้เกิดปัญหาจนถึงกับเกิดวิกฤตในชีวิตได้ ฉะนั้นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ไม่ประมาท มีสติในการดำเนินชีวิต ใช้ปัญญาในการคาดการณ์ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อวางแผนรองรับและรักษาสมดุลได้ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตด้วย สมดุลแปลว่าสมดุลทั้งปัจจุบันและอนาคต วันนี้พอเพียงยังไม่พอ ฟุ้งนี้ต้องพอเพียงด้วยคือต้องมีความเพียรอย่างต่อเนื่องที่จะรักษาความสมดุลให้ได้ อย่างสม่ำเสมอ ความเพียรในข้อปฏิบัติมรรค 8 นั้นหมายถึง ความเพียรที่จะแก้ไขข้อบกพร่อง เพียรที่จะละความชั่วที่เคยทำ หรือทำอยู่แล้วหรือยังไม่เคยทำน้อยลงจนหมดไม่เพียรที่จะทำความดีที่เคยทำหรือทำอยู่แล้ว หรือยังไม่เคยทำให้ดียิ่งๆ ขึ้น

เป้าหมายด้านความสมดุล คำนียาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบอกว่าต้องสมดุลทั้งทางด้านวัตถุ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ค่านิยม ประโยชน์สุขของคนส่วนใหญ่ จะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง หรือความพอเพียงอย่างสมบูรณ์จริง ๆ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเราสร้างความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 ด้าน คือทางด้านวัตถุหรือเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ การก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลในแต่ละอย่างก้าว จะทำให้เกิดความพอเพียงในที่สุด การปลูกฝังให้เด็ก เยาวชน โดยเฉพาะเด็กรุ่นใหม่ ๆ มีภูมิคุ้มกันที่ดี และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางด้านวัฒนธรรม ภายใต้โลกยุคโลกาภิวัตน์ได้ มีความภูมิใจในความเป็นไทย เด็กควรจะต้องรู้จักรากเหง้า ประวัติศาสตร์ และความเป็นมาของตนเอง ของครอบครัว ของสังคมไทยและของชาติ รู้ที่มาที่ไป เหตุผลของการมีวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่าง ๆ ที่ยึดเหนี่ยวจิตใจคนไทยให้มีความสามัคคี จะได้รักษาชาติ เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมในชาติตน คิดถึงบุญคุณของผืนแผ่นดินไทย ตลอดจนรู้จักแยกแยะเลือกรับวัฒนธรรมอื่นๆ ที่ไหลเข้ามาสู่ตนในยุคโลกาภิวัตน์ ได้ว่าอะไรเป็นประโยชน์ อะไรเป็นโทษ อะไรเหมาะสม พอประมาณกับการใช้ชีวิตของแต่ละคนในสังคมไทย อะไรควรทำตาม อะไรควรละเว้น

หลักคิดเรื่องวัฒนธรรมพอเพียง จะทำให้คนไทย ชาติไทย สามารถยืนอยู่ได้อย่างมั่นคง ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีสื่อข้อมูลต่าง ๆ ถ้าโถมเข้ามาอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในโลกที่เกิดขึ้น เราจะอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี เราต้องมีรากเหง้าต้นไม้

ที่จะสามารถต้านรับลมที่พัดมาแรงๆ ได้โดยไม่ล้ม รากแก้วต้องหยั่งรากลึกลงไป ประเทศชาติจะอยู่ได้ เราต้องมีรากเหง้า รากแก้ว รากฝังลึกลงไป ซึ่งสิ่งนี้ก็คือความเป็นไทย

วัฒนธรรมเป็นมรดกของสังคม ซึ่งมีเอกลักษณ์แตกต่างกันออกไปตามประวัติศาสตร์ของชนชาติ วัฒนธรรมไทยก็เช่นเดียวกัน เอกลักษณ์และจุดเด่นของสังคมไทยคือสถาบันพระมหากษัตริย์และพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ เปรียบเหมือนรากแก้วฝังลึกในรากฐานของสังคมไทย โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาที่มีพระธรรมเป็นคำสอนที่มีค่าที่เป็นหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจให้คนไทยสามารถอยู่อย่างพอเพียง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และอยู่ร่วมกับคนต่างศาสนา ต่างชาติ พันธุ์ ต่างวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุข

เป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียงคือการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกเรื่อง โดยต้องวิเคราะห์ว่าการดำเนินการ และผลที่เกิดขึ้นนั้นสอดคล้องกับความพอเพียงหรือไม่ หรือวัดที่เหตุการณ์ใช้ความรู้กับคุณธรรมในการตัดสินใจและการดำเนินการ หรือใช้ความรู้ทางหลักวิชาอย่างรอบรู้ รอบคอบ ความคิดและการกระทำอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน ไม่เบียดเบียนกัน มีการช่วยเหลือแบ่งปันกันหรือไม่ หรือวัดที่วิธีปฏิบัติคือความพอเพียงโดยตรง ทำแบบพอประมาณกับทรัพยากร ทุน ศักยภาพ ภูมิสังคม หรือไม่มีเหตุผลใหม่ มีภูมิคุ้มกันและความเสี่ยงใหม่ และสุดท้ายจะต้องวัดที่การจัดการว่ามีการจัดการให้เกิดความก้าวหน้าอย่างสมดุล และมีความสามารถที่จะพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ในทุกเวลาทุกสถานการณ์

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นมุมมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนียาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

3.4 เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

3.4.1 เจื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ ด้านความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

3.4.2 เจื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

3.5 แนวทางปฏิบัติหรือผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

3. การจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่กำกับดูแลด้านการศึกษาคได้ตระหนักถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้ร่วมมือกับคณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ทำการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การนำไปใช้ในสถานศึกษา พบว่าสิ่งที่ต้องทำอย่างเร่งด่วนคือ จะต้องมุ่งพัฒนาที่ตัวครูก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครูถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังสิ่งต่าง ๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อน และเป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อนคือการทำให้เด็กรู้จักพอเพียงโดยสอดแทรกแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เด็กรู้จักการเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม ความเป็นไทย ปลูกฝังอบรมบ่มเพาะให้เด็กมีความสมดุล ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

การจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ถือเป็นวิธีการหนึ่งในการเผยแพร่ความรู้เรื่องแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชน โดยเน้นการปลูกฝังที่ตัวเด็กและเยาวชนให้เกิดจิตสำนึกพอเพียง พอประมาณภายใต้เจื่อนไข ด้านความรู้และคุณธรรมองค์กรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดการศึกษาจึงถือเป็นหน่วยงานหลักซึ่งต้องทำหน้าที่วางแผนสอดแทรกแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการศึกษานโยบายการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงชั้นที่ 2 และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้ (สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น, 2550)

4. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการศึกษา

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการศึกษาระยะเวลา เริ่มจากการค้นหากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณลักษณะ และการจัดการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือพอประมาณกับศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียนและชุมชนที่ตั้ง เช่น เด็กช่วงชั้นที่ 2 ทำสหกรณ์ได้ เด็กช่วงชั้นที่ 4 ดูแลสิ่งแวดล้อม มีการส่งเสริมให้ใช้ความรู้รอบคอบระมัดระวังฝึกให้เด็กคิดเป็น ทำเป็นอย่างมีเหตุผล ไม่เอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น มีวินัย มีสัมมาคารวะ ปลูกฝังจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม สืบสานวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ

สอนให้ผู้เรียนยึดมั่นในหลักศีลธรรม พัฒนาคนให้เขา รู้จักทำประโยชน์ให้กับสังคมและช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และตัวกิจกรรมเองก็ต้องยั่งยืน

การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษานั้น จะต้องมุ่งพัฒนาที่ตัวครูก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครูถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สามารถถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังสิ่งต่าง ๆ ในแก่เด็ก ดังนั้นจึงควรส่งเสริมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อน เพราะเมื่อครูเข้าใจ ครูก็จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้ ครูจะสอนให้เด็กรู้จักพอ ครูจะต้องรู้จักพอก่อน โดยอยู่อย่างพอเพียงและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องมีสติที่จะเลือกรับข้อมูลต่าง ๆ ที่เข้ามา รู้จักเลือกรับ และรู้จักต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ หมั่นศึกษา เพิ่มพูนความรู้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ไม่ก้าวกระโดดในการเลือกรับข้อมูลนั้น ต้องรู้จักพิจารณาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รู้จักแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ประเมินความรู้และสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา จะได้รู้จักและเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสภาพและผลจากการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบและระมัดระวัง

เป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อน คือ การทำให้เด็กรู้จักความพอเพียง ปลูกฝังอบรม บ่มเพาะให้เด็กมีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยสอดแทรกแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสาระเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสอนให้เด็กรู้จักการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและค่านิยม ความเป็นไทยท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รู้ว่าตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งในสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของโลก การกระทำของตนย่อมมีผลและเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในโลกที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ซึ่งการจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นสำคัญคือครูจะต้องรู้จักบูรณาการการเรียนการสอนให้เด็กและเยาวชนเห็นถึงความเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งความเป็นองค์รวมนี้อาจเกิดขึ้นได้ ครูต้องใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อน

นอกจากนี้ การส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาต่าง ๆ นั้น อาจจะใช้วิธีเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ตามหลักการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่าสำคัญที่สุดครูต้องเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนว่าเป็นแนวคิดที่สามารถเริ่มต้นและปลูกฝังได้ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น กิจกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การกำจัดขยะในโรงเรียน การสำรวจทรัพยากรของชุมชน ฯลฯ ก่อนอื่นครูต้องเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี โดยกลับมาพิจารณาและวิเคราะห์ดูว่าในตัวครูนั้นมีความไม่พอเพียงในด้านใดบ้าง เพราะการวิเคราะห์ปัญหาจะทำให้รู้และเข้าใจปัญหา ที่เกิดจากความไม่พอเพียง รวมทั้งควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาด้วย โดยการวิเคราะห์ต้องดำเนินไปบนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม โดยเฉพาะคุณธรรมนั้น เป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในใจเด็กให้ได้ก่อน ผ่านกิจกรรมที่ครูเป็นผู้คิดขึ้นมา โดยครูแต่ละโรงเรียนจะต้องมาพิจารณาก่อนว่า จะเริ่มต้นปลูกฝังแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากจุดไหน ทุกคนควรมาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ สามัคคีกันในกระบวนการหารือหลังจากที่ครูได้ค้นหากิจกรรมที่จะปลูกฝังแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ครูควรจะต้องตั้งเป้าหมาย

การสอนก่อนว่า ครูจะสอนเด็กให้รู้จักพัฒนาตนเองได้อย่างไร โดยอาจเริ่มต้นสอนจากกิจกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่สามารถเริ่มต้นจากตัวเด็กแต่ละคนให้ได้ก่อน เช่น การเก็บขยะ การประหยัดพลังงาน ฯลฯ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ถึงความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยที่ตนเองมีต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกต่าง ๆ 4 มิติในส่วนของ การเข้าถึงนั้น เมื่อครูเข้าใจแล้ว ครูต้องคิดหาวิธีที่จะเข้าถึงเด็ก พิจารณาดูก่อนว่าจะสอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในวิถีคิดและในวิชาการต่าง ๆ ได้อย่างไร ทั้งนี้ อาจจัดกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ รู้จักแบ่งหน้าที่กัน ตามความสามารถของเด็กในแต่ละช่วงชั้น เช่น กิจกรรมการเก็บขยะ เพื่อรักษาความสะอาดของโรงเรียนนั้น ครูอาจจัดกิจกรรมสำหรับเด็กในแต่ละช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 1 สร้างกิจกรรมที่สนับสนุนให้เด็กช่วยกันเก็บขยะให้เด็กรู้หน้าที่ของตนในระดับบุคคล ช่วงชั้นที่ 2 สร้างกิจกรรมที่สนับสนุนให้เด็กช่วยกันเก็บขยะและนับขยะ ให้รู้จักการวิเคราะห์และรู้ถึงความเชื่อมโยงกับชุมชนภายนอกรอบ ๆ โรงเรียน เช่น สร้างกิจกรรมที่สอนให้เด็กรู้จักแยกขยะร่วมมือกับชุมชนในการรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่โรงเรียนและชุมชนของเขาตั้งอยู่ ด้วยกิจกรรมทั้งหมดนี้สำคัญคือต้องเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยสถานศึกษาควรตั้งเป้าหมายให้เกิดการจัดการศึกษาตามแนวทางของเศรษฐกิจที่พึงของคนอื่น ๆ ในสังคมได้ต่อไป

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ของการขับเคลื่อน คือ สานเครือข่าย ขยายความรู้ควบคู่ประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และให้บุคลากรด้านการศึกษา สามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการสู่การเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกระดับได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม ซึ่งเด็กจะสามารถพึ่งตนเองได้ รู้จักประยุกต์ใช้หลักความพอเพียงในสถานศึกษา ประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน และเป็นการเตรียมคนให้เป็นคนที่ดีต่อประเทศชาติสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้

5. ความเป็นมาของหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการศึกษาตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ทุกฝ่ายได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นพิเศษ จึงมีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น ซึ่งจะกล่าวถึงความเป็นมาของหลักสูตรโดยสังเขป ดังนี้ (สำนักงานประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น, 2550)

การพัฒนาหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงเริ่มต้นจากการน้อมนำเอาหลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและปรากฏความสำเร็จเป็นรูปธรรมมากขึ้น และจากความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 1 มาตรา 6 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คณะกรรมการบริหารโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้มอบหมายให้คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่ การเรียนการสอนจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อ ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาฯ และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติเศรษฐกิจ พอเพียงมาบูรณาการสู่การเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกระดับได้อย่างถูกต้อง ชัดเจนและเป็นรูปธรรมต่อนั้นคณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ได้ร่วมกับภาคีต่าง ๆ จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติ สร้างคน สร้างสังคม สู่ความพอเพียง : ประยุกต์ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2549 เพื่อให้ครูและ บุคลากรในวงการศึกษา ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน ร่วมระดมความคิดเห็นยกร่างตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และหน่วยการเรียนรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนในทุกระดับ และได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อปรับร่างชุดหน่วยการเรียนรู้ บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6. ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

6.1 ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนโดยตรงในปัจจุบัน นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มี วิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ ไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย มีจิตสำนึกที่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีคุณธรรมและจริยธรรมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

6.2 ผลที่เกิดขึ้นกับครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่น สมาชิกในชุมชนมีความรู้ความ เข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เห็นคุณค่าของวิถีชีวิต ชุมชนในสังคมไทย ซึ่งมีจุดเด่นหลายประการ อาทิ ความสัมพันธ์ของครอบครัวและชุมชนที่เข้มแข็ง อบอุ่น เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีศาสนาเป็นหลักธรรมประจำใจ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สมานฉันท์ เอื้ออาทร และสัมพันธ์กลมกลืนพึ่งพิงซึ่งกันและกันกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.3 ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาและเครือข่าย โรงเรียนได้รับการพัฒนาอย่างค่อย เป็นค่อยไป มีความมั่นคง ได้รับการยอมรับจากชุมชนในการน้อมนำเอาพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจ พอเพียงใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ก่อให้เกิดการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น และเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนเครือข่าย

6.4 ผลที่เกิดขึ้นกับครูและบุคลากร ครูและบุคลากรได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิต นำไปสอดแทรกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทำให้ สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และครูสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ นักเรียนและชุมชน มีความคุ้นเคยสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับชุมชนอย่างใกล้ชิด

6.5 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ผู้บริหารสามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการ กำหนดนโยบายและทิศทางในการจัดการศึกษา ใช้เป็นหลักในการบริหารจัดการ และประสานกับ ทุกภาคส่วนในการใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างคุ้มค่า เป็นประโยชน์สูงสุดเพื่อให้เกิดความสมดุลและ ยั่งยืน (อภิชัย พันธเสน และคณะ, 2549)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีแนวคิดและหลักการที่ สอดคล้องตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นปรัชญาที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทั้งในระดับปัจเจก

บุคคลและระดับองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำไปใช้ในระดับสถานศึกษา ซึ่งมักเริ่มต้นจากการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในโรงเรียน กำหนดผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และจัดทำแผนขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จากนั้นบูรณาการสู่กิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษา โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ได้นำไปปฏิบัติและพัฒนาาร่วมกันจนเกิดความตระหนักและเชื่อมั่น จนเกิดการปรับเปลี่ยนวิถีคิดและวิถีดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลให้สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ สถานศึกษาควรขยายผลออกไปสู่ชุมชน โดยให้นักเรียนเป็นสื่อ จัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับชุมชนจนเกิดค่านิยมในชีวิตบนพื้นฐานจิตสำนึกพอเพียง เพื่อมนุษย์สามารถดำรงอยู่ในโลกแห่งการแข่งขันได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

7. การขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

การจัดการศึกษาภายหลังจากการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2542 มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เช่น การปฏิรูปด้านการบริหารจัดการด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน หรือด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา การเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดประการหนึ่งก็คือการบังคับใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งได้กำหนดขอบเขตของการจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรม ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เน้นให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ในทางการศึกษาระบบการศึกษา แนวทางจัดการศึกษาการบริหารและการจัดการด้านการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรด้านการศึกษา การจัดการศึกษาให้มีผลอยู่ในเกณฑ์ของมาตรฐาน และการประกันคุณภาพทางการศึกษาคือเครื่องมือของการพัฒนา ดังนั้นเมื่อการพัฒนาประเทศกำหนดทิศทางไปสู่สังคมแห่งความพอเพียง ระบบการศึกษาจึงต้องนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม การจัดการศึกษาบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียงให้เกิดขึ้นในเด็ก เยาวชน สอนให้นักเรียนนักศึกษาตระหนักถึงความพอประมาณในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล ฝึกให้มีการมองไปข้างหน้า และเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อความผันผวนของเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างรู้เท่าทัน รวมถึงการหมั่นแสวงหาความรู้เพื่อให้เกิดความรอบรู้ในด้านต่าง ๆ ฝึกฝนตนเองให้มีความรอบคอบและระมัดระวังโดยใช้สติปัญญาในการทำงานและดำเนินชีวิต ที่สำคัญแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงยังเน้นให้นักเรียนนักศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม มีความอดทน ความขยันหมั่นเพียรความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น แบ่งปันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549) การจัดการศึกษาบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 2 ส่วน คือ

7.1 การบริหารสถานศึกษา นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการจัดการสถานศึกษา โดยใช้เป็นหลักในการบริหารจัดการ และประสานกับทุกภาคส่วนในการใช้ทรัพยากรการบริหารทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ สภาพแวดล้อมอย่างคุ้มค่า เป็นประโยชน์สูงสุด เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และสามารถพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้

7.2 การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน หลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียนบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนในทุกกระดับ เพื่อให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรด้านการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกช่วงชั้น รวมถึงการเรียนการสอนในระดับอาชีวศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน

กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียงให้เด็กและเยาวชน โดยผ่านการทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมช่วยเหลือสังคม รักสิ่งแวดล้อมสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น อันจะทำให้เด็กและเยาวชนดำเนินชีวิตโดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเกิดประโยชน์และมีความสุข และอยู่ร่วมกับนิเวศวิทยาได้อย่างสมดุลและยั่งยืน พร้อมกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบทิศทางไว้ ดังนี้ กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

7.2.1 พัฒนาบุคลากรด้านการศึกษา ให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ของแต่ละบุคคล

7.2.2 จัดทำสื่อตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนทุกระดับการศึกษา

7.2.3 ส่งเสริม สนับสนุน ประสานการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาของภาคีขับเคลื่อน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

7.2.4 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและเชื่อมโยงเครือข่าย

สรุปได้ว่า การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษานั้นมีการขับเคลื่อนใน 2 ส่วน คือ ส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการสถานศึกษาและส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียน และการพัฒนาทักษะผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีหน้าที่กำหนดทิศทาง กรอบนโยบาย เพื่อให้งาน/โครงการน้อมนำการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นกรอบทิศทางในการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาที่สมดุลและยั่งยืน ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อวางรากฐานสำหรับการพัฒนาการศึกษาที่สมดุลและยั่งยืน นั่นคือ หลักประกัน ได้แก่ การประกันโอกาส การประกันคุณภาพ และการประกันประสิทธิภาพ เพื่อให้เด็กที่เข้ารับบริการทางการศึกษาทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือชนบท หรือเด็กทุกกลุ่มเป้าหมายมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในด้านโอกาสที่จะได้เข้าเรียน มีการเน้นให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในเรื่อง “คุณธรรมนำความรู้” เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม พร้อมทั้งการมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการที่ได้รับการพัฒนาให้เกิดความคล่องตัวและชัดเจน ส่งผลให้เกิดการกระจายอำนาจสู่การปฏิบัติในแต่ละช่วงชั้นได้อย่างเหมาะสม

8. การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม เอกลักษณ์ความเป็นไทย (ปริญานุษ พิบูลสรารุส, 2550 : 3) การจัดการศึกษาตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวดำเนินการ 2 ส่วน คือ

8.1 การบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ได้ดังนี้

8.1.1 การบริหารงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

8.1.2 การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ เน้นการมีส่วนร่วม การช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคีบนพื้นฐานของความมีเหตุมีผล พอประมาณกับศักยภาพ และสถานภาพ และไม่ประมาท

8.2 การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย

8.2.1 การสอดแทรกหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงลงในหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ โดยจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้ ที่มีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่างๆ

8.2.2 การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 31)

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

8.2.2.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาตนเองให้รู้จักตนเอง รู้รักสิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

8.2.2.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ชมรม

8.2.2.3 กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 37-38)

9. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตสำหรับการตัดสินใจตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน ไปจนถึงเรื่องใหญ่ระดับชาติ การที่จะทำให้แนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงกลายเป็นวัฒนธรรมหลักในการใช้ชีวิตของคนในสังคม จำเป็นต้องมีกระบวนการหล่อหลอมให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นและสามารถนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้ใช้อย่างอัตโนมัติเหมือนๆ กับการคิดเลขหรือการขี่จักรยานในชีวิตประจำวัน และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการดังกล่าว (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2550)

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้สรุปแนวทางในการจัดการศึกษาด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ โดยมีรายละเอียด แนวทางในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

9.1 ทบทวน ปรับปรุง พัฒนา โครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

9.2 กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

9.3 พัฒนาบุคลากร ทั้งผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งดำเนินชีวิตตามแนวของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

9.4 จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการและกระบวนการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามแนวทางในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

9.5 ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

9.5.1 การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา

9.5.2 พัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา และส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

9.5.3 ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

9.5.4 ทบทวนหรือปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนากิจการตามแนวของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

9.5.5 จัดทำ ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมโครงการ กิจกรรม และปรับแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

9.5.6 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

9.5.7 จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษา

9.5.8 เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

9.5.9 จัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินการ

9.5.10 ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในชั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน

2.8 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

การอาชีวศึกษา หมายความว่า กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี

การฝึกอบรมวิชาชีพ หมายความว่า การเพิ่มพูนความรู้และการฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นหรือระยะยาว ทั้งในและนอกสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการหรือสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะภายใต้หลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

สถาบัน หมายความว่า สถาบันการอาชีวศึกษาของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามพระราชบัญญัตินี้

สถานประกอบการ หมายความว่า สถานประกอบการที่ร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

มาตรฐานการอาชีวศึกษา หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพและมาตรฐานในการจัดการอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา

มาตรา 6 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้

มาตรา 7 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 8 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้ โดยรูปแบบดังต่อไปนี้

(1) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาการวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(2) การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(3) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ

เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่งในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

มาตรา 9 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามมาตรา 6 มาตรา 7 และมาตรา 8 ให้จัดตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

- (1) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
- (2) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
- (3) ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

คณะกรรมการการอาชีวศึกษาอาจกำหนดหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อความรู้ หรือทักษะในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ ซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการหรือสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะได้

มาตรา 10 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องคำนึงถึง

(1) การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติโดยมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบัน

(2) การศึกษาในด้านวิชาชีพสำหรับประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี

(3) การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม และสถานประกอบการในการกำหนดนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา

(4) การศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และมีระบบเทียบโอนผลการเรียนและระบบเทียบประสบการณ์การทำงานของบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

(5) การมีระบบจูงใจให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

(6) การระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงการประสานประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(7) การมีระบบการพัฒนาครูและคณาจารย์ของการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

หมวด 4 ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

มาตรา 48 เพื่อประโยชน์ในการพัฒนามาตรฐานการอาชีวศึกษาของชาติ ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาเอกชน ให้สามารถจัดการอาชีวศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการอาชีวศึกษา

มาตรา 49 สถานศึกษาอาชีวศึกษาของเอกชนอาจเข้าร่วมเป็นเครือข่ายของสถาบันเพื่อประโยชน์ในการร่วมมือทางวิชาการ การสร้างคุณภาพการอาชีวศึกษาเอกชน ให้สอดคล้องกับระบบมาตรฐานการอาชีวศึกษาของชาติ เพื่อสามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 50 สถาบันต้องจัดระบบการจัดการให้เอื้ออำนวยแก่ผู้มีประสบการณ์ ผู้ผ่านการฝึกอบรมจากสถานประกอบการที่ได้รับการรับรอง ผู้เรียนที่สะสมผลการเรียนไว้ และผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้สามารถเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์ด้านวิชาชีพเพื่อให้ได้คุณวุฒิการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

มาตรา 51 ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และสถานประกอบการ ให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และสถานประกอบการ

มาตรา 52 สถานประกอบการใดที่ประสงค์จะดำเนินการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยื่นคำขอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้รับการรับรองประโยชน์ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ให้ถือว่าไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานรูปแบบศูนย์การเรียนตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

การยื่นคำขอและการพิจารณาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการอาชีวศึกษาในสถานประกอบการให้จัดการสอนตามหลักสูตรการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ หรือจัดการสอนตามหลักสูตรที่สถานประกอบการร่วมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันจัดทำขึ้น โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

มาตรา 53 สถานประกอบการหรือภาคเอกชนอาจเข้าร่วมดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัยห้องทดลองหรือห้องปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันของรัฐหรือเอกชนได้ตามความตกลงของสถานศึกษาหรือสถาบันและสถานประกอบการนั้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ด้านความร่วมมือในการพัฒนากำลังคน การวิจัยและพัฒนา

เพื่อเสริมสร้างมาตรฐานการอาชีวศึกษาและเพิ่มพูนประสบการณ์ของครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาหรือสถาบัน ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

2.9 แผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)

1. หลักการจัดการศึกษา

1.1 หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกช่วงวัย ตั้งแต่เด็กปฐมวัย วัยเรียน วัยทำงาน และผู้สูงวัยมีโอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาตามความพร้อมและความสามารถให้บรรลุขีดสูงสุด มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม รวมทั้งมีสมรรถนะในการทำงานเพื่อการประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อันจะนำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ แผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงต้องกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ครอบคลุม โดยไม่ปล่อยปละละเลยหรือทิ้งใครไว้ข้างหลัง

1.2 หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียม (Inclusive Education) เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนกลุ่มปกติ กลุ่มด้อยโอกาสที่มีความยากลำบากและขาดโอกาสเนื่องด้วยสถานะทางเศรษฐกิจและภูมิสังคม ซึ่งรัฐต้องดูแลจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา สนับสนุนผู้เรียนกลุ่มนี้ให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพและความพร้อมอย่างเท่าเทียม กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งหมายรวม กลุ่มผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์ การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ รวมทั้งบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแล รัฐต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาร่วมกับเด็กปกติในกรณีที่สามารถเรียนได้ เพื่อให้เขาได้มีโอกาสเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นในสังคม หรือจัดให้เป็นพิเศษตามระดับความบกพร่อง นอกจากนี้ บุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ รัฐต้องจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ด้วยเหตุผลสำคัญคือบุคคลที่มีความสามารถพิเศษเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ หากจัดการศึกษารูปแบบปกติ อาจทำให้ไม่สามารถพัฒนาบุคคลดังกล่าวให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพของเขาได้ รัฐจึงมีหน้าที่ลงทุนพิเศษสำหรับบุคคลเหล่านี้ และถือเป็นสิทธิของบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษที่จะได้รับบริการทางการศึกษา ซึ่งเหมาะสมสำหรับการพัฒนาศักยภาพของตน แผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่ครอบคลุมการดูแลและพัฒนาบุคคลทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

1.3 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำรงชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างพอเพียง เท่าทันและเป็นสุข การศึกษาจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ มีทักษะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอก โดยยึดหลักความพอประมาณ ที่เป็นความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการตัดสินใจที่มีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ซึ่งเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้ และไกล โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบที่จะนำ ความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน พากเพียรและใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

1.4 หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (All for Education) การจัดการศึกษา อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้กับประชาชนทุกคนเป็นพันธกิจที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของ สังคมทุกภาคส่วน เนื่องจากรัฐต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการจัดการศึกษาที่ต้องครอบคลุมทุก ช่วงวัย ทุกระดับการศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมายด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย สนองความต้องการ และความจำเป็นของแต่ละบุคคล และสนองยุทธศาสตร์ชาติและความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ รัฐจึงต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนาสถาบันประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษาโดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร ต่าง ๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมจัดการศึกษา เสนอแนะ กำกับ ติดตาม และสนับสนุนการจัด การศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ตามความพร้อมเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

1.5 หลักการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม การจัดการศึกษาให้อยู่ร่วมกันอย่างมี ความสุข มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนให้มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นการอยู่ร่วมกันของบุคคลที่มีความแตกต่าง ทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งทัศนคติ ความเชื่อ ดังนั้นการเรียนรู้เพื่อ ยอมรับในความแตกต่างและความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

2. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030)

เป็นเป้าหมายที่ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ จำนวน 193 ประเทศได้ลง มติรับรองในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ในปี พ.ศ. 2558 โดยจะใช้เป็นวาระแห่งการ พัฒนาของโลกในอีก 15 ปีข้างหน้า (ค.ศ. 2016-2030) มีทั้งหมด 17 เป้าหมาย โดยเป้าหมายด้าน การศึกษา คือเป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและ เท่าเทียมและสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต แผนยุทธศาสตร์การศึกษาเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงต้องพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างหลักประกันว่าเด็กปฐมวัยทุกคนจะได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนประถมศึกษา ทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมีมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพและมีผลลัพธ์ทางการเรียนที่มี ประสิทธิภาพ ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาด้วยค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม และมีคุณภาพกำลังแรงงานมีทักษะที่จำเป็น รวมถึงทักษะทางเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน การมีงานที่ดีและการเป็นผู้ประกอบการ กลุ่มผู้พิการและด้อยโอกาสเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพ ทุกระดับอย่างเท่าเทียม มีการเพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพ เพื่อการศึกษาสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน

3. ยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)

ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายกรอบยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว ครอบคลุมนโยบายการพัฒนาประเทศไทยสู่อุตสาหกรรม 4.0 การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Growth & Competitiveness) การสร้างโอกาสบนความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม (Inclusive Growth) และการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

4. แผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

ได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันให้เกิดเป็นพลังขับเคลื่อนร่วมกันไปสู่เป้าหมาย เป้าหมายการศึกษา ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (Equity) ด้านคุณภาพการศึกษา (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

5. วิสัยทัศน์ (Vision)

ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21

6. พันธกิจ (Mission)

6.1 เสริมสร้างความมั่นคงแก่สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ปกป้องคุณธรรมจริยธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ในสังคมพหุวัฒนธรรมบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6.2 พัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับสู่มาตรฐานสากลและพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

6.3 พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาแบบบูรณาการในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล

7. เป้าประสงค์หลัก

มั่นคง

7.1 ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยึดมั่นสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมือง มีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม

มั่งคั่ง

7.2 ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ทักษะการทำงาน รวมทั้งทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยี สามารถพึ่งพาตนเองได้

7.3 กำลังคนมีคุณภาพมีทักษะที่สำคัญและมีสมรรถนะตรงความต้องการของตลาดงาน เป็นฐานรองรับการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0

ยั่งยืน

7.4 หน่วยงานการศึกษาและสถานศึกษามีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพทันสมัย โปร่งใส มีการบูรณาการการทำงานทุกระดับในพื้นที่และมีส่วนร่วมจากประชาชน

7.5 ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

7.6 ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

8. ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด กลยุทธ์ และแนวทางปฏิบัติของกลยุทธ์

8.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง

8.1.1 เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์

8.1.1.1 ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความภาคภูมิใจและความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8.1.1.2 ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม

8.1.1.3 ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก สามารถดำรงตนได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

8.1.2 กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติของกลยุทธ์ตามยุทธศาสตร์ที่ 1

8.1.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างความภาคภูมิใจ และความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

1. พัฒนาหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความภาคภูมิใจความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

2. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

3. ผลิตสื่อสร้างสรรค์ในทุกช่องทางทางการสื่อสารที่เสริมสร้างความมั่นคงแก่สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

4. ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผ่านกระบวนการเรียนการสอนกิจกรรมสภานักเรียนและการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ

8.1.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม ได้แก่

1. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

2. ส่งเสริมให้สถานศึกษานำกระบวนการสันติศึกษา ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขผ่านกิจกรรมต่าง ๆ จัดตั้งพัฒนาศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้พหุวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ในสถานศึกษา

8.1.2.3 กลยุทธ์ที่ 3 ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่เน้นความมีวินัยในตนเอง ความเป็นพลเมืองไทย พลโลก และการดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่

1. พัฒนาผู้นำ ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนผ่านหลักสูตรและกิจกรรมการพัฒนาที่หลากหลายเข้มข้น ให้มีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของแต่ละพื้นที่อย่างต่อเนื่องยั่งยืน

2. ส่งเสริมการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่

3. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นพลเมืองไทย และพลโลกเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

4. ปลุกฝังความมีวินัยในตนเองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น ลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมกีฬาค่ายเยาวชนกลุ่มเยาวชนจิตอาสาอย่างหลากหลาย ภายใต้ความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชนและผลิตสื่อสร้างสรรค์ในการส่งเสริมการปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม

5. ส่งเสริมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงที่ยั่งยืน พัฒนาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาและชุมชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

8.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการแข่งขัน

8.2.1 เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์

8.2.1.1 ประชากรวัยแรงงานมีทักษะและสมรรถนะทั้งความรู้ ทักษะ คุณลักษณะด้านอาชีพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และได้รับการส่งเสริมสนับสนุนสู่ความเป็นเลิศ

8.2.1.2 ประชากรวัยทำงานมีความเชี่ยวชาญ และมีคามเป็นเลิศเฉพาะด้าน

8.2.2 กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติของกลยุทธ์ตามยุทธศาสตร์ที่ 2

8.2.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 ผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพและปริมาณให้สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดงานในพื้นที่ระดับประเทศและระดับสากล

1. ศึกษาและจัดทำข้อมูลความต้องการการผลิตและพัฒนา กำลังคน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพตามนโยบายเมืองต้นแบบสามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน และตามกรอบความร่วมมือกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและสากล

2. พัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ฝีมือแรงงานผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล

3. พัฒนาคู่มือสอนและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักสูตรด้านอาชีพ

4. พัฒนาระบบการแนะแนวให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาครูที่ปรึกษาให้เป็นครูแนะแนว และเพิ่มประสิทธิภาพการแนะแนวอาชีพ เพื่อเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีพให้สูงขึ้น

5. เพิ่มปริมาณผู้เรียนหลักสูตรทวิศึกษา/ทวิภาคี ภายใต้ความร่วมมือกับสถานประกอบการ

8.2.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน ได้แก่

1. พัฒนาหลักสูตรสมรรถนะในสาขาที่ตรงกับความต้องการของตลาดและการพัฒนาประเทศ

2. ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะ และมีความพร้อมสู่ความต้องการของตลาดงาน เช่น อุตสาหกรรมฮาลาล อาหารทะเลแปรรูป

3. พัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ แบบครบวงจร ทั้งกระบวนการผลิตแปรรูปการจัดจำหน่าย การตลาดและการดำเนินการในเชิงธุรกิจ

4. ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษามีความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยการใช้งานวิจัยท้องถิ่นและการสร้างนวัตกรรม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่

5. สานฝันกีฬา สู่ความเป็นเลิศและอาชีพ พร้อมร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ผลักดันให้มีการสร้างความพร้อมรองรับการแข่งขันกีฬาระดับภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

6. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดห้องเรียนพิเศษ (ห้องเรียนกีฬา ห้องเรียนศิลปะ ห้องเรียนดนตรี ห้องเรียนอาชีพ) แผนการเรียนเฉพาะด้าน (แผนการเรียนวิทย์-กีฬา แผนการเรียนศิลป์ภาษา-กีฬา แผนการเรียนศิลป์-อาชีพ)

7. พัฒนาสถานศึกษาที่เน้นการเรียนการสอน ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างน้อยจังหวัดละ 1 แห่ง

8. พัฒนาระบบการจัดกิจกรรมการแข่งขันวิชาการให้มีประสิทธิภาพเน้นการดำเนินงานที่เป็นระบบครบวงจรและการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงของทุกภาคและส่งเสริมการจัดประกวด แข่งขันสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมในประเทศและระหว่างประเทศ

9. พัฒนาสถานศึกษาที่มีความโดดเด่นในด้านต่าง ๆ ให้มีความพร้อม เพื่อยกระดับเป็นโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์พิเศษด้านต่าง ๆ และพัฒนาสู่การศึกษาระดับนานาชาติ และการจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนพักนอนตามความเหมาะสมตามบริบทพื้นที่

8.2.2.3 กลยุทธ์ที่ 3 การเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ และการฝึกอบรม วิชาชีพให้กับกลุ่มผู้อยู่นอกระบบ ได้แก่

1. พัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่มาตรฐานเพื่อยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ของชุมชน
2. ฝึกอาชีพระยะสั้นตามความต้องการของตลาดงาน
3. จัดการเทียบโอนประสบการณ์ในการทำงานเพื่อให้คุณวุฒิทางการศึกษา
4. ส่งเสริม สนับสนุนอบรมวิชาชีพเพื่อการพัฒนาต่อยอดอาชีพเดิมหรือสร้างอาชีพใหม่สำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ

8.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

8.3.1 เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์

8.3.1.1 ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถตามช่วงวัย และมีศักยภาพรองรับการพัฒนาพื้นที่ เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

8.3.1.2 ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต พร้อมรับบริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ

8.3.2 กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติของกลยุทธ์ตามยุทธศาสตร์ที่ 3

8.3.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่

1. ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยการพัฒนาคุณภาพของครูและผู้สอนการพัฒนาคุณภาพสภาพแวดล้อม และห้องเรียนปฐมวัยการใช้วรรณกรรมเป็นฐานและการพัฒนาการสร้างองค์ความรู้แก่ผู้ปกครองและการจัดหาผลิตสื่อสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้โดยการบูรณาการร่วมกันของทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งภาครัฐส่วนท้องถิ่นและเอกชน

2. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและบริบทของพื้นที่

3. จัดทำและพัฒนาหลักสูตรด้านอาชีพเชื่อมโยงกันตั้งแต่ระดับประถม มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย ตามบริบทของพื้นที่

4. พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ การสร้างและพัฒนานวัตกรรม อาทิ การเรียนการสอนแบบสะเต็มศึกษา การสอนแบบโครงงาน

5. ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเน้นการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล ให้มีความพร้อมและได้มาตรฐาน

6. พัฒนาทักษะการใช้ภาษาแม่ และภาษาที่ 2 เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษามลายูกลาง ภาษาจีน ภาษาอาหรับ

7. การใช้ ICT เพื่อการสื่อสาร การประกอบอาชีพ และการจัดตั้งศูนย์ภาษาและเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้ครอบคลุมพื้นที่

8.3.2.2) กลยุทธ์ที่ 2 ผลิตและพัฒนาครูให้มีศักยภาพ และขีดความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

1. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดคุณลักษณะและผลิตครูให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

2. จัดตั้งศูนย์พัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้สอนสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเน้นอุดมการณ์ของการเป็นครู

3. ส่งเสริมการพัฒนาครู ผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง เน้นการสร้างเครือข่ายการพัฒนาในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาครู ผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน

4. จัดให้มีการนำผลการพัฒนาไปใช้ในการปฏิบัติงาน พัฒนาประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบครบวงจร

8.3.2.3 กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ให้มีมาตรฐาน เปิดโอกาสให้ประชากรทุกช่วงวัยได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ได้แก่

1. จัดทำ จัดทำ พัฒนา สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและบริบทของพื้นที่ โดยจัดตั้ง “ศูนย์ผลิต พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา” ที่เหมาะสมกับสภาพสังคม โดยความร่วมมือของหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรเอกชนเพื่อสาธารณประโยชน์ (NGO)

2. สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย ได้แก่ อุทยานการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ห้องสมุดชุมชน

3. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการรวบรวม อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่

4. ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายสังคมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

8.3.2.4 กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้สูงวัยให้สามารถประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับวัยและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ได้แก่

1. ส่งเสริมการรวมกลุ่มการเรียนรู้ร่วมกันของผู้สูงวัย โดยการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพผู้สูงวัยในชุมชนให้ครอบคลุมพื้นที่

2. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันของผู้สูงวัยในชุมชน ส่งเสริมให้ผู้สูงวัยที่เป็นประชาชนชาวบ้าน ครูผู้ทรงคุณค่าที่มีศักยภาพเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาตามความสมัครใจ

8.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางการศึกษา

8.4.1 เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์

8.4.1.1 ประชาชนกลุ่มที่ด้อยโอกาสทางสังคมได้รับการช่วยเหลือให้มีความพร้อมในการเข้าถึงบริการการศึกษา

8.4.1.2 ประชาชนได้รับโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาอย่างมีคุณภาพต่อเนื่องตลอดชีวิต

8.4.2 กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติของกลยุทธ์ตามยุทธศาสตร์ที่ 4

8.4.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

1. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ด้อยโอกาสทุกกลุ่มมีความพร้อมในการศึกษา อาทิ การสนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส คนพิการ หรือผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนในการศึกษาต่อ

2. ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้ด้อยโอกาส คนพิการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเสมอภาค

3. การจัดการศึกษาทางไกลโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และการสื่อสาร อาทิ DLIT, DLTV, ETV อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ขยายเครือข่ายบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงครอบคลุมทุกพื้นที่ เพียงพอกับผู้เรียน และจัดให้มีศูนย์บริการอินเทอร์เน็ต ในสถานศึกษาที่มีความพร้อมในการให้บริการชุมชน

8.4.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ได้แก่

1. พัฒนาระบบข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐานเชื่อมโยงและเข้าถึงได้ระหว่างหน่วยงานการศึกษาและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องโดยการจัดทำแผนการศึกษา (Education Mapping) และนำ SMART Card มาใช้ในการให้บริการการศึกษา

2. รณรงค์ให้ประชากรวัยเรียนได้เข้าถึงบริการระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านการประชาสัมพันธ์เชิงรุกและความร่วมมือของเครือข่ายชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่

3. เร่งพัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐานการศึกษาที่ทัดเทียมและใกล้เคียงกัน

5. พัฒนาระบบการเทียบโอนผลการเรียนรู้อะหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และประสบการณ์จากการทำงาน

8.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

8.5.1 เป้าหมายยุทธศาสตร์

8.5.1.1 ประชาชนมีองค์ความรู้จิตสำนึกในการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8.5.1.2 สถานศึกษาชุมชนมีความเข้มแข็งในการอนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8.5.2 กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติของกลยุทธ์ตามยุทธศาสตร์ที่ 5

8.5.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1. จัดทำหลักสูตร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในระดับการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในระบบและนอกระบบ

2. ปลูกฝัง และส่งเสริมการสร้างสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

3. พัฒนาครู ผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการ สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4. กำหนดมาตรฐานสถานศึกษานำอยู่น่าเรียนรู้ และพัฒนา สถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐาน พร้อมทั้งยกย่องชูเกียรติสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

5. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนา อนุรักษ์และ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาและชุมชน

8.5.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาองค์ความรู้การคิดค้นนวัตกรรมเพื่อ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1. พัฒนารฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

2. สร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. ส่งเสริมให้สถานศึกษา ศึกษาวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการแสวงหาแหล่ง พลังงานใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

8.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา

8.6.1 เป้าหมายยุทธศาสตร์

8.6.1.1 ผู้เรียน ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และ สถานศึกษา มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

8.6.1.2 หน่วยงาน/สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการและมีการ ทำงานเชิงการบูรณาการกับทุกหน่วยงานในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้

8.6.1.3 ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาในรูปแบบการ สถานพลังประชารัฐ

8.6.2 กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติของกลยุทธ์ตามยุทธศาสตร์ที่ 6

8.6.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของ ผู้เรียน ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา

1. สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายทุกภาคส่วนในการเฝ้า ระวังเหตุการณ์ความไม่สงบ

2. ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับรู้ข่าวสารและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสถานการณ์จริง

3. ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ตนเองในการดูแลชีวิตและทรัพย์สินของผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา

4. นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเฝ้าระวังเหตุการณ์ความไม่สงบในสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา

8.6.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1. สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ โดยการยกย่อง เชิดชูเกียรติเป็นกรณีพิเศษสำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ส่งเสริมให้มีค่าตอบแทนพิเศษแก่ข้าราชการครูและบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีโอกาสบรรจุเข้ารับราชการเป็นกรณีพิเศษ

3. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย

4. ผลักดันให้มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะหรือเกณฑ์การประเมินความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกรณีพิเศษ

8.6.2.3 กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

1. พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละระดับที่ครอบคลุมทั้งมาตรฐาน รูปแบบการประเมิน รูปแบบการพัฒนาตามผลการประเมิน และการรับรองผลการประเมิน

2. สร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบทุกระดับทั้งภาครัฐ เอกชน ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. พัฒนาระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานทางการศึกษาสู่ความเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง โดยใช้รูปแบบการบริหารสมัยใหม่และนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาทั้งระบบทุกระดับสู่ SMART Office

4. ปรับปรุงประสิทธิภาพการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาให้เป็นระบบครบวงจร

5. สร้างภาพลักษณ์ของหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ ด้วยการสื่อสารองค์กร การประชาสัมพันธ์ และการตลาดเชิงรุกแบบมืออาชีพ

8.6.2.4 กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการทำงานเชิงบูรณาการการศึกษากับหน่วยงานทุกระดับและการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา

1. ส่งเสริมให้มีการบูรณาการ การจัดการศึกษาระหว่างหน่วยงานการศึกษาและหน่วยงานอื่นในพื้นที่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน
2. สร้างความเข้มแข็งขององค์คณะบุคคลทางการศึกษาและภาคีเครือข่าย ในการบูรณาการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่
3. เสริมสร้างความเข้มแข็งของศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศบป.จชต.) ให้เป็นองค์กรในการบูรณาการ การจัดการศึกษาทุกระดับประเภท ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนในการ “สานพลังประชารัฐ”
5. แสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาระหว่างกันและให้มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรเพื่อการเชื่อมความสัมพันธ์และการพัฒนาร่วมกัน ทั้งนี้เน้นการมีพันธสัญญาที่เป็นรูปธรรมต่อเนื่องและเป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย

2.10 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579

1. แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษา

การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับฝีมือ (ปวช.) ระดับเทคนิค (ปวส.) ระดับเทคโนโลยี (ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ) และการฝึกอบรมวิชาชีพซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพระยะสั้นและระยะยาว ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับปรัชญาการอาชีวศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการอาชีวศึกษาในแต่ละระดับ

2. ค่านิยมอาชีวศึกษา

ในการจัดการอาชีวศึกษามีค่านิยมที่เป็นเป้าหมายหลักในการปลูกฝังที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ คุณธรรม (Merit) คุณภาพ (Quality) ความร่วมมือ (Collaboration) ความเป็นมืออาชีพ (Professional)

3. วิสัยทัศน์

แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่เป็นความคาดหวังตามเจตนารมณ์ของการจัดการอาชีวศึกษาไว้ดังนี้ “ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ มีคุณธรรม คุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ”

4. พันธกิจ

เพื่อให้การจัดการอาชีวศึกษาบรรลุผลตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ จึงมีภารกิจที่ต้องดำเนินการ ดังนี้

4.1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระให้มีคุณภาพได้ มาตรฐานในระดับสากล

4.2 ขยายโอกาสการศึกษาวิชาชีพให้กับประชาชนทุกช่วงวัย

4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษาภายใต้หลักธรรมาภิบาลโดย อาศัยเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

4.4 พัฒนางานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และสร้างองค์ความรู้เพื่อ การจัดอาชีวศึกษาและพัฒนาวิชาชีพ

4.5 พัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพด้วยวิธีที่หลากหลาย

5. วัตถุประสงค์

แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็น แนวทางในการจัดการอาชีวศึกษา ดังนี้

5.1 เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพให้มีคุณธรรม คุณภาพ และความเป็น มืออาชีพ

5.2 เพื่อเพิ่มโอกาสการศึกษาวิชาชีพกับประชาชนทุกช่วงวัย

5.3 เพื่อนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

5.4 เพื่อพัฒนางานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ อาชีวศึกษา

5.5 เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน วิชาชีพ

6. เป้าหมายด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

การพัฒนาการอาชีวศึกษาตามแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 – 2579 มี เป้าหมายเพื่อผลิตและพัฒนาผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย 3 ด้าน ได้แก่

6.1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ พฤติกรรม ลักษณะนิสัยและทักษะทางปัญญา

6.2 ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ความรู้และทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและการพัฒนางาน

6.3 ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และ ทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งประยุกต์สู่อาชีพ

7. ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด

เพื่อให้แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 – 2579 บรรลุผลตามวิสัยทัศน์ และ เป้าหมาย จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการอาชีวศึกษาไว้ 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

7.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและ ประเทศชาติ มีเป้าหมายดังนี้

7.1.1 ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่แสดงออกถึงความจงรักภักดีและธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทุกคนผ่านการอบรมลูกเสือ เนตรนารี การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม และสร้างภูมิคุ้มกันหรือป้องปรามการทุจริตคอร์รัปชัน

7.1.2 ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรู้และได้รับการดูแลป้องกันภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ การจัดการกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธีเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการป้องกันภัยคุกคามรูปแบบใหม่ มีระบบกลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามรูปแบบใหม่ สถานศึกษาปลอดภัยเสถียร อบอุ่น และเหตุทะเลาะวิวาท

7.1.3 ผู้เรียนอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพมีตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะอาชีพที่สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพที่ครอบคลุมคนทุกช่วงวัยสอดคล้องกับภูมิสังคม อัตลักษณ์ และความต้องการของชุมชน พัฒนาศักยภาพตามสมรรถนะอาชีพมีงานทำหรือประกอบอาชีพอิสระมีความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ มีระบบเงินเดือนค่าตอบแทนพิเศษ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ผู้สำเร็จการศึกษาในกลุ่ม สาขา เป้าหมายมีงานทำหลังจบการศึกษา และความพึงพอใจของภาคผู้ใช้ที่มีต่อสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา

7.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีเป้าหมายดังนี้

7.2.1 กำลังคนอาชีวศึกษามีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ มีฐานข้อมูลการผลิตและความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษา ผู้เรียนอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา ผู้เรียนอาชีวศึกษาได้รับเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ผู้สำเร็จอาชีวศึกษามีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาตามมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ (CEFR) ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาในสาขากลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายตรงตามข้อมูลความต้องการกำลังคน อัตราการมีงานทำ การประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาภายในระยะเวลา 1 ปี และผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานอาชีพ

7.2.2 การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะทาง มีตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะทาง มีหลักสูตรฐานสมรรถนะในสาขาที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ จัดการศึกษาเน้นด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัย จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ หรือสะเต็มศึกษาใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ทาง

วิชาชีพ ผ่านการประเมินสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ มีภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชนสถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพที่จัดการอาชีวศึกษาร่วมกับสถานศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคน ตามความต้องการของตลาดแรงงาน

7.2.3 การวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยีและองค์ความรู้ด้าน อาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าทางเศรษฐกิจ ประเทศ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ จำนวน โครงการ งานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการ พัฒนาชุมชนและสังคม จำนวนบุคลากรอาชีวศึกษาด้านการวิจัยและพัฒนา จำนวนนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ที่ได้รับการจดสิทธิบัตร และจำนวนผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับชาติหรือนานาชาติ

7.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการอาชีวศึกษาให้มี สมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ มีเป้าหมายดังนี้

7.3.1 กำลังคนด้านการอาชีวศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะ หลักและสมรรถนะทั่วไปและสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ และความพึงพอใจของภาคผู้ใช้ที่มีต่อ ผู้สำเร็จการศึกษอาชีวศึกษา

7.3.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษามีศักยภาพในการพัฒนา กำลังคนด้านอาชีวศึกษา มีตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษาที่ได้รับการ พัฒนาศักยภาพระดับสูง และความพึงพอใจของผู้สำเร็จการศึกษอาชีวศึกษาที่มีต่อครูและ บุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษา

7.3.3 หลักสูตรอาชีวศึกษามีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างหลากหลายตามความ ต้องการในการพัฒนาประเทศ ตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ หลักสูตรที่ได้รับการพัฒนา จำนวนผู้สำเร็จ การศึกษาตามหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาและความพึงพอใจของผู้สำเร็จการศึกษอาชีวศึกษาที่มีต่อ หลักสูตรที่ได้รับการพัฒนา

7.3.4 การพัฒนาความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อเพิ่มศักยภาพกำลังคนด้าน อาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ ตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ สถานประกอบการที่ร่วมมือ ในการพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษา จำนวนโครงการความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ และความพึงพอใจในการพัฒนาความร่วมมือการพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการอาชีวศึกษา

7.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันในด้าน การอาชีวศึกษา

7.4.1 เพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ และทุกระดับการศึกษาได้รับบริการทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาอย่างมีคุณภาพ ตัวชี้วัดที่ สำคัญ ได้แก่ สัดส่วนผู้เข้าเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 (ปวช.1) เทียบกับนักเรียนที่สำเร็จ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้เข้าเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาเทียบกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ผู้เข้าเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 (ปวส.1) เทียบกับนักเรียนที่สำเร็จ

การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.3) และอัตราการเพิ่มขึ้นของผู้เรียนระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ หลักสูตรการฝึกอบรบอาชีพที่ได้รับการพัฒนาสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนที่มีความจำเป็นพิเศษที่ได้รับการศึกษาด้านอาชีวศึกษาหรือฝึกอบรบวิชาชีพหลักสูตรและรูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาที่ยืดหยุ่น หลากหลาย ทุกระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน และมีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษาที่ทันสมัยตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ใช้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

7.4.2 ระบบฐานข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการอาชีวศึกษา การติดตามและประเมินผล ตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ ระบบฐานข้อมูลรายบุคคลอ้างอิงจากเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก ที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และหน่วยงานอื่น ระบบสารสนเทศที่ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการอาชีวศึกษา การติดตามและประเมินผลระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้อาชีวศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน สามารถให้บริการและใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานอื่นได้ และความพึงพอใจของบุคคลและหน่วยงานในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา

7.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายดังนี้

7.5.1 ผู้เรียนอาชีวศึกษา มีจิตสำนึก ทศนคติ ค่านิยม ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สร้างจิตสำนึก ทศนคติ ค่านิยม ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ได้รับการปลูกฝังจิตสำนึก ทศนคติ ค่านิยม ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษาที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการสถานศึกษาคุณธรรม

7.5.2 ผู้เรียนอาชีวศึกษาสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ จำนวนสถานศึกษาที่บริหารจัดการและจัดการการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ผู้เรียนอาชีวศึกษาที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต ครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษาที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต

7.5.3 การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ งานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและนำไปใช้ประโยชน์ หน่วยงานภายนอกที่ร่วมมือหรือสนับสนุนสถานศึกษาในการวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

7.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา มีเป้าหมายดังนี้

7.6.1 ระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล ตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจัดระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาลสถานศึกษาที่บริหารจัดการมีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการอาชีวศึกษา

7.6.2 นวัตกรรมการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องรองรับกับการพัฒนาประเทศ ตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ นวัตกรรมการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องรองรับกับการพัฒนาประเทศ และนวัตกรรมด้านการพัฒนาการเรียนการสอนอาชีวศึกษาที่สอดคล้องรองรับกับการพัฒนาประเทศ

7.6.3 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา ตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ เครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

7.6.4 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษาทุกระดับการศึกษา ตัวชี้วัดที่สำคัญ ได้แก่ สถานศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพภายในอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก และสถานศึกษาที่ได้รับการยกระดับคุณภาพให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน

8. การขับเคลื่อนแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาสู่การปฏิบัติ

ความสำเร็จของแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 – 2579 สู่การปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ได้แก่ สารสำคัญของแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาที่มีความชัดเจน ครบถ้วน และครอบคลุม การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตามแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสาธารณชน การเผยแพร่การประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจในความสำคัญของแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา และการนำแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน

แนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาสู่การปฏิบัติ มีดังนี้

8.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา การสร้างความรู้ความเข้าใจกับหน่วยงาน องค์กร และภาคีเครือข่ายในการจัดการอาชีวศึกษาเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา

8.2 การสร้างเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 – 2579 กับแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

8.3 การปรับปรุง กฎ ระเบียบ และกฎหมายต่าง ๆ ให้เอื้อต่อแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา

8.4 การสร้างช่องทางให้ภาคีเครือข่ายในการจัดการอาชีวศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ

การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แนวคิดและหลักการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา เป็นการติดตามประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กับการจัดการอาชีวศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน ทั้งการประเมินกระบวนการจัดการผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โดยสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประเมิน การดำเนินงานของสถานศึกษาเองควบคู่ไปกับการประเมินของหน่วยงานภายในสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการกำหนดหลักเกณฑ์การติดตามและประเมินผลตัวชี้วัดที่ชัดเจนมี มาตรฐาน และถูกต้องตามหลักวิชา

2.11 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สอดคล้องกับ แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579

แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษา (Conceptual Design)

1. หลักการจัดการอาชีวศึกษา

1.1 ภารกิจของการจัดการอาชีวศึกษาในการจัดการอาชีวศึกษา มีภารกิจที่สำคัญ คือ 1) การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพในระดับฝีมือ (ปวช.) ระดับ เทคนิค (ปวส.) 2) การฝึกอบรมวิชาชีพเป็นการเพิ่มพูนความรู้และการฝึกทักษะอาชีพ

1.2 ค่านิยมอาชีวศึกษาในการจัดการอาชีวศึกษามีค่านิยมที่เป็นเป้าหมายหลักใน การปลูกฝังที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) คุณธรรม (Merit) 2) คุณภาพ (Quality) 3) ความร่วมมือ

2. วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา (Vision)

“ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ มีคุณธรรม คุณภาพ สอดคล้องกับ ความต้องการในการพัฒนาประเทศ”

3. พันธกิจ (Mission)

3.1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระให้มีคุณภาพได้ มาตรฐานในระดับสากล

3.2 ขยายโอกาสการศึกษาวิชาชีพให้กับประชาชนทุกช่วงวัย

3.3 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษาภายใต้หลักธรรมาภิบาลโดย อาศัยเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

3.4 พัฒนางานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้เพื่อ การจัดอาชีวศึกษาและพัฒนาวิชาชีพ

3.5 พัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพด้วยวิธีที่หลากหลาย

4. วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา (Objectives)

4.1 เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพให้มีคุณธรรม คุณภาพ และความเป็น มืออาชีพ

4.2 เพื่อเพิ่มโอกาสการศึกษาวิชาชีพกับประชาชนทุกช่วงวัย

4.3 เพื่อนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

4.4 เพื่อพัฒนางานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้

อาชีวศึกษา

4.5 เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ

5. เป้าหมายของผู้สำเร็จการอาชีวศึกษา (Aspirations)

ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพมีคุณภาพอย่างน้อย 3 ด้าน

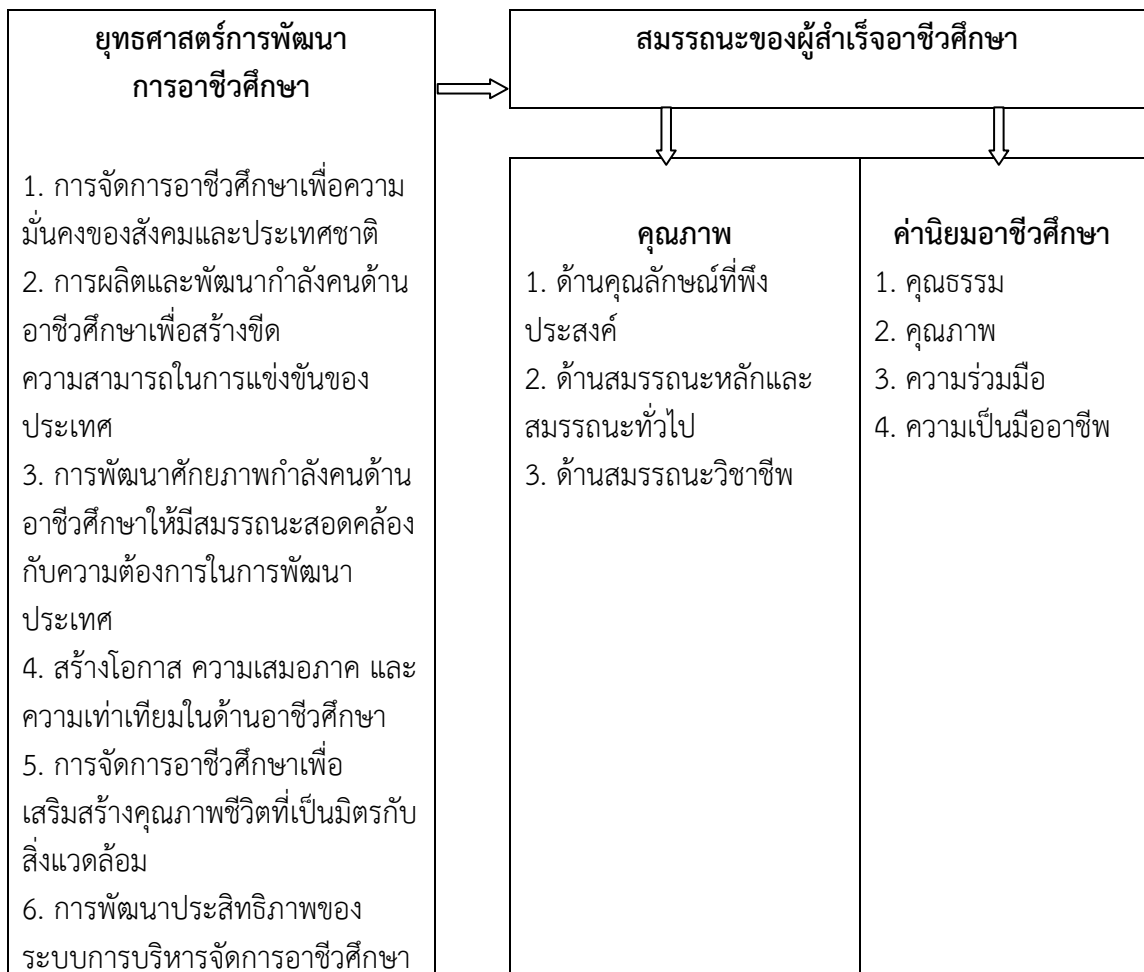
5.1 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ พฤติกรรม ลักษณะนิสัย และทักษะทางปัญญา

5.2 ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติการ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลขและการจัดการและการพัฒนางาน

5.3 ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ความสามารถในการใช้ทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง และความสามารถในการประยุกต์สู่ออาชีพ

6. ยุทธศาสตร์การอาชีวศึกษา (Strategies)

แผนภาพที่ 2 – 5 กรอบแนวคิดแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 - 2579

6.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

6.1.1 กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมือง โดยเน้นการปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธี ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

เป้าหมาย ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

6.1.2 กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขการทะเลาะวิวาท การสร้างความรุนแรง และภัยคุกคามรูปแบบใหม่สำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษา

เป้าหมาย ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรู้และได้รับการดูแลป้องกันภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่

6.1.3 กลยุทธ์ที่ 3 อาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

เป้าหมาย ผู้เรียนอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

6.1.4 กลยุทธ์ที่ 4 อาชีวศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

เป้าหมาย ผู้เรียนอาชีวศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

6.1.5 กลยุทธ์ที่ 5 อาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

เป้าหมาย ผู้เรียนอาชีวศึกษาพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

6.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

6.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของภาคผู้ใช้ และการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ

เป้าหมาย กำลังคนอาชีวศึกษามีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ

6.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

เป้าหมาย การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะทาง

6.2.3 กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เป้าหมาย การวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านอาชีวศึกษา เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าทางเศรษฐกิจ

6.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านการอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

6.3.1 กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพอย่างเต็มศักยภาพ

เป้าหมาย กำลังคนด้านการอาชีวศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ สู่ประเทศไทย 4.0

6.3.2 กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริม พัฒนาคูครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษาให้มีศักยภาพ

เป้าหมาย ครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษามีศักยภาพในการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษา

6.3.3 กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาที่ตรงกับความ ต้องการในการพัฒนาประเทศ

เป้าหมาย หลักสูตรการอาชีวศึกษามีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างหลากหลายตามความต้องการในการพัฒนาประเทศ

6.3.4 กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือในการเพิ่มศักยภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

เป้าหมาย พัฒนาคือความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อเพิ่มศักยภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษา ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

6.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมในด้านการอาชีวศึกษา

6.4.1 กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมในการศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ

เป้าหมาย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนทุกคนทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ และทุกระดับการศึกษาได้รับบริการทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาอย่างมีคุณภาพ

6.4.2 กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศด้านการอาชีวศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

เป้าหมาย ระบบฐานข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการอาชีวศึกษา การติดตามและประเมินผล

6.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

6.5.1 กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษา ให้มีจิตสำนึก ทัศนคติ ค่านิยมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย ผู้เรียนอาชีวศึกษามีจิตสำนึก ทัศนคติ ค่านิยม ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

6.5.2 กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมาย ผู้เรียนอาชีวศึกษาสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6.5.3 กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

6.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการจัดการอาชีวศึกษา

6.6.1 กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการจัดการอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล

เป้าหมาย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาหน่วยงานในสังกัดสถาบันอาชีวศึกษา และสถานศึกษา มีระบบการจัดการอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล

6.6.2 กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องรองรับกับการพัฒนาประเทศ

เป้าหมาย นวัตกรรมการจัดการอาชีวศึกษาสอดคล้องรองรับกับการพัฒนาประเทศ

6.6.3 กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

เป้าหมาย เครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษาและตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่

6.6.4 กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษาทุกระดับการศึกษา

เป้าหมาย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษาทุกระดับ

2.12 ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2555 - 2569)

การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดำเนินการกำหนดนโยบาย เป้าหมายการผลิตและ

แผนพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเป็นสำคัญ โดยมุ่งปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนและกระบวนการจัดอาชีวศึกษาให้เกิดคุณภาพ ทั้งในด้าน

1. สารสนเทศสำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้แนวทางการพัฒนากำลังคนในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัด

2. ให้ความสำคัญกับครู และผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยมุ่งเพิ่มพูนขีดความสามารถของครูในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ยกกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสถานประกอบการโดยเน้นความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และการฝึกงาน

4. เตรียมความพร้อมกำลังคนรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในส่วนของ การตั้งรับและเชิงรุกได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถทางภาษา และสมรรถนะกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานในระดับสากล

ในการนี้ คณะอนุกรรมการฯ ได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประกอบด้วย 4 นโยบาย 10 ยุทธศาสตร์ 28 กลยุทธ์ และ โครงการ 93 โครงการ

นโยบายที่ 1 มุ่งสร้าง/ผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา ให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน

เป้าหมาย : ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาภายใต้ บริบทความร่วมมือกับสถานประกอบการให้ ได้ ตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองและฝึกอบรวมวิชาชีพกำลังคนอาชีวศึกษาที่อยู่นอกระบบให้เพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 1 มุ่งพัฒนาคุณภาพและปริมาณผู้เรียนให้สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศและระดับสากล

กลยุทธ์ที่ 1 ผลิตและพัฒนากำลังคนให้ มี สมรรถนะ ได้ มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานและสังคมทั้งในประเทศ ภูมิภาค อาเซียน และระดับสากล

โครงการสำคัญ

1. โครงการศึกษาความต้องการการผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งปริมาณและคุณภาพภายในประเทศ

1.1 ระดับจังหวัด

1.2 ระดับกลุ่มจังหวัด

1.3 ระดับกลุ่มอุตสาหกรรม /กลุ่มอาชีพ

2. โครงการศึกษาความต้องการการผลิตและพัฒนากำลังคน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพตามกรอบความร่วมมือกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและสากล

3. โครงการศึกษาเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางของประเทศไทย ระยะ 15 ปี (ปีการศึกษา 2555 – 2569)

3.1 ระยะที่ 1 2555 - 2561 (60:40)

3.2 ระยะที่ 2 2562 - 2569 (70:30)

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนากิจการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพด้วยรูปแบบที่หลากหลายทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

โครงการสำคัญ

1. โครงการแลกเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและสถานประกอบการในกลุ่มจังหวัด
2. โครงการพัฒนากิจการอาชีวศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและระดับสากล
3. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาอาชีวศึกษาระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุน และเร่งรัดการอาชีวศึกษาด้านความร่วมมือ ผลิตและพัฒนากำลังคนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยเฉพาะการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพตามสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน

โครงการสำคัญ

1. โครงการพัฒนาหลักสูตรทวิภาคี ให้ สอดคล้องกับขนาดและความสามารถของสถานประกอบการ โดยเฉพาะ SME ภายใต้ความร่วมมือกับสถานประกอบการ
2. โครงการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารความร่วมมือในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาระดับจังหวัด
3. โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการฝึกงานและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

กลยุทธ์ที่ 4 ปรับภาพลักษณ์ ทัศนคติและสร้างการยอมรับของสังคมที่มีต่อการเรียนสายอาชีพด้วยกระบวนการเชิงคุณภาพให้กับนักเรียน กลุ่มผู้ประกอบการและชุมชน

โครงการสำคัญ

1. โครงการส่งเสริมให้ มี การสร้างรายได้ ระหว่างเรียนเพื่อเพิ่มประสบการณ์ ของผู้เรียนและลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง
2. โครงการพัฒนาระบบการแนะแนวอาชีพเชิงรุกเพื่อให้สามารถเข้าถึงพ่อแม่ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. โครงการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ภาพลักษณ์ เชิงคุณภาพไปยังกลุ่มเป้าหมายให้ เห็นความสำคัญของการเรียนอาชีวศึกษาที่จะสร้างให้ เกิด “การศึกษาเพื่ออาชีพ คือ ดวงประทีปส่องชีวิต ช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจเพื่อชีวิตที่มั่นคง”
4. โครงการสร้างภาพยนตร์ เพื่อประชาสัมพันธ์ และปรับภาพลักษณ์ เกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวอาชีวศึกษาเชิงสร้างสรรค์
5. โครงการส่งเสริมคนดีศรีอาชีพ
6. โครงการเยาวชนอาชีวะสัมพันธ์ ร่วมสร้างสรรค์สังคม
7. โครงการอาชีวะอาสา เพื่อพัฒนาสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มโอกาสการเรียนรู้และการฝึกอบรมวิชาชีพอาชีวศึกษาให้กับ กลุ่มผู้อยู่นอกระบบ

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้ผู้อยู่นอกระบบการศึกษา ให้สามารถสร้างงาน
สร้างรายได้

โครงการสำคัญ

1. โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และยกระดับรายได้ ของชุมชน
2. โครงการฝึกอาชีพระยะสั้นตามความต้องการของตลาดแรงงาน

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือพัฒนาการจัดอาชีวศึกษาและฝึกอบรม
วิชาชีพตลอดชีวิตให้ แก่ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการและผู้อยู่นอกระบบ

โครงการสำคัญ

1. โครงการเทียบโอนประสบการณ์ในการทำงานเพื่อให้คุณวุฒิทางการศึกษา
2. โครงการอบรมฝึกอาชีพร่วมกับหน่วยงานตามโครงการพระราชดำริ
3. โครงการฝึกอาชีพร่วมกับผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายยุทธศาสตร์
4. โครงการฝึกอาชีพให้กับผู้พิการ สูงอายุผู้ด้อยโอกาส

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุนอบรมวิชาชีพเพื่อการพัฒนาต่อยอดอาชีพเดิมหรือสร้าง
อาชีพใหม่สำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ

โครงการสำคัญ

1. โครงการฝึกอบรมฝีมือแรงงานเพื่อสร้างหรือเปลี่ยนอาชีพที่ตรงกับความต้องการของ
ตลาดแรงงาน
2. โครงการอบรมยกระดับฝีมือแรงงานหลังเข้าสู่ตลาดแรงงาน

**ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบการประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามระบบคุณวุฒิ
วิชาชีพ**

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรให้มี ผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นไปตามสมรรถนะของกรอบ
คุณวุฒิวิชาชีพ

โครงการสำคัญ

1. โครงการศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพโดยความ
ร่วมมือกับสถานประกอบการ
2. โครงการพัฒนาคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ ให้ ตรงกับ
สมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบประเมินมาตรฐานวิชาชีพตรงตามคุณวุฒิวิชาชีพ

โครงการสำคัญ

1. โครงการพัฒนาระบบประเมินมาตรฐานวิชาชีพโดยความร่วมมือของสถาน
ประกอบการ
2. โครงการฝึกอบรมพัฒนาคณะกรรมการผู้ประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างระบบการจูงใจให้เกิดการตัดสินใจเข้าศึกษาต่ออาชีวศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 ปรับระบบกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาต่ออาชีวศึกษา

โครงการสำคัญ

1. โครงการพัฒนาหลักเกณฑ์ เพื่อให้กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาจัดสรรเงินกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา 100% ในสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลน
2. โครงการสนับสนุนด้านทุนการศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พักและแหล่งรองรับงาน

กลยุทธ์ที่ 2 จัดหาแหล่งเงินสนับสนุนทุนการศึกษาให้ผู้ ที่สนใจและคนเก่งได้ศึกษาในระดับปวช., ปวส. และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

โครงการสำคัญ

1. โครงการจัดหาแหล่งเงินทุนการศึกษาจากภายนอกสถานศึกษา
2. โครงการจัดหาแหล่งเงินทุนการศึกษาในสถานศึกษา
3. โครงการสนับสนุนเครื่องมือประจำตัวพื้นฐานตามวิชาชีพ

กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพอิสระหลังจบการศึกษา สร้างความมั่นคงในชีวิต

โครงการสำคัญ

1. โครงการแนะแนวเส้นทางความก้าวหน้าเพื่อการประกอบอาชีพ (Career Path)
2. โครงการกองทุนตั้งตัวอาชีวศึกษา
3. โครงการเฝ้าแก่น้อย

กลยุทธ์ที่ 4 มาตรการทางด้านภาษีอากรเพื่อการจูงใจให้สถานประกอบการให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา

โครงการสำคัญ

1. โครงการศึกษาการสร้างแรงจูงใจ ทางด้านมาตรการภาษี อากรให้แก่ภาคเอกชน/สถานประกอบการในการร่วมจัดการอาชีวศึกษา

นโยบายที่ 2 พัฒนาปริมาณและคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

เป้าหมาย : 1) มีปริมาณครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาพอเพียงต่อการจัดการศึกษาระดับ ปวช. ระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการและการฝึกอบรมวิชาชีพ 2) พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้ มีคุณภาพและได้ รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างเสริมปริมาณครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 การสนับสนุนบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาจากภาครัฐ

โครงการสำคัญ

1. โครงการขออัตรากำลังข้าราชการ พนักงานราชการให้พอเพียง
2. โครงการขอรับงบประมาณค่าจ้างชั่วคราวครูและเจ้าหน้าที่

3. โครงการคุรุทายาทครูวิชาชีพ (กองทุนการศึกษาและอัตราบรรจุแต่งตั้งครูวิชาชีพ พันธุ์ใหม่ให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับ ปวช., ปวส., และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ)

กลยุทธ์ที่ 2 การสนับสนุนบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาจากภาคเอกชนและชุมชน

โครงการสำคัญ

1. โครงการเชิญครูเกษียณอายุราชการเป็นครูพิเศษ อาจารย์พิเศษ
2. โครงการสร้างระบบเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการเป็นครูพิเศษ อาจารย์พิเศษ

3. โครงการครูพิเศษจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านและผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างเสริมสมรรถนะและประสบการณ์เพื่อคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการศึกษาต่อ การฝึกอบรมและการปฏิบัติงาน

โครงการสำคัญ

1. โครงการรัฐจัดทุนการศึกษาต่อปริญญาโทและปริญญาเอกทั้งในประเทศและต่างประเทศในสาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

2. โครงการรัฐจัดทุนการฝึกอบรมเทคโนโลยีใหม่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในสาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

3. โครงการกำหนดมาตรการให้ ครู วิชาชีพได้มีการพัฒนาสมรรถนะและประสบการณ์ด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

4. โครงการกำหนดมาตรการให้ มีการนำผลสัมฤทธิ์ ที่เกิดต่อผู้เรียนไปใช้ ในการพิจารณาความดีความชอบ เลื่อนขั้นเงินเดือน ให้ค่าตอบแทน การขอมือและเลื่อนวิทยฐานะ

5. โครงการจัดตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ในสถาบันการอาชีวศึกษา

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรอาชีวศึกษา

โครงการสำคัญ

1. โครงการจัดตั้งสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรอาชีวศึกษา (ทำหน้าที่พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน)

2. โครงการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

3. โครงการพัฒนาขีดความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอน

4. โครงการพัฒนาขีดความสามารถของศึกษานิเทศก์ในการนิเทศ

5. โครงการพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานสนับสนุนการจัดการ

อาชีวศึกษา

6. โครงการพัฒนาขีดความสามารถด้านภาษาอังกฤษ

7. โครงการพัฒนาครูในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน

8. โครงการพัฒนาศักยภาพในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

9. โครงการส่งเสริม สนับสนุนให้ ครูจัดทำตำรา เอกสารที่ใช้ในการเรียนการสอน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างโอกาสและความร่วมมือในการสร้างเสริมคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างโอกาสและความร่วมมือกับภาครัฐ

โครงการสำคัญ

1. โครงการปรับบทบาทหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้รับผิดชอบสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและของเอกชน
2. โครงการร่วมกับคุรุสภากำหนดมาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพด้านอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ (กำหนดมาตรฐานในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูวิชาชีพใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์ด้านอาชีวศึกษา)
3. โครงการร่วมกับสำนักงาน ก.ค.ศ. กำหนดมาตรฐานตำแหน่งมาตรฐานวิทยฐานะสำหรับครูวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาและศึกษานิเทศก์ด้านอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ
4. โครงการร่วมกับสำนักงาน ก.ค.ศ. และกระทรวงการคลังกำหนดมาตรฐานชั่วโมงการสอนขั้นต่ำและขั้นสูงของครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งครูวิชาสามัญและครูวิชาชีพ
5. โครงการร่วมกับสำนักงาน ก.ค.ศ. ปรับปรุง กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการบรรจุแต่งตั้ง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ ด้านวิชาชีพเป็นครูวิชาชีพและคณาจารย์ โดยกำหนดอัตราเงินเดือน ค่าตอบแทนตามความรู้ ความสามารถและประสบการณ์

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างโอกาสและความร่วมมือกับภาคเอกชนและชุมชน

โครงการสำคัญ

1. โครงการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ
2. โครงการกำหนดหลักเกณฑ์ ในการแต่งตั้ง การทดสอบ การฝึกอบรมและการออกใบรับรองการเป็นครู ฝึกในสถานประกอบการ
3. โครงการความร่วมมือด้านวิชาการกับภาคเอกชนโดยใช้มาตรการด้านภาษีอากรเป็นแรงจูงใจ
4. โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ภูมิปัญญาระหว่างภาคเอกชน ชุมชนและสถานศึกษา
5. โครงการพัฒนาความยั่งยืนของภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. โครงการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งประดิษฐ์ชุมชนสู่อุตสาหกรรมเชิงพาณิชย์

นโยบายที่ 3 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ใหม่

เป้าหมาย : สถานศึกษาของอาชีวศึกษามีมาตรฐานในด้านการจัดการเรียนการสอน ในระดับ ปวช., ปวส. และปริญญาตรี สายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ และเป็นแหล่งเรียนรู้ ของชุมชน โดยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษา สถานประกอบการทั้งภายในและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับมาตรฐานสถานศึกษาของอาชีวศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับปวช.,ปวส.และปริญญาตรี สายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการและเพิ่มศักยภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้ วิชาชีพและฝึกอบรม วิชาชีพของชุมชน

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างและเครือข่ายการเรียนรู้

โครงการสำคัญ

1. โครงการส่งเสริมความร่วมมือการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน
2. โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและใช้ ทรัพยากรร่วมกัน
3. โครงการส่งเสริมความร่วมมือและพัฒนาเครือข่ายภายใต้ ข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการจัดการบริหาร

โครงการสำคัญ

1. โครงการบริหารจัดการ ตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐมีธรรมาภิบาล โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศหรือการบริหารจัดการ
3. โครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายนอก
4. โครงการพัฒนาศูนย์วิทยบริการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย

กลยุทธ์ที่ 3 ร่วมมือกับสถานประกอบการในการเปิดสอนระดับปวช.,ปวส. และปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

โครงการสำคัญ

1. โครงการร่วมมือกับสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนระดับปวช.,ปวส. และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

กลยุทธ์ที่ 4 เร่งรัดการจัดเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

โครงการสำคัญ

1. โครงการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ
2. โครงการจัดหาแหล่งสนับสนุนจากต่างประเทศ
3. โครงการพัฒนาและเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เป็นไปตามมาตรฐานของการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนานักวิจัยและนวัตกรรมอาชีวศึกษาภายใต้ความร่วมมือกับสถานประกอบการและชุมชน

โครงการสำคัญ

1. โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการด้านการวิจัย

2. โครงการผลิตผลงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการและชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 1 เจรจาแสวงหาความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศ

โครงการสำคัญ

1. โครงการศึกษาดู งานสถานประกอบการและสถานศึกษา ทั้งภายในและต่างประเทศ
2. โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บุคลากรระหว่างหน่วยงานสถานศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศ

3. โครงการแลกเปลี่ยนนักวิจัยระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศ

4. โครงการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศ

5. โครงการให้ทุนสัมมนาวิชาการ ประชุมวิชาการ

นโยบายที่ 4 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่

เป้าหมาย : ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีพศึกษามีทักษะการบริหารอย่างมีคุณภาพโดยมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้มี ประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้บริหาร

โครงการสำคัญ

1. โครงการพัฒนาผู้บริหารโดยฝึกประสบการณ์จริง (On the Job Training)

2. โครงการฝึกอบรมวิชาการด้านการบริหารสถานศึกษา

3. โครงการฝึกอบรม ICT เพื่อการบริหาร

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ นวัตกรรม องค์ความรู้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการ

โครงการสำคัญ

1. โครงการจัดการระบบต้นขุ่น ข้อมูลเทคโนโลยี สารสนเทศในสถานศึกษาอาชีพศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนให้มีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางการศึกษา

โครงการสำคัญ

1. โครงการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายรายหัวตามประเภทสาขาวิชา

2. โครงการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการพัฒนานักศึกษา

3. โครงการการวิเคราะห์งบประมาณการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์

2.13 บทบาท ภารกิจของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

ศอ.บต. ยึดหน้าที่ตามมาตรา 9 แห่ง พรบ.การบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 ที่กำหนดให้ ศอ.บต. มีหน้าที่ 3 ส่วนคือ

ส่วนแรก การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาตรา 9 (1) ถึง (5)

1. จัดทำ “ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้” ให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้พิจารณาให้ความเห็นก่อนเสนอ กพต. ให้ความเห็นชอบ

2. จัดทำแผนปฏิบัติการที่จะดำเนินการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. “เสนอแนะและบูรณาการ แผนงาน และโครงการในด้านการพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรมและหน่วยงานอื่นของรัฐ” ที่ดำเนินการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการตาม

4. ดำเนินการตามแผนงานและโครงการต่อเนื่องจากแผนงานและโครงการที่หน่วยงานของรัฐ ไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งหากไม่ดำเนินการจะส่งผลเสียต่อการแก้ไขปัญหาตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้

5. กำกับ เร่งรัด และติดตามการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือนให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการตาม

ส่วนที่สอง หน้าที่ที่ ศอ.บต. ต้องดำเนินการ มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

6. คຸ້ມครองสิทธิเสรีภาพและอำนาจอธิปไตยแก่ประชาชน โดยการรับเรื่องราวร้องทุกข์ให้ความช่วยเหลือ และประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตรวจสอบและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

7. ให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมา จากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามระเบียบที่ กพต. กำหนด ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิประโยชน์จากผู้นั้นได้รับจากกฎหมายอื่น

8. เสนอแนะมาตรการสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อคณะรัฐมนตรี

9. เสนอแนะหรือแนะนำต่อหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับลักษณะอันพึงประสงค์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งจะส่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งดำเนินการให้มีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายพลเรือนซึ่งปฏิบัติ หน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และบูรณาการการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือนเพื่อให้ปฏิบัติ งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพทางสังคมเศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของประชาชน

10. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

11. ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาแก่คนไทย ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย
12. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
13. ประชาสัมพันธ์นโยบาย และการดำเนินงานของ ศอ.บต. และรัฐบาล รวมทั้งเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีแก่คนไทยทั้งในและต่างประเทศ
14. ร่วมมือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจอันดี และประสานงานในโครงการ ความร่วมมือ ความช่วยเหลือ และการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับต่างประเทศ ทั้งนี้ ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งแนวทางหรือนโยบายที่กระทรวงการต่างประเทศได้กำหนดไว้
15. ส่งเสริมแนวคิดด้านพหุวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญ ของวัฒนธรรมแห่งชาติ รวมถึงการลดการผูกขาดทางวัฒนธรรมหรือการจำกัดการเลือก ปฏิบัติทางวัฒนธรรมโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
16. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ ของ ศอ.บต. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ศอ.บต. อาจวางระเบียบเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง ศอ.บต. กับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้ยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตาม ให้ใช้ได้เป็นเวลาสามปี

2.14 ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของสำนักศึกษาธิการภาค 12 ประจำปี 2559

สำนักงานศึกษาธิการภาค 12 เป็นส่วนราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 27 กันยายน 2555 เรื่องจัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 – 13 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนดให้สำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ตั้งสำนักงานอยู่ที่เลขที่ 3 ถนนอาคารสงเคราะห์ ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ในเขตตรวจราชการที่ 8 ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลาและสตูล มีภารกิจเกี่ยวกับการเป็นหน่วยงานกลางในการส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก และพัฒนาการศึกษาแบบร่วมมือและบูรณาการกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่กลุ่มจังหวัด จังหวัด และเขตตรวจราชการ โดยให้เป็นหน่วยงานภาคในที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 13 สำนัก มีหน้าที่รับผิดชอบในการสนับสนุนการตรวจราชการ ติดตาม ประเมินผลและบูรณาการยุทธศาสตร์การศึกษาของกลุ่มจังหวัดในเขตตรวจราชการที่ 8 ปฏิบัติหน้าที่ขับเคลื่อน เชื่อมโยงนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ไปสู่การปฏิบัติในระดับกลุ่มจังหวัด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งเป็นเครือข่ายตามพันธกิจของหน่วยงานในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ตามที่ได้รับมอบหมาย สำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้สารสนเทศ

ทางการศึกษา ซึ่งต้องเป็นข้อมูลที่ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการใช้ จึงจัดรวบรวมข้อมูลสภาพ การจัดการศึกษาในภาพรวมทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบทุกหน่วยงานทางการศึกษาในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้การใช้ข้อมูลการศึกษามีความต่อเนื่องทุกปี จึงจัดทำรายงานข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษา ในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 8 (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลาและสตูล) ประจำปีการศึกษา 2559 ขึ้น โดยมีหน้าที่ดังนี้

1. จัดทำยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการและงบประมาณให้สอดคล้องกับนโยบายและ ยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการและบริบทของพื้นที่
2. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของ กระทรวงศึกษาธิการ
3. จัดทำและพัฒนาข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา
4. ดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์ สภาวะการณ์ทางการศึกษาตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของ กระทรวงศึกษาธิการ
6. ดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมทางการศึกษาและส่งเสริมการประสานกิจกรรมทาง ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและการกีฬาเพื่อการศึกษา
7. ดำเนินการในฐานะเป็นหน่วยฝึกอบรมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
8. เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับกลุ่มจังหวัด
9. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ ได้รับมอบหมาย

นียมาระบบการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงระบบการศึกษาของ ไทยเอาไว้ว่ามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน
2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญ ของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม
3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความ สนใจศักยภาพความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

ซึ่งสถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบ

ได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือจากประสบการณ์การทำงาน

การศึกษาในระบบ การศึกษาในระบบแบ่งออกเป็นสองระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยปกติเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุสามปีถึงหกปี เพื่อเป็นการวางรากฐานชีวิตและการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และการอยู่ร่วมในสังคม

1.2 การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาภาคบังคับที่มุ่งวางรากฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ และความสามารถขั้นพื้นฐานโดยปกติใช้เวลาเรียนหกปี

1.3 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็นสองระดับ ดังนี้

1.3.1 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาภาคบังคับที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ ต่อจากระดับประถมศึกษา เพื่อให้รู้ความต้องการ ความสนใจและความถนัดของตนเองทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนความสามารถในการประกอบงานและอาชีพตามควรแก่วัย (โดยปกติใช้เวลาเรียนสามปี)

1.3.2 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ รวมทั้งการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและทักษะทางสังคมที่จำเป็น (โดยปกติใช้เวลาสามปี)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็นสองประเภท ดังนี้

1. ประเภทสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ศักยภาพ และความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

2. ประเภทอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพให้เป็นการกำลังแรงงานที่มีฝีมือ หรือศึกษาต่อในระดับอาชีพขั้นสูงต่อไป

1.3.3 การศึกษาพิเศษ เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ ได้เรียนรู้้อย่างเหมาะสมกับสภาพร่างกาย จิตใจและความสามารถการจัดการศึกษาพิเศษนี้ อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือจัดในสถานศึกษาปกติตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา

1.3.4 การศึกษาสงเคราะห์ เป็นการศึกษาที่มุ่งจัดให้แก่บุคคลที่รัฐจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์เป็นพิเศษ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ที่เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ โดยอาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดรวมในสถานศึกษาปกติก็ได้ตามความเหมาะสม

2. การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา

2.1 การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การริเริ่มการพัฒนาทั้งทางวิชาการ และวิชาชีพ การสร้างสรรค์และเผยแพร่ความรู้ การริเริ่มการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลก

2.2 การศึกษาระดับปริญญา มีสองระดับคือ

2.2.1 การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์ไปสู่การปฏิบัติ การริเริ่มการพัฒนาทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ การสร้างสรรค์และเผยแพร่ความรู้ การริเริ่มการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลก

2.2.2 การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ และทักษะในสาขาวิชาการเฉพาะทางให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น มุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศในทางวิชาการ โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้าวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เทคโนโลยีในด้านวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ การประยุกต์ใช้วิทยาการสากล และภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย

การจัดการศึกษาตามแนวระบบโรงเรียนอาจจัดเป็นการศึกษาประเภทต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ชุมชน และประเทศ เช่น การฝึกหัดครู การศึกษาวิชาชีพ การศึกษาวิชาชีพพิเศษ การศึกษาวิชาชีพเฉพาะกิจหรือเฉพาะบุคคลบางกลุ่ม การศึกษาพิเศษ การศึกษาสงเคราะห์ และการศึกษาเฉพาะทาง เป็นต้น

การใช้คำว่า “อุดมศึกษา” แทนคำว่า “การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย” ก็เพื่อจะให้ครอบคลุมการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา ที่เรียนภายหลังที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วเป็นการให้ความสำคัญแก่การศึกษาระดับนี้ที่ถือว่าเป็นกำลังคนระดับกลางและพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่วนในระดับมหาวิทยาลัยนั้น ตามแนวโน้มจะแบ่งเป็นระดับปริญญาตรี และหลังปริญญาตรี เพื่อยกระดับความสำคัญของการวิจัยค้นคว้า การสร้างองค์ความรู้ในระดับปริญญาโท-เอก จะได้จำแนกภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่เพื่อความเข้าใจของคนส่วนใหญ่ก็ยังคงคิดตามแนวเดิมว่าระดับปริญญาตรีมีเพียงระดับเดียว คือ ปริญญาโทรวมกัน การจัดการศึกษาประเภทต่างๆ เหล่านี้ไม่เพียงแต่จัดตามความเหมาะสมหรือสนองความต้องการเฉพาะของกลุ่มเป้าหมาย แต่ยังคงคำนึงถึงการให้บุคคลได้พัฒนาทั้งในด้านได้พัฒนาทั้งในด้านคุณธรรม ความรู้ ความสามารถ และทักษะอย่างสมดุลควบคู่กันไปด้วย

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา การจัดการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 8 ในปีการศึกษา 2558 มีสถานศึกษาทั้งสิ้น 26 แห่ง มีนักเรียน/นักศึกษาทั้งสิ้น 26,568 คน เมื่อพิจารณาตามจังหวัดมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลสถานศึกษา

ตารางที่ 2 – 1 จำนวนสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

จังหวัด	จำนวนสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา			
	เล็ก (นศ. 1-1,000)	กลาง (นศ. 1,001-2,400)	ใหญ่ (นศ. 2,401 ขึ้นไป)	รวม
ยะลา	4	1	-	5
ปัตตานี	4	2	-	6
นราธิวาส	2	-	-	2
สงขลา	7	2	1	10
สตูล	2	1	-	3
รวมทั้งสิ้น	19	6	1	26

ตารางที่ 2 – 2 จำนวนนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 8 ปีการศึกษา 2559

จังหวัด	จำนวนนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา								รวม ทั้งหมด
	ปวช.				ปวส.			ป.ตรี	
	ปี 1	ปี 2	ปี 3	รวม	ปี 1	ปี 2	รวม		
นราธิวาส	291	328	360	979	202	16	388	-	1,367
ปัตตานี	924	558	746	2,228	2,173	2,012	4,185	84	6,497
ยะลา	882	701	565	2,148	1,564	1,446	3,010	42	5,200
สงขลา	4,040	2,683	2,751	9,474	2,410	2,139	4,549	96	14,119
สตูล	761	506	427	1,694	353	308	661	18	2,373
รวมทั้งสิ้น	6,989	4,776	4,849	16,523	6,702	6,091	12,793	240	29,556

2.15 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สมพงษ์ ปานเกล้า (2540) ศึกษาพัฒนาการของนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2535 รวมทั้งศึกษาถึงผลกระทบของการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวที่มีต่อชุมชนชาวไทยมุสลิมในพื้นที่อีกด้วย ซึ่งผลการวิจัยพบว่าสังคมไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเอกลักษณ์พิเศษของตนเองไม่ว่าจะเป็นเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความแข็งแกร่งทางวัฒนธรรม ซึ่งมีพัฒนาการมายาวนาน ทำให้ประชากรในส่วนนี้ของประเทศมีพลังและอำนาจต่อรองทางการเมืองรัฐไทยค่อนข้างมากเป็นพิเศษ ดังนั้นการดำเนินนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐตลอด 3 ช่วงเวลาที่ศึกษา (พ.ศ. 2475 – 2502, 2502 – 2516,

2516 – 2535) แม้ว่าจะต้องอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลของรัฐที่ว่าด้วย “มิติตามความมั่นคง” เป็นหลักก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้วรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยก็จำเป็นต้องยอมให้เหตุผลของรัฐ “มิติตามการพัฒนา” และ “มิติตามมีส่วนร่วม” เข้ามามีบทบาทพร้อม (ช่วง พ.ศ. 2475 – 2502) และมีบทบาทนำ (ช่วง พ.ศ. 2502 – 2535) ในการกำหนดและดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่สถาบันสูงสุดของประเทศได้เข้ามามีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โดยเฉพาะตั้งแต่ พ.ศ. 2502 เป็นต้นมา) เหตุผลของรัฐที่ว่าด้วย “มิติตามการพัฒนา” และ “มิติตามมีส่วนร่วม” มีความชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับของประชากรในพื้นที่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ได้มีส่วนทำให้เหตุผลของรัฐทั้งสามมิติเกาะเกี่ยวกันเข้าเป็น “ไตรลักษณ์รัฐ” อย่างกลมกลืนเด่นชัดยิ่งขึ้น

จรรยา รังศรีรัตน์ (2537) ได้ศึกษาถึงความต้องการความรู้ทางการเกษตรของเยาวชนมุสลิมภายใต้โครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยเกษตรกรรมพัทลุง พบว่าเยาวชนมุสลิมส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้ด้านการปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์เป็นอย่างมาก ต้องการความรู้ด้านธุรกิจเกษตร อุตสาหกรรมเกษตรและช่างเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง และต้องการความรู้ด้านการประมงน้อย วิธีการเรียนรู้เยาวชนต้องการทั้งแบบรายบุคคล และแบบกลุ่ม แบบรายบุคคลต้องการให้ครู อาจารย์ไปเยี่ยมเยียนที่บ้านหรือไร่ นา ส่วนแบบกลุ่มต้องการวิธีการสาธิต วิธีการจัดนิทรรศการ การทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติ ไม่พบความสัมพันธ์ทางสถิติของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการความรู้ทางการเกษตร ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ ภายภาค และจิตวิทยาไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้ทางการเกษตรของเยาวชนมุสลิม ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ สถานที่เรียน และสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม เยาวชนมีการศึกษาภาคปฏิบัติน้อยเกินไป และขาดแหล่งความรู้ที่เป็นแบบอย่างสำหรับการศึกษาวิชาชีพเกษตรกรรมด้านต่างๆ ส่วนข้อเสนอแนะของเยาวชนคือ ควรจัดให้มีฟาร์มสาธิตการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ที่เยาวชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจขึ้นภายในท้องถิ่น และสามารถให้เยาวชนเข้าศึกษา รวมทั้งการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการแปรรูป และการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรตามความเหมาะสม

รายงานการวิจัยของกองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2551) พบว่าชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจะมีหนาแน่นในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล นอกจากนั้นจะมีอยู่กระจัดกระจายทั่วประเทศ ประมาณ 36 จังหวัด สำหรับชาวไทยมุสลิมใน 4 จังหวัดภาคใต้นั้น มีอยู่ในจังหวัดปัตตานีมากที่สุดคือเป็นร้อยละ 82 รองลงมาได้แก่ จังหวัดนราธิวาส สตูล และยะลา ในส่วนของการจัดอาชีวศึกษานั้นจะมีสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รับผิดชอบการศึกษาในระบบทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สำหรับศึกษานอกระบบโรงเรียนสายอาชีพจะอยู่ในความดูแลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำจังหวัด

เกษม รังสีโยกฤษฎ์ (2539) ศึกษาอิทธิพลของศาสนาอิสลามต่อการจัดการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบปัญหาการศึกษาคือ ขณะที่รัฐบาลสนับสนุนให้เด็กไทยมุสลิมเรียนหนังสือไทยในเมืองไทย แต่ผู้ปกครองชาวมุสลิมมองไม่เห็นว่าการเรียนภาษาไทยจำเป็นหรือมีประโยชน์อย่างไร จึงมิได้ส่งเสริมให้ลูกหลานเรียนรู้อาษาไทยอย่างจริงจัง นอกจากนี้รัฐสนับสนุนให้เยาวชนมุสลิมที่จบชั้น

มัธยมศึกษาได้ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยอาชีวเป็นกรณีพิเศษ แต่สามารถทำได้ในวงแคบเท่านั้น

นิตยา ธรรมพันธ์ (2543) ศึกษาค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 โรงเรียนมัธยมของรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส พบว่านักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามมีค่านิยมในอาชีพด้านบริการสังคมและความมี ระเบียบแบบแผนสูงกว่านักเรียนนับถือศาสนาพุทธ แต่นักเรียนนับถือศาสนาพุทธมีค่านิยมในอาชีพ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงสูงกว่านักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพ หมวดยที่ใช้วิชาชีพและวิชาการมีค่านิยมในอาชีพด้านเกียรติยศชื่อเสียง อำนาจ และด้านความอิสระสูง กว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพกสิกรรม สำหรับอาชีพที่นักเรียนเลือกมากที่สุดคือหมวดใช้ วิชาชีพและวิชาการ รองลงมาคือ ช่างเทคนิค ช่างฝีมือ และอาชีพทหาร นักเรียนชายมีค่านิยมใน อาชีพด้านรายได้สูงกว่านักเรียนหญิง ส่วนนักเรียนหญิงมีค่านิยมอาชีพในด้านเกียรติยศชื่อเสียง ความก้าวหน้า การบริการสังคม ความมั่นคงในอาชีพ ความมีระเบียบแบบแผนและความเสียสละ สูงกว่านักเรียนชาย

ทัศนีย์ พรหมไพจิตร (2524) ศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการแก่ชาวไทยมุสลิม หมู่บ้านสามยอด จากการศึกษาส่วนรวมอาจกล่าวได้ว่า รัฐได้จัดสวัสดิการตรงหรือสอดคล้องกับ ความต้องการของชาวไทยมุสลิม โดยเฉพาะด้านการศึกษาประชาชนมีความสนใจและเข้าใจถึงประโยชน์ที่ จะได้รับการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยไม่แตกต่างจากข้อค้นพบของ ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา (2524) ที่พบว่า ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่ต้องการการพัฒนาทางการศึกษา โดยเฉพาะด้านวิชาชีพ เพราะคำนึงถึงว่า เรียนสายวิชาชีพนั้น เมื่อสำเร็จแล้วจะมีงานทำ แม้แต่พ่อแม่เองก็สนใจและเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับ วิชาชีพเมื่อมีเวลาว่าง โดยให้เหตุผลว่าทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น และรายได้เพิ่มขึ้น จึงทำให้เห็นว่ารัฐบาล น่าจะสนับสนุนการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียนสายอาชีพ เพราะตามความเป็นจริงปรากฏว่า ในจังหวัดปัตตานีมีโรงเรียนอาชีวศึกษาเพียง 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนเทคนิคปัตตานีและโรงเรียน อาชีวปัตตานีซึ่งรับนักเรียนจำกัด ในขณะที่ผู้สมัครเรียนมีจำนวนมาก

จรรยา อร่ามกุล (2548) ได้ทำการศึกษาสถานภาพของครูอาจารย์ในวิทยาลัย เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคภาคใต้ สงขลา พบว่าครูอาจารย์ในวิทยาลัยมีขวัญและ ความพึงพอใจในการทำงานโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ธีระ สุวรรณพานิช (2541) ศึกษาความต้องการฝึกอบรมทางด้านสัตวบาลของครู อาจารย์ คณะวิชาสัตวศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรกรรมภาคใต้ กรมอาชีวศึกษา พบว่าครู อาจารย์เห็น ความสำคัญในการฝึกอบรมทางสัตวบาลเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และเรื่องที่ต้องการฝึกอบรมมากที่สุดคือ การเลี้ยงโคนม โคน้ำ นอกจากนั้นผู้วิจัยได้เสนอแนะให้มีการเพิ่มเนื้อหาด้านความรู้และเทคนิค วิธีการใหม่ๆ ให้ตรงกับที่ปฏิบัติอยู่และสามารถนำไปใช้งานในแผนกวิชาได้และสอดคล้องกับรายวิชาที่ สอนอยู่

กองวิจัยการศึกษา (2541) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางการจัด การศึกษาสำหรับชาวไทยต่างวัฒนธรรม โดยศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับการให้ การศึกษาตามที่ควรจะเป็นของกลุ่มชาวไทยที่พูดภาษาเขมรหรือกลุ่มชาวไทยมุสลิม พบว่า 1) ควรเปิด สอนวิชาชีพพระยะสั้นหรือกลุ่มสนใจโดยเฉพาะให้แก่เยาวชนและเด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับ เช่น

วิชาช่างกล ช่างยนต์ ช่างตัดผม การประกอบอาหาร ศิลปะประดิษฐ์ เป็นต้น 2) ควรจัดโรงเรียนใด โรงเรียนหนึ่งให้เป็นศูนย์กลางที่ตำบลหนึ่ง โดยให้โรงเรียนมีขนาดใหญ่พอสมควร เพื่อช่วยประหยัดงบประมาณและยังช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) โรงเรียนควรมีบทบาทในการกำหนดหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น เพราะเนื้อหาบางวิชาไม่สอดคล้องกับสภาพชุมชน เช่น มีภาพพระพุทธรูป การทำความเคารพตามแบบชาวไทยพุทธ การขับร้องและการละเล่นตามแบบชาวไทยพุทธ เป็นต้น 4) ควรเพิ่มการเรียนภาษาไทยในโรงเรียนและเน้นในเรื่องการใช้ภาษา 5) หลักสูตรควรเน้นด้านจริยธรรมให้มากขึ้น 6) ควรเพิ่มการเรียนวิชาศาสนาให้มากขึ้น ถ้าเป็นไปได้ควรให้เวลาครึ่งวัน สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้การศึกษาตามที่ชุมชนต้องการ พบว่า 1) บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าโรงเรียนมัธยมสามัญ 2) มีความต้องการเรียนทางด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น รวมทั้งเยาวชนด้วย 3) มีความต้องการให้หยุดเรียนในวันศุกร์แทนวันเสาร์ เพราะเป็นวันปฏิบัติภารกิจทางศาสนาและการศึกษาปัญหาอุปสรรคพบว่า นักเรียนไทยมุสลิมจำนวนไม่น้อยที่อยู่ตามอำเภอชายแดนข้ามไปเรียนในประเทศมาเลเซีย จากการสำรวจของสำนักงานศึกษาธิการเขต 2 พบว่าใน 7 อำเภอของจังหวัดนราธิวาส มีนักเรียนถึง 888 คน ที่ข้ามไปเรียนในประเทศมาเลเซีย ได้มีการสัมภาษณ์ผู้ปกครองถึงสาเหตุที่ส่งบุตรหลานไปเรียนในประเทศมาเลเซีย พบว่า 1) ผู้ปกครองมีความรู้สึกผูกพันว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย การดำรงชีวิตประจำวันมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับญาติและเพื่อนบ้านที่อยู่ฝั่งมาเลเซีย จึงต้องการให้บุตรหลานได้มีความรู้ด้านภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศมาเลเซีย เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสัมพันธ์กับชาวมาเลเซียต่อไป 2) เหตุผลทางวิชาศาสนา ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานเรียนรู้อะไรเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและเห็นว่ามาเลเซียเป็นประเทศที่มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ ดังนั้นการเรียนวิชาศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซียจะได้ผลดีกว่าการเรียนในประเทศไทย 3) เหตุผลจากภาษา เด็กไทยมุสลิมมีความถนัดในการใช้ภาษามลายู เพราะเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้สามารถเรียนในประเทศมาเลเซียได้อย่างดี นอกจากนี้ผู้ปกครองเชื่อว่าจะได้ความรู้ภาษาอังกฤษดีกว่าเรียนในประเทศไทย เพราะมาเลเซียเคยเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษ 4) เหตุผลด้านอาชีพในอนาคต ผู้ปกครองหวังว่าการจบการศึกษาจากประเทศมาเลเซียจะมีโอกาสได้งานในประเทศมาเลเซีย ซึ่งให้ค่าตอบแทนสูง 5) เหตุผลด้านค่านิยมของผู้ปกครอง ผู้ปกครองเชื่อว่าประเทศมาเลเซียเจริญกว่าประเทศไทยในทุกด้าน การส่งบุตรหลานไปเรียนในต่างประเทศย่อมดีกว่าในประเทศ

อำเภอ กินแหลม (2547) ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทยนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยเกษตรกรรมภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาเขียนภาษาไทยผิดอยู่มาก ทำให้เป็นอุปสรรคของการสื่อสาร

จรรยา รงค์รัตน์ (2547) ศึกษาความต้องการความรู้ทางการเกษตรของเยาวชนมุสลิมภาคใต้โครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัยเกษตรกรรมพัทลุง พบปัญหาที่เรียนและสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม เยาวชนมีการศึกษาภาคปฏิบัติน้อยเกินไป และขาดแหล่งความรู้ที่เป็นแบบอย่างสำหรับการศึกษาวิชาชีพเกษตรด้านต่างๆ

กองวิทยาลัยเกษตรกรรม (2545) ได้จัดทำเอกสารประกอบการประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2546 เรื่องแนวคิดการจัดการเรียน

การสอนของสถาบันอาชีวศึกษาให้เกิดสมรรถนะด้านวิชาชีพ ซึ่งได้สรุปประเด็นปัญหาในปัจจุบันของสถาบันในสังกัดอาชีวศึกษาโดยภาพรวมทั้งหมด ซึ่งรวมถึงสถาบันอาชีวศึกษาในสามจังหวัดภาคใต้ด้วย ปรากฏผลดังนี้ 1) ด้านการเรียนการสอน พบสภาพปัญหาที่สำคัญ ดังนี้ (1) เปิดสอนไม่ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน (2) การวัดผล ประเมินผล ส่วนใหญ่เน้นความรู้ความจำ ไม่เน้นการนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ (3) กระบวนการในการติดตาม นิเทศ แนะนำ และประเมินไม่ชัดเจน ไม่ต่อเนื่อง (4) ขาดกิจกรรมที่เข้มแข็งเพื่อเสริมความมั่นใจการอาชีพ (5) การประสานสัมพันธ์ภายนอกน้อย (6) ขาดการติดตามผลสัมฤทธิ์ของผู้สำเร็จการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (7) ไม่ใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการ (8) แนวปฏิบัติมีจำกัดไม่หลากหลาย (9) มีการจำกัดผู้เรียนต่อสาขาวิชา (10) การจัดเวลาให้ผู้เรียนไม่ยืดหยุ่น (11) การจัดตารางสอนให้ผู้เรียนไม่ยืดหยุ่น (12) ขาดความสนใจในการให้ความรู้เรื่องภาษาต่างประเทศที่จำเป็นในการประกอบอาชีพโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ (13) ขาดความรู้การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเสริมงานการอาชีพ (14) ขาดความรู้การใช้อินเทอร์เน็ตในการบริหารจัดการในสำนักงาน 2) ด้านทรัพยากร สามารถจำแนกเป็นด้านวัสดุครุภัณฑ์และด้านบุคลากร ดังนี้ (1) ด้านวัสดุและครุภัณฑ์ พบปัญหาการใช้ไม่เต็มศักยภาพ ขาดความทันสมัย ไม่มีการเก็บกักกันอยู่ในสภาพที่ใช้การไม่ได้ และไม่ตรงตามความต้องการแท้จริง กล่าวคือ ส่วนกลางจัดให้และมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร นโยบาย และผู้ใช้ (2) ด้านบุคลากร พบปัญหาผู้บริหารไม่ใช่มืออาชีพ ครูผู้สอนขาดคุณภาพ ไม่พัฒนาความรู้ให้ทันเทคโนโลยี ยึดผู้สอนเป็นสำคัญและขาดความเป็นครูมืออาชีพ นอกจากนี้ยังขาดโอกาสในการพัฒนาหรือพัฒนาไม่ตรงสาขา ภาระงานมากทำให้ภารกิจหลักขาดคุณภาพ และคณะกรรมการสถานศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและชุมชนมีบทบาทน้อย 3) ด้านกฎระเบียบ พบปัญหาเกี่ยวกับระเบียบการลงทะเบียนไม่ยืดหยุ่น ระเบียบการวัดผล ประเมินผลไม่ชัดเจน ระเบียบการให้ค่าตอบแทนครูไม่เอื้อต่อการบริหารจัดการ การชี้แจงกฎระเบียบหลักสูตร หลักเกณฑ์ต่างๆ ไม่ทั่วถึง ไม่ชัดเจน และไม่ทันการ

วิทยา ขาวขจร (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารวิชาการโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนภาคใต้ โดยให้ข้อเสนอแนะจากข้อค้นพบว่า สถานศึกษาควรมีการวางแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับวิชาการให้ชัดเจน ควรแจ้งให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบและให้ถือปฏิบัติตาม ผู้บริหารควรมีการติดตามการปฏิบัติงานด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ควรจัดให้บริการด้านวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ ศึกษาคความพึงพอใจในการใช้บริการของครูผู้สอนและนักเรียน และมีการดูแลปรับปรุงระบบการวัดผลและประเมินให้เป็นมาตรฐาน

วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี (2558) ได้รายงานผลการประเมินตนเองพบจุดที่ต้องพัฒนาคือการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษา การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้มากขึ้น การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์เพิ่มเติม เพิ่มกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ พัฒนาหลักสูตรที่หลากหลายและทักษะวิชาชีพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ส่งเสริมบุคลากรและผู้เรียนให้ทำและพัฒนางานวิจัย นวัตกรรมและโครงการ

วิทยาลัยเทคนิคยะลา (2555) ได้รายงานผลการประเมินตนเองพบสิ่งที่ต้องพัฒนา คือประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารเพื่อจัดเก็บข้อมูลของผู้สำเร็จการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร

สมรรถนะของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและงบประมาณที่จัดสรรสำหรับฝึกวิศวะฝึกมีน้อย

ลลิตา สาสาย (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จ การศึกษาตามเวลาหลักสูตรของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดย วิเคราะห์ในภาพรวมทุกหลักสูตรพบว่ามี 5 ปัจจัย ได้แก่ อายุ พื้นฐานความรู้เดิม และสาขาวิชา รัฐศาสตร์ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความเชื่อมั่นใน ตนเองส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์แยกทีละหลักสูตร พบว่า อายุ ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาตามเวลาหลักสูตรของนักศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี และ หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พื้นฐานความรู้เดิมส่งผลต่อการสำเร็จ การศึกษาตามเวลา หลักสูตรของนักศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เจตคติต่อมหาวิทยาลัยและการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาตาม เวลาหลักสูตรของนักศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง 3 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยที่เหลือไม่พบว่ามีตัวแปรใดส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะวิชาชีพ ในสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาเพื่องานอาชีพในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อรองรับการพัฒนาเขต เศรษฐกิจสามฝ่าย (IMT-GT) กล่าวถึงสืบเนื่องจากความจำเป็นทางด้านการศึกษาที่ต้องเน้นให้ ประชาชนมีความรู้และมีทักษะอาชีพของตนเอง สถาบันอาชีวศึกษามีบทบาทสำคัญและมีการกิจ โดยตรงที่ทำหน้าที่ด้านการพัฒนากำลังคนสนองความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน โดยเฉพาะ ในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย มีทรัพยากรชายฝั่งทะเลทั้งสองด้าน ทรัพยากรพืชผลธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ จึงมี ความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเน้นการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของภูมิภาคนี้

ผ่องศรี วาณิชศุภวงศ์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รายงานการวิเคราะห์เจาะลึก การประเมินคุณภาพการศึกษารอบที่ 2 (ปี 2549 – 2553) โรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการประเมินคุณภาพการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ทั้งรอบแรกและรอบสอง พบว่า การศึกษา ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำที่สุดของประเทศ มูลนิธิสุข-แก้ว แก้วแดง จึงได้ทำการวิเคราะห์เจาะลึกผลการประเมินคุณภาพการศึกษารอบที่ 2 ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ สถานภาพทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเป็นรายโรงเรียน ซึ่งเชื่อว่าจากข้อมูลดังกล่าวจะสามารถทำให้ แก้ปัญหาได้ตรงจุดมากขึ้น

ชลัช จงสืบพันธุ์ และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการจัดส่งนักศึกษา ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยต่างๆ มีการกล่าวถึง คำว่า "จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นเดิมทางราชการเรียกว่าสี่จังหวัดภาคใต้" ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2506 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ใช้คำว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ซึ่งประชาชนในจังหวัดเหล่านี้มีสภาพสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ

และยังมีภาพลักษณ์ของพื้นที่ที่มีความไม่สงบ ภาพของปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนซับซ้อนทั้งในด้านสังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง โดยเฉพาะปัญหาความไม่เข้าใจและหวาดระแวงกัน ในความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน ที่เกิดจากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และศาสนา วัฒนธรรม

นุรมาน จินดารา (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และวินัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พบว่าบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีประชาชนร้อยละ 90 นับถือศาสนาอิสลาม การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาศาสนาอิสลามสำหรับเด็กและเยาวชนน่าจะมีศักยภาพสูงในการส่งเสริมหลักธรรมคำสอนของอิสลามที่เป็นเครื่องป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ ทั้งนี้สถาบันทางสังคมที่มีหน้าที่โดยตรงในการถ่ายทอดปลูกฝังคำสอนแห่งคุณธรรมให้แก่เยาวชนที่สำคัญที่สุดรองจากครอบครัวแล้วคือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด งานวิจัยฉบับนี้จึงศึกษากระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและวินัย ในสถานศึกษาศาสนาอิสลามสำหรับเด็กและเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนประสิทธิภาพของกระบวนการดังกล่าวในการสร้างจิตสำนึกคุณธรรม ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาคนรุ่นใหม่ที่มีซื่อสัตย์ เปี่ยมด้วยคุณธรรม และเป็นแสงสว่างแห่งความหวังในการสร้างสังคมแห่งสันติสุขสืบต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาและลักษณะของกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และวินัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษาถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและวินัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการดำเนินการเพื่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และวินัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สิริการญจน์ จันทรสงค์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามวิถีมุสลิมในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส โดยผลการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามวิถีมุสลิมในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส เพื่อสร้างและพัฒนาในรูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามวิถีชีวิตมุสลิมในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส และเพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามวิถีมุสลิมในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส

สมพงศ์ จตุทอง (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาคใต้ โดยผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพที่แท้จริงในการจัดการที่เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายการทำวิจัยในสถานศึกษาอาชีวศึกษา การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงกำหนดวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารงานวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาคใต้ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาคใต้ และเพื่อ

เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาคใต้ จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษาและระดับการศึกษาสูงสุด

สมจิตร อุดม (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในจังหวัดภาคใต้ โดยได้ทำการศึกษาเรื่องแนวคิดเรื่องสมรรถนะบุคคลที่ส่งผลโดยตรงกับประสิทธิภาพของงาน ซึ่งให้เห็นความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลว่าสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาย่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนและประสิทธิภาพของโรงเรียนโดยรวม งานวิจัยนี้จึงศึกษาลักษณะความสัมพันธ์เชิงเหตุ ซึ่งมีความสอดคล้องกับโครงสร้างและธรรมชาติของข้อมูลทางการศึกษา ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับข้อมูลสมรรถนะของปัจเจกบุคคล มีอิทธิพลอย่างมากต่อผลสัมฤทธิ์ของการทำงานของครู นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสมรรถนะครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในจังหวัดภาคใต้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้ทำการศึกษาถึง แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างสันติสุข ปี 2548 – 2551 สามารถสรุปผลการศึกษาถึงเรื่องแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างสันติสุข ว่ารัฐบาลได้จัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มาเป็นระยะเวลายาวนาน แต่จากการติดตามและประเมินผลพบว่าการศึกษาของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้เรียนอย่างทั่วถึง มีคนที่ไม่ได้รับการศึกษาอยู่จำนวนมาก จึงทำให้การศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศมาก นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนก็ต่ำกว่าเช่นเดียวกัน

ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์ และคณะ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จากรายงานการสัมมนาเรื่องการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดทำขึ้นโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ตระหนักและเห็นความสำคัญถึงปัญหาคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมา ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่าการศึกษาของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้เรียนอย่างทั่วถึง มีคนที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษายอยู่จำนวนมาก จึงทำให้การศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ และผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนก็ต่ำกว่าเช่นเดียวกัน อีกทั้งผลการประเมินคุณภาพภายนอกพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กประมาณ 200 แห่ง ไม่ผ่านการรับรองของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ส่วนหนึ่งมีผลมาจากการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ ทำให้นักเรียนและครูไม่มีความปลอดภัยในการเดินทางมาเรียนและมาสอน ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ครบถ้วนตามตารางการเรียน นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกิดภาวะการณ์ขาดแคลนครู ปัญหาด้านผู้เรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ ที่ไม่สามารถเทียบโอนวุฒิของผู้เรียน ปัญหาด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เนื่องจากสามจังหวัดในเขตพัฒนาพิเศษเป็นพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ทำให้การทำงานไม่มีเอกภาพทั้งทางศาสนา วัฒนธรรม ภาษา เป็นต้น

เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดทำขึ้นโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานด้านการกำหนด

นโยบายการศึกษา การวางแผนการศึกษา และการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งการติดตามประเมินผล การปฏิรูปการศึกษาระดับชาติ เห็นสมควรให้ดำเนินการศึกษาและวิจัยเรื่องนี้สำหรับสาระสำคัญของ การวิจัยเพื่อนำเสนอสภาพการพัฒนาการศึกษา และภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการบูรณาการใน ภาพรวมของการจัดการศึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการกำหนดทิศทางการส่งเสริม สนับสนุน และการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

เพ็ญพรรณ ทังกรณ (2544) ศึกษาเรื่องการประเมินผลหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น สาขาวิชาช่างเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้นของโรงเรียนฝึกออาซิพกรุงเทพมหานคร พบว่าด้านบริบท ได้แก่ จุดประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนา กรุงเทพมหานครอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย สภาพของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมมาก เนื้อหาวิชาเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โครงสร้าง หลักสูตรมีความเหมาะสมมาก เนื้อหาวิชาเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยเบื้องต้น ความพอเพียง คุณภาพ และความสะดวกในการรับบริการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการ พบว่าอาจารย์ใช้เทคนิคการสอนแบบสาธิตและฝึกปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมากที่สุด การวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การบริหารหลักสูตรมีการปรับเนื้อหา ให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ด้านผลผลิตมีผลสำเร็จการศึกษาร้อยละ 74.26 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ (2544) ศึกษาเรื่องการพัฒนาฝีมือแรงงานในท่า จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย พบว่าสภาพทั่วไปและปัจจัย นำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ด้าน ผลผลิตอยู่ในระดับดี ส่วนผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทำให้มีฝีมือแรงงานที่ตอบสนอง ความต้องการของตลาดแรงงานในท่าจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการพัฒนาฝีมือแรงงานช่วย แก้ปัญหาทางสังคมได้ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ และเป็น การสร้าง นิสัยอุตสาหกรรมที่ดีให้กับผู้ได้รับการฝึกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยได้เสนอให้เพิ่ม หลักสูตรด้านช่างที่หลากหลายมากขึ้นตามความต้องการของตลาดแรงงาน เตรียมความพร้อมด้าน ภาษาเพื่อการสื่อสารให้สามารถแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้ ควรมีการทดสอบมาตรฐานฝีมือ แรงงานเพื่อยกระดับคุณภาพรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย

ประสงค์ แก้ววิจิตร (2545) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาและ ความต้องการของผู้บังคับบัญชาต่อหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรม โทรมนาคมน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พบว่าวิชาที่เกี่ยวกับ ภาคปฏิบัติมีความจำเป็นและต้องนำไปประกอบอาชีพมากเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนวิชาพื้นฐานนำไป ปฏิบัติงานน้อยที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรควนเน้นวิชาด้านปฏิบัติเพื่อ พัฒนาทักษะผู้เรียนให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนภาคทฤษฎีควรจัด ให้เรียนเป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังพบว่า ควรจัดวิชาให้ผู้เรียนมีทักษะการพูดอธิบายในการ ติดต่อสื่อสาร รวมทั้งภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และควรจัดให้ เรียนวิชาที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรเสริมลักษณะที่

สร้างความเป็นบุคคลมีมนุษยสัมพันธ์ การมีบุคลิกภาพ รับผิดชอบและสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอให้กับผู้เรียนเพื่ออยู่กับสังคมได้อย่างมีความสุข

ศวีศกร ไชยสุนทร (2545) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู-อาจารย์ที่มีต่อโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ พบว่าโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ซึ่งประกอบด้วยหกกลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาปรับปรุงพื้นฐานทางช่างอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มวิชาพื้นฐาน กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มวิชาความรู้ความสามารถเสริม กลุ่มวิชาโครงการและฝึกงานในสถานประกอบการ และกลุ่มวิชากิจกรรมเสริม เป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

พร้อมพร ณ เชียงใหม่ (2545) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการผลิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาในทัศนะของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย พบว่าองค์ประกอบการผลิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางและระดับต่ำ ซึ่งสถานศึกษาควรประสานสัมพันธ์กับสถานประกอบการให้มากขึ้นโดยจัดกิจกรรมร่วมกัน จัดทำหลักสูตรร่วมกัน ประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านแรงงานและด้านวิชาชีพพร้อมกัน เพื่อนำผลการประชุมสัมมนาไปพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สิริรักษ์ รัชชุตานติ (2545) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อประสิทธิภาพในการประกันคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่าพฤติกรรมการปฏิบัติงานด้านการบริหารงาน ทักษะ และเจตคติ (กิจนิสัย) ก่อนการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลางและหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้เสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัว จัดให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ จัดประชุม อบรม และสร้างกิจนิสัยในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายใน ควรกำหนดผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในและมีกระบวนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพ

เกื้อ วงศ์บุญสิน (2546) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะแรงงานไทยที่พึงประสงค์สำหรับอนาคตของไทย โดยแบ่งแรงงานออกเป็น 4 กลุ่มตามระดับการศึกษา ได้แก่ 1) กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) กลุ่มนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 3) กลุ่มนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในสถาบันอุดมศึกษา และ 4) กลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่าทักษะแรงงานที่พึงประสงค์สำหรับกลุ่มที่ 1 ได้แก่ การคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ สำหรับกลุ่มที่ 2 ได้แก่ การมีความรู้ความสามารถทางเทคนิคในระดับสูง และการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร ส่วนกลุ่มที่ 3 ได้แก่ การมีความรู้ความสามารถทั่วไปและทัศนคติที่ดี มีคุณธรรม และกลุ่มสุดท้าย ได้แก่ การเป็นผู้รู้กว้างและมีความมุ่งมั่นสูง งาน วิธีการหลักในการให้ได้ผู้มีทักษะเช่นนี้อยู่ที่การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการทำงาน กิจกรรมและการเรียนในห้องเรียนกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกันมากขึ้น

พัฒนาวดี ชูโต และคณะ (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องทักษะการทำงานของแรงงานในจังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่านายจ้าง ลูกจ้าง และผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดน่านมีความรู้และความเข้าใจเรื่องทักษะการทำงานว่าบุคคลจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีความรู้ในงาน

นั้นเป็นพื้นฐาน มีทักษะความชำนาญในการปฏิบัติ และมีจิตสำนึกที่ดีและเหมาะสมในการทำงาน โดย นายจ้างและผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐเน้นความสำคัญของการมีจิตสำนึกในเรื่องความขยัน ความกระตือรือร้น ความตั้งใจ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัยและความรับผิดชอบในการทำงาน ในขณะที่ ลูกจ้างเน้นความสำคัญของการมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่น แต่ทั้งสามฝ่าย เห็นพ้องต้องกันว่าทักษะการทำงานที่จำเป็นในอนาคตคือความรู้และทักษะเกี่ยวกับภาษา ความรู้และ ทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีต่างๆ และความรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร ตลอดจนจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อ ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยัน ความอดทน และการมีนิสัยรักการเรียนรู้

อกนิษฐ์ คลังแสง (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาโดย กระบวนการเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ประกอบการ ผู้นำศาสนาอิสลาม ครูสอนศาสนา ผู้ที่เกี่ยวกับความมั่นคง และตัวแทนสื่อมวลชน มีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในสถานการณ์จริงของ รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาโดยใช้กระบวนการเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความมั่นคงใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามกลยุทธ์ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” อยู่ในระดับมาก

สุวาริ มูลสาร (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น ศูนย์ ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทย บริเวณชายแดนจังหวัดมุกดาหาร พบว่า สภาพการจัดการเรียนการ สอนสายอาชีพของครูศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนจังหวัดมุกดาหารก่อนการ พัฒนาครูยังไม่เคยได้จัดทำหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนส่วน ใหญ่ได้อาศัยจากหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน ด้วยกัน เนื่องจากสถานศึกษาเองก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่จะจัดทำหลักสูตรหรือพัฒนาในเรื่องนี้ ครูจึงมี ความรู้ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรค่อนข้างน้อย ไม่สามารถจัดทำหลักสูตรได้ตรงความต้องการของ กลุ่มผู้เรียนผู้ศึกษาค้นคว้าจึงได้พัฒนาครูเพื่อให้สามารถจัดทำหลักสูตรระยะสั้นขึ้นมาใช้โดยการ พัฒนาในวงรอบที่ 1 ใช้กลยุทธ์ การศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การทดลองการใช้ หลักสูตร และการนิเทศโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการดำเนินการพบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเข้าใจถึงหลักการ วิธีการจัดทำหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังไม่สามารถลงมือเขียนหลักสูตรได้ คงต้อง อาศัยผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้มาชี้แนะและคอยให้คำปรึกษาในการเขียน เนื่องจากยังขาด ประสบการณ์ ขาดทักษะและยังไม่มี ความชำนาญพอ แต่หลังจากได้ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาโดยการ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการแล้วผลการดำเนินการพบว่าครูสามารถเขียนหลักสูตรขึ้นมาได้เพราะใช้ กระบวนการดังกล่าวทำให้ครูมีความรู้ความสามารถเขียนหลักสูตรได้ สามารถนำหลักสูตรที่ได้ไปใช้ใน สถานศึกษาต่อไป

คมเขต เพ็ชรรัตน์ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกอบรมวิชาชีพ หลักสูตรระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า 1) องค์ประกอบของระบบการฝึกอบรม วิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมี 17 องค์ประกอบสำคัญ คือ ปรัชญา ปณิธาน นโยบายของการฝึกอบรม ความจำเป็นในการฝึกอบรม ข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ต้องฝึกอบรม วัตถุประสงค์การฝึกอบรมวิชา หลักสูตรการฝึกอบรม เทคนิคการฝึกอบรม โครงการฝึกอบรม ช่วงเวลา และระยะเวลาฝึกอบรม วิทยาการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สถานที่การฝึกอบรม งบประมาณการฝึกอบรม การประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรม 2) ขั้นตอนการฝึกอบรม

วิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นมี 9 ขั้นตอน คือ (1) การกำหนดปรัชญา ปณิธาน และนโยบายการฝึกอบรม วิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น (2) การกำหนดบุคลากรฝ่ายจัดการฝึกอบรม (3) การกำหนดความจำเป็นในการฝึกอบรม (4) การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานที่ต้องฝึกอบรม (5) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม (6) การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นและการกำหนดเทคนิคในการฝึกอบรม (7) การจัดโครงการฝึกอบรม การกำหนดช่วงเวลา ระยะเวลา วิทยากรผู้เข้ารับการฝึกอบรม สถานที่ และงบประมาณการฝึกอบรม (8) การดำเนินการฝึกอบรม (9) การประเมินและการติดตามผลการฝึกอบรม และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองต้นแบบชิ้นงานอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

สรศักดิ์ ไชยนา (2546) ได้ศึกษาค้นคว้า การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เรื่อง การสำรวจเพื่อการออกแบบสระเก็บน้ำสำหรับช่างประจำองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า 1) หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เรื่องการสำรวจเพื่อการออกแบบสระเก็บน้ำ สำหรับช่างประจำองค์การบริหารส่วนตำบล มีคุณค่าสูงจากการประเมินแบบ Puissance Mcasuro 2) แผนการสอนเรื่องการสำรวจเพื่อการออกแบบสระเก็บน้ำ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.83/77.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ 3) ช่างประจำองค์การบริหารส่วนตำบลที่เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเรื่องการสำรวจเพื่อการออกแบบสระเก็บน้ำสำหรับช่างประจำองค์การบริหารส่วนตำบล จึงมีความเหมาะสมที่องค์การบริหารส่วนตำบล หรือหน่วยงานอื่นๆ จะนำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเพื่อปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานได้

กัญญา วีรยวรรณ (2542) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตภาคเหนือในเชิงระบบ ผลการศึกษาสรุปว่าด้านปัจจัยนำเข้า (Input) และด้านกระบวนการ (Process) สถานศึกษาส่วนมากได้ดำเนินการไปตามระเบียบแนวปฏิบัติ ซึ่งมีอยู่หลากหลายวิธี แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับเทคนิคการจัดการในสถานศึกษาบางแห่ง ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องชี้แจง ทำความเข้าใจและการศึกษาปฏิบัติเพิ่มเติม สำหรับด้านผลผลิตนั้น การติดตามผลเกี่ยวกับปริมาณการมีงานทำ การศึกษาต่อ การว่างงานยังไม่ชัดเจน แต่ผลที่ได้ส่วนใหญ่ พบว่า ผู้เรียนสำเร็จในระบบทวิภาคีระดับ ปวช. ยังมีแนวโน้มที่จะศึกษาต่อในระดับสูงต่อไปเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาที่เปิดสอนระบบทวิภาคีควรศึกษานโยบายและปฏิบัติ และระเบียบการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อพัฒนาปรับปรุงงานในการผลิตนักเรียน นักศึกษาให้สนองและทันต่อความต้องการของสถานประกอบการต่อไป

บรรเลง ศรีนิล และคณะ (2548) ได้ศึกษาเส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี พบว่าสภาพปัญหาการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีของประเทศไทย โดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และสถาบันอุดมศึกษา เฉพาะทาง รวมทั้งข้อมูลที่ได้รับจากสถานประกอบการอุตสาหกรรม สามารถสรุปในภาพรวมได้ดังนี้

1. ทิศทางและเป้าหมายการพัฒนากำลังคนโดยรวมยังไม่ชัดเจน ยังมีข้อจำกัดด้านกฎหมายสนับสนุน และงบประมาณไม่เพียงพอ

2. ครู-อาจารย์บางสาขามีจำนวนไม่เพียงพอกับภารกิจแต่ในบางสาขามีจำนวนมากเกินความต้องการ และขาดแคลนอัตรากำลังบุคลากรสายสนับสนุนการสอน

3. ผู้เรียนอาชีวศึกษาส่วนหนึ่งมีพื้นฐานความรู้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานและจำนวนผู้สมัครเข้าเรียนมีแนวโน้มลดลง

4. ผู้สำเร็จอาชีวศึกษามีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ส่วนใหญ่ยังเน้นวุฒิบัตรมากกว่าเน้นสมรรถนะในการปฏิบัติจริง อีกทั้งจำนวนผู้สำเร็จด้านอาชีวศึกษายังไม่สอดคล้องกับเป้าหมายในการผลิตและการมีงานทำเท่าที่ควร

5. เครื่องมือเครื่องจักรเก่า ล้าสมัย เสื่อมคุณภาพ สื่อการเรียนการสอนขาดแคลนงบประมาณจัดซื้อวัสดุฝึกไม่เพียงพอ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษายังมีจำกัดและไม่มีประสิทธิภาพ

6. ความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอนยังมีจำกัด การระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากภาคส่วนต่าง ๆ ไม่จริงจังและต่อเนื่อง

7. ผลการวิจัยด้านการสนับสนุนการพัฒนาาระบบอาชีวศึกษายังมีน้อย และการวิจัยพัฒนาสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ทางการอาชีวศึกษายังมีข้อจำกัด

8. ระบบรองรับการกำหนดมาตรฐานของชาติเกี่ยวกับอาชีพและวิชาชีพยังไม่ชัดเจน

มงคลชัย สมอุดร (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาจำนวน 18 สถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 52 โครงการย่อยที่ทำให้เกิดอาชีพท้องถิ่นมากกว่าครึ่งหนึ่ง มีการดำเนินการด้านความรู้/ทักษะ เงินทุน วัสดุดิบ กระบวนการผลิต/บริการ เครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านสถานที่ และรายได้จากการจำหน่าย/บริการเทคโนโลยีคู่แข่งเฉพาะด้านการตลาด/ช่องทางการจำหน่ายและบรรจุภัณฑ์ยังไม่มี การดำเนินการที่ชัดเจน องค์กรประกอบแห่งความสำเร็จมาจากความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ความเข้มแข็งร่วมมือจากสมาชิก วิทยากรมีความรู้ความชำนาญ การนิเทศติดตาม การมีรายได้ ทุน/เครื่องมืออุปกรณ์/สถานที่จำหน่ายสินค้า ความมีวินัย รับผิดชอบ มุ่งมั่นตั้งใจของสมาชิก และการฝึกทักษะอย่างต่อเนื่อง ปัญหาอุปสรรคมาจากความไม่สงบในพื้นที่มากที่สุด นอกจากนี้ ได้แก่ งบประมาณสนับสนุน เวลาของสมาชิกไม่ตรงกัน ระยะทางและภารกิจของผู้รับผิดชอบ สำหรับการปฏิบัติที่เป็นเลิศพบว่ากลุ่มสถาบันการศึกษาปอเนาะ ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา อาชีพการเพาะเห็ดแครง กลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคสตูล อาชีพการปลูกผักไร้ดิน กลุ่มเยาวชนสันติสุข ได้แก่ วิทยาลัยประมงปัตตานี อาชีพการเลี้ยงปลาทาบิเทียมในกระชัง กลุ่มเยาวชนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคจะนะอาชีพช่างซ่อมจักรยานยนต์ และกลุ่มเพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพและเกียรติบัตรประชาชนเพื่อไปทำงานต่างประเทศ ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพสุโขทัย-ลก ข้อเสนอแนะ ให้มีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงบุคคลหรือกลุ่มเข้าด้วยกันในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ในอาชีพท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์กลุ่มเดียวกันเข้าด้วยกันจะทำให้มีอำนาจการต่อรองในการจัดทำและหาช่องทางจำหน่ายที่ต่อเนื่องได้โดยใช้กระบวนการวิจัย/การ

จัดการความรู้ ตลอดจนการจัดทำแผนงานโครงการและกิจกรรมที่เป็นการต่อยอดงานเดิมที่มีให้มี รายได้เพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่องสู่ความยั่งยืนต่อไป

ทรงสวัสดิ์ ทิพย์คงคา (2547) ได้ศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาสองแนวทาง ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการอาชีวศึกษาในภาพรวมของประเทศไทยในปัจจุบัน 1.1) ด้านปริมาณ สาขาที่เปิดสอนบางสาขาผลิตจำนวนเกินความต้องการ บางสาขาวิชาผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการ และบางสาขาวิชาที่เปิดสอนยังไม่สามารถสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน 1.2) ด้านคุณภาพ ผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษามีทักษะและสมรรถนะตลอดจนคุณลักษณะเฉพาะตัวของ ผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่ตรงตามที่สถานประกอบการ เช่น ความรับผิดชอบ วินัยและคุณธรรม 2) การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษามีรูปแบบและวิธีการ 3 ลักษณะ คือ 2.1) การจัดการเองทั้ง ภาควิชาและภาคปฏิบัติ 2.2) การจัดการเองทั้งภาควิชาและภาคปฏิบัติในสถานศึกษาและ ส่งออกฝึกงานเป็นบางส่วน 2.3) การจัดการโดยความร่วมมือกับสถานประกอบการ โดยจัดการเรียน การสอนภาควิชาที่สถานศึกษาและภาคปฏิบัติที่สถานประกอบการ 3) การจัดการอาชีวศึกษา เปลี่ยนแปลงจากความพร้อมของสถานศึกษาหรือความพร้อมผู้ผลิตมาเป็นความต้องการของสถาน ประกอบการหรือความต้องการของผู้ใช้มากขึ้นเรื่อย ๆ และตรงตามความต้องการทั้งปริมาณและ คุณภาพ และในที่สุดคือตามที่สั่ง หรือวางแผนตามความต้องการล่วงหน้า 4) รูปแบบและวิธีการที่ดี ที่สุดของการจัดการอาชีวศึกษาในปัจจุบันที่ประเทศก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจใช้อยู่คือ รูปแบบและ วิธีการที่เรียกว่า อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational & Training) หรือ DVT หรือที่ มหาวิทยาลัยในประเทศไทยได้นำมาใช้จัดการที่เรียกว่า สหกิจศึกษา แต่เนื่องจากในปัจจุบัน อาชีวศึกษาของไทยเกือบทั้งระบบคือ 95 เปอร์เซ็นต์ เป็นรูปแบบและวิธีการจัดการในสถานศึกษาเอง ทั้งภาควิชาและภาคปฏิบัติและส่งออกฝึกงานเป็นบางส่วนและมีเพียง 5 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่จัดการ ในระบบทวิภาคี ดังนั้นรูปแบบและวิธีการที่ดีที่สุดตามสภาวะแวดล้อมของประเทศไทย คือการจัดการ อาชีวศึกษาสองแนวทาง กล่าวคือจัดการอาชีวศึกษาในรูปแบบและวิธีการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ปกติและการจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีควบคู่กันไป

สันชัย อินทพิชัย (2558) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเข้า สู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับ การศึกษาด้านอาชีวศึกษา โดยกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการดำเนินการจัดการ การศึกษาอย่างจริงจังต่อเนื่อง และมีทิศทางเป้าหมายเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างชัดเจน กระบวนการคัดสรรคนที่เข้ามาศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษาต้องพิจารณาทั้งด้านความถนัดทางช่าง เจต คติ และความรู้ทฤษฎีพื้นฐานที่จำเป็น กระบวนการผลิตต้องมีสถานที่ ครุภัณฑ์การฝึกที่เพียงพอ และ สอดคล้องกับการใช้งานของสถานประกอบการโดยใช้ระบบทวิภาคี และจะต้องให้ความรู้ด้านการจัด การศึกษาแก่สถานประกอบการโดยใช้ระบบทวิภาคี และจะต้องให้ความรู้ด้านการจัดการศึกษาแก่ สถานประกอบการโดยการสร้างครูฝึกที่มีใบประกอบวิชาชีพในสถานประกอบการ โดยรัฐบาลต้อง กำหนดนโยบายความร่วมมือที่ชัดเจนให้ทั้งสองฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน และมีกฎหมายรองรับที่ เหมาะสม การกำหนดเส้นทางอาชีพที่ทำให้ผู้ทำงานสามารถพัฒนาตนเอง และมีการรับรองโดยใช้ คุณวุฒิวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับกันทุกภาคส่วนและเป็นสากล ส่วนด้านบุคลากรสายวิชาการ ต้อง ยกกระดับเป็นอาชีพชั้นสูงโดยมีสมาคมอาชีพที่เกี่ยวข้องรับรอง มีผลตอบแทนที่เหมาะสมกับการเป็น

อาชีพชั้นสูง และเป็นไปตามความต้องการของการพัฒนาประเทศ อีกทั้งมีแนวทางการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องจากการฝึกอบรมภาคทฤษฎี และร่วมฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ การปรับวิทยฐานะต้องสามารถใช้สิ่งประดิษฐ์ หรือนวัตกรรมแทนผลงานที่เน้นเชิงทฤษฎีเท่านั้น และต้องสามารถใช้คุณวุฒิวิชาชีพรองรับการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องเช่นกัน

พิสัมพันธ์ ปฐมเอม (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสายอาชีวศึกษาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนตัว ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา ปัจจัยด้านชื่อเสียงของสถานศึกษา และปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจเลือกเรียนของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนอาชีวศึกษามากเท่าที่ควร จึงทำให้ไม่ทราบว่าโรงเรียนนั้นมีชื่อเสียงหรือจุดเด่นในด้านใดบ้าง นักเรียนส่วนใหญ่เลือกเรียนสายอาชีวศึกษา เนื่องจากคำแนะนำของผู้ปกครอง และการชักชวนของเพื่อน รุ่นพี่ที่กำลังศึกษาอยู่ ส่วนปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้ปกครองนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจเลือกเรียนของนักเรียน เนื่องจากพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่เลือกเรียนอาชีวศึกษานั้น ผู้ปกครองเป็นผู้แนะนำให้เข้าเรียน เนื่องจากโรงเรียนมีสถานที่ตั้งอยู่ใกล้กับที่พักอาศัย ดังนั้นจึงควรพัฒนาในการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์และทัศนคติที่ดีต่อการเรียนอาชีวศึกษาให้ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญในการเรียนสายอาชีวศึกษา

มนัสวี บุรณพงศ์ (2558) ได้ศึกษาการปฏิรูปอาชีวศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการอาชีวศึกษาปัจจุบันยังประสบปัญหาในด้านการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาโดยรวมของประเทศ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในด้านปริมาณและในด้านคุณภาพของแรงงาน ส่งผลให้ขาดกำลังแรงงาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ส่วนด้านคุณภาพของบุคลากรอาชีวศึกษาที่เข้าสู่ตลาดแรงงานนั้น ยังขาดคุณลักษณะทั้งด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน อันเป็นผลมาจากหลักสูตรยังไม่ได้มีการปรับปรุงให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน ในด้านครูอาชีวศึกษายังมีจำนวนไม่เพียงพอ และยังขาดความรู้ ความชำนาญในการถ่ายทอดวิชาชีพให้กับนักเรียน กระบวนการเรียนการสอนที่ไม่เน้นให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ การปฏิบัติงานในสถานประกอบการสถานศึกษา และข้อจำกัดในด้านงบประมาณที่ทำให้สถานศึกษาบางแห่งขาดคุณภาพ ขาดเครื่องมือ เครื่องจักรในการเรียนปฏิบัติ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถเสนอแนวทางในการปฏิรูปอาชีวศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน โดยการพัฒนาใน 5 หัวข้อดังนี้ 1) พัฒนาคุณภาพการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษา โดยการเร่งยกระดับมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ สสำรวจความต้องการแรงงานจากทุกภาคส่วน เพื่อกำหนดสมรรถนะและตำแหน่งงานที่ต้องการแล้ว นำมาวางแผนในการจัดการอาชีวศึกษาพัฒนาหลักสูตร และเครือข่ายการผลิตร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน 2) พัฒนาภาพลักษณ์และทัศนคติที่ดีต่อการเรียนอาชีวศึกษา โดยการประชาสัมพันธ์เชิงรุกและระยะยาว ปรับปรุงหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพิ่มการแนะแนวในงานสายอาชีพ เพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองได้เห็นความสำคัญและความก้าวหน้าของผู้เรียนอาชีวศึกษา 3) พัฒนาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา โดยการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน เพิ่มเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน พัฒนา

หลักสูตรนานาชาติ และยกระดับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี 4) การพัฒนาปริมาณและคุณภาพครู โดยการเพิ่มปริมาณและพัฒนาคุณภาพของครูที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ทันต่อเทคโนโลยี และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูต้องปรับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนให้มีช่วงฝึกงานในสถานประกอบการ และเกณฑ์การประเมินของครูสายสามัญ และสายอาชีพนั้นให้มีความแตกต่างกัน 5) พัฒนาสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยการขยายพื้นที่ในการจัดสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ รัฐบาลควรให้การสนับสนุนงบประมาณ สถานประกอบการควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดการเรียนการสอน และสร้างโรงเรียนอาชีวศึกษาต้นแบบเพื่อให้สถานศึกษาอาชีวศึกษามาดูงาน รวมทั้งให้คำแนะนำในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน เพื่อไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

วิเวียน (พรประภา พรรณนา. 2544 : อ้างอิงมาจาก Viviam. 1995:2118-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และรูปแบบการคิดเรื่องการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรดูแลสุขภาพ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดังกล่าว ช่วยให้การเรียนรู้เกี่ยวกับความเชื่อในการดูแลสุขภาพแต่ละท้องถิ่นเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ยังให้ผลสัมฤทธิ์คงเดิมเมื่อนำไปใช้สอนกับท้องถิ่นในลักษณะเดียวกัน การนำไปสอนพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญด้านการฝึกอบรม ส่วนด้านเนื้อหาทักษะ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน สำหรับรูปแบบการคิด ด้านความรู้ ความจำ ด้านความเข้าใจและโดยรวมมีแตกต่างกัน

เจอร์รี อี (พรประภา พรรณนา. 2544 : 65; อ้างอิงมาจาก Jerry E. 1996 : 4254-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการออกแบบกราฟิกที่มีประสิทธิภาพ พบว่าควรรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบกราฟิกที่จำเป็นทางการศึกษาให้ได้มากที่สุดก่อนดำเนินการพัฒนาหลักสูตร จากนั้นจึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบกราฟิกและนักการศึกษา เมื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรแล้วควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกัน ทั้งนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมด้วย

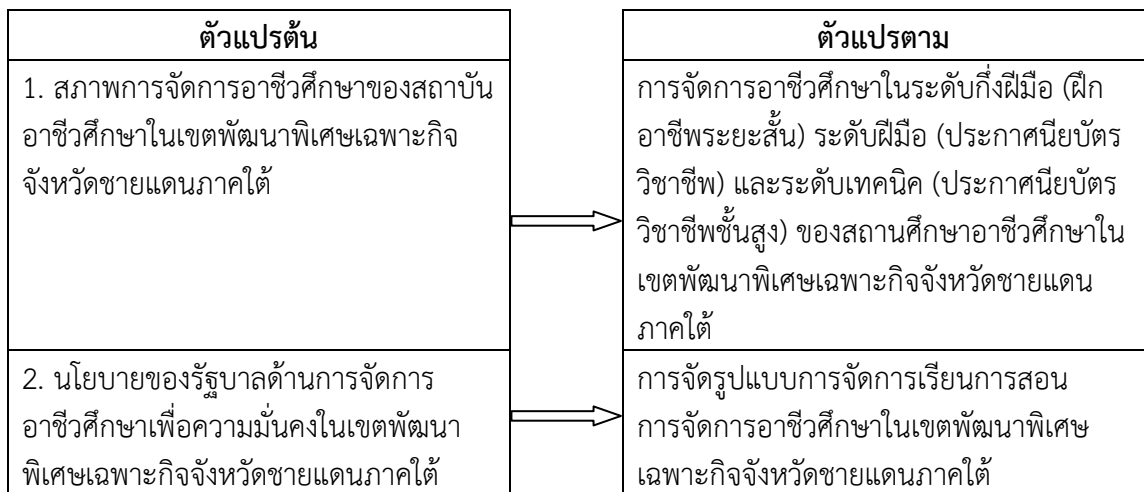
คันทา (Cuncha. 1997 : 2884-A) ได้ทำการศึกษาระบบการพัฒนาหลักสูตรโภชนาการศึกษามีจุดประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยให้บุคลากรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตร พบว่า การให้ชุมชนมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย กระบวนการ และการวางแผน ทำให้สามารถส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกันของประชาชน สามารถพัฒนาแนวทางการประสบความสำเร็จ ทำให้ประชาชนและผู้มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรสามารถออกแบบหลักสูตรร่วมกันได้

เออร์เบ (Erbe. 1997 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเพิ่มคุณค่าการยกระดับของผลที่ได้รับในการเข้าร่วมโครงการการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากการเรียนรู้ ประสบการณ์การพัฒนาอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการเรียนรู้จากประสบการณ์แบบมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน ทำให้นักศึกษามีโอกาสได้รู้ถึงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าศึกษาในระบบนี้ นอกจากจะได้รับประสบการณ์จากการฝึกงานแล้ว ยังสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสภาวะสังคมได้ โดยที่มิ้นักศึกษากลุ่มปกติในสาขาเดียวกันที่ไม่ได้ฝึกงานในสถานประกอบการ มีผลลัพธ์ด้านความสำเร็จของการเข้าทำงานหรือ

ประกอบธุรกิจมีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการยอมรับจากสถานประกอบการมากกว่านักศึกษากลุ่มปกติ

2.16 กรอบแนวคิดของการวิจัย

แผนภาพที่ 2 – 6 กรอบแนวคิดของการวิจัย

2.17 สรุป

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้พบปัญหาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจะต้องใช้กระบวนการเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรและบุคคลในท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องบางส่วนจะเกี่ยวกับกับการพัฒนาทักษะแรงงาน คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ซึ่งเน้นในด้านความรู้ ความชำนาญเพื่อคุณภาพทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยยังเกี่ยวข้องกับเจตคติและคุณลักษณะด้านจิตสำนึกหรือจิตใจในการประกอบอาชีพ ไม่เพียงแต่มีความรู้หรือทักษะเพียงด้านเดียว แต่ยังต้องอาศัยการประกอบอาชีพที่อาศัยองค์ประกอบด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องปลูกฝังและพัฒนาควบคู่ไปกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งเน้นทำความเข้าใจสภาพสถานการณ์ความเกี่ยวข้องต่าง ๆ ในบริบทและความแตกต่างของความคิดของบุคคล โดยศึกษาดูในแต่ละส่วนในภาพรวม เพื่อให้เกิดความเข้าใจ โดยการวิจัยดำเนินการแบบการผสานในระดับการเก็บข้อมูลแบบเทคนิคสามเส้า ลักษณะต่างแหล่งข้อมูล (Triangulation of Sources) คือใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง ภายใต้วิธีเดียวกันคือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ทั้งนี้เพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับสภาพการ จัดอาชีวศึกษา พัฒนารูปแบบ และเสนอแนวทางการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการ จัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ดำเนินการศึกษาสภาพการ จัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ วิธีการ กระบวนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดสวัสดิการ การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก การสร้างความร่วมมือกับผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา สถานประกอบการ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดอาชีวศึกษาในระดับกึ่งฝีมือและระดับฝีมือ และระดับเทคนิค ซึ่งได้แก่ การฝึกอาชีพระยะสั้น การจัดการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ การจัดการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in Depth interview) และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการจัดกลุ่มตามเนื้อหาแล้วนับจำนวนความถี่และสร้างข้อสรุป โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

โดยศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์พระราชทานในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ไทยแลนด์ 4.0 โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ นโยบายสานพลังประชารัฐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551 แผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2555 - 2569) และอื่น ๆ จากเอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่

เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการรวมถึงรูปแบบการประเมินโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเชิงประจักษ์

โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการนัดหมายสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญและสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์ซึ่งลักษณะคำถามประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับรูปแบบ วิธีการ กระบวนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดสวัสดิการ การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก การสร้างความร่วมมือกับผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา สถานประกอบการ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดอาชีวศึกษาในระดับกิ่งฝมือ ระดับฝมือ และระดับเทคนิค ในวันที่ 11 พฤศจิกายน 2560 ณ ห้องประชุมโคงกาง วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการจัดอาชีวศึกษา

โดยการนำข้อมูลสภาพการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และความต้องการที่ได้จากขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปประเด็นปัญหาและความต้องการในการจัดอาชีวศึกษาจะแยกประเด็นเป็น 3 ส่วน คือ นโยบายของรัฐบาล หลักสูตรการเรียนการสอน และการจัดการอาชีวศึกษา ทั้งนี้แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันอาชีวศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

การจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 ร่างรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาร่างรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาเป็นกลยุทธ์ในการขับเคลื่อน

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของร่างรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ณ ห้องประชุมโคงกาง วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี จังหวัดปัตตานี ในวันที่ 20 เดือนพฤษภาคม 2560 โดยการเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีบทบาทเป็นผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ และผู้นำองค์กรทางศาสนาของสถานศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 18 แห่ง ในจังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล สงขลา (4 อำเภอ คือ อำเภอยะนะ อำเภอลำดวน อำเภอเทพา อำเภอหนามทราย และอำเภอยะบือ) ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส, วิทยาลัยการอาชีพสุโหงโกลก, วิทยาลัยเทคนิคยะลา,

วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา, วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา, วิทยาลัยการอาชีพเบตง, วิทยาลัยการอาชีพรามัน, วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี, วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก ปัตตานี, วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี, วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี, วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี, วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี, วิทยาลัยเทคนิคจะนะ, วิทยาลัยการอาชีพนาทวี, วิทยาลัยเทคนิคสตูล, วิทยาลัยการอาชีพละงู และ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล เพื่อร่วมวิพากษ์ ให้ข้อคิดเห็น และเสนอแนะแนวทางการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีกิจกรรมการสนทนากลุ่มดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมายการจัดสนทนากลุ่ม และกิจกรรม

2. นำเสนอร่างการพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้แก่ 1) ประเมินด้านบริบทตัวบ่งชี้ได้แก่ การตรวจสอบเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการจัดโครงการ ความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสภาพแวดล้อมทั่วไปในการดำเนินงานโครงการ 2) ประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ตรวจสอบเกี่ยวกับบุคลากรและทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ จำนวนคนที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบโครงการ คุณลักษณะของผู้รับผิดชอบโครงการและระยะเวลาที่ใช้ดำเนินโครงการ 3) ประเมินด้านกระบวนการ ได้แก่ การตรวจสอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ วิธีการจัดกิจกรรมการดำเนินโครงการตามแผนกิจกรรมที่จัดทำให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ 4) ประเมินด้านผลผลิต ได้แก่ การตรวจสอบเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เกิดแก่ผู้เรียน ความคุ้มค่าของงบประมาณ ความพึงพอใจของครู ผู้รับผิดชอบโครงการเป็นการประเมินหลังการดำเนินงานโครงการ เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มร่วมพิจารณา วิพากษ์ ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขร่างการพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดบันทึกประเด็นการวิพากษ์และข้อเสนอแนะ

3. สังเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั้งหมดที่ได้จากการสนทนากลุ่มสรุปประเด็นที่ต้องปรับปรุงร่างการพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 ปรับปรุงการพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นชอบ แล้วดำเนินการประเมินโครงการแบบ CIPP Model

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่จะนำไปจัดการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

นำข้อสรุปเรื่องสภาพการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ในประเด็นต่อไปนี้
รูปแบบ วิธีการ กระบวนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดสวัสดิการ การจัดสภาพแวดล้อม

ภายในสถานศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก การสร้างความร่วมมือกับผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา สถานประกอบการ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดอาชีวศึกษาในระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ และระดับเทคนิคตามแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำเสนอข้อสรุปต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาก่อนดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ จดบันทึกและสรุปคำสัมภาษณ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบคำสัมภาษณ์ก่อนนำมาวิเคราะห์โดยจัดกลุ่มเนื้อหา เพื่อสร้างข้อสรุปและทำการวิเคราะห์สร้างเป็นรูปแบบแนวทางการจัดการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. นักวิชาการด้านศาสนาในสถาบันอาชีวศึกษา จำนวน 3 คน พิจารณาว่าเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจและเป็นผู้สอนด้านศาสนาไม่น้อยกว่า 15 ปี และมีประสบการณ์ในการบริหารงานด้านวิชาการในสถาบันการศึกษา โดยการคัดเลือกใช้แบบเจาะจงตามคุณสมบัติเบื้องต้นที่กำหนดไว้และพิจารณาจากบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก 1 คนก่อนแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญนั้นแนะนำบุคคลอื่นต่อไป

2. นักวิชาการด้านอาชีวศึกษา จำนวน 3 คน พิจารณาว่าเป็นผู้มีตำแหน่งบริหารหรือประสบการณ์ในการบริหารงานด้านอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาหรือเป็นผู้สอนที่มีตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการเป็นกรรมการจัดทำหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาไม่น้อยกว่า 15 ปี ในการคัดเลือกใช้แบบเจาะจงตามคุณสมบัติเบื้องต้นที่กำหนดไว้และประสานงานไปที่สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาเมื่อได้ผู้เชี่ยวชาญ 1 คนแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญนั้นแนะนำบุคคลอื่นต่อไป

3. ผู้แทนองค์กรศาสนา จำนวน 3 คน พิจารณาว่าเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจและมีตำแหน่งบริหารในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดและมีประสบการณ์ในการร่วมจัดทำหลักสูตรหรือเป็นกรรมการสถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

4. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน พิจารณาว่าเป็นผู้มีตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้

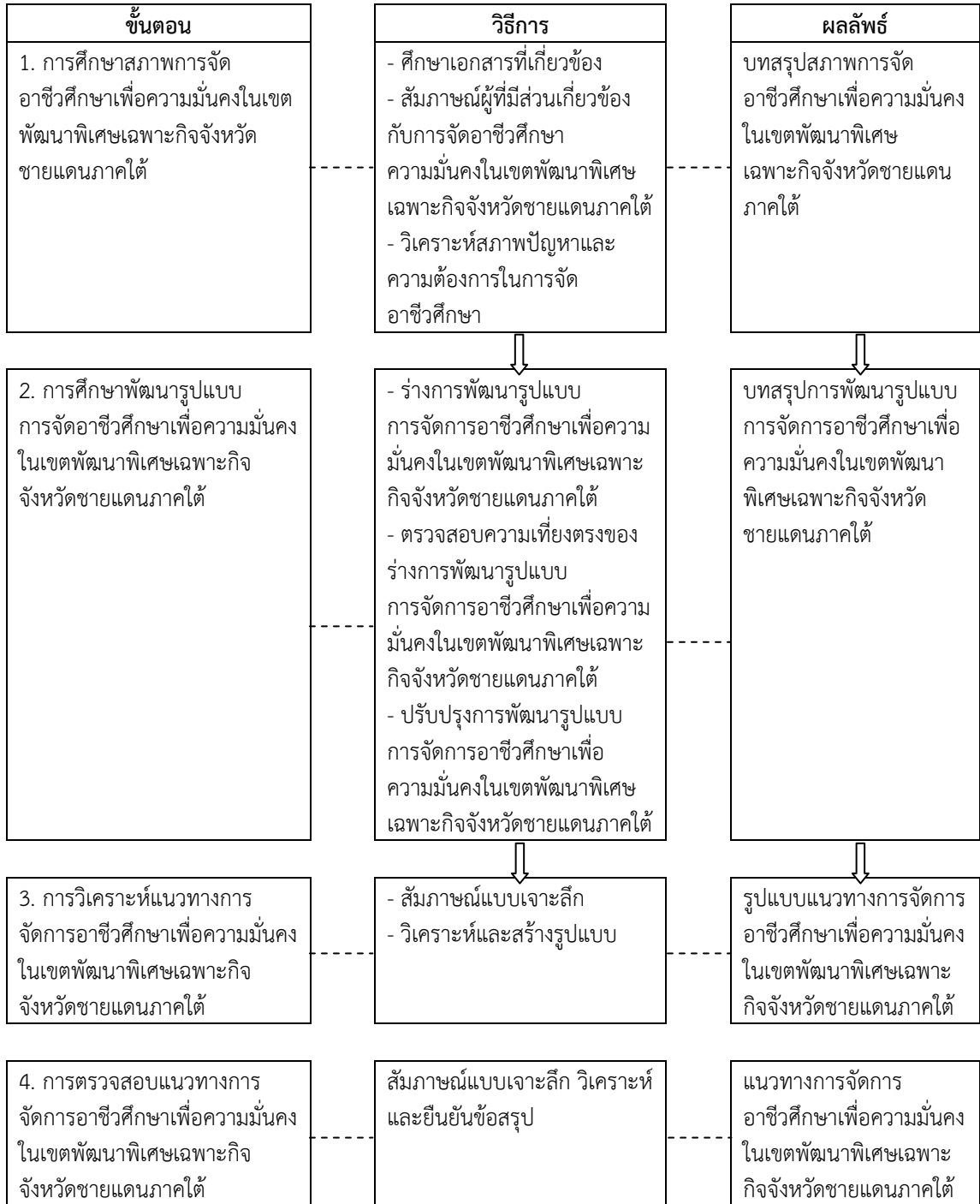
5. ผู้แทนหอการค้าจังหวัด จำนวน 5 คน พิจารณาว่าเป็นผู้มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารในหอการค้าจังหวัดและมีประสบการณ์ในการร่วมจัดทำหลักสูตรหรือเป็นกรรมการสถานศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้

การตรวจสอบข้อมูล ใช้แหล่งข้อมูลที่แตกต่างกันเพื่อหาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลเป็น 5 กลุ่ม คือ นักวิชาการด้านศาสนาในสถาบันอาชีวศึกษา นักวิชาการด้านอาชีวศึกษา ผู้แทนองค์กรศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้แทนหอการค้าจังหวัด ดังรายนามผู้เชี่ยวชาญปรากฏในภาคผนวก สำหรับการจดบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยทำหน้าที่สัมภาษณ์และจดข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นนำมาสรุปคำสัมภาษณ์ แล้วส่งกลับไปยังผู้ให้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อสรุป

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบแนวทางการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงใน เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

นำข้อสรุปรูปแบบแนวทางการจัดการอาชีวศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ในประเด็นนโยบายของรัฐบาล การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน และการจัดการอาชีวศึกษา ทั้งนี้ได้นำข้อสรุปและแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความถูกต้อง ก่อนนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ โดยนำเสนอรูปแบบแนวทางการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาก่อนดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์จัดบันทึกและสรุปคำสัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์โดยจัดกลุ่มเนื้อหาและสร้างข้อสรุป

แผนภาพที่ 3 - 1 ขั้นตอนดำเนินการวิจัยทั้ง 4 ขั้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประชากร เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ และผู้อำนวยการทางศาสนา ของสถานศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 18 แห่ง ในจังหวัด นราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล สงขลา (4 อำเภอ คือ อำเภोजะนะ อำเภอกะพะ อำเภอนาหวี และ อำเภอสะบ้าย้อย) ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส, วิทยาลัยการอาชีพสุโขทัยโก-ลก, วิทยาลัยเทคนิคยะลา, วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา, วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา, วิทยาลัยการอาชีพเบตง, วิทยาลัยการอาชีพรามัน, วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี, วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก ปัตตานี, วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี, วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี, วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี, วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี, วิทยาลัยเทคนิคจะนะ, วิทยาลัยการอาชีพนาหวี, วิทยาลัยเทคนิคสตูล, วิทยาลัยการอาชีพละงู และ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 162 คน จำแนกตามสถานภาพ ดังนี้

1. ผู้บริหาร สถานศึกษาละ 1 คน รวม 18 คน
2. ผู้สอน สถานศึกษาละ 2 คน รวม 36 คน
3. ผู้เรียน สถานศึกษาละ 2 คน รวม 36 คน
4. ผู้ปกครอง สถานศึกษาละ 2 คน รวม 36 คน
5. ผู้ประกอบการ สถานศึกษาละ 1 คน รวม 18 คน
6. ผู้อำนวยการทางศาสนา สถานศึกษาละ 1 คน รวม 18 คน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประชากร เป็นเครือข่ายความร่วมมือที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ประกอบการ ผู้สอน นักวิชาการทางการศึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการอาชีวศึกษา ผู้แทนองค์กรศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้แทนหอการค้าจังหวัด

กลุ่มตัวอย่าง เป็นเครือข่ายความร่วมมือที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 85 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้มีบทบาทเป็นผู้นำ มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษา เพื่อเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่จัดขึ้น ประกอบด้วย

1. ผู้บริหาร สถานศึกษาละ 1 คน รวม 18 คน
2. ผู้ประกอบการ จังหวัดละ 2 คน รวม 10 คน
3. ผู้สอน สถานศึกษาละ 2 คน รวม 36 คน

4. นักวิชาการทางการศึกษา รวม 5 คน
5. ผู้เชี่ยวชาญด้านการอาชีวศึกษา รวม 3 คน
6. ผู้แทนองค์กรศาสนา 3 คน
7. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 คน
8. ผู้แทนหอการค้าจังหวัด 5 คน

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่จะนำไปจัดการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประชากร เป็นบุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การทำหน้าที่ในการร่วมจัดทำหลักสูตรหรือเป็นกรรมการของสถานศึกษา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย นักวิชาการด้านศาสนาในสถาบันอาชีวศึกษา นักวิชาการด้านการอาชีวศึกษา ผู้แทนองค์กรศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนหอการค้าจังหวัด

กลุ่มตัวอย่าง เป็นบุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การทำหน้าที่ในการร่วมจัดทำหลักสูตรหรือเป็นกรรมการของสถานศึกษา จำนวน 36 คน ประกอบด้วย

1. นักวิชาการด้านศาสนาในสถาบันอาชีวศึกษา จำนวน 18 คน
2. นักวิชาการด้านการอาชีวศึกษา 5 คน
3. ผู้แทนองค์กรศาสนา 3 คน
4. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 คน
5. ผู้แทนหอการค้าจังหวัด 5 คน

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบแนวทางการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประชากร เป็นบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่หรือมีความเกี่ยวข้องในด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษา ทั้งนี้กำหนดแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน ประกอบด้วยนักวิชาการด้านศาสนา ผู้เชี่ยวชาญด้านการอาชีวศึกษา ผู้แทนองค์กรศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนหอการค้าในจังหวัด ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน และผู้เรียนในสถาบันอาชีวศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลุ่มตัวอย่าง เป็นบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่หรือมีความเกี่ยวข้องในด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษา ทั้งนี้กำหนดแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน จำนวน 91 คน ประกอบด้วย

1. นักวิชาการด้านศาสนา 3 คน
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการอาชีวศึกษา 3 คน
3. ผู้แทนองค์กรศาสนา 3 คน
4. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 คน
5. ผู้แทนหอการค้าในจังหวัด 5 คน
6. ผู้บริหารสถานศึกษา 18 คน
7. ผู้สอน สถานศึกษาละ 2 คน รวม 36 คน
8. ผู้เรียนในสถาบันอาชีวศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการรวมถึงรูปแบบการประเมินโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

2. ศึกษาแนวคิดการพัฒนา รูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จากแผนปฏิบัติการของการอาชีวศึกษา

3. วิเคราะห์โครงการการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำจุดประสงค์กิจกรรมของโครงการมาวิเคราะห์เป็นรายชื่อเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์กิจกรรมของโครงการกับความมุ่งหมายของการวิจัย ตัวบ่งชี้แหล่งข้อมูล และเครื่องมือในการประเมินโครงการ

4. ศึกษาลักษณะเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

5. สร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการประเมินโครงการแบบ CIPP Model ทั้ง 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ 4) ด้านผลผลิต

6. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้ออกแบบไว้เสนอต่อที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ ตลอดจนความเหมาะสมในทุกด้านของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

7. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามไปให้ผู้มีประสบการณ์พิจารณาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์กับเนื้อหาของโครงการ 5 ท่านดังนี้

7.1 ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ

วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาสุขศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
ตำแหน่ง ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
สถานที่ทำงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
319 วังจันทน์เกษม ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต
กรุงเทพมหานคร

7.2 นายราตรีสวัสดิ์ ธนานันต์

วุฒิการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต สาขาอุตสาหกรรมศิลป์
สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
พัฒนาสังคม/การวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานที่ทำงาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ถนนราชดำเนินนอก
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

7.3 นายสักรินทร์ สันหมุด

วุฒิการศึกษา วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกษตรศาสตร์)
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ตำแหน่ง ประธานกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี

สถานที่ทำงาน วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

7.4 นายประเสริฐ แก้วเพชร

วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาศิลปศาสตร์ (วิชาเอกภาษาไทย)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่ง นายกสภาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3

สถานที่ทำงาน สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

7.5 นายเจริญ บงเสน

วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา (มหาวิทยาลัย
ทักษิณ)

ตำแหน่ง กรรมการสภาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3

(อดีตดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการ
อาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา)

สถานที่ทำงาน สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

8. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากผู้มี
ประสบการณ์มาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำกลับมาให้ที่ปรึกษาตรวจ

9. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองและผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่ม
ตัวอย่างจำนวน 50 ชุดจากสถานศึกษาที่มีโครงการการจัดอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากนั้นนำข้อมูลมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของ
แบบสอบถาม (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ดังนี้

9.1 ฉบับที่ 1 ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .75

9.2 ฉบับที่ 2 ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .78

10. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับแก้แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินโครงการครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ 2 ฉบับ และแบบสอบถาม 2 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร และผู้สอน โดยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้
 - ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้สัมภาษณ์
 - ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตต่อสภาพการจัดอาชีวศึกษาและปัญหาอุปสรรคของสถาบันอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เรียน โดยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้
 - ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้สัมภาษณ์
 - ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสภาพการจัดอาชีวศึกษาและปัญหาอุปสรรคของสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. แบบสอบถามฉบับที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามคือผู้เรียน โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตในการดำเนินงานการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ
 - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended questionnaire)
4. แบบสอบถามฉบับที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน นักวิชาการทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการอาชีวศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้านกระบวนการและผลผลิตในการดำเนินงานโครงการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ
 - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended questionnaire)

การคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้สูตร (Rovinelli and Hambleton) อ้างถึงใน ไพศาล วรคำ, 2554 : 263) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

นำแบบประเมินไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ และผู้นำน้องการทางศาสนาของสถานศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 20 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบประเมิน ทั้งฉบับด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92

การทดสอบข้อมูล

ดำเนินการทดสอบข้อมูล ดังนี้

๑. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบประเมิน

ตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับกลับคืน หากพบว่าการตอบแบบประเมินไม่สมบูรณ์จะไม่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๒. ตรวจสอบให้คะแนนการตอบแบบประเมิน

ตรวจสอบให้คะแนนการตอบแบบประเมิน

ระดับความคิดเห็น	คะแนนที่ให้
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่สัมภาษณ์
2. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนและตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของการกรอกแบบสอบถามซึ่งทุกฉบับตอบอย่างสมบูรณ์
3. ผู้ประเมินดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามลำดับขั้นตอนดังนี้
 - 3.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้สอน ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการและผู้สอนในสถานศึกษาอื่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตในการดำเนินงานโครงการการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประเมินโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยจำแนกแต่ละด้านและเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายเรียงลำดับระดับความคิดเห็นจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด จำนวน 5 อันดับ เกณฑ์การจัดระดับความคิดเห็นการประเมินโครงการกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละด้าน แปลผลค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	โครงการมีความเหมาะสมมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	โครงการมีความเหมาะสมมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	โครงการมีความเหมาะสมปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	โครงการมีความเหมาะสมน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	โครงการมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์การประเมินโครงการได้กำหนดว่าผลจากผู้ประเมินต้องอยู่ในระดับมากขึ้นไป หรือค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

4. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีจัดกลุ่มของข้อเสนอแนะ นำเสนอด้วยการบรรยายเรียงจากกลุ่มข้อเสนอแนะที่มีความถี่จากมากไปหาน้อย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ สถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัย
2. นัดวันเวลาในการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการและครูแล้วทำการสัมภาษณ์
3. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามโครงการการจัดอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 คำนวณหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้สูตร (Rovinelli and Hambleton อ้างถึงใน ไพศาล วรคำ, 2554 : 263) ดังนี้

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

- เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลัก
ของเนื้อหา
- $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อ
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
- 1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
(Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1970 : 161)

$$\alpha_k = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S^{2_{xi}}}{S^{2_{xi}}} \right]$$

- α_k แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
k แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
 $\sum S^{2_{xi}}$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 $S^{2_{xi}}$ แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมของเครื่องมือทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร (ประคอง กรรณสูตร, 2538 : 11)

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละข้อ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}}$$

2.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ใช้สูตร (Norusis, 1990 : B-66) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

- เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (สุรวาท ทองบุ, 2550 : 113)

$$SD = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

- เมื่อ SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X แทน คะแนนของแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
n แทน จำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง

2.4 การทดสอบค่าที (t-test) ในการวิเคราะห์เพื่อหาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย
ของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน

2.4.1 ในกรณีที่ความแปรปรวนของประชากรทั้ง 2 กลุ่มเท่ากัน
 $(\sigma_1^2 = \sigma_2^2)$ ใช้สูตร (Norusis, 1990 : 5)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{S_p^2 \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าแจกแจงแบบที (t-distribution)
	\bar{x}_1, \bar{x}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	n_1, n_2	แทน	ขนาดตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	S_p^2	แทน	ค่าความแปรปรวนรวม (Pooled Variance)

ซึ่ง
$$S_p^2 = \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

2.4.2 ในกรณีที่ความแปรปรวนของประชากรทั้ง 2 กลุ่มไม่เท่ากัน
 $(\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2)$ ใช้สูตร (Norusis, 1990 : 5)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าแจกแจงแบบที (t-distribution)
	\bar{x}_1, \bar{x}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	n_1, n_2	แทน	ขนาดตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	S_1^2, S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนรวมของตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และตัวอย่างกลุ่มที่ 2

และตัวอย่างกลุ่มที่ 2

2.5 การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ในการวิเคราะห์เพื่อหาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยใช้สูตร (อ้างถึงในสมนึก ภัทธิยธนี, 2551 : 117))

2.5.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร ดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}, df = k, n_t - k$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F-Distribution)
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม
	k	แทน	จำนวนกลุ่มที่ศึกษา
	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2.5.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD. Least Significant Difference) โดยใช้สูตร เวบสเตอร์ (Webster, 1998 : 280 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 104)

$$LSD. = \sqrt{\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right) (MS_w) F, df = 1, n_t - k}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F-Distribution)
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม
	n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม 1
	n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม 2
	n_t	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่างรวม
	k	แทน	จำนวนกลุ่มที่วิเคราะห์ความแปรปรวน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลผ่านกระบวนการวิเคราะห์จากเอกสารและแปลความหมายจากคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล และวิเคราะห์ออกมาเป็นรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ข้อค้นพบซึ่งนำเสนอเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตอนที่ 3 ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ซึ่งผลการวิจัยปรากฏดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพการจัดอาชีวศึกษาและปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ข้อมูลทั่วไปของการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาพการจัดอาชีวศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน มีสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 18 สถานศึกษา ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล สงขลา (4 อำเภอ คือ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย) ประกอบด้วยวิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส, วิทยาลัยการอาชีพสุโหงโกลก, วิทยาลัยเทคนิคยะลา, วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา, วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา, วิทยาลัยการอาชีพเบตง, วิทยาลัยการอาชีพรามัน, วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี, วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก ปัตตานี, วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี, วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี, วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี, วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี, วิทยาลัยเทคนิคจะนะ, วิทยาลัยการอาชีพนาทวี, วิทยาลัยเทคนิคสตูล, วิทยาลัยการอาชีพละงู และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล โดยภาพรวมของทุกสถานศึกษาเปิดสอน การจัดการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น รวมทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ใน 5 ประเภทวิทยาลัย ดังนี้

1.1 ประเภทวิทยาลัยเทคนิค มีจำนวน 5 วิทยาลัย ส่วนมากจะจัดการเรียนการสอนในประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาการก่อสร้างโยธาช่างก่อสร้าง เครื่องกล เครื่องมือกลและซ่อมบำรุง เทคนิคการผลิต โลหะการ เทคนิคโลหะ ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้ากำลัง เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคนิคสถาปัตยกรรม

1.2 ประเภทวิทยาลัยอาชีวศึกษามีจำนวน 2 วิทยาลัย ส่วนมากจะจัดการเรียนการสอนในประเภทวิชาพาณิชยกรรม บริหารธุรกิจ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คอมพิวเตอร์กราฟฟิก เทคโนโลยีสารสนเทศ พาณิชยการ การบัญชี การตลาด การขาย การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการทั่วไป การจัดการโลจิสติกส์ การจัดการธุรกิจค้าปลีก การเลขานุการ การโรงแรมและบริการ และภาษาต่างประเทศธุรกิจ

1.3 ประเภทวิทยาลัยสารพัดช่าง มีจำนวน 2 วิทยาลัย ส่วนมากจะจัดฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นตามความต้องการของประชาชน และความถนัดของครูผู้สอนในวิทยาลัย

1.4 ประเภทวิทยาลัยการอาชีพ มีจำนวน 7 วิทยาลัย ส่วนมากจะจัดการเรียนการสอนในประเภทวิชาคหกรรม สาขาคหกรรมศาสตร์ อาหารและโภชนาการ ผ้าและเครื่องแต่งกาย เทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย และการบริหารงานคหกรรมศาสตร์ทำขนม ตัดผม การพิมพ์และศิลปกรรมและอื่น ๆ ตามความถนัดของวิทยาลัย

1.5 ประเภทวิทยาลัยเกษตรและประมงมีจำนวน 2 วิทยาลัย ส่วนมากจะจัดการเรียนการสอนในประเภทวิชาเกษตรกรรมและสาขาประมง สาขาเกษตรศาสตร์ แปรรูปสัตว์น้ำและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ช่างกลเกษตร

2. สภาพการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

เมื่อพิจารณาถึงผลการศึกษาที่มาจากความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการเกี่ยวกับสาขาวิชาที่ตลาดแรงงานในพื้นที่ทั้งจังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล และสงขลา เรื่องความต้องการแรงงานพบว่ามีความสอดคล้องกับสาขาวิชาที่สถานศึกษาเปิดสอนอยู่แล้วอาทิ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างก่อสร้าง ไฟฟ้ากำลัง อิเล็กทรอนิกส์และช่างกล ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี คอมพิวเตอร์และการตลาด ประเภทวิชาคหกรรม สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ และประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาประมง สาขาวิชาเกษตรศาสตร์

สำหรับสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรที่สถานศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการอยู่นั้น ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในหลักสูตรสาขาอุตสาหกรรมสาขาพาณิชยกรรมและคหกรรมว่าหลักสูตรที่ดำเนินการอยู่สามารถใช้ได้ดีและมีความเหมาะสมได้รับการประเมินผลทั้งการประเมินภายในสถานศึกษาและการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ผลการศึกษาด้านการประกันคุณภาพของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างปีการศึกษา 2559 - 2560 พบว่าแต่ละสถานศึกษามีการดำเนินงานประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบ โดยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการใช้หลักการบริหารแบบให้ทุกคนมีส่วนร่วมและทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการนำรูปแบบการบริหารงานแบบวงจรเดมมิ่ง (Plan, Do. Check และ Act) มาใช้ในการบริหารงานของ

สถานศึกษา นอกจากนั้นผู้บริหารและครูแสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าทุกสถานศึกษามีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่มาตรฐานการอาชีวศึกษา

ในด้านการจัดการเรียนการสอน หากมองในมิติของตัวผู้สอน พบว่าผู้บริหารและครูให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ครูส่วนใหญ่ในประเภทวิชาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมคหกรรมเกษตรกรรมและศิลปกรรมสอนได้ดี โดยมีผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนต่อครูผู้สอนเป็นเครื่องมือในการประเมินผลการสอนของครู แต่ในอีกมิติหนึ่งที่ผลการศึกษแสดงถึงการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สภาพชุมชนและหลักการของศาสนานั้น ปรากฏอยู่ในปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษา อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนไม่ได้ดำเนินการอยู่แต่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น สถานศึกษาต้องใช้ทรัพยากรและเครือข่ายความร่วมมือที่มาจากภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ สถานประกอบการทั้งในและนอกพื้นที่ สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ผู้นำศาสนาและนักวิชาการในพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งผลการศึกษาพบว่าสถานศึกษาทุกแห่งมีการติดต่อประสานงานในการทำความร่วมมือกับสถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน สถานศึกษาและสถานประกอบการในต่างประเทศ โดยผู้บริหารและครูระบุว่ามีการส่งนักเรียนนักศึกษาเข้ารับการฝึกงาน มีการรับพนักงานในบริษัทและโรงงานเข้ามาเรียนในหลักสูตรพิเศษที่เปิดรอบบ่าย รอบค่ำ และเสาร์อาทิตย์ มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาอบรมให้ความรู้ในเรื่องวิชาชีพที่น่าสนใจ มีการขอรับทุนการศึกษามาสนับสนุนนักศึกษา มีการส่งครูและบุคลากรไปศึกษาภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาจีนที่ประเทศจีน ภาษาอังกฤษที่ประเทศฟิลิปปินส์ ภาษามลายูกลางในประเทศอินโดนีเซีย และการศึกษาทางด้านคอมพิวเตอร์ที่ประเทศมาเลเซีย เป็นต้น นอกจากนั้นผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่มีสถานประกอบการในพื้นที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่นักศึกษาเข้ารับการฝึกงาน ส่วนความร่วมมือกับผู้นำศาสนาและนักวิชาการ ผลการศึกษามุ่งประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับบทบาทที่สมควรจะมีหรือไม่ ซึ่งพบว่าผู้บริหารและครูเห็นสมควรที่จะมีความร่วมมือเกี่ยวกับการวางแผนและแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การจัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการช่วยประชาสัมพันธ์และส่งบุตรหลานเข้าเรียน เพื่อเป็นการสร้างอาชีพที่ถาวรในท้องถิ่น ส่วนผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้ประกอบการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่าต้องการให้ผู้นำศาสนาและนักวิชาการมีบทบาทและส่วนร่วมในการสอนฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจด้านศาสนาและด้านคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงการสอดส่องดูแลด้านความประพฤติ และสำหรับความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูต้องการให้เข้ามามีบทบาทด้านการสนับสนุนงบประมาณการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา และการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสายอาชีพ เช่นเดียวกับผู้ประกอบการที่เห็นด้วยด้านงบประมาณ เห็นตรงกันในเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรการจัดการแหล่งงานรองรับ การเป็นวิทยากร การดูแลด้านความปลอดภัยที่พักอาศัยทุนการศึกษา การหารายได้ระหว่างเรียน

สำหรับคุณลักษณะและความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เน้นถือศาสนาอิสลาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้ประกอบการมีความเห็นที่สอดคล้องกันมากกว่า ผู้เรียนต้องมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับหลักศาสนา คือ มีคุณธรรมควบคู่กับความสามารถในอาชีพ มีความรู้ ความสามารถด้านอาชีพโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักศาสนา มีความ

เคารพและศรัทธาในศาสนาอย่างแท้จริง เป็นแบบอย่างของมุสลิมที่ปฏิบัติดี มีภาวะผู้นำและรับผิดชอบต่อสังคม มีมนุษยสัมพันธ์และรักเพื่อนมนุษย์ มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ในส่วนของคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและชุมชน ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้ประกอบการ เห็นตรงกันว่า มีทักษะในเชิงปฏิบัติในสาขาวิชาชีพของตนเอง มีความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นเพื่อการสื่อสารได้ ปรับตัวเก่ง ทำงานเป็นทีม รักในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีวินัยและบุคลิกภาพที่ดี ในส่วนของการบริหารงานบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร ครูและบุคลากรการศึกษา นับว่ามีความสำคัญอย่างมาก เพราะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการศึกษา แต่สำหรับสภาพการบริหารงานบุคคลที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ผู้บริหารและครูเห็นสอดคล้องกันว่าหากรัฐบาลสามารถบรรจุบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่นั้น ๆ ได้ จะเป็นการดีอย่างยิ่ง เพราะจะมีความเข้าใจในสภาพพื้นที่ สามารถสื่อสารสร้างความเข้าใจระหว่างสถานศึกษากับชุมชน นอกจากนี้รัฐบาลต้องคำนึงถึงเรื่องสวัสดิภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิการที่พึง การหารายได้ระหว่างเรียน เพราะเป็นเครื่องมือทางการบริหารที่สร้างแรงจูงใจให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเรื่องนี้ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้ประกอบการ ต่างก็เห็นตรงกันว่าสวัสดิภาพ สวัสดิการ และความก้าวหน้าในสายอาชีพต้องรีบดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ทุกคน ทุกฝ่ายต้องการให้มีขึ้นคือการประพฤติปฏิบัติตนของครูให้เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับนักเรียน

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าสภาพการจัดอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในเรื่องการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนและการบริหารงานบุคลากรอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนผลการประเมินในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่แต่ละสถานศึกษาได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (www.technictani.ac.th/t/Ur4.pdf) และในปีการศึกษา 2561 นี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทิศทางการบริหารจัดการแบบรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็ง เน้นพัฒนาคุณภาพความเป็นเอกภาพ ประหยัดงบประมาณ และสามารถสอนในระดับปริญญาตรีได้ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนให้เน้นภาคปฏิบัติร้อยละ 70-75 ภาคทฤษฎีร้อยละ 25-30 และในด้านสวัสดิภาพและสวัสดิการครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เพิ่มเงินช่วยเหลือครอบครัวครูที่เสียชีวิตกว่า 2 ล้านบาท เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

ในเรื่องประเด็นการจัดการศึกษาแต่ละระดับจากการวิจัยสรุปเป็นข้อได้ดังนี้

การจัดการศึกษาในระดับกึ่งฝีมือ คือ การฝึกอาชีพพระยะสั้น จัดเป็นรายชั่วโมง เช่น 20 - 30 ชั่วโมง, 30 - 45 ชั่วโมง, 45 - 75 ชั่วโมง และ 75 - 120 ชั่วโมง หรือจัดเป็นอาชีพ ๆ ตามงบประมาณที่ได้รับ ผู้ที่เข้าฝึกอาชีพได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) เยาวชน ประชาชนโดยทั่วไป เยาวชนในสถานศึกษาปอเนาะ

สภาพปัญหาและอุปสรรค กลุ่มเป้าหมายที่ฝึกอาชีพพระยะสั้นต้องเดินทางไกล เข้ามาฝึกอาชีพในสถานศึกษาซึ่งส่วนมากตั้งอยู่ในตัวอำเภอเมืองของจังหวัด ทำให้เกิดปัญหา เรื่อง

ข้อจำกัดของงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถฝึกอาชีพให้กลุ่มเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง จนไม่สามารถเกิดทักษะที่สามารถจะประกอบอาชีพได้

ข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดฝึกอบบรมอาชีพในท้องถิ่น พื้นที่ใกล้เคียงกับที่อยู่อาศัยของกลุ่มเป้าหมาย และควรจัดฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่องจนเกิดทักษะที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพต่อไปได้

การจัดการศึกษาในระดับฝีมือ (ปวช.) และระดับเทคนิค (ปวส.) รับผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) เข้ามาศึกษาต่อในสถานศึกษา 3 ปี จบ ปวช. รับผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือผู้สำเร็จ ปวช. เข้าศึกษาต่อในสถานศึกษา 2 ปี จบ ปวส. โดยสถานศึกษาได้จัดการเรียนการสอนตามประเภทวิชา ตามลักษณะของประเภทสถานศึกษานั้น ๆ เช่น ประเภทวิทยาลัยเทคนิค ก็จะจัดการเรียนการสอนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา ก็จะจัดการเรียนการสอนประเภทวิชาพาณิชยกรรมคหกรรม ศิลปกรรม และ การท่องเที่ยว วิทยาลัยการอาชีพ ก็จะจัดการเรียนการสอนหลากหลายวิชาชีพขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษา สำหรับวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี หรือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ก็จะจัดการเรียนการสอนประเภทวิชาเกษตรศาสตร์ ประมง อุตสาหกรรมเกษตร และช่างกลเกษตร

สภาพปัญหาและอุปสรรค

1. สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้การเดินทางไป - กลับของนักเรียน นักศึกษา ลำบาก ไม่สะดวก ไม่ปลอดภัย
2. สภาพทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองส่วนมากมีฐานะยากจน และจากสภาพเศรษฐกิจตกต่ำในพื้นที่เนื่องจากราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ
3. ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการในพื้นที่ได้ เนื่องจากสถานประกอบการทยอยปิดตัว มีสถานประกอบการน้อย และน้อยประเภท ไม่สอดคล้องกับประเภทวิชา หรือสาขาวิชาที่เปิดสอน
4. ในหลักสูตรการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมไม่ได้นำเอาหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามเข้ามาประยุกต์มากนัก และขาดสถานที่ประกอบกิจการศาสนาที่เหมาะสม สมบูรณ์ตามหลักศาสนา จึงส่งผลให้ผู้ปกครองไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อสายอาชีพ
5. นักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เยาวชน ผู้ปกครอง ประชาชนในพื้นที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทิศทางความก้าวหน้าในการเรียนสายอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดหอพักให้นักเรียน นักศึกษาได้พักประจำภายในวิทยาลัย
2. ควรส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียนเพิ่มมากขึ้น เพื่อบรรเทาค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง
3. ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนโดยเฉพาะงบประมาณ เพื่อการจัดการเรียนร่วมกับสถานประกอบการต่างจังหวัด ต่างภาค
4. ควรจัดให้มีสถานที่และวิทยากรเพื่อส่งเสริมการประกอบกิจการศาสนาที่เหมาะสม และสมบูรณ์

5. ควรนำหลักศาสนาเข้าไปบูรณาการกับการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม
6. ควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนสายอาชีพให้เยาวชน ผู้ปกครอง ประชาชน เข้าใจ โดยเฉพาะความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ
7. นักเรียน นักศึกษา ยังขาดทักษะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาจีน ภาษามลายูกลาง และภาษาอังกฤษ

3. ปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อค้นพบจากการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานโดยผู้บริหารและครูเห็นว่าความต้องการของตลาดแรงงานกับสาขาวิชาที่สถานศึกษาเปิดสอนอยู่มีความสอดคล้อง แต่ปัญหาอยู่ที่ตัวผู้เรียนที่มีค่านิยมแบบไม่ต้องการทำงานหนักเช่น ช่างก่อสร้าง ช่างเชื่อม ปัญหาเรื่องความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา เช่นสถานประกอบการไม่รับเข้าทำงานโดยอ้างว่าประสบการณ์ไม่เพียงพอ เป็นต้น ส่วนปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ผู้บริหารและครูเห็นว่าในบางหลักสูตรมีเนื้อหาและการสอนที่ไม่สอดคล้องกับสภาพตลาดแรงงาน เช่น สาขาช่างอุตสาหกรรมมีเวลาให้นักศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการน้อยเกินไป สาขาพาณิชยการ มีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน และสาขาคหกรรม นักศึกษาขาดความรู้พื้นฐานในกลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ตลอดจนขาดทักษะพื้นฐานในการเรียนวิชาชีพ เป็นต้น ซึ่งกรณีนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เรียนและผู้ประกอบการ ส่วนผู้ประกอบการเห็นแตกต่างว่าเมื่อจบแล้วไม่มีงานรองรับ ส่วนปัญหาการจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลามนั้น ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการ เห็นสอดคล้องกันในประเด็นการเรียนและการคบหาระหว่างหญิงกับชายที่เกินขอบเขต รวมถึงการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรที่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม เช่น การจับคู่ชายหญิงเต้นลีลาศ หรือกิจกรรมประเภทประกวดร้องเพลง กิจกรรมที่ต้องพักค้างแรมและกิจกรรมการเข้าค่าย เป็นต้น

ในด้านปัญหาของครูผู้สอน ผู้บริหารและครูมีความเห็นเกี่ยวกับครูผู้สอนเหมือนกันคือครูขาดขวัญและกำลังใจเป็นอย่างมาก จากเหตุการณ์ความไม่สงบทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัย บางส่วนย้ายออกจากพื้นที่ทำให้บางสาขาขาดแคลนครูผู้สอน ส่วนความคิดเห็นของผู้เรียน เห็นว่าครูขาดความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้ไม่สามารถสอนได้ดี

สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา แม้จะมีการประเมินภายในสถานศึกษาและรับการตรวจจากหน่วยงานภายนอกแล้วก็ตาม แต่ยังพบปัญหาอุปสรรค ซึ่งผู้บริหารและครูเห็นว่าระบบการจัดเก็บข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ยังไม่ดี ครูขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ และการดำเนินงานยังขาดความต่อเนื่อง แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะได้กำหนดกรอบมาตรฐานหลักสูตร ปวช. และปวส. พ.ศ. 2551 โดยระบุให้สถานศึกษาต้องจัดให้มีการประเมินมาตรฐานวิชาชีพในแต่ละสาขาวิชาชีพ เพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียนและมีระบบประกันคุณภาพหลักสูตรไว้ให้ชัดเจนอย่างน้อย 4 ประเด็น ได้แก่ ผลลัพธ์การเรียนรู้ การบริหารหลักสูตร ทรัพยากรประกอบการเรียน และความต้องการของตลาดแรงงาน สังคมและชุมชนแล้วก็

ตาม แต่ถือว่าการประกาศใช้กรอบมาตรฐานนี้ยังเป็นเรื่องใหม่ที่ครูผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารต้องทำความเข้าใจ มีเวลาในการจัดระบบและจัดสรรเวลาในการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สอดคล้องกับกลยุทธ์หลักในด้านการประกันคุณภาพของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนั้น จากข้อมูลของผู้บริหารและครูเสนอแนะทางออกของเรื่องนี้ว่า “...ทีมผู้บริหารต้องเป็นตัวอย่างและเป็นผู้นำในการทำประกันคุณภาพและต้องมีการอบรมให้ความรู้เรื่องประกันคุณภาพแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ...”

ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในและสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนและผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่าการจัดการด้านอาคารสถานที่ เช่น โรงอาหารมีปัญหาด้านความสะอาด ความเป็นระเบียบและสุขลักษณะ การจัดห้องละหมาดยังไม่เป็นที่พึงพอใจเพราะไม่สะดวก ไม่เพียงพอและขาดความพร้อม รวมถึงการจัดมุมพักผ่อนหย่อนใจ มักจะตั้งอยู่ในจุดเสี่ยงต่อการทำพฤติกรรมไม่เหมาะสม

สำหรับปัญหาอุปสรรคด้านความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานภายนอก สถานศึกษา ผู้บริหารและครูเห็นว่าปัญหาที่พบกับสถานประกอบการคือ ความไม่พร้อมของสถานประกอบการบางแห่ง เช่น ขาดมาตรฐาน มอบหมายงานให้นักศึกษาไม่ตรงกับสาขาที่เรียน เป็นต้น และความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศคือหน่วยงานเหล่านั้นไม่กล้าส่งบุคลากรมาในพื้นที่ เนื่องจากเกรงว่าจะไม่ปลอดภัยจากปัญหาความไม่สงบของจังหวัดชายแดนภาคใต้

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นจะพบประเด็นที่เชื่อมโยงระหว่างความสอดคล้องของหลักสูตรอิสลามกับความสามารถทางวิชาชีพที่ยังขาดการบูรณาการเข้าไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน และปัญหาเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เมื่อสรุปปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ข้อค้นพบจากการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอนฝึกออาซีพระยะสัน (ระดับกึ่งฝีมือ) โดยผู้บริหารและครูเห็นว่าปัญหาอุปสรรคมีดังนี้

1. งบประมาณในการสอนฝึกออาซีพระยะสันมีจำกัดตามสอนตามชั่วโมงที่มีงบประมาณ ตามสายอาชีพของครูผู้สอน
2. ผู้เรียนเลือกอาชีพเรียนไม่ได้ (เนื่องจากขาดงบประมาณ ขาดผู้ชำนาญเฉพาะทาง)
3. การฝึกออาซีพระยะสันไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากขาดงบประมาณ ปิดภาคเรียนครูผู้สอนหยุดฝึกออาซีพระยะสัน
4. ขาดการรวมกลุ่มอาชีพทำให้ขาดอำนาจในการต่อรองปัจจัยการผลิตและราคาจำหน่ายสินค้า

ปัญหาอุปสรรคในการสอนในระดับฝีมือ (ปวช.) และระดับเทคนิค (ปวส.)

1. ผู้เรียนมีฐานะครอบครัวยากจน ไม่สามารถเดินทางมาเรียนไป-กลับได้, ไม่มีค่าเช่าหอพักเพื่อศึกษาเล่าเรียนได้ ไม่มีเงินชำระค่ายานพาหนะเดินทาง
2. ผู้เรียนที่เดินทางไป-กลับ เกิดความเสี่ยงต่อความปลอดภัยระหว่างการเดินทางจากสถานการณ์และความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ผู้เรียนที่พักบ้านเช่าผู้ปกครองมีความกังวลต่อปัญหาอาชญากรรมและปัญหาภัยร้าย

4. ผู้เรียนที่เดินทางไป-กลับ และที่พักที่บ้าน มีปัญหาด้านทักษะและความชำนาญ เนื่องจากไม่มีเวลาเพียงพอในการฝึกทักษะในการคิดชิ้นงาน เพราะต้องใช้เวลาในการเดินทางและไม่มีครูที่ปรึกษาดูแลใกล้ชิด

5. ผู้ปกครองในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความมุ่งมั่นและศรัทธาต่อศาสนา มาก จึงขาดความเชื่อมั่นในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะขาดวิทยากรสอนและฝึกปฏิบัติกิจศาสนา ขาดสถานที่ที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติศาสนกิจ

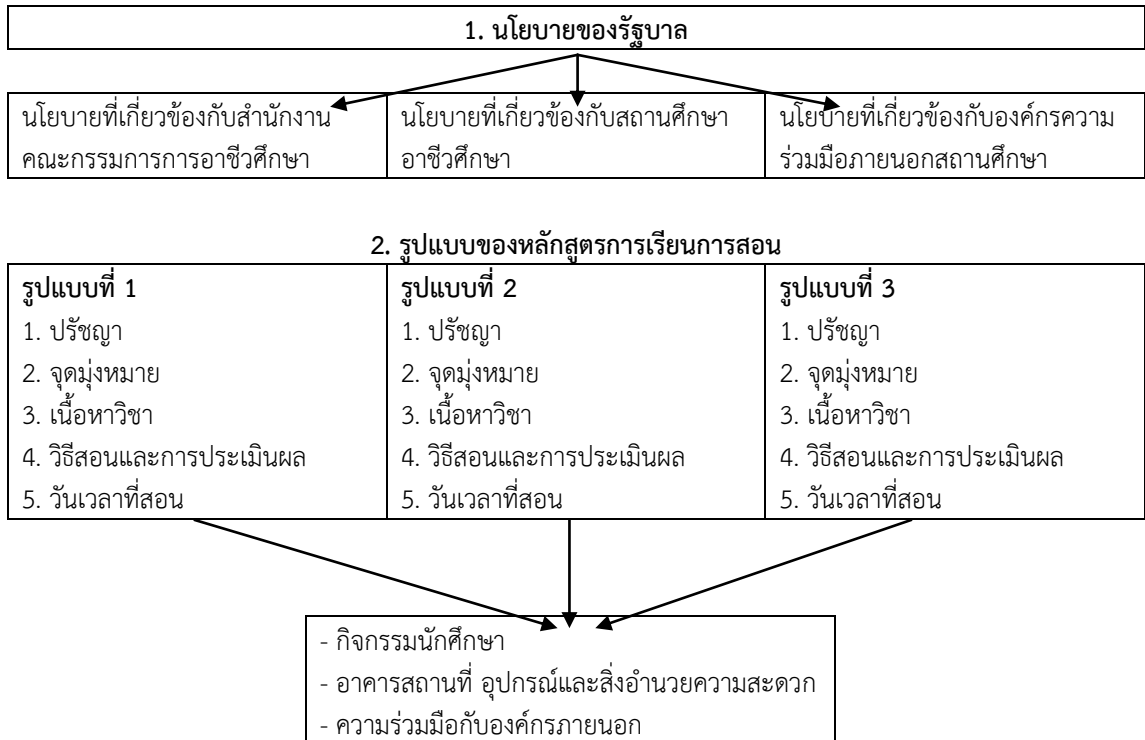
6. สถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคได้อย่างสมบูรณ์แบบได้ เพราะจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถานประกอบการทยอยปิดกิจการภาคธุรกิจมีรายได้ลดลง ไม่รับนักศึกษาฝึกงาน ไม่เปิดโรงเรียนในโรงงาน ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนร่วมกับสถานประกอบการได้ ซึ่งการเรียนร่วมกับสถานประกอบการเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนสายอาชีพ นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริง ฝึกใช้เครื่องมือ ครุภัณฑ์เทคโนโลยีที่สมัยใหม่ ทันต่อเหตุการณ์และการพัฒนาเจริญทางเทคโนโลยีทำให้จำเป็นต้องส่งผู้เรียนไปเรียนกับสถานประกอบการต่างจังหวัดต่างภาค

7. เยาวชนส่วนหนึ่งที่เรียนสามัญคู่กับเรียนศาสนาในสถาบันศึกษาปอเนาะส่วนมาก มีฐานะยากจนและได้รับการฝึกให้พักอยู่ประจำในสถาบันศึกษาปอเนาะ เคยชินกับการพักภายในสถานศึกษา เมื่อมาเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องเดินทางไป-กลับ ไม่มีสถานที่ประกอบกิจที่ชัดเจน ไม่มีครูฝึกสอนด้านศาสนาในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางและการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้เชี่ยวชาญมีแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางในการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยผลการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วนหลักตามกรอบแนวคิดการวิจัย คือ 1) นโยบายของรัฐบาล 2) หลักสูตรการเรียนการสอนซึ่งสรุปเป็นแผนภาพที่ 2 ดังนี้

แผนภาพ 4 – 1 แนวทางการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใน 2 ส่วน

1. นโยบายของรัฐบาลด้านการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างความสมานฉันท์บนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความเป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการอาชีวศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นที่รัฐบาลต้องกำหนดนโยบายสำหรับการจัดการอาชีวศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยผลการศึกษาได้แนวทางที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐบาลใน 3 แนวทางคือ แนวทางที่ 1 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แนวทางที่ 2 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา และแนวทางที่ 3 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา

ในส่วนของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีแผนงานรองรับ ดังนี้

1. ส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนมีฝีมือในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ โดยผู้เรียนปฏิบัติงานด้วยความตั้งมั่นอยู่ในจริยธรรมของหลักศาสนา ซึ่งแนวทางนี้ ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการและผู้เชี่ยวชาญ แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมากที่สุด แต่การที่จะผลักดันให้แผนงานนี้ประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องปฏิบัติดังนี้

1.1 สสำรวจความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน โดยการวิจัยเชิงสำรวจ การเชิญผู้ประกอบการและผู้เชี่ยวชาญมาเป็นผู้ให้ข้อมูลและจัดโครงการบริการวิชาการแก่สังคม เพื่อรับทราบความต้องการของชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญ 13 กล่าววว่า “...สถานศึกษาควรมีการสำรวจความต้องการของตลาดแรงงาน โดยสอบถามจากผู้ประกอบการและศิษย์เก่าที่เข้าทำงานในสถานประกอบการจะทำให้ทราบปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริง...” เช่นเดียวกับผู้เชี่ยวชาญ 3 เสนอแนะว่า “...สถานศึกษาควรเชิญหน่วยงานที่ประกอบธุรกิจมาให้ความรู้เกี่ยวกับความต้องการ ซึ่งบุคลากรที่บริษัทของตนต้องการว่าควรอยู่ในรูปแบบใด...” จะช่วยให้การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้

1.2 พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างศึกษากับองค์กร ท้องถิ่น องค์กรศาสนา หน่วยงานราชการ และสถานประกอบการ โดยการเชิญผู้แทนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และปรับปรุงระบบการจัดการศึกษาแบบทวิภาคีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มบทบาทหน้าที่ ความเอาใจใส่ และการเรียนรู้ของครูนิเทศก์ซึ่งแผนงานนี้มีผู้เชี่ยวชาญร่วมเสนอแนะกิจกรรมสนับสนุน อาทิ ผู้เชี่ยวชาญ 13 กล่าววว่า “...เชิญผู้แทนชุมชน เช่น ประชาชนชาวบ้าน วิทยากรท้องถิ่น เข้ามาช่วยถ่ายทอดความรู้...” ผู้เชี่ยวชาญ 5 เสริมว่า “...เชิญผู้นำศาสนาหรือนักวิชาการมุสลิมหรือองค์กรอิสลามประจำจังหวัดเข้ามาร่วมในการพัฒนาหลักสูตรอบรมหรือบรรยายพิเศษในโอกาสสำคัญ และมีส่วนดูแลบัญญัติระเบียบวินัยในสถานศึกษาให้ถูกต้องตามข้อห้ามของมุสลิม เพื่อเป็นหลักประกันแห่งความเชื่อมั่นสำหรับนักเรียนและผู้ปกครองในการเรียนอาชีวศึกษาได้อย่างสนิทใจ...” และผู้เชี่ยวชาญ 15 กล่าวถึงการส่งผู้เรียนไปฝึกงานในหน่วยราชการและสถานประกอบการว่า “...ครูนิเทศก์ยังขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้ประกอบการและไม่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้ามาทำหน้าที่กำกับ ติดตามเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีคุณค่าต่อการเรียนการสอนอย่างแท้จริง...” ดังนั้นกิจกรรมความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกจะช่วยเสริมสร้างให้หลักสูตรการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพขึ้น ขณะเดียวกันหน่วยงานภายนอกได้ทราบการดำเนินงานของสถานศึกษาควบคู่ไปด้วย

1.3 จัดทำฐานข้อมูลแรงงานและการจัดงานนัดพบแรงงาน โดยการจัดฐานข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งงานที่ตลาดแรงงานต้องการโดยเชื่อมโยงภายในจังหวัด นอกพื้นที่ และต่างประเทศ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญ 9 ระบุว่า “...ให้เชิญหน่วยงานภาครัฐและสถานประกอบการมาร่วมกิจกรรมวันนัดพบแรงงานและสร้างเครือข่ายผู้ผลิตและผู้ให้บริการ...” และผู้เชี่ยวชาญ 8 ได้เสนอให้เพิ่มบริษัทจัดหางานไปต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และตะวันออกกลาง นอกจากนี้ การจัดทำฐานข้อมูลแรงงานเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกัน อาทิ ผู้เชี่ยวชาญ 1 กล่าววว่า “...ให้จัดทำฐานข้อมูลแรงงานในสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสาขาวิชาเรียนร่วมกับสถานประกอบการ ต่าง ๆ ...” ผู้เชี่ยวชาญ 6 เสนอแนะว่า “...ควรมีการศึกษาวิจัยความต้องการแรงงานทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านว่ามีแนวโน้มอย่างไรเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการผลิตบุคลากร...” ซึ่งหากมีฐานข้อมูลดังกล่าว จะช่วยให้การผลิตกำลังคนของสถานศึกษาอาชีวศึกษากับการรับกำลังคนของตลาดแรงงานมีความสอดคล้องกันได้ในที่สุด

2. ส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาให้เป็นกลไกในการเสริมสร้างความรู้สึกสามัคคี ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบตามระบบประชาธิปไตย ความรักและความภาคภูมิใจใน ความเป็นชาติ ความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับแนวทาง ดังกล่าว ผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน โดยมีแนวปฏิบัติ คือ

2.1 ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา โดยกำหนด จุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้ผู้เรียนมีทัศนคติและค่านิยมในการทำความดี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ ตามที่ผู้เชี่ยวชาญ 1 กล่าวว่า “...หลักสูตรต้องยึดหลักการให้ผู้เรียนมี ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การเรียนการสอนต้องปรับทัศนคติให้ผู้เรียนกระตือรือร้นใน การเรียนรู้และมุ่งเน้นทักษะการคิด การปลูกฝังค่านิยมความประพฤติที่ถูกต้อง...” นอกจากนี้ จุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือมีความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและ วัฒนธรรม ตลอดจนเพิ่มรายวิชาหรือเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการ ศาสนาอิสลาม หน้าที่พลเมืองและศีลธรรมอยู่ในการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นประเด็นที่มี ความละเอียดอ่อนมาก เพราะสภาพภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของพื้นที่ที่มีความแตกต่าง ผู้เชี่ยวชาญ 10 กล่าวว่า “...ต้องเน้นให้นักเรียนมุสลิมได้เรียนรู้เพื่อจะอยู่ร่วมกันได้ในสังคมไทย...” และผู้เชี่ยวชาญ 15 เสนอว่า “...การเรียนการสอนควรเป็นการศึกษาเปรียบเทียบ โดยผู้สอนวิเคราะห์ ให้ผู้เรียนเห็นถึงความเหมือนและแตกต่างระหว่างแนวปฏิบัติของศาสนากับวิถีชีวิตในสังคมไทยที่เป็น จริง การจัดเนื้อหาต้องแยกประเด็นให้ผู้เรียนเข้าใจเหตุและผล แล้วเสนอทางเลือกให้ผู้เรียนเป็นผู้ ตัดสินใจ...” นอกจากนี้ควรมีการจัดกิจกรรมนักศึกษาประเภทออกค่ายอาสาพัฒนา ปฐมนิเทศ กีฬา เพื่อการออกกำลังกายและเสริมสร้างความสามัคคี กิจกรรมการศึกษาดูงานด้านอาชีพและทัศนศึกษา ในสถานที่สำคัญของชาติ จึงกล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายสำคัญของการเสริมสร้างความรู้สึกสามัคคีนั้น ต้อง อาศัยหลักสูตรการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษาที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 จัดอบรมให้กับผู้บริหาร ครูและบุคลากร โดยจัดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ ความเข้าใจในศาสนาและวัฒนธรรมของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างลึกซึ้ง โดยผู้เชี่ยวชาญ 8 กล่าวว่า “...เรื่องนี้ถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะพื้นที่พิเศษ ผู้บริหารและบุคลากรทาง การศึกษาต้องได้รับการปฐมนิเทศอย่างเข้มข้นเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อของคนในพื้นที่...” สอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 2 ที่ว่า “...ผู้บริหารและบุคลากรควรได้รับการอบรมให้รู้ วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นทุกคน เพราะสิ่งนี้เป็นความจำเป็นที่จะต้องอยู่ร่วมกันในพื้นที่พิเศษ ...” ดังนั้น การปรับพื้นฐานให้ผู้ที่จะเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อ บริบทของพื้นที่จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง

3. พัฒนาและสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการเรียนรู้ศาสนาและวัฒนธรรม โดยแนวทางดังกล่าวนี ้รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณมาสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 ด้านเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน

3.2 ด้านทุนการศึกษา สวัสดิการ และค่าใช้จ่ายบางส่วนในการดูงานและฝึกงาน ของผู้เรียน

3.3 ด้านทุนสำหรับทำวิจัย ฝึกอบรม จัดงาน ศึกษาต่อของผู้บริหาร ครูและบุคลากร

3.4 ด้านการจัดจ้างผู้เชี่ยวชาญและวิทยากร

3.5 ด้านค่าตอบแทน ค่าเสียภัย เบี้ยกันดาร ค่าประกันภัย และสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย

สำหรับนโยบายและแนวทางนี้ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของตัวบุคคลมาก เช่น ผู้เชี่ยวชาญ 8 เสนอว่า “...ให้จัดสรรทุนการศึกษาแก่ครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้ทุนดูงานในประเทศใกล้เคียงหรือกลุ่มประเทศมุสลิม...” ผู้เชี่ยวชาญ 9 เพิ่มเติมว่า “...การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพครู เช่น ส่งไปอบรมระยะสั้น สัมมนา ศึกษาดูงานในต่างประเทศเพื่อการเรียนรู้และคลายความเครียดจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่...” นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญ 8 ได้เสริมว่า “...รัฐควรลงทุนในการพัฒนาสื่อและระบบสารสนเทศให้ทันสมัยอยู่เสมอ และส่งเสริมด้านสวัสดิการให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านที่อยู่อาศัย...” กล่าวโดยสรุปว่างบประมาณเป็นส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร หากบุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ย่อมส่งผลต่อการยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอนและภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอาชีวศึกษามีแผนงานรองรับคือ ปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐให้มีมาตรฐานตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 และสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ผู้เรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับแผนการดำเนินงานมีดังนี้

1. สนับสนุนให้มีการทำข้อตกลงความร่วมมือทั้งในระดับรัฐบาลและสถานศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มมุสลิมในการพัฒนาครู แลกเปลี่ยนนักศึกษาและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน โดยผู้เชี่ยวชาญ 2 เสนอว่า “...ควรให้ทุนการศึกษาแก่ผู้เรียนไปศึกษาต่อในประเทศมุสลิม...” ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 9 ที่ว่า “...ควรส่งเสริมการศึกษานานาชาติด้านอิสลามกับกลุ่มประเทศมุสลิม...” นอกจากนี้ควรทำความร่วมมือกับสถานศึกษาการศึกษาในประเทศ ในเรื่องการแลกเปลี่ยนครู การให้ครูศึกษาต่อ สร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด และองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ ในการส่งนักศึกษาและครูเรียนรู้งานและสร้างแรงงานรองรับตลาดแรงงาน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 5 กล่าวว่า “...หากสถานศึกษาสามารถรวบรวมบุคลากรจากหน่วยงานภายนอกได้จะทำให้เกิดความร่วมมือการประสานงานและการรับงบประมาณสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา...”

2. ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน การวิจัย การประกันคุณภาพ และส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 14 กล่าวว่า “...พ.ร.บ.อาชีวศึกษาได้ประกาศใช้ตั้งแต่ปลายปี 2551 ดังนั้นสถานศึกษาโดยผู้บริหารต้องศึกษาทำความเข้าใจกฎระเบียบต่าง ๆ ให้กระจ่างแจ้ง ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจในหลักสูตรให้ชัดเจน...” นอกจากนี้พระราชบัญญัตียังได้ระบุถึงการสร้างความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานภายนอกเพื่อปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน ดังที่ผู้เชี่ยวชาญ 15 ระบุว่า “...พ.ร.บ.อาชีวศึกษาได้เปิดโอกาสให้ผู้นำศาสนาเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ดังนั้นควรระบุบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน เช่น ร่วมทำ

หลักสูตร เป็นวิทยากรและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ...” ซึ่งหากสถานศึกษาสามารถดำเนินงานตามพระราชบัญญัติได้ย่อมจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. พัฒนาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อโลกอาชีวศึกษาและบรรยากาศทางศีลธรรม ดังที่ผู้เชี่ยวชาญ 11 กล่าวว่า “...ภาพรวมของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนที่เป็นมุสลิมนั่นก็คือสถานศึกษาจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวให้เข้มแข็ง ผู้จบการศึกษาต้องมีอาชีพสามารถแข่งขันได้ในตลาดแรงงาน ส่วนเรื่องการประพฤติตนเป็นคนดีนั้นสถานศึกษาเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทางศาสนา การอบรมสั่งสอน ผู้ปกครองต้องเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมตั้งแต่ที่บ้าน...” และผู้เชี่ยวชาญ 12 ได้เสริมว่า “...หากสถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถเพิ่มการเรียนรู้ด้านศาสนาควบคู่กับวิชาชีพได้จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีนิสัยที่ไม่คดโกงใคร...” ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมทางการศึกษาควบคู่กับบรรยากาศทางศีลธรรมจะช่วยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของสังคม

ส่วนนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรศาสนาอิสลามนั้น ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าแนวทางที่สำคัญของเรื่องนี้คือการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ เครือข่ายผู้ปกครอง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศาสนาต่าง ๆ ผู้นำชุมชน ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 เพื่อให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษา ตลอดจนมีส่วนร่วมสนับสนุนด้านงบประมาณและกำลังคนแก่สถานศึกษา รวมถึงการจัดหาตลาดแรงงานรองรับผู้สำเร็จการศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ 1 กล่าวว่า “...เครือข่ายผู้ปกครองควรต้องมีเพราะเครือข่ายผู้ปกครองและองค์กรภายนอกจะเป็นพลังสำคัญในการผลักดันสถานศึกษาและนักเรียนไปสู่ความสำเร็จ ไปสู่การมีงานทำเป็นคนดีของสังคม...” และผู้เชี่ยวชาญ 14 เสริมว่า “...พ.ร.บ.ใหม่นี้เชื่อว่าจะเป็นเวทีที่ประสานประโยชน์และความร่วมมือจากทุกฝ่ายได้มากยิ่งขึ้น...” ดังนั้นหากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายต่าง ๆ ได้อย่างดี จะทำให้การจัดการอาชีวศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนนับเป็นงานที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ได้ผลการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ใน 3 รูปแบบคือ

2.1 รูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งส่วนใหญ่เน้นถือศาสนาอิสลาม แบบที่ 1

สำหรับรูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาแบบที่ 1 ให้ความสำคัญกับหลักศาสนาอิสลามอย่างเต็มที่ โดยระบุชัดเจนในปรัชญาที่ว่า “อาชีวศึกษาสร้างทักษะอาชีพควบคู่ความศรัทธาต่อศาสนาอิสลาม” โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ

2.1.1 ผู้เรียนมีทักษะฝีมือ มีความสามารถในการใช้ภาษามลายูท้องถิ่น มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดีของมุสลิม

2.1.2 ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัด และความต้องการโดยตอบสนองวิถีชีวิตมุสลิม และไม่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม

ในเนื้อหาวิชามีหลักสำคัญ คือ 1) บูรณาการความรู้ทางหลักศาสนาอิสลามเข้าในหลักสูตรการเรียนการสอน 2) ปรับปรุงเนื้อหาที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างพุทธกับมุสลิมให้เกิดความรักสามัคคี 3) เพิ่มเนื้อหาวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับวิถีมุสลิม

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอน กำหนดวิธีการสอนโดยใช้การฝึกปฏิบัติ โครงการงานและศึกษาดูงานในรายวิชาชีพ ส่วนวิชาพื้นฐานประยุกต์ ใช้การบรรยาย อภิปรายและสัมมนา โดยสอดแทรกเนื้อหาด้านศาสนาอิสลามและวิถีมุสลิม ในรูปแบบที่ 1 นี้จะเรียนวันอาทิตย์ถึงวันพฤหัสบดี วันศุกร์และเสาร์ และให้มีวันหยุดประจำปีในวันสำคัญของศาสนาอิสลาม ทั้งนี้การจัดการอาชีวศึกษาในรูปแบบที่ 1 อยู่ภายใต้เหตุผลที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีวิถีการดำเนินชีวิตยึดติดกับหลักศาสนา มีความคาดหวังจากบุคคลรอบข้างและชุมชนที่จะทำให้สำเร็จการศึกษาแล้วต้องมีทักษะวิชาชีพควบคู่กับการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม ดังที่ผู้เชี่ยวชาญ 1 กล่าวว่า “...ผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนสอนศาสนา ดังนั้นหลักสูตรการเรียนการสอนไม่จำเป็นต้องเหมือนพื้นที่อื่น แต่เรียนแล้วต้องใช้ประโยชน์ได้ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน...” ทั้งนี้จะส่งผลให้สามารถทำงานร่วมกับกลุ่มมุสลิมทั้งในและต่างประเทศได้ดีและได้รับการยอมรับ ดังนั้นการเพิ่มเนื้อหาวิชาที่จำเป็นต่อโลกมุสลิม อาทิ ภาษามลายูท้องถิ่น ภาษาอาหรับ การประกอบอาหารฮาลาลและการบูรณาการหลักศาสนาอิสลามเข้าไปในรายวิชาต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพในสังคมมุสลิมได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 8 กล่าวว่า “...ผู้สำเร็จการศึกษาในพื้นที่ไม่นิยมไปประกอบอาชีพที่อื่นในประเทศไทย แต่หากจะไปทำงานในประเทศมุสลิม ดังนั้นควรยกระดับการเรียนการสอนในเรื่องที่กำลังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน เช่น ยะลาควรเสริมวิชาชีพคู่สัตว์ ปศุสัตว์ ปัตตานีมีหลักสูตรการประกอบอาหารฮาลาล ส่วนนราธิวาสมีการฝึกอบรมการค้าขายและการลงทุนในตลาดการค้าแนวชายแดน...” ดังนั้นเนื้อหาวิชาต้องอิงกับวิถีชีวิตมุสลิม และการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ส่วนวัน เวลาที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอน อาจจะให้หยุดในวันศุกร์แล้วเรียนทดแทนในวันอาทิตย์ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาชายร่วมทำละหมาดได้ที่มัสยิด นอกจากนี้ควรเพิ่มวันหยุดสำคัญทางศาสนาอิสลามเพิ่มขึ้น ผู้เชี่ยวชาญ 10 สนับสนุนเรื่องนี้ว่า “...สถานศึกษาต้องเข้าใจความต้องการและหากจัดตารางวันหยุดเช่นนี้ได้ ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้แก่ผู้เรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม...”

ในด้านกิจกรรมนักศึกษา แม้ว่ารูปแบบที่ 1 จะมีแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมุสลิมอยู่มาก แต่การจัดกิจกรรมนักศึกษา ควรมีลักษณะที่สร้างให้เกิดการยอมรับและอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม นอกจากนั้นต้องส่งเสริมให้นักศึกษามีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยร่วมกัน สร้างความมีคุณค่าของตนเองต่อสังคมส่วนรวม สร้างจิตสำนึกสาธารณะ เสียสละ และทำประโยชน์ให้แก่แผ่นดิน ฉะนั้นกิจกรรมนักศึกษาที่เหมาะสมจึงเป็นกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์ ส่วนกิจกรรมที่ไม่ควรจัดก็คือกิจกรรมประเภทบันเทิง ซึ่งมีลักษณะไม่สร้างสรรค์และขัดกับบทบัญญัติทางศาสนา ดังที่ผู้เชี่ยวชาญ 6 กล่าวว่า “...สถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีกิจกรรมเพื่อชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะในด้านวิถีชีวิต

และสภาพแวดล้อม...”สำหรับรูปแบบของอาคารสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก แบบที่ 1 ในความเห็นของครู นักศึกษา ผู้ปกครองจะให้ความสำคัญกับการจัดการที่ต้องให้มีความสอดคล้องเหมาะสมต่อการพัฒนาการเรียนการสอน เช่น โรงฝึกงาน ห้องคอมพิวเตอร์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และที่ทุกฝ่ายเห็นสอดคล้องกันมากที่สุด คือการจัดสถานที่สำหรับละหมาดอย่างเหมาะสม กล่าวคือ เป็นสัดส่วน สะอาด ถูกต้องตามหลักศาสนาและมีผู้ดูแลอย่างเป็นระบบ รวมถึงการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ควรจะมีการใช้ภาษามลายูท้องถิ่นควบคู่ด้วย

ในด้านรูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษารูปแบบที่ 1 ควรมีความร่วมมือกับสถานประกอบการ หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด องค์กรวิชาชีพ กระทรวงต่าง ๆ องค์กรศาสนา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการเชิญเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา เพื่อมีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนทั้งวิชาชีพและวิชาการด้านศาสนาอิสลาม รวมถึงกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมของชุมชน สำหรับความคิดเห็นที่มีความสอดคล้องกันมาก ได้แก่การสร้างความร่วมมือด้านวิชาการกับสถานประกอบการในการส่งนักศึกษาเข้าฝึกงานและรับเข้าทำงานเมื่อจบการศึกษา ทั้งนี้สถานประกอบการต้องเข้าใจหลักการของศาสนาอิสลาม การส่งวิทยากรของหน่วยงานแต่ละแห่งเข้ามาช่วยสอนให้นักศึกษา จัดฝึกอบรมด้านศาสนาให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากร การสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานประกอบการ ดังที่ผู้เชี่ยวชาญ 7 กล่าวว่า “...สถานศึกษาต้องจัดประชุมระดมความคิดเห็นของผู้ประกอบการและองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับสถานศึกษา...”

กล่าวโดยสรุปรูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนแบบที่ 1 จะต้องคำนึงถึงบริบทของหลักการศาสนาอิสลามและการทำงานให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานเป็นอย่างมาก

2.2 รูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบบที่ 2

สำหรับรูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษา แบบที่ 2 จะมุ่งเน้นที่ความรักชาติ ความศรัทธาต่อศาสนาที่ตนนับถือ และความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งรูปแบบที่ 2 มีรายละเอียด ดังนี้

กำหนดปรัชญาว่า “อาชีวศึกษาสร้างทักษะอาชีพควบคู่ความศรัทธาต่อศาสนาที่ตนนับถือ” มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ

2.2.1 ผู้เรียนมีทักษะฝีมือ มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถทางภาษาท้องถิ่น มีภาวะผู้นำและมีความรักเทิดทูนสถานศึกษาชาติ ศาสนาที่ตนนับถือ และพระมหากษัตริย์ ตลอดจนเคารพในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2.2.2 ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการกำหนดเนื้อหาวิชานั้นให้มีการปรับปรุเนื้อหาวิชาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคม และตลาดแรงงาน ตลอดจนเพิ่มเนื้อหาที่ส่งเสริมความรักชาติและหลักศาสนาที่ตนนับถือ ทั้งนี้การเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐานประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีไทย ความรักชาติ และหลักศาสนาที่ผู้เรียนสนใจ โดยกำหนดวันเรียนเป็นวันจันทร์ถึงพฤหัสบดี และวันเสาร์ หยุดวันศุกร์และวันอาทิตย์ เพิ่มวันหยุดประจำปีในวันสำคัญของศาสนาต่าง ๆ สำหรับ

การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในแบบที่ 2 นี้ มีเหตุผลที่สำคัญที่ผู้เชี่ยวชาญ 13 กล่าวไว้ว่า “...การเรียนรู้ข้ามศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดความสมานฉันท์ได้ในที่สุด...” ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 15 เพิ่มเติมว่า “...วิธีการสอนที่เหมาะสมกับรูปแบบนี้ ควรมีลักษณะเป็นการศึกษาเปรียบเทียบ โดยผู้สอนวิเคราะห์ให้ผู้เรียนเห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างระหว่างศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นจริงในสังคมไทย...” และอาจใช้ชั่วโมงเสริมเพื่อเพิ่มเนื้อหาวิชาด้านศาสนาต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพราะหลักการทางศาสนาทุกศาสนามุ่งส่งเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม ซึ่งหลักการทางศาสนาทั้งหลายนำมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตการเรียน การทำงานและชีวิตประจำวัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการอาศัยอยู่ร่วมกันของคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีบริบทที่เป็นจริงของความหลากหลายในทางศาสนาและวัฒนธรรม หากการจัดการอาชีวศึกษาสามารถใช้จิตวิทยาและเหตุผล เพื่อให้คนทุกศาสนาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ย่อมจะเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อประเทศชาติอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตาม การจัดหลักสูตรเพื่อรองรับความแตกต่างหลากหลายนี้ จำเป็นต้องพัฒนาครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เช่น การอบรมความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในเรื่องวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างอย่างมากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การอบรมและปฐมนิเทศผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่จะเข้าทำงานในพื้นที่ให้มีทัศนคติและพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ โดยเฉพาะต้องไม่สร้างความขัดแย้ง หรือไปตอกย้ำปมที่เป็นปัญหาในพื้นที่ และการอบรมนี้ไม่ใช่ทำแค่ 1-2 วัน ต้องทำอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เมื่อครูมีความเข้าใจในบริบทของสังคมก็จะสามารถเลือกเนื้อหาที่เหมาะสม มีการแยกแยะประเด็นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเหตุและผล โดยเสนอทางเลือกให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจ และสำหรับวัน เวลาที่ใช้ในวันศุกร์และวันอาทิตย์เป็นวันหยุดก็ด้วยเหตุผลที่เอื้อให้ผู้เรียนต่างศาสนาได้ใช้วันดังกล่าวเพื่อร่วมกิจกรรมในศาสนาของตน สำหรับรูปแบบนี้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอน รูปแบบของสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และรูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกัน กล่าวคือ จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนักศึกษาที่มุ่งจะทำให้ผู้เรียนที่มีบริบทต่างกันได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดการยอมรับความแตกต่างทางวิถีการดำเนินชีวิต ศาสนา และวัฒนธรรม โดยมีโครงสร้างการดำเนินงานที่ให้นักศึกษาเข้ามามีบทบาทอย่างเต็มที่ ดังที่ผู้เชี่ยวชาญ 15 เสนอว่า “...การจัดกิจกรรมของมุสลิมก็ให้มุสลิมรุ่นพี่เข้ามามีบทบาทในการร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศและความถูกต้องตามหลักปฏิบัติทางศาสนา...” และลักษณะของกิจกรรมที่สมควรจัดได้แก่ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เช่น การประกวดการพูดในรูปแบบต่าง ๆ แต่ไม่ใช่ว่าการประกวดแข่งขันเต้นร้องรำทำเพลง ทั้งนี้ผู้บริหารต้องมีส่วนร่วมในการถ่วงถ่วงกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชุมชนเหล่านี้ล้วนเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาควรให้การส่งเสริมเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ความเป็นจริงของการอยู่ร่วมกันในสังคม นอกจากนี้กิจกรรมนักศึกษาต้องเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อาทิ กำหนดวัตถุประสงค์ให้มุ่งไปที่การมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพและภาพลักษณ์ที่ดีของผู้เรียนอาชีวศึกษา เช่น กิจกรรมที่ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพ โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมหรือนักศึกษาออกไปมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภายนอก ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษานั้น สถานศึกษาต้องจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องเหมาะสม เช่น สถานที่ประกอบกิจทางศาสนา สนามกีฬา และ

สถานที่จำลองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ ในส่วนของการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาตามรูปแบบที่ 2 จะมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมากกว่าต้องใช้รูปแบบของความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความเกี่ยวข้องเข้ามาในลักษณะของการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ที่ปรึกษา วิทยากร สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

2.3 รูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบบที่ 3

สำหรับรูปแบบที่ 3 จัดเป็นรูปแบบที่มีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยปรัชญาของการศึกษามุ่งที่จะทำให้ “อาชีวศึกษาสร้างทักษะอาชีพควบคู่หลักคุณธรรมและจริยธรรม” ซึ่งถือเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล เป็นความต้องการของครอบครัว ชุมชน สังคม และตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้ จุดมุ่งหมายมีสาระสำคัญที่กำหนดไว้คือ

2.3.1 ผู้เรียนมีทักษะฝีมือ มีความสามารถในการใช้ภาษาต่าง ๆ มีภาวะผู้นำ มีความรักเทิดทูนต่อสถานศึกษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนการเป็นศาสนิกชนที่เป็นแบบอย่างที่ดี

2.3.2 ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดและความสนใจบนพื้นฐานของหลักคุณธรรมและความต้องการของตลาดแรงงาน

ในส่วนของเนื้อหาวิชาต้องการให้เน้นการเรียนรู้ในการใช้ชีวิตบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ตลอดจนการใช้ชีวิตอย่างสมดุลระหว่างอาชีพกับคุณธรรม และต้องเน้นการพัฒนาทักษะด้านอาชีพอย่างเข้มข้น เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน โดยใช้วิธีสอนแบบฝึกปฏิบัติ โครงการและการศึกษาดูงานในรายวิชาชีพ ส่วนรายวิชาพื้นฐานประยุกต์ใช้การสอนแบบบรรยาย อภิปรายและสัมมนา มีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพควบคู่คุณธรรม กำหนดจัดการเรียนการสอนในวันจันทร์ถึงศุกร์ หยุดวันเสาร์และอาทิตย์ แต่วันศุกร์เลิกเรียนเวลา 14.00 น. และเพิ่มวันหยุดประจำปีของศาสนาต่าง ๆ

กล่าวสรุปโดยภาพรวมจะพบว่ารูปแบบที่ 3 มีแนวทางที่ผสมผสานหลักการของทุกศาสนา เพราะทุกศาสนามีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้คนมีคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบสัมมาอาชีพและการดำเนินชีวิต ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงต้องเน้นทักษะอาชีพโดยผ่านการฝึกปฏิบัติจริงนอกสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และสำหรับเวลาที่สอนส่วนใหญ่เห็นด้วย เพราะสอดคล้องกับการจัดการศึกษาโดยทั่วไป และเฉพาะพื้นที่ที่มีคนไทยมุสลิมอยู่มากก็เอื้อประโยชน์ให้นักศึกษาไทยมุสลิมสามารถใช้เวลาช่วงบ่ายวันศุกร์ไปประกอบกิจกรรมทางศาสนาอิสลามได้

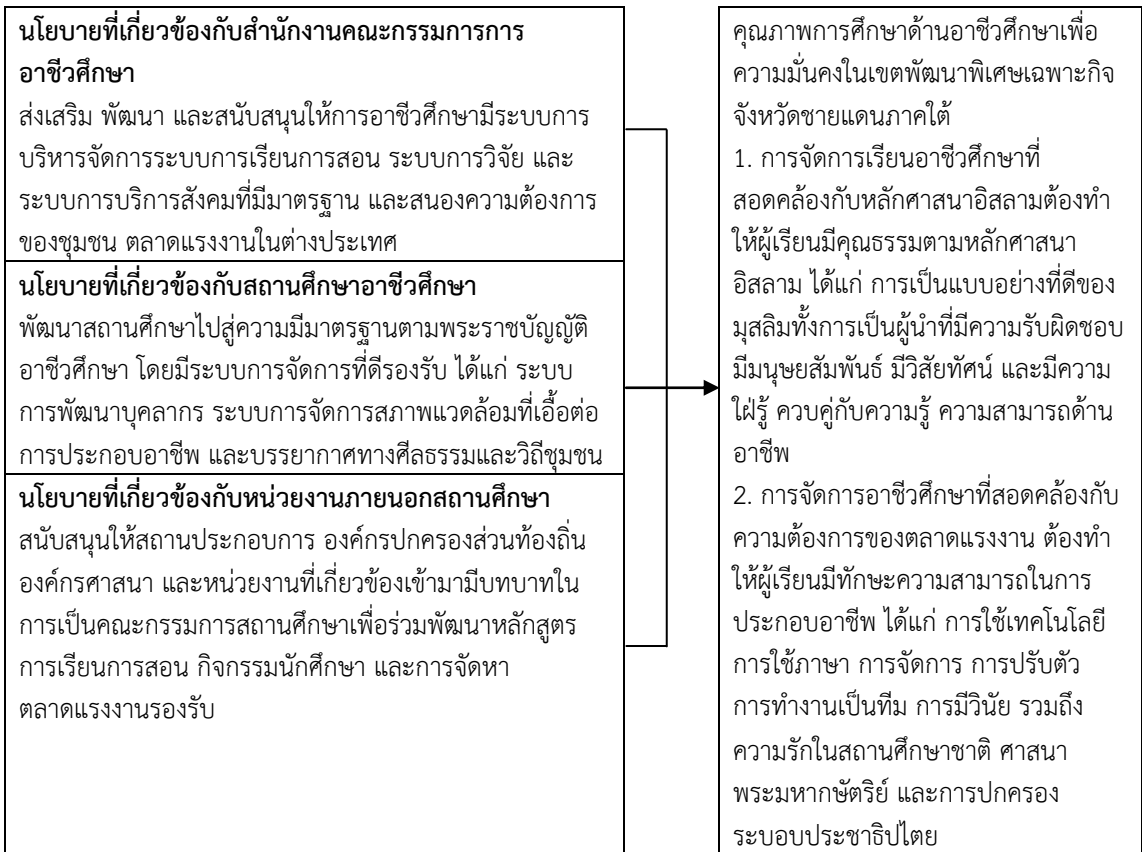
สำหรับกิจกรรมนักเรียนก็เช่นเดียวกัน มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมากในการกำหนดจุดมุ่งหมายที่เสริมสร้างความรัก ความภูมิใจในชาติ ความสามัคคีและการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยการดำเนินงานจัดกิจกรรมจะเป็นความร่วมมือกันของนักศึกษาทั้งพุทธ อิสลาม และศาสนาอื่น ๆ และลักษณะกิจกรรมจะมีทั้งการบำเพ็ญประโยชน์ ศิลปวัฒนธรรม และส่งเสริมวิชาการวิชาชีพ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญ 11 กล่าวว่า “...ครูที่ปรึกษากิจกรรมต้องมีหน้าที่ในการคัดกรองกิจกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษา...” และจัดตั้งศูนย์เครือข่าย

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาคใต้ ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 1 สำหรับด้านรูปแบบของอาคารสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก จะต้องเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ศาสนาและวัฒนธรรม

เมื่อได้นำผลการวิจัยจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไปสอบถามจากผู้เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญให้พิจารณารูปแบบแนวทางการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ใน 2 ด้านคือ นโยบายของรัฐบาล หลักสูตรการเรียนการสอน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นโยบายของรัฐบาลด้านการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

แผนภาพ 4 – 2 รูปแบบนโยบายของรัฐบาลในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อเสนอแนะสำหรับหลักสูตรการสอนฝึกอาชีพพระยะลัน (ระดับกึ่งฝีมือ) มีดังนี้

1. สสำรวจความต้องการฝึกอาชีพ
2. รวมกลุ่มตั้งเป็นกลุ่มอาชีพที่เหมือนกัน
3. ฝึกอาชีพเป็นกลุ่ม มีคณะกรรมการกลุ่ม มีที่ปรึกษา (มีแรงเสริม)

4. ขอจดทะเบียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 5. แสวงหาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเสริมความเข้มแข็ง
 6. จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอที่ห่างไกล เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ห่างจากสถานศึกษาการศึกษาสายอาชีพ (สถานศึกษา) ได้เข้าถึงการให้บริการของรัฐ คือ การฝึกอาชีพจะได้มีหน่วยงานย่อยของสถานศึกษาไปดูแล บริการการฝึกอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง ผู้รับและผู้ให้บริการไม่ต้องเดินทางไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนในสถานศึกษาการศึกษาปอเนาะ ไม่ต้องเดินทางไปออกจากสถานศึกษาการศึกษาปอเนาะ

ข้อเสนอแนะสำหรับหลักสูตรการสอนในระดับฝีมือ (ปวช.) และระดับเทคนิค (ปวส.)

1. จัดให้มีหอพักให้นักเรียนภายในสถานศึกษา
2. จัดให้มีสถานที่ประกอบศาสนกิจภายในสถานศึกษา (บาราเซาะ)
3. จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอที่ห่างไกล เพื่อเปิดสอนในระดับ ปวช. ปวส. ได้ในอำเภอที่ห่างไกล
4. จัดให้มีการฝึกงานต่างจังหวัดต่างภาค (ต้องมีงบประมาณสนับสนุน เช่น ค่าอาหาร ค่าที่พักอาศัย ค่าเดินทางต่างจังหวัดต่างภาค)
5. ต้องมีการส่งเสริมให้มีโครงการหารายได้ระหว่างเรียนขึ้นภายในสถานศึกษา

1. นโยบายของรัฐบาลด้านการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำหรับผลการวิจัยนโยบายของรัฐบาลด้านการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าผู้เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่สนับสนุนรูปแบบที่นำเสนอ กล่าวคือ

1.1 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีแนวทางคือ 1) ส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนมีฝีมือในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ โดยผู้เรียนปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ อยู่ในจริยธรรม หลักศาสนา 2) ส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาให้เป็นไปตามกลไกในการเสริมสร้างความรู้ รักสามัคคี ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบตามระบบประชาธิปไตย ความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ ความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม และ 3) พัฒนาสนับสนุนงบประมาณเพื่อการยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการเรียนรู้ศาสนาและวัฒนธรรม

สำหรับนโยบายที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรให้ความสำคัญคือการผลิตผู้เรียนให้มีทักษะฝีมือควบคู่คุณธรรมตามหลักศาสนา ซึ่งเป็นแนวทางที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันมาก ผู้เกี่ยวข้อง 10 กล่าวว่า “...ต้องจัดอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพได้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงาน เพื่อจะได้ประกอบอาชีพที่บ้านเกิดและพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง...” ทั้งนี้การดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าประสงค์ของการอาชีวศึกษานั้นผู้เกี่ยวข้อง 1 กล่าว

ว่า “...ควรจะมีตัวอย่างที่ชัดเจนในการจัดการศึกษา หากเป็นไปได้ควรเชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จเป็นวิทยากรแนะนำ และชักชวนให้ดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและประสบความสำเร็จโดยอิงความถูกต้องตามระเบียบของบ้านเมือง...” นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญ 20 ได้เสนอแนะว่า “...แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาของภาครัฐบาลต้องดำเนินนโยบายเชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมาย เช่น การจัดการศึกษาแบบทวิภาคีหรือแบบผสมผสาน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนประสบการณ์จากการทำงานในชีวิตจริง...” สอดคล้องกับผู้เกี่ยวข้อง 9 ที่เห็นด้วยกับนโยบายของสอศ. ในการจัดการศึกษาแบบทวิภาคีว่า “...ควรคำนึงถึงความพร้อมของสถานประกอบการ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา และการนิเทศของครูผู้สอน...” จะเห็นได้ว่านโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะฝีมือนั้น ต้องดำเนินนโยบายเชิงรุกยึดความต้องการของตลาดแรงงานและชุมชนเป็นสำคัญ ตลอดจนมีระบบการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นสามารถให้ผู้เรียนเทียบประสบการณ์การทำงานได้ ส่วนนโยบายที่ต้องการให้ผู้เรียนมีคุณธรรมตามหลักศาสนานั้น เฉพาะกรณีของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงจำเป็นต้องนำหลักศาสนาอิสลามมาปรับใช้ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 18 ได้ให้ความคิดเห็นในประเด็นนี้ว่า “...การอาชีวศึกษาเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการอาชีพโดยเฉพาะ ดังนั้นจึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สิ่งที่รัฐบาลต้องทำความเข้าใจตั้งแต่เริ่มต้นก็คือปรัชญาความเชื่อทางการศึกษาของศาสนาอิสลามที่ยึดโยงกับชีวิตในโลกปัจจุบันและโลกหน้า ความสำคัญจำเป็นของ 2 ส่วนนี้อยู่ในหลักปฏิบัติของศาสนา ซึ่งหากมุสลิมปฏิบัติตามหลักของศาสนาได้ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข...” แต่หากรัฐบาลไม่มีความเข้าใจอย่างแท้จริง อาจกำหนดนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ดังที่ผู้เชี่ยวชาญ 19 กล่าวว่า “...การดำเนินการจัดการศึกษาของรัฐบาลที่ผ่านมามีข้อขัดแย้งจะไม่สอดคล้องกับความต้องการของคนมุสลิม การจัดการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐบาลทำให้ความเป็นมุสลิมหายไป ซึ่งเป็นสิ่งที่มุสลิมยอมรับได้ยาก...” ดังนั้นจึงให้ข้อเสนอแนะว่า “...นโยบายการผลิตคนทางอาชีวศึกษานั้น ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เก่งทั้งศาสนาควบคู่กับความสามารถทางวิชาชีพ โดยจัดรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามเป็นวิชาเลือกในหลักสูตร เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความต้องการและความสนใจ...” และสำหรับผู้เรียนที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาก็กำหนดนโยบายกลาง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีคุณธรรมควบคู่กับวิชาชีพอยู่แล้ว ดังที่ผู้เกี่ยวข้อง 6 กล่าวว่า “...สิ่งที่ควรเสริมให้กับนักศึกษาอย่างยิ่งคือ คุณธรรมจริยธรรม เช่น ความอดทน ความรับผิดชอบและความกระตือรือร้น...” ด้วยเหตุนี้ นโยบายที่ต้องการให้ผู้เรียนตั้งมั่นอยู่ในจริยธรรมของหลักศาสนานั้น จำเป็นที่ภาครัฐต้องคำนึงถึงบริบททางสังคม อาทิ ผู้เรียนที่นับถือศาสนาอิสลามต้องมีทางเลือกในทางความเชื่อ กล่าวคือมีวิชาเลือกเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ส่วนผู้ที่นับถือศาสนาอื่นก็ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาด้านจริยธรรมอย่างเสมอภาค

ส่วนในด้านนโยบายที่มุ่งเรื่องการส่งเสริมความรักและสามัคคีเป็นประเด็นที่มีความสำคัญ เพราะสถานการณ์ความไม่สงบและการก่อการร้ายรายวันที่เป็นข่าวปรากฏอยู่ ส่งผลให้ทั้งผู้เรียน ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องตกอยู่ในอาการที่หวาดหวั่น ด้วยเหตุนี้ นโยบายด้านการส่งเสริมความรักและสามัคคี จึงมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมากเช่นเดียวกับผู้เกี่ยวข้อง 12 กล่าวว่า “...หากสามารถนำนโยบายมาปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมจะส่งผลดีต่อการสร้างความสงบสุขและสมานฉันท์

บนความแตกต่างทางวัฒนธรรม...” ขณะเดียวกันผู้เกี่ยวข้อง 1 เสนอแนะในเรื่องนี้ว่า “...รัฐบาลควรพูดเรื่องความเสมอภาค เพราะนักเรียนสามจังหวัดนี้มักถูกมองจากภายนอกว่าเป็นคนที่มี ความก้าวร้าวและไม่น่าเข้าใกล้ เพราะเกรงว่าจะเป็นอันตราย ดังนั้นรัฐควรประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิด ความเข้าใจและแยกให้ออกระหว่างสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กนักเรียนว่าไม่เกี่ยวข้องกัน...” นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญ 19 ได้กล่าวสนับสนุนเชิงนโยบายว่า “...การส่งเสริมให้ผู้เรียนยอมรับ ความแตกต่างต้องทำให้ผู้เรียนเปิดใจลดอคติ เปรียบเสมือนจัดดอกไม้ใส่แจกันถ้ามีเพียงดอกเดียวอาจ ดูไม่สวยเท่าหลายดอกหลายสี และต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นเจ้าของประเทศตัวจริง ไม่ใช่พลเมือง ชั้นสอง ปรับเปลี่ยนทัศนคติเก่า ๆ สัมเรื่องที่ผ่านมาในอดีต เสริมสร้างระบบและกระบวนการทาง ความคิดด้านบวกมากขึ้น...”

หากการนำนโยบายที่กล่าวแล้วไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดการยอมรับและปรับความเข้าใจได้ ก็ย่อมที่จะ นำไปสู่ความรักสามัคคีสามัคคีและความภาคภูมิใจต่อความเป็นชาติไทยได้ในที่สุด ประเด็น สุดท้ายกล่าวถึงนโยบายที่เกี่ยวกับการพัฒนาและสนับสนุนงบประมาณเพื่อการยกระดับมาตรฐาน การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการเรียนรู้ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่ง นโยบายนี้ผู้เกี่ยวข้อง 11 กล่าวไว้ว่า “...ต้องการให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาพัฒนาและ สนับสนุนในการจัดให้มีอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนและมีอุปกรณ์สื่อการเรียน การสอน และเครื่องจักรให้พอเหมาะกับผู้เรียน...” เช่นเดียวกับผู้เกี่ยวข้อง 12 ที่เห็นว่า “...ต้องมี การกระจายงบประมาณสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งอุปกรณ์เครื่องจักรกลและคอมพิวเตอร์เพื่อให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติได้อย่างกว้างขวาง สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี...” สำหรับความคิดเห็นที่สอดคล้องของผู้เรียนจะมุ่งไปที่การพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถหา งานทำได้ อาทิ ผู้เกี่ยวข้อง 4 กล่าวไว้ว่า “...ควรเน้นการพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้สำเร็จการศึกษา ออกไปสามารถมีประสบการณ์เฉพาะเพื่อไปทำงานได้เลย สนับสนุนงบประมาณในการออกไปฝึกงาน นอกพื้นที่สามจังหวัด เช่น สนับสนุนค่าที่พักระหว่างฝึกงาน ค่าอาหารบางส่วนให้กับนักศึกษาที่ ออกไปฝึกงาน...” นอกจากนี้ผู้เกี่ยวข้อง 3 เสนอแนะว่า “...อยากให้หาสถานประกอบการรองรับ นักศึกษาที่จบ หรืออยากให้เปิดสอนปริญญาตรีเพื่อจะได้เรียนในท้องถิ่นใกล้บ้าน และอยากให้เพิ่ม อุปกรณ์การเรียน เช่น เครื่องจักรกลในโรงฝึกงาน...” และการที่จะสามารถขยายตลาดแรงงานได้มาก ยิ่งขึ้น ผู้เกี่ยวข้อง 2 ต้องการให้ “...เพิ่มความรู้ทางภาษาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถไปทำงานต่างประเทศ ได้ เช่น ภาษาอาหรับ...” จากความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายดังกล่าวนี้ สามารถสรุปได้ว่าการสนับสนุน งบประมาณเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายมองเห็นในทิศทางเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามในกลุ่มของผู้เรียนย่อมต้อง คำนึงถึงอนาคตของตนเองเมื่อจบการศึกษา จึงหวังว่าการพัฒนาการเรียนการสอนจะทำให้สามารถมี งานทำได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ข้อเสนอเชิงนโยบายในส่วนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารงาน บุคลากร โดยผู้เกี่ยวข้อง 5 เห็นว่า “...เห็นด้วยกับนโยบาย แต่ผู้ขับเคลื่อนนโยบายคือบุคลากรใน ท้องถิ่นที่ต้องได้รับการพัฒนา ฝึกอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการจนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง อาชีวศึกษาอย่างลึกซึ้ง จนสามารถนำนโยบายไปบูรณาการได้อย่างกลมกลืน...” ส่วนผู้เชี่ยวชาญ 16 เสนอแนะว่า “...หากเป็นไปได้ควรมีการแลกเปลี่ยนครู ครู โดยเฉพาะสายวิชาชีพกับสถานศึกษา การศึกษาอื่น ๆ บ้าง หรือต่างภูมิภาค เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ...” และ

ผู้เชี่ยวชาญ 17 เพิ่มเติมว่า “...ควรจัดหาอัตรากำลังเพิ่มขึ้น เพราะเท่าที่มีอยู่ค่อนข้างจำกัด...” ดังนั้น นโยบายที่มาจากบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงต้องมองถึงผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา คือคุณภาพของผู้เรียนและเมื่อจบแล้ว สามารถประกอบอาชีพได้ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับชุมชนและสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีแนวทางเพื่อยกระดับสถานศึกษา ให้มีมาตรฐานตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 และสามารถสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงาน ผู้เรียน และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนโยบายนี้มีความคิดเห็นสอดคล้องกันมากในเรื่องการเพิ่มศักยภาพให้กับผู้สอน โดยผู้เกี่ยวข้อง 10 ระบุว่า “...ควรจัดงบประมาณให้ครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ศึกษาดูงานในต่างประเทศ เพื่อจะได้มีความรู้แลกเปลี่ยนในการพัฒนาบ้านเมือง...” และผู้เกี่ยวข้อง 7 เสริมว่า “...ควรจะให้เพิ่มให้ดูงานทั้งในและต่างประเทศ แต่เมื่อกลับมาแล้วควรจะให้ผลจากการไปดูงานมาเผยแพร่แก่บุคลากรทางการศึกษาที่ยังไม่มีโอกาสรับรู้รับทราบ...” ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญ 19 เสนอแนะให้ “...พัฒนาครูให้มีจิตวิทยาในการดูแลนักเรียน รวมถึงพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล...” และอีกด้านหนึ่งจะเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ผู้เกี่ยวข้อง 5 เห็นว่า “...การยกระดับสถานศึกษานั้น ต้องสามารถปรับแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ในการดำเนินงานให้ยืดหยุ่นได้ตามธรรมชาติของท้องถิ่น สังคม และวัฒนธรรม...” รวมถึงที่ผู้เกี่ยวข้อง 9 เสนอแนะให้ “...กำหนดแนวทางหรือวิธีการดำเนินการให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมที่สามารถปฏิบัติได้โดยไม่เอนเอียงไปทางพุทธหรือมุสลิมอย่างใดอย่างหนึ่ง...” ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 18 ที่กล่าวว่า “...สถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานทุกเชื้อชาติ ศาสนา ไม่มีการแบ่งแยก เพื่อให้ผู้เรียนในพื้นที่ได้มีเพื่อน มีเครือข่ายต่างศาสนาจะได้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกัน...” จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่านโยบายการยกระดับมาตรฐานสถานศึกษาต้องคำนึงถึงแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ผู้สอน ตลอดจนการปรับแผนและวิธีบริหารจัดการให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสภาพชุมชน ในกรณีความสามารถของสถานศึกษาที่จะสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงาน ผู้เรียน และชุมชนนั้น ผู้เชี่ยวชาญ 20 กล่าวว่า “...สถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐบาลต้องมีการทำงานเชิงรุกที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความสะดวกสบายในการเข้าถึงระบบการเทียบโอนประสบการณ์และสุดท้ายต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนและสถานประกอบการได้มีส่วนร่วมในการเข้าสังคม เข้ามาศึกษา และร่วมในการจัดการเรียนการสอน...” ขณะเดียวกันผู้เชี่ยวชาญ 17 เห็นว่า “...สถานศึกษาควรเปิดบ้านให้ชุมชนได้ร่วมเรียนรู้ เช่น จัดฝึกอาชีพระยะสั้นให้คนภายนอก...” สำหรับมุมมองในการจัดหาตลาดแรงงานนั้น ผู้เชี่ยวชาญ 19 มองถึงตลาดแรงงานต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มมุสลิม โดยเสนอแนะว่า “...สถานศึกษาต้องจัดองค์ความรู้เกี่ยวกับภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิต เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถติดต่อธุรกิจและการประกอบอาชีพกับกลุ่มประเทศมุสลิม...” ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ผู้เชี่ยวชาญ 16 กล่าวถึง คือ การจัดหาทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่เรียนดี ประพฤติดีให้ได้รับทุนการศึกษาต่อ และเตรียมจัดหาอัตราเพื่อให้ได้รับทุนกลับมาเป็นบุคลากรของสถานศึกษาในอนาคต ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า บทบาทของสถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องทำงานเชิงรุกมองหาตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการเปิดโอกาสให้นักศึกษาและคนในชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ของสถานศึกษาอย่างเต็มที่

1.3 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรศาสนาอิสลาม ซึ่งสามารถจัดความคิดเห็นเป็น 3 ลักษณะคือ หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือ รูปแบบความร่วมมือและผลที่ได้จากความร่วมมือ สำหรับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาที่ควรเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล สถานประกอบการทั้งในและนอกพื้นที่ ชุมชนและองค์กรศาสนาอิสลาม ซึ่งเรื่องนี้ผู้เกี่ยวข้อง 7 กล่าวว่า “...หากสถานการณ์บ้านเมืองสงบกว่านี้สถานประกอบการในพื้นที่คงจะเพียงพอและร่วมเป็นภาคีกับสถานศึกษา รวมถึงหากบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้สึกลดถอยก็จะมีกำลังใจในการคิดร่วมกันกับสถานประกอบการใกล้เคียงหรือต่างอำเภอ...” ซึ่งต่างจากความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง 5 ที่เห็นว่า “...สถานประกอบการในสามจังหวัดภาคใต้มีจำนวนและศักยภาพไม่มากเพียงพอที่จะตอบสนองนโยบายได้ ควรสร้างเครือข่ายนอกพื้นที่เพิ่มขึ้น...” แต่อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญ 17 สรุปความเห็นที่ “...หากมีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาจะได้รับความสนใจจากสังคมมากขึ้น...” ในส่วนของรูปแบบความร่วมมือจะมีหลายลักษณะ ดังที่ผู้เกี่ยวข้อง 11 กล่าวว่า “...องค์กรภายนอกควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เช่น หลักสูตร รูปแบบการเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษาและงานบริการวิชาการแก่ชุมชน...” และผู้เกี่ยวข้อง 3 ต้องการให้มีการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอนกับโรงงานหรือสถานประกอบการ หรือการเป็นวิทยากรของผู้แทนองค์กรศาสนาอิสลามในการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา สำหรับผู้เกี่ยวข้อง 9 เห็นว่า “...คณะกรรมการสถานศึกษาควรมาจากกลุ่มบุคลากรที่หลากหลายสาขาอาชีพทั้งภาครัฐและเอกชน...” ซึ่งรูปแบบของการเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษานี้จะปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติอาชีวศึกษา รวมถึงการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษาให้มากที่สุด รวบรวมคลังสมองของท้องถิ่นมาร่วมในการเรียนการสอน ตามความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง 6 และผู้เกี่ยวข้อง 4 เสนอว่าควรเชิญบุคคลภายนอกที่เชี่ยวชาญมาเป็นครูพิเศษ เพื่อนักศึกษาจะได้รับความรู้ใหม่ ๆ ทันทักกับการเปลี่ยนแปลงและสำหรับผลลัพธ์ที่จะได้จากความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาถือว่าเป็นการได้ประโยชน์ร่วมกัน แต่จะเกิดผลดีกับนักศึกษาโดยตรง ทั้งนี้จะช่วยให้ให้นักศึกษา ชุมชน และสังคมมีแนวทางที่สอดคล้องและได้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง 12 ขณะเดียวกันสถานประกอบการจะได้มีโอกาสกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานและประหยัดเวลาและงบประมาณในการฝึกอบรมก่อนเข้าทำงาน ซึ่งเป็นภาระต่อเนื่องของสถานประกอบการตลอดมา ดังที่ผู้เชี่ยวชาญ 16 ให้ความเห็น และในส่วนของผู้เกี่ยวข้อง 2 เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้คนที่มีความรู้มาร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น และองค์กรศาสนาก็จะได้คนที่มีศีลธรรมเป็นคนดีของสังคม

ดังนั้น จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า หากสถานศึกษาอาชีวศึกษาสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีจะช่วยให้การจัดการอาชีวศึกษามีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาให้มีทั้งความสามารถทางวิชาชีพและมีคุณธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิเคราะห์แนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญสามารถสร้างรูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนได้ 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 เน้นทักษะอาชีพควบคู่ความศรัทธาต่อศาสนาอิสลาม รูปแบบที่ 2 เน้นทักษะอาชีพควบคู่หลักศาสนาที่แต่ละคนนับถือ และรูปแบบที่ 3 เน้นทักษะอาชีพควบคู่หลักคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับรูปแบบทั้ง 3 แบบนี้ผู้เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญต่างมีเหตุผลสนับสนุนที่แตกต่างกันดังนี้

แผนภาพ 4 – 3 รูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบบที่ 1

ปรัชญา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหาวิชา	วิธีสอนและการประเมินผล	วัน-เวลาที่สอน	คุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคง ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
อาชีวศึกษาสร้างทักษะอาชีพควบคู่ความศรัทธาต่อศาสนา	1. ผู้เรียนมีทักษะฝีมือความสามารถในการใช้ภาษามลายูท้องถิ่น ภาวะผู้นำและการเป็นแบบอย่างที่ดี และมีวิสัยทัศน์ 2. ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดและความต้องการ	1. บูรณาการความรู้ทางหลักศาสนาเข้าในหลักสูตรการเรียนการสอน 2. ปรับปรุงเนื้อหาที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างพุทธกับมุสลิมให้เกิดความรักสามัคคี	ใช้วิธีการฝึกปฏิบัติโครงงานในรายวิชาชีพ ส่วนการบรรยายอภิปราย และสัมมนาใช้กับรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสนา	เรียนวันอาทิตย์ถึงวันพฤหัสบดีหยุดวันศุกร์และวันเสาร์ และเพิ่มวันหยุดประจำปีในวันสำคัญทางศาสนา	คุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคง ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 1. การจัดการเรียนอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับหลักศาสนาต้องทำให้ผู้เรียนมีคุณธรรมตามหลักศาสนา ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งการเป็นผู้นำที่มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ มีวิสัยทัศน์ และมีความใฝ่รู้ควบคู่กับความรู้ความสามารถด้านอาชีพ 2. การจัดการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานต้องทำให้ผู้เรียนมีทักษะความสามารถในการประกอบอาชีพ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยี การจัดการ การปรับตัว การทำงานเป็นทีม การมีวินัยรวมถึงความรักในสถานศึกษาชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย
รูปแบบกิจกรรมนักศึกษา	1. กำหนดจุดมุ่งหมายที่เสริมสร้างความรัก ภูมิใจในชาติ ความสามัคคี และการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2. กำหนดโครงสร้างการดำเนินงานที่ให้นักศึกษาทุกศาสนามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเครือข่าย โดยมีระบบที่ปรึกษาคอยสนับสนุน 3. กำหนดลักษณะกิจกรรมที่มุ่งเน้นการบำเพ็ญประโยชน์และศิลปวัฒนธรรม				
รูปแบบของอาคารสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกมีความสอดคล้องเหมาะสมต่อการพัฒนาการเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษา วิถีชีวิตชุมชน และศาสนาวัฒนธรรม				
รูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา	สถานประกอบการ องค์กรศาสนา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความร่วมมือด้านการบริหารจัดการ การเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกและจัดหาตลาดแรงงาน				

แนวคิดในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้มีความยืดหยุ่นอยู่กับความศรัทธาต่อศาสนาอิสลามนั้น ผลการศึกษาพบว่าเหตุผลสำคัญต่อการสนับสนุนแนวคิดนี้คือการที่นักเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่ในพื้นที่นับถือศาสนาอิสลาม ผู้เกี่ยวข้อง 2 กล่าวว่า “...อิสลามเป็นวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ โดยเฉพาะเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว มักจะทำงานกับคนมุสลิม หากมีความรู้คู่กับศาสนาอิสลามมักจะได้รับการยอมรับ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างดี รวมถึงมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ...” แต่อย่างไรก็ตามแม้จะเห็นด้วยกับวิถีของคนส่วนใหญ่ แต่ผู้เกี่ยวข้อง 8 ก็ยังคิดถึงผู้เรียนที่นับถือศาสนาพุทธ โดยเสนอแนะว่า “...การจัดการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรมควรแยกกันดำเนินการ แต่ต้องให้ความสมดุลกัน...” นอกจากนี้เหตุผลที่เกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองก็มีส่วนสำคัญต่อข้อเสนอในการจัดการศึกษา ดังที่ผู้เกี่ยวข้อง 2 และผู้เกี่ยวข้อง 4 เห็นสอดคล้องกันว่า ผู้ปกครองคาดหวังให้มีการเรียนศาสนาควบคู่เพื่อการใช้ชีวิตที่ดีในอนาคตและอีกเหตุผลคือการที่ผู้ปกครองยินยอมส่งบุตรหลานมาเรียน เพราะไว้วางใจว่าบุตรหลานจะเป็นผู้ยึดมั่นอยู่ในหลักปฏิบัติที่ดีทั้งชาตินี้และชาติต่อไป

ในส่วนสาระสำคัญของจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาของรูปแบบที่ 1 นี้ นอกจากทักษะฝีมือแล้ว เรื่องของความสามารถในการใช้ภาษามลายูท้องถิ่น และการเป็นผู้นำตามแบบอย่างที่ดีของมุสลิมถือเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญ รวมถึงการบูรณาการความรู้ทางหลักอิสลามเข้าในหลักสูตรการเรียนการสอน และต้องปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างพุทธกับมุสลิมให้เกิดความรักสามัคคี ในส่วนของวันเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนต้องการให้หยุดวันศุกร์ เพื่อเปิดโอกาสให้สามารถทำพิธีทางศาสนาในมัสยิด โดยไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับการเรียน เพราะหากไปทำพิธีในบางช่วงเวลาเหมือนในปัจจุบันจะทำให้เสียโอกาสในการเรียนนั้นไปด้วย ในความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง 4 และผู้เกี่ยวข้อง 8 เห็นว่า “...ในวันศุกร์หลายมัสยิดมีการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาเป็นประจำ ทำให้นักเรียนนักศึกษาได้ทำกิจกรรมทางศาสนาได้อย่างเต็มที่ และเห็นด้วยกับการเพิ่มวันหยุดประจำปีในช่วงเทศกาลสำคัญของศาสนาอิสลาม...” ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่สนับสนุนรูปแบบที่ 1 มีความต้องการที่จะผสมผสานความรู้ทางวิชาชีพกับหลักปฏิบัติทางศาสนาอิสลามเข้าด้วยกัน เพื่อสนองตอบวิถีชีวิตของคนมุสลิม ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของพื้นที่

สำหรับการจัดกิจกรรมนักศึกษาในส่วนที่เห็นด้วยกับรูปแบบที่นำเสนอ ผู้เกี่ยวข้อง 4 มีเหตุผลที่สนับสนุนคือ “...สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาเสนอรูปแบบกิจกรรมเพื่อให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษาให้มากที่สุด...” และผู้เกี่ยวข้อง 8 เห็นว่า “...กิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมทางศาสนาจะต้องให้ผู้เรียนทุกศาสนามีส่วนร่วมอย่างมีเอกภาพ ไม่ควรแบ่งแยกกัน ให้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังเห็นด้วยกับทุกกิจกรรมทั้งการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา การส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้มีความเข้าใจในวิถีชีวิตของชุมชนมุสลิม...” และในส่วนกิจกรรมที่มุ่งเน้นการบำเพ็ญประโยชน์ การทำประโยชน์ให้แผ่นดินเกิดนั้น ผู้เกี่ยวข้อง 2 เห็นด้วยอย่างยิ่งและเสริมว่า “...ควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เน้นความบันเทิง เช่น เซียร์ลีดเดอร์ แต่ควรเป็นลักษณะกิจกรรมสร้างสรรค์และไม่ขัดต่อหลักปฏิบัติวิถีมุสลิม...” จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบกิจกรรมนักศึกษาตามแบบที่ 1 ไม่ต้องการให้มีลักษณะของการแบ่งแยกศาสนา แต่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้และยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการคิดและปฏิบัติ โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

ในด้านของรูปแบบอาคารสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกมีข้อเสนอแนะที่ต้องการให้สถานศึกษาได้ดำเนินการเพิ่มเติม ได้แก่ การปรับปรุงโรงฝึกงานให้กว้างขวาง มีระบบความปลอดภัยที่รัดกุม มีอุปกรณ์ป้องกันตัว เช่น อุปกรณ์ป้องกันเสียงและแสงที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง 4 และผู้เกี่ยวข้อง 2 ต้องการให้เพิ่มห้องอินเทอร์เน็ตให้มากขึ้น จัดหาตำราใหม่ทางสายสามัญและวิชาชีพที่ทันสมัยเพิ่มในห้องสมุด มีเอกสารประกอบการสอนให้นักศึกษาใช้เป็นคู่มือ และผู้เกี่ยวข้อง 8 เห็นว่าต้องจัดสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาอิสลามให้เป็นสัดส่วน และสำหรับรูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ผู้เกี่ยวข้อง 2 เห็นว่าสถานศึกษาที่มีร่วมมือกับสถานประกอบการ องค์กรศาสนาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแนวทางที่ดี แต่ต้องมีการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ เช่น สถานศึกษาเข้าหาองค์กรศาสนาให้มากขึ้น ขณะเดียวกัน องค์กรศาสนาต้องเข้ามามีบทบาทในการอบรมนักศึกษาในสถานศึกษาด้วย

กล่าวโดยสรุปสำหรับรูปแบบกิจกรรมนักศึกษา การจัดการอาคาร สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาตามแบบที่ 1 นี้มีลักษณะที่สำคัญคือ ต้องคำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสมตามหลักการและหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม

แผนภาพ 4 – 4 รูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบบที่ 2

ปรัชญา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหาวิชา	วิธีสอนและการประเมินผล	วัน-เวลาที่สอน	คุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคง
อาชีวศึกษาสร้างทักษะอาชีพควบคู่ความศรัทธาต่อศาสนาที่ตนนับถือ	1. ผู้เรียนมีทักษะฝีมือความสามารถทางภาษา ท้องถิ่น ภาวะผู้นำ และความรักเทิดทูนสถานศึกษาชาติศาสนาพระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2. ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดและความสนใจ	1. ปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน 2. เพิ่มเนื้อหาที่ส่งเสริมความรักชาติและคุณธรรม	ใช้วิธีการฝึกปฏิบัติโครงงาน ศึกษาดูงานในรายวิชาชีพ ส่วนการบรรยาย อภิปราย และสัมมนาใช้กับรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิถีความเป็นไทย	เรียนวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี และวันเสาร์หยุดวันศุกร์ และวันอาทิตย์ และเพิ่มวันหยุดประจำปีในวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ	คุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคง ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 1. การจัดการเรียนอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับหลักศาสนาต้องทำให้ผู้เรียนมีคุณธรรมตามหลักศาสนาได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งการเป็นผู้นำที่มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ มีวิสัยทัศน์ และมีความใฝ่รู้ ควบคู่กับความรู้ความสามารถด้านอาชีพ 2. การจัดการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานต้องทำให้ผู้เรียนมีทักษะความสามารถในการประกอบอาชีพ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยี การใช้ภาษา การจัดการ การปรับตัว การทำงานเป็นทีม การมีวินัยรวมถึงความรักในสถานศึกษาชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย
รูปแบบกิจกรรมนักศึกษา 1. กำหนดจุดมุ่งหมายที่เสริมสร้างความรัก ภูมิใจในชาติ ความสามัคคี และการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2. กำหนดโครงสร้างการดำเนินงานที่ให้นักศึกษาทุกศาสนามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเครือข่าย โดยมีระบบที่ปรึกษาคอยสนับสนุน 3. กำหนดลักษณะกิจกรรมที่มุ่งเน้นการบำเพ็ญประโยชน์และศิลปวัฒนธรรม					
รูปแบบของอาคารสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกมีความสอดคล้องเหมาะสมต่อการพัฒนาการเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษา วิถีชีวิตชุมชน และศาสนาวัฒนธรรม					
รูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา สถานประกอบการ องค์กรศาสนา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความร่วมมือด้านการบริหารจัดการ การเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกและจัดหาตลาดแรงงาน					

สำหรับรูปแบบการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษา โดยคำนึงถึงการสร้างทักษะฝีมือควบคู่กับความศรัทธาต่อศาสนาที่ตนเองนับถือ มีฐานะความคิดจากแนวความคิดในเชิงบูรณาการ ดังที่ ผู้เกี่ยวข้อง 12 ได้ให้เหตุผลว่า

“...ต้องบูรณาการทุกสาขาวิชาเข้ากับหลักศาสนา ให้เกียรติแก่ผู้ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ ควรเพิ่มเติมรายวิชาเลือกหรือเลือกเสรีให้กับนักศึกษา มีช่องทางในการแสวงหาความรู้ที่ตนสนใจได้มากขึ้น เช่น รายวิชาอิสลามกับสังคมไทย หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

จิตสำนึกสาธารณะ ภาษามลายู หรือภาษาอาหรับ เป็นต้น รวมถึงการเพิ่มกิจกรรมกีฬาในกิจกรรม นักศึกษาให้มากขึ้น...”

อย่างไรก็ตาม แนวทางการบูรณาการการเรียนรู้ถือเป็นรูปแบบที่มีความยืดหยุ่นและ คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 20 เป็นผู้ที่เห็นด้วยกับรูปแบบที่นำเสนอ ทุกรูปแบบได้ย้าว่า “...การเรียนการสอนสามารถดำเนินการได้ทุกรูปแบบ แต่ในการบริหารจัดการ ต้องมีลักษณะยืดหยุ่น ไม่ยึดติดแนวใดแนวหนึ่งมากเกินไป แต่ต้องคำนึงถึงสภาพชุมชนและสังคม ตลอดจนความพร้อมของผู้เรียน...” ดังนั้นจุดมุ่งหมายของรูปแบบนี้จึงเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนตาม ความถนัดและความสนใจ มีการปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและ ตลาดแรงงาน และที่สำคัญจัดวันเวลาสอนโดยกำหนดให้วันศุกร์และวันอาทิตย์ เป็นวันหยุดเพื่อเอื้อ ทั้งศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ รวมถึงการเพิ่มวันหยุดประจำปีในวันสำคัญของศาสนาต่าง ๆ ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญ 19 ซึ่งเห็นว่า “...การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีลักษณะผสมผสานระหว่างศาสนากับวิชาชีพ โดยต้องมีความยืดหยุ่นสูง จัดเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสเลือกตามความสมัครใจ...”

ในส่วนของรูปแบบกิจกรรมนักศึกษา อาคาร สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา ตามรายละเอียดที่นำเสนอ ผลการศึกษา พบว่า เหมาะสมสอดคล้องกับรูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบที่ 2 นี้ จะมีลักษณะของการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นและยึดหลักการของการให้ความต้องการและความสนใจ ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

แผนภาพ 4 – 5 รูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบบที่ 3

ปรัชญา	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหาวิชา	วิธีสอนและการประเมินผล	วัน-เวลาที่สอน	คุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคง ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
อาชีวศึกษาสร้างทักษะอาชีพควบคู่หลักคุณธรรมจริยธรรม	1. ผู้เรียนมีทักษะฝีมือความสามารถในการใช้ภาษาต่าง ๆ ภาวะผู้นำ ความรักเทิดทูนสถานศึกษาชาติศาสนาพระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยตลอดจนการเป็นมุสลิมที่เป็นแบบอย่างที่ดี 2. ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดและความสนใจบนพื้นฐานของหลักศาสนาและตลาดแรงงาน	1. มีเนื้อหาวิชาที่เน้นการเรียนรู้ในการใช้ชีวิตบนความหลากหลายทางวัฒนธรรมตลอดจนการใช้ชีวิตอย่างสมดุลระหว่างอาชีพกับคุณธรรม 2. มีเนื้อหาที่เน้นการพัฒนาทักษะด้านอาชีพอย่างเข้มข้นเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน	ใช้วิธีการฝึกปฏิบัติโครงงานศึกษาดูงานในรายวิชาชีพสำหรับการบรรยายอภิปราย และสัมมนาเกี่ยวกับรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม	เรียนวันจันทร์ถึงวันศุกร์และวันเสาร์ หยุดวันเสาร์และวันอาทิตย์ แคว้นศุกร์เลิกเรียนเวลา 14.00 น. และเพิ่มวันหยุดประจำปีในวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ	1. การจัดการเรียนอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับหลักศาสนาต้องทำให้ผู้เรียนมีคุณธรรมตามหลักศาสนาได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งการเป็นผู้นำที่มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ มีวิสัยทัศน์ และมีความใฝ่รู้ ควบคู่กับความรู้ความสามารถด้านอาชีพ 2. การจัดการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานต้องทำให้ผู้เรียนมีทักษะความสามารถในการประกอบอาชีพ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยี การจัดการ การปรับตัว การทำงานเป็นทีม การมีวินัยรวมถึงความรักในสถานศึกษาชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย
รูปแบบกิจกรรมนักศึกษา 1. กำหนดจุดมุ่งหมายที่เสริมสร้างความรัก ภูมิใจในชาติ ความสามัคคี และการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2. กำหนดโครงสร้างการดำเนินงานที่ให้นักศึกษาทุกศาสนามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเครือข่าย โดยมีระบบที่ปรึกษาคอยสนับสนุน 3. กำหนดลักษณะกิจกรรมที่มุ่งเน้นการบำเพ็ญประโยชน์และศิลปวัฒนธรรม					
รูปแบบของอาคารสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกมีความสอดคล้องเหมาะสมต่อการพัฒนาการเรียนการสอนกิจกรรมนักศึกษา วิถีชีวิตชุมชน และศาสนาวัฒนธรรม					
รูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา สถานประกอบการ องค์กรศาสนา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความร่วมมือด้านการบริหารจัดการ การเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกและจัดหาตลาดแรงงาน					

การจัดหลักสูตรที่ยึดหลักปรัชญาที่ว่า “...อาชีวศึกษาสร้างทักษะอาชีพควบคู่หลักคุณธรรมจริยธรรม...” ตามรูปแบบที่ 3 นี้ มีความสอดคล้องในความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญมากที่สุด ดังที่ ผู้เชี่ยวชาญ 16 กล่าวว่

“...ปรัชญาดังกล่าว สอดคล้องกับการผลิตกำลังคนของประเทศ กล่าวคือ เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ควบคู่ไปกับวิถีประเพณีปฏิบัติในการเป็นคนดีของสังคม สามารถปรับตัวเพื่อความอยู่รอดโดยไม่เบียดบังผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามควรแก่สภาพของแต่ละบุคคล...”

และความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง 3 ที่ว่า “...รูปแบบนี้สามารถสร้างกำลังคนทางสายอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ ควบคู่ไปกับการเป็นพลเมืองที่ดี มีความสุข สามารถอยู่ร่วมกันได้ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน...” ซึ่งแนวคิดนี้มีลักษณะของการผสมผสานและยืดหยุ่นสูง เพื่อให้เหมาะสมกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นพุทธ คริสต์ อิสลาม หรือศาสนาอื่น ๆ ดังนั้น ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา วิธีสอน และการประเมินผล จึงต้องจัดให้มีความสมดุลระหว่างความสามารถทางอาชีพและการประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม ผู้เชี่ยวชาญ 18 กล่าวว่ “...สถานศึกษาต้องจัดการผู้เรียนปลูกฝังให้ผู้เรียนตระหนักในความเป็นคนไทย รู้จักสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ และรัฐบาลควรใช้ภาษาเรียนกลุ่มคนมุสลิมว่า ชาวไทยมุสลิมเพื่อให้ทุกคนรับรู้ตลอดเวลาว่าทุกคนเป็นคนไทย...” ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง 1 ที่เสนอแนะในรูปแบบนี้ว่

“...ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบ ในระบอบประชาธิปไตย ปลูกฝังความรักชาติและรู้รักสามัคคี เพิ่มการเรียนการสอนในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนมีความสำนึกรักในแผ่นดินเกิด เข้าใจหลักกฎหมาย เพื่อจะได้ไม่กระทำความผิด พอใจสิ่งที่มีและไม่คิดย้ายออกจากพื้นที่และหากผู้เรียนได้รับการปลูกฝังเรื่องเหล่านี้แต่เนิ่น ๆ จะทำให้เกิดความเข้าใจและอยู่ในสามัญสำนึก โดยที่ไม่ต้องให้รัฐบาลเข้ามายุ่งจนอาจเกิดปัญหาตามมา...”

และอีกประการหนึ่งที่สำคัญที่ผู้เชี่ยวชาญ 17 กล่าวถึงคือ สถานศึกษาควรทำ ความเข้าใจกับนักศึกษาว่า เขาจะต้องออกไปสู่โลกกว้าง อย่ายึดติดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือมองว่าหากมิใช่แนวทางวิถีอิสลามและจะทำให้เป็นคนไม่ดีไม่ได้ และในส่วนของการยืดหยุ่นให้วันเวลาที่สอนของวันศุกร์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่นับถือศาสนาอิสลามสามารถไปปฏิบัติศาสนกิจได้นั้นเป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสม ดังที่ ผู้เชี่ยวชาญ 16 ได้กล่าวสนับสนุนว่ “...ถือเป็นการให้เกียรติทั้งผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง จะเป็นช่องทางหนึ่งในการแก้ปัญหาความไม่เข้าใจกันในสังคมจังหวัดชายแดนภาคได้...”

หากพิจารณาถึงแนวคิดของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญที่สนับสนุนรูปแบบที่ 3 ก่อนข้างมีความชัดเจนต่อการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่จะส่งผลให้เกิดความสมานฉันท์ในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ รักษาขนบธรรมเนียมวิถีชีวิตในอัตลักษณ์ของแต่ละชุมชน ตลอดจนสร้างงานสร้างอาชีพให้ผู้จบการศึกษามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการจ้ดต้องค้ประกอบอื่น ๆ ที่จะเข้ามาช่วยเสริมให้รูปแบบนี้มีความเหมาะสม โดยผู้เกี่ยวข้อง 11 เสนอว่ การจัดกิจกรรม นักศึกษาควรเพิ่มจุดมุ่งหมายด้านการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมควรเป็นกลางไม่แบ่งแยกวัฒนธรรมและศาสนา เช่น จัดโครงการรักคนิตเพื่อเสริมสร้างวิชาการ โครงการปลูกป่าชายเลน เพื่อเพิ่มแหล่งอาหารและรั้วธรรมชาติ โครงการที่มีรายได้ระหว่างเรียนเพื่อฝึกใช้เวลา

ว่างให้เกิดประโยชน์และลดภาระค่าครองชีพ ตลอดจนเห็นคุณค่าของการมีงานทำ กิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างความสมานฉันท์ในสังคม และกิจกรรมเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาที่ต้องส่งเสริมให้มีตลอดเวลา และกิจกรรมนำนักศึกษาไปทัศนศึกษาตามต่างจังหวัดอื่น ๆ เพื่อเป็นการเปิดหูเปิดตา รับเอาสิ่งที่ดี ๆ มาปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ผู้เกี่ยวข้อง 3 เสนอให้มีการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าเพื่อเป็นการพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับรุ่นพี่ รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง 5 ต้องการให้มีศูนย์เครือข่ายความร่วมมือของนักศึกษาที่ควรขยายมากกว่าสามจังหวัด เพื่อเพิ่มโอกาสความรู้ประสบการณ์และวิสัยทัศน์ให้กับนักศึกษา นอกจากนี้ ผู้เกี่ยวข้อง 1 มีข้อเสนอแนะว่าการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่องควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและรับรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น และผู้เกี่ยวข้อง 9 เสนอให้มีที่ปรึกษากิจกรรมเป็นครูที่ปรึกษาและผู้นำทางศาสนา ทั้งพุทธและอิสลาม และในส่วนของงานพัฒนากิจกรรมนักศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ 16 กล่าวว่า “...ควรร่วมมือกับส่วนราชการ สถานประกอบการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ด้านงบประมาณและกำลังคน เพื่อบูรณาการกิจกรรมให้ทุกหน่วยของสังคมได้มีส่วนร่วมรับรู้ ช่วยเหลือดูแลให้เป็นไปตามประสงค์...”

กล่าวโดยสรุปได้ว่ากิจกรรมนักศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต โดยผ่านจากกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมเพื่อสังคมและกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง และสำหรับสภาพท้องถิ่นและชุมชนของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องมีกิจกรรมนักศึกษาต้องสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมต้องเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมกันมาก ๆ เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกัน

อีกหนึ่งองค์ประกอบที่มีความสำคัญเช่นเดียวกันคือ การจัดอาคารสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการปรับปรุงทัศนียภาพให้เหมาะสม เพื่อเอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอน การจัดหาสื่ออุปกรณ์ให้เพียงพอและทันสมัย เช่น อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องและเฉพาะในแต่ละรายวิชา เช่น แผนกพาณิชยกรรมควรมีสื่อการสอนเป็นเครื่องมือสำนักงานที่ปฏิบัติงานได้จริงและมีใช้อยู่ในสถานประกอบการปัจจุบันจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับอุปกรณ์ได้ฝึกปฏิบัติและซ่อมบำรุงได้ นอกจากนี้ควรมีสื่อการสอนที่เป็นหนังสือควบคู่กับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและอินเทอร์เน็ต ตามความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง 1 และผู้เกี่ยวข้อง 9 ได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรเพิ่มลานกีฬาและศูนย์วิทยบริการและห้องสมุด เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาในส่วนของผู้เชี่ยวชาญ 16 กล่าวว่า “...อยากให้มีส่วนที่พักผ่อนเพิ่มขึ้น เช่น สวนพฤกษศาสตร์เพื่อการเรียนรู้พันธุ์ไม้ หรือสวนดอกไม้ในวรรณคดีหรือศาลาอเนกประสงค์ แบบเปิดโล่ง ให้นักศึกษาใช้ทำกิจกรรมตามความสนใจและวันหยุดเสาร์อาทิตย์ เปิดให้บุคลากรภายนอกมาเข้าทำกิจกรรมเพื่อหารายได้สนับสนุนกิจกรรมนักศึกษา...”

และอีกหนึ่งมุมมองที่น่าสนใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติ โดยผู้เกี่ยวข้อง 7 กล่าวว่า “...อาคาร สถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดให้จะไม่เป็นประโยชน์ถ้าผู้เรียนไม่รักถิ่นฐานและชาติจิตสาธารณะ ดังนั้น ผู้สอนต้องสอดแทรกบทเรียนทุกครั้งที่มีการเรียนการสอน หรือย้ำเตือนนักศึกษาเมื่อมีโอกาสแนะนำ โดยต้องไม่คิดว่าธุระไม่ใช่...” หากสามารถนำแนวคิดนี้มาใช้กับหลักสูตรการเรียนการสอนได้ เชื่อว่านักศึกษาจะได้รับการเสริมสร้าง

คุณธรรมผ่านรูปแบบการจัดการอาคารสถานที่อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการที่จะสนองตอบผู้เรียนที่เป็นมุสลิม นั่น คือ การจัดการอาคารสถานที่ที่เป็นสัดส่วนเพื่อจะได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม ในทัศนะของผู้เกี่ยวข้อง 10 ขณะเดียวกัน ผู้เกี่ยวข้อง 6 เสริมว่า “...ส่วนใหญ่แต่ละสถานศึกษาจัดสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาได้แล้วตามข้อจำกัดของแต่ละสถานที่ แต่ควรฝึกการรับผิดชอบดูแลให้สะอาดเป็นระเบียบเหมาะสมกับสถานที่ของศาสนา...” ซึ่งแนวคิดนี้จะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายด้านคุณธรรมจริยธรรม

ผลสรุปของแนวคิดต่อรูปแบบที่ 3 นี้ จะคำนึงถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนบรรยากาศการเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษาและบรรยากาศทางศีลธรรม ทั้งนี้การบริหารจัดการมิได้มุ่งเพียงด้านวัตถุอย่างเดียว แต่ได้เสริมสร้างการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณธรรมสำหรับนักศึกษา สอดแทรกไว้ด้วย

องค์ประกอบสุดท้าย คือ รูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา ซึ่งผู้เกี่ยวข้อง 10 เห็นว่า ความร่วมมือกับสถานประกอบการควรเป็นลักษณะที่บุคลากรของสถานประกอบการให้ความรู้กับนักศึกษาในช่วงเวลาฝึกงานและปฐมนิเทศ และสถานศึกษากับสถานประกอบการมีการประชุมและทำข้อตกลงร่วมกันในการพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ตามความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง 11 และนอกจากนั้น ผู้เกี่ยวข้อง 1 เสนอว่า “...ควรมีความหลากหลายของสถานประกอบการ และไม่จำกัดเฉพาะสถานประกอบการที่ยึดหลักการปฏิบัติงานที่ไม่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม เพราะในความเป็นจริง หากต้องเข้าไปทำงานบุคลากรต้องปรับตัวเข้ากับองค์กร ไม่ใช่องค์กรปรับเข้าหาบุคลากร เพราะหากนักศึกษาปรับตัวก่อนออกไปทำงานจริง ก็จะไม่เกิดปัญหาต่อการทำงานในอนาคต...”

นอกจากนั้นผู้เกี่ยวข้อง 7 และผู้เกี่ยวข้อง 5 เห็นว่า สถานศึกษาควรขยายความร่วมมือกับสถานประกอบการนอกเหนือจากสามจังหวัดชายแดน และสำหรับความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้เข้ามามีบทบาทกับสถานศึกษามากขึ้น เพราะเป็นผู้แทนประชาชนย่อมรู้ความต้องการของประชาชนได้ดี และสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ถูกต้อง ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ในทัศนะของผู้เกี่ยวข้อง 3 ส่วนความร่วมมือกับองค์กรศาสนานั้นผู้เชี่ยวชาญ 16 และผู้เชี่ยวชาญ 17 เห็นว่า หากประสานความร่วมมือเกิดขึ้นและดำเนินการได้ดีจะส่งผลต่อความพึงพอใจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป จะพบว่า การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาเป็นส่วนเสริมสร้างให้การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และจะเกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาโดยตรงในด้านของการปรับตัวต่อการทำงานในอนาคต และจะส่งผลต่อการแก้ปัญหาด้านการผลิตคนไม่ตรงกับความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน ข้อเสนอเกี่ยวกับความร่วมมือมีข้อเสนอแนะว่าสถานศึกษาการศึกษาต้องวางแผนและทำงานในเชิงรุกเพื่อขยายความร่วมมือให้มากขึ้น

ข้อวิจารณ์

ข้อสรุปจากผลการวิจัยสามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์ เพื่อยืนยันข้อค้นพบได้ดังนี้

1. สภาพการจัดการอาชีวศึกษาและปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากข้อสรุปผลการวิจัยพบว่าการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่ดำเนินการโดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีหลักสูตรทั้งระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เปิดสอนใน 5 ประเภทวิชา คือ ช่างอุตสาหกรรมพาณิชยกรรมคหกรรม เกษตรกรรมและศิลปกรรม ซึ่งในแต่ละประเภทวิชานั้น จะมีสาขาวิชาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยรัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 หมวด 1 มาตรา 6 ระบุว่า “การจัดการอาชีวศึกษาต้องมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน ในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน” (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551) ดังนั้นการจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาต่าง ๆ จึงเป็นไปตามนโยบายและแนวปฏิบัติของรัฐบาล สำหรับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนพบว่ามีการบริหารจัดการและการประกันคุณภาพตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการจัดการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ระบุให้การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ระบุให้การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องมีคุณภาพมาตรฐานโดยสร้างมาตรฐานและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนส่งเสริมการประกันคุณภาพสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551) แต่ในสภาพปัจจุบัน พบปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร คือ หลักสูตรบางหลักสูตรที่เปิดสอนไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและความต้องการของผู้เรียน ในด้านการประกันคุณภาพพบว่าการดำเนินงานยังไม่บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากขาดระบบการเก็บข้อมูลที่ดี ขาดความรู้ความเข้าใจและขาดความต่อเนื่อง ส่วนการจัดการเรียนการสอนพบว่าการสอนไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ไม่เหมาะสมกับสังคมท้องถิ่น ไม่สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลามและยังไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ในการทำงาน

นอกจากนั้นยังพบปัญหาเกี่ยวกับครูขาดขวัญและกำลังใจ บางส่วนขอย้ายออกนอกพื้นที่ ทำให้บางสาขาวิชาขาดแคลนผู้สอน เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2550) ที่ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาคือด้านความปลอดภัย โดยเฉพาะครูและบุคลากร การศึกษาจะต้องเดินทางไป – กลับ ทำงานในช่วงเวลา 9.30–14.30 น. ตามที่หน่วยความปลอดภัยกำหนดให้เข้าออกจากพื้นที่ และความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินส่งผลให้ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ทำให้ครูที่มีประสบการณ์สูงขอย้ายออกนอกพื้นที่ ครูบรรจุใหม่ก็มีประสบการณ์น้อย ครูที่มีขีดความสามารถจากภูมิภาคอื่นก็หวาดกลัวไม่กล้าสมัครเข้าสอบในพื้นที่ การเดินทางเข้าไปนิเทศติดตามประเมินผลของฝ่ายบริหารทำได้น้อยมาก จึงส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

ในด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษาพบว่าผู้ปกครองของนักเรียนไทยมุสลิมไม่ค่อยเห็นด้วยกับกิจกรรมประเภทบันเทิงและแข่งขันการประกวด ที่หน่วยงานภายนอกเข้ามาดำเนินการ เพราะกิจกรรมเหล่านั้นมีผลกระทบต่ออัตลักษณ์วิถีชีวิตของนักศึกษามุสลิม ดังที่ได้มีผู้แสดงทัศนะของอิสลามต่องานศิลป์และดนตรีว่าอิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญด้านศีลธรรมมากกว่าด้านความสวยงาม โดยอิสลามเห็นว่าความสวยงามนั้นย่อมขึ้นอยู่กับศีลธรรม เป้าหมายของงานศิลป์ ใน

ทัศนะอิสลามคือการส่งเสริมสติปัญญาและความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน หากอยู่นอกขอบเขตหรือเป้าหมายโดยไม่ก่อให้เกิดการสร้างสรรคในทางที่ดี อิสลามก็ยอมรับไม่ได้อย่างแน่นอน ตัวอย่างเช่น การจำกัดประจวบความสามารถในการร้องเล่นเต้นรำ ในรายการคนพันธ์อาร์ ซึ่งเป็นการประจวบของกลุ่มนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา มีผู้ปกครองมุสลิมจำนวนมากที่ไม่เห็นด้วยกับการดำเนินกิจกรรมนี้ในพื้นที่ของชุมชนมุสลิม ด้วยเหตุผลความไม่สอดคล้องของหลักการศาสนาอิสลามในทัศนะที่กล่าวถึงการเต้นรำว่า ศาสนาอิสลามได้แยกการเต้นรำระหว่างผู้หญิงออกจากผู้ชายแต่ทว่าอิสลามก็ไม่ขัดข้องหากการเต้นรำบำเพ็ญเมือง พระศาสดาทรงอนุญาตให้พระนางอะอิชะฮ์หุดการเต้นรำของชาวฮาบาซี (ชาวเอธิโอเปีย) เนื่องในงานวันอีด การที่ผู้หญิงเต้นรำต่อหน้าผู้ชายนั้นเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ แต่ห้ามเต้นต่อหน้าผู้ชาย ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเย้ายวนอันจะนำไปสู่พฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรม (นिरนาม, 2546)

สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมพบว่ามีเหมาะสม แต่ที่ยังเป็นปัญหา ได้แก่ เรื่องของโรงฝึกงานและห้องปฏิบัติการไม่เพียงพอกับสัดส่วนของนักศึกษา อาคารสถานที่และโรงอาหารไม่ถูกสุขลักษณะ และมุมพักผ่อนไม่เพียงพอ ซึ่งเรื่องนี้เป็นประเด็นปัญหาพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในทุกแห่งของประเทศ ดังที่ได้มีการประชุมสัมมนาผู้บริหารอาชีวศึกษา (กองสถานศึกษาเกษตรกรรม, 2545) เกี่ยวกับภาพรวมในการบริหารว่าการจัดสถานที่และสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อให้มีความสามารถทางวิชาชีพอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรไว้ในพระราชบัญญัติอาชีวศึกษาฉบับใหม่ว่าสถานศึกษาสามารถจัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่ากองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษา โดยสามารถรับเงินสนับสนุนจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศได้ ซึ่งเรื่องนี้จะช่วยให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐสามารถจัดซื้อจัดหาและปรับปรุงอาคารสถานที่ได้อย่างคล่องตัว

ด้านความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสถานประกอบการมี 3 ลักษณะคือ สถานประกอบการจะมีความร่วมมือในลักษณะของการส่งนักศึกษาฝึกงานและดูงานซึ่งจะพบปัญหาเกี่ยวกับสถานประกอบการมีจำนวนไม่เพียงพอและบางแห่งไม่ได้มาตรฐาน ส่วนที่ 2 คือความร่วมมือกับผู้นำศาสนาและนักวิชาการอิสลามพบว่า มีน้อย ดังนั้นข้อค้นพบจึงเป็นเชิงข้อเสนอแนะที่ต้องการให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือในด้านการพัฒนาหลักสูตร การบรรยายด้านศาสนาและคุณธรรม การเป็นที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมนักศึกษา และการดูแลด้านความประพฤติของนักศึกษา และส่วนสุดท้ายคือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์ กิจกรรมนักศึกษา การจัดหาตลาดแรงงาน การสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งเรื่องของการร่วมมือนี้เป็นประเด็นที่มีความสำคัญมาก ดังที่พญุศศักดิ์ จันทรสุรินทร์ (2545) ได้กล่าวไว้ในการประชุมสัมมนาการดำเนินการรูปแบบสถานศึกษาอาชีวศึกษาว่า ต้องประสานความร่วมมือและสรรพกำลังจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางและผู้ประกอบการภาคเอกชน ลักษณะการกระจายอำนาจการบริหารไปสู่กลุ่มผู้ประกอบการ ลูกจ้าง และสมาคมวิชาชีพในลักษณะของความเป็นหุ้นส่วนเพื่อร่วมกันรับผิดชอบการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาไปสู่การแข่งขันได้ นอกจากนี้หากนำแนวปฏิบัติตามพระราชบัญญัติอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาพิจารณาจะเห็นว่าในหมวด 4 ที่ว่าด้วยความร่วมมือในการ

จัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพได้กำหนดรูปแบบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา อาชีวศึกษาและสถานประกอบการในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีไว้อย่างชัดเจนทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการ รวมถึงการที่สถานศึกษาจะเอื้ออำนวยสิทธิและประโยชน์ด้านวิชาการและการยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา นอกจากนี้ อรมวิรัช นาคทรพรพ (2551) ได้ค้นพบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าการจัด ปัจจัยและเงื่อนไขให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ท้องถิ่น คือการร่วมมือกับชุมชน และคุณธรรมการ สถานศึกษา ซึ่งเป็นตัวแทนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมติดตาม ตรวจสอบและร่วมพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นสภาพของความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หาก จะทำให้มีประสิทธิภาพต่อการจัดการอาชีวศึกษาจำเป็นที่จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้า มามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษา การประชาสัมพันธ์ การจัดหาตลาดแรงงาน และการสนับสนุนด้านงบประมาณ

ในส่วนของคุณลักษณะและความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลาม พบว่าต้องมีความรู้ความสามารถในสายวิชาชีพ โดยมีทักษะอาชีพ ทักษะผู้นำ และทักษะการสื่อสารที่ ดีควบคู่ไปกับการตั้งมั่นอยู่บนหลักศาสนาอิสลาม และมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการ สัมมนาเรื่องการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการเรียนรู้คือผู้เรียนต้องมีคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ ได้แก่ เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของ การศึกษาในอิสลามที่ว่าศึกษาสายอาชีพทางเทคนิคและอุตสาหกรรมเพื่อการเลี้ยงชีพ อันจะนำไปสู่ การเป็นบ่าวที่ดีของพระอัลเลาะห์ การศึกษาของอิสลามไม่ได้ปล่อยปละละเลยที่จะไม่ยอมสนับสนุน ให้มนุษย์มีความสามารถประกอบอาชีพ เพื่อความอยู่รอดของชีวิตเขา แต่แท้ที่จริงแล้วอิสลาม ส่งเสริมให้ศึกษาสายอาชีพด้วย ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนที่นับถือศาสนา อิสลามนั้นต้องทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ มีความรู้ ความสามารถทาง วิชาชีพควบคู่คุณธรรมจริยธรรมและหลักศาสนาอิสลาม

และประเด็นสุดท้ายได้กล่าวถึงสภาพการจัดการอาชีวศึกษาให้สามารถผลิตกำลังคน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่การจัดการหลักสูตรการเรียนการ สอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน แต่จะพบปัญหาในบางสาขาวิชา เช่น ช่าง ก่อสร้าง ซึ่งพบปัญหาว่า ตลาดแรงงานมีความต้องการแต่ผู้เรียนไม่นิยมเรียน ดังนั้นสถานศึกษา อาชีวศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหา โดยมิข้อเสนอจากสำนักประเมินผลการจัด การศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) สรุปว่าสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ให้ความสำคัญต่อการปรับทิศทางการจัดการอาชีวศึกษาแนวใหม่ โดยเน้นกระบวนการสร้าง คุณภาพด้วยการพัฒนาสถานศึกษาให้มีศักยภาพและความพร้อมของหลักสูตร อุปกรณ์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี และสร้างกรอบความร่วมมือกับสถานประกอบการ รวมถึงการนำกลยุทธ์การตลาดและการประชาสัมพันธ์ สร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา ยอมรับ และดึงดูด ให้ผู้เรียนหันมาสนใจเรียนอาชีวศึกษามากขึ้น

2. แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้ กรอบแนวคิดการวิจัยใน 2 ด้านคือ 1) นโยบายของรัฐบาล 2) หลักสูตรการเรียนการสอน ได้ข้อสรุป ผลการวิจัยในแต่ละด้านมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการจัดการอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยโดยภาพรวม พบว่ารัฐบาลต้องกำหนดและประสานนโยบายจาก 3 ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษาในพื้นที่ และหน่วยงานภายนอก สถานศึกษาที่มีบทบาทต่อการสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา โดยทั้ง 3 ภาคส่วนนี้ต้องมีเป้าหมายที่ตรงกันคือ จัดการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนที่นับถือ ศาสนาอิสลามและชุมชนมุสลิม เพราะในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ผู้เรียนส่วนใหญ่นับถือศาสนา อิสลาม และวิถีชีวิตของคนมุสลิมนั้นยึดโยงอยู่กับหลักศาสนา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องนำหลักศาสนา อิสลามมาปรับใช้ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษา แต่ทั้งนี้การกำหนด นโยบายต้องคำนึงถึงการสร้างความสมานฉันท์กับผู้เรียนที่นับถือศาสนาอื่นด้วย ซึ่งในที่นี้หมายถึง การนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาปรับใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอนเช่นเดียวกัน อีกประการหนึ่ง ของเป้าหมายอาชีวศึกษา คือ การพัฒนาให้ผู้เรียนให้มีทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า ทั้ง 3 ภาคส่วนต้องดำเนินนโยบายร่วมกันสนับสนุนด้านงบประมาณในการยกระดับมาตรฐาน การศึกษา ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา การวิเคราะห์และจัดหา ตลาดแรงงานรองรับผู้สำเร็จการศึกษา ดังนั้นนโยบายนี้จะสัมฤทธิ์ผลได้เมื่อมีการนำสาระสำคัญจาก พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการสถานศึกษาและ ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพมาใช้อย่างจริงจังและเหมาะสมก็จะ ช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสามารถมีงานทำได้อย่างดีมีคุณภาพ

นอกจากนั้น ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า “หากสามารถนำนโยบายมาปฏิบัติได้ อย่างเป็นรูปธรรมจะส่งผลดีต่อการสร้างความสงบสุขและสมานฉันท์ บทความแตกต่างทางวัฒนธรรม ...” เรื่องนี้มีความสำคัญมาก เพราะก่อนหน้านี้ได้มีผลการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2550) พบอุปสรรคเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและการนำ นโยบายไปสู่การปฏิบัติว่า “...ตลอดเวลาที่ผ่านมา นโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ถูกผูกไว้กับตัวบุคคล และมักจะเปลี่ยนแปลงตามการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงของบุคคล เหล่านี้ และแนวทางการปฏิบัติงานไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย แผนงาน มาตรการไปสู่การปฏิบัติเพียงแต่ประเมินว่าทำได้แล้ว แต่ขาดการวิเคราะห์ประเมินถึงสิ่งที่ทำว่ามี คุณภาพหรือเกิดผลตามเป้าหมายหรือไม่...” ดังนั้น รูปแบบของนโยบายรัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษาและหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา จะต้องถูกนำมาสร้างความเข้าใจและสื่อสารกันอย่างทั่วถึงในหมู่ของผู้ปฏิบัติภายใต้กฎหมายที่เรียกว่า พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 และนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีเอกภาพ ก็เชื่อว่า แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนที่เป็นเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีคุณภาพ และประสิทธิภาพตามนโยบายของรัฐบาลในที่สุด

2.2 หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม ผลการวิจัยได้รูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอน 3 รูปแบบ แต่ละรูปแบบจะมีความแตกต่างที่ จุดสำคัญคือปรัชญา จุดมุ่งหมาย และเนื้อหาวิชา ส่วนที่เป็นจุดร่วมกันคือ วิธีการสอน การประเมินผล กิจกรรมนักศึกษา อาคารสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และความร่วมมือกับหน่วยงาน

ภายนอกสถานศึกษา ประเด็นจากข้อค้นพบที่น่าสนใจเพราะมาจากความคิดที่สอดคล้องกันมากที่สุดของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญ คือรูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอน แบบที่ 3 ที่มุ่งเน้นการสร้างทักษะอาชีพควบคู่หลักคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งเป็นแนวทางที่ผสมผสานหลักการของทุกศาสนาเข้าด้วยกัน เพราะศาสนาทุกศาสนามีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้คนทุกคนมีคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบสัมมาอาชีพและการดำเนินชีวิต ซึ่งปรัชญาและจุดมุ่งหมายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ระบุว่า การจัดการอาชีวศึกษาต้องคำนึงถึงคุณธรรมและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ นอกจากนี้รูปแบบของกิจกรรมนักศึกษาได้ข้อค้นพบว่าต้องมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรัก ความภูมิใจในชาติ ความสามัคคี และการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเด็นนี้ถือว่ามีส่วนสำคัญต่อการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของ เสริมศักดิ์ วัลลาภรณ์ (2551) ที่ต้องการให้เพิ่มกิจกรรมเยาวชนเพื่อให้ทั้งพุทธและมุสลิมมีโอกาสการเรียนรู้ร่วมกัน ได้พบปะและทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีและมีมิตรภาพความเป็นเพื่อนอันเป็นพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ดังนั้น รูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนแบบที่ 3 ซึ่งเน้นการสร้างทักษะอาชีพควบคู่หลักคุณธรรมและจริยธรรมจึงเป็นรูปแบบที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับผู้เรียนทุกศาสนา โดยเฉพาะผู้เรียนมุสลิมก็มีทางเลือกในการเรียนรู้ในรูปแบบของโลกมุสลิม

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากสอนฝึกอาชีพระยะสั้น (ระดับกึ่งฝีมือ)

1. สามารถฝึกอาชีพได้อย่างต่อเนื่องจนมีอาชีพ
2. สามารถจัดตั้งกลุ่มอาชีพได้อย่างถาวร มั่นคง เช่น กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มเลี้ยงปลากะพง กลุ่มทำขนม กลุ่มช่างตัดผม กลุ่มก๋วยเตี๋ยว กลุ่มฉาบปูน ที่ขอจดทะเบียนได้ถูกต้องอย่างเป็นทางการ
3. ทุกหน่วยงานสามารถสนับสนุนงบประมาณ ปัจจัยการผลิตและส่งเสริมการขายได้อย่างถูกต้อง และเป็นกลุ่มที่จดทะเบียน
4. ทำให้สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนสายอาชีพ ทำให้มีผู้เรียนสายอาชีพในระดับ ปวช. ปวส. เพิ่มมากขึ้น
5. สามารถเพิ่มงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ไม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
6. สามารถเพิ่มวุฒิการศึกษาให้ประชาชน เยาวชน อาชีพที่เรียนที่ฝึกสามารถนำไปเทียบโอนประสบการณ์ เทียบโอนผลการเรียน และสะสมหน่วยกิตเข้าเรียนต่อ ปวช. ปวส. ได้

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการสอนในระดับฝีมือ (ปวช.) และระดับเทคนิค (ปวส.)

1. การมีที่พักให้นักศึกษาพักภายในสถานศึกษาทำให้ลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองลดการเสี่ยงภัยในการเดินทางที่ต้องเผชิญกับอุบัติเหตุกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีครูที่ปรึกษาดูแลอย่างใกล้ชิดมีเวลาในการฝึกปฏิบัติมีเวลาในการคิดวิเคราะห์ซึ่งงานมีเวลาในการหารายได้ระหว่างเรียนมีเวลาปฏิบัติกิจศาสนา ได้อย่างเต็มที่
2. การจัดให้มีสถานที่ประกอบศาสนกิจภายในสถานศึกษาหรือเป็นบาราเซาะ จะทำให้มีที่อำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติกิจทางศาสนาที่เหมาะสม

3. จัดให้มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอที่ห่างไกลเป็นอำเภอที่ยังไม่มีสถานศึกษาอาชีวศึกษาตั้งอยู่ ศูนย์ฯ ดังกล่าวจะทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนสายอาชีพระดับ ปวช. ปวส. เพื่อให้เยาวชนประชาชนเข้าถึงการบริการของรัฐเยาวชนประชาชนไม่ต้องเดินทางไปเรียนไกล ๆ ที่สถานศึกษาซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองของจังหวัดทำให้ลดค่าใช้จ่ายลดการเดินทางลดการเสี่ยงภัย

4. การจัดให้มีโครงการหารายได้ระหว่างเรียนก็จะช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกการปฏิบัติฝึกทักษะฝึกการประกอบอาชีพและการจำหน่ายแบบครบวงจร

5. การส่งนักศึกษาไปฝึกงานต่างจังหวัดต่างภาคโดยต้องมิงงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายเช่นค่าเดินทางค่าที่พักอาศัยค่าอาหารเพราะนักศึกษาต้องไปต่างถิ่นก็จะทำให้นักศึกษาไปพบประสบการณ์การเป็นอยู่อย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรมนักศึกษาได้มีโอกาสฝึกทักษะฝึกปฏิบัติของจริงเครื่องมือครุภัณฑ์ที่ทันสมัยฝึกเทคโนโลยีที่ก้าวไกลสร้างความเชื่อมั่นในการจบการศึกษาออกมาแล้วสามารถประกอบอาชีพได้อยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุข

จากข้อ 1 ถึง 5 ทำให้เพิ่มผู้เรียนสายอาชีพในระดับ ปวช. ปวส. เพิ่มมากขึ้นผู้จบการศึกษาสายอาชีพก็จะมีทักษะมีอาชีพประกอบอาชีพได้ส่งผลต่อการมีงานทำมีรายได้มีอาชีพมีศาสนาส่งผลต่อการไม่ต้องถูกชักจูงไปก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก่อให้เกิดความมั่นคงเกิดความสงบเกิดสันติสุขในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไปได้

ตอนที่ 3 พัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรม ผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา การสอบถามความคิดเห็นและสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง พอจะสรุปรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจได้ดังนี้

3.1 ประเด็นการบริหารจัดการ

3.1.1 ควรจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอที่ห่างไกล หรืออำเภอที่ยังไม่มีสถานศึกษาสายอาชีพตั้งอยู่ ซึ่งมีอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 23 อำเภอ เพื่อสร้างโอกาสและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้เยาวชน ประชาชน เข้าถึงการฝึกอบรมและการเรียนสายอาชีพ ทั้งระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ และ ระดับเทคนิค

3.1.2 การสร้างหอพักประจำภายในวิทยาลัย เพื่อลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ผู้เรียนไม่ต้องเดินทางไป กลับ ลดความเสี่ยงจากภัย สถานการณ์ความไม่ปลอดภัย เพิ่มเวลาในการเรียนรู้ การฝึกฝนทักษะ การคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ โครงการวิทยาศาสตร์ และการฝึกคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะสร้างความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับผู้เรียน

3.1.3 สร้างสถานที่ประกอบศาสนกิจ จ้างครูสอนและฝึกการประกอบศาสนกิจศาสนาอิสลามประจำทุกสถานศึกษา เพื่อเป็นสัญลักษณ์การมีศาสนาอยู่ประจำสถานศึกษา เป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนา จะได้ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อสายอาชีพ

3.2 ประเด็นการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.2.1 ส่งเสริมสนับสนุนโครงการหารายได้ระหว่างเรียน เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ได้มีการสร้างงาน ทำโครงการหารายได้ระหว่างเรียน เพื่อให้เกิดความมั่นใจ ในการประกอบอาชีพและลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง

3.2.2 การส่งเสริมสนับสนุนให้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับศาสนา เช่น จัดงาน เมาลิด จัดงานละศีลอด การประกวดการอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน การร้องเพลงอนาฮีด ลดการเต้นรำ การเดินแฟชั่นโชว์ การเลี้ยงสังสรรค์ ซึ่งอาจจะล้อแหลมต่อศาสนาอิสลาม

3.2.3 การส่งเสริมสนับสนุนทุนการศึกษาสายอาชีพในระดับ ปวช. และ ปวส. ให้มากขึ้นในสาขาวิชาที่แรงงานขาดแคลน เช่น ช่างเชื่อม ช่างก่อสร้าง ช่างกลเกษตร เป็นต้น

3.3 การบริหารจัดการหลักสูตร

3.3.1 ควรจัดฝึกอบรมวิชาชีพในลักษณะที่สามารถรวมกลุ่มเป็นชมรม หรือ เป็นกลุ่มอาชีพ ในชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา หรือในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อจะได้ ฝึกอาชีพได้อย่างต่อเนื่องทุกปีงบประมาณ และเชื่อมโยงสามารถจดทะเบียนกลุ่มอาชีพ ชมรมอาชีพ เพื่อขอสนับสนุนจากภาครัฐได้หลากหลายกรม กระทรวงต่อไปได้อย่างมั่นคง

3.3.2 สนับสนุนส่งเสริมการสอนภาษาต่างประเทศเข้าสู่ระบบที่ชัดเจนตาม ความต้องการและความถนัด เช่น ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษามาลายูกลาง

3.3.3 ควรจัดการเรียนการสอนให้มีคาบที่สามารถปฏิบัติกิจทางศาสนาได้ เช่น คาบบ่ายวันศุกร์ ไม่ควรมีกิจกรรมการเรียนการสอน

3.4 การสร้างเครือข่ายการต่อสายอาชีพ

3.4.1 การจัดตั้งเครือข่ายอาชีพศึกษาประจำตำบล ประจำอำเภอ ประจำ จังหวัด เพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึงการศึกษต่อสายอาชีพในระดับพื้นที่

3.4.2 การสร้างเครือข่ายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและสถาบันศึกษา ปอเนาะ โดยจัดให้มีการเรียนแบบคู่ขนาน คือ การเรียนสายอาชีพควบคู่กับศาสนา และสายสามัญ เมื่อจบ ม.6 หรือจบศาสนาชั้น 10 แล้วจบ ปวช. ไปพร้อม ๆ กัน

3.4.3 การสร้างเครือข่ายสถานประกอบการต่างภาค ต่างจังหวัด เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา เข้าไปฝึกงาน ฝึกปฏิบัติกับสถานประกอบการที่หลากหลายและตรงตามลักษณะ ประเภทสาขาวิชาที่เรียน อีกทั้งจะได้ฝึกการใช้ชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรมหรือสังคมที่แตกต่างไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาและนำเสนอแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน ซึ่งเป็นนักเรียน นักศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 18 แห่ง ในจังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล สงขลา (4 อำเภอ คือ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย) ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส, วิทยาลัยการอาชีพสุโงโก-ลก, วิทยาลัยเทคนิคยะลา, วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา, วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา, วิทยาลัยการอาชีพเบตง, วิทยาลัยการอาชีพรามัน, วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี, วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก ปัตตานี, วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี, วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี, วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี, วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี, วิทยาลัยเทคนิคจะนะ, วิทยาลัยการอาชีพนาทวี, วิทยาลัยเทคนิคสตูล, วิทยาลัยการอาชีพละงู และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 162 คน จำแนกตามสถานภาพ ดังนี้

1. ผู้บริหาร สถานศึกษาละ 1 คน รวม	18 คน
2. ผู้สอน สถานศึกษาละ 2 คน รวม	36 คน
3. ผู้เรียน สถานศึกษาละ 2 คน รวม	36 คน
4. ผู้ปกครอง สถานศึกษาละ 2 คน รวม	36 คน
5. ผู้ประกอบการ สถานศึกษาละ 1 คน รวม	18 คน
6. ผู้นำองค์กรทางศาสนาฯ สถานศึกษาละ 1 คน รวม	18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ 4 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารและผู้สอน แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เรียน แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครอง และแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ประกอบการ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเงื่อนไขของการเลือกผู้ให้สัมภาษณ์อย่างชัดเจนและทีมสัมภาษณ์ได้ผ่านการประชุมสร้างความเข้าใจร่วมกันเป็นอย่างดี ดังนั้นในการสัมภาษณ์จึงตกลงวิธีการบันทึกข้อมูลโดยจดคำพูดและสรุปความตามประเด็น จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้อาจจัดกลุ่มตามเนื้อหาแล้วนับจำนวนความถี่

ระยะที่ 2 วิเคราะห์รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย นักวิชาการด้านศาสนาในสถานศึกษา

อาชีวศึกษา นักวิชาการด้านการอาชีวศึกษา ผู้แทนองค์กรศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนหอการค้าในจังหวัด ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล โดยเลือกบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์ในการสอนและมีตำแหน่งบริหารในองค์กร รวมถึงมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย ได้แก่ นักวิชาการด้านศาสนาในสถานศึกษาอาชีวศึกษา 3 คน ด้านการอาชีวศึกษา 3 คน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 คน ผู้แทนองค์กรด้านศาสนา 3 คน ผู้แทนหอการค้าจังหวัดในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 5 คน รวม 19 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ 1 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ตามเนื้อหาแล้วหาข้อสรุปจากนั้นจึงใช้การเชื่อมโยงข้อสรุปเข้าด้วยกัน

ระยะที่ 3 ตรวจสอบแนวทางการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มเป้าหมายเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่หรือมีความเกี่ยวข้องในด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย นักวิชาการด้านศาสนาในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการอาชีวศึกษา ผู้แทนองค์กรศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนหอการค้าในจังหวัด ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน และผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจงโดยคัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 162 คน จำแนกตามสถานภาพ ดังนี้

1. ผู้บริหาร สถานศึกษาละ 1 คน รวม	18 คน
2. ผู้สอน สถานศึกษาละ 2 คน รวม	36 คน
3. ผู้เรียน สถานศึกษาละ 2 คน รวม	36 คน
4. ผู้ปกครอง สถานศึกษาละ 2 คน รวม	36 คน
5. ผู้ประกอบการ สถานศึกษาละ 1 คน รวม	18 คน
6. ผู้นำองค์กรทางศาสนาฯ สถานศึกษาละ 1 คน รวม	18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ชุด โดยชุดที่ 1 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ตามเนื้อหาแล้วหาข้อสรุปจากนั้นจึงใช้การสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทุกขั้นตอนมาเชื่อมโยงข้อสรุปเข้าด้วยกัน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. สภาพทั่วไปของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าในปีการศึกษา 2561 มีสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีจำนวน 18 แห่ง ในจังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล สงขลา (4 อำเภอ คือ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย) ดังนี้

จังหวัดนราธิวาส 2 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส, วิทยาลัยการอาชีพสุไหงโก-ลกมีนักเรียนนักศึกษาจำนวน 349 คน

จังหวัดยะลา 5 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคยะลา, วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา, วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา, วิทยาลัยการอาชีพเบตง, วิทยาลัยการอาชีพรามันมีนักเรียนนักศึกษาจำนวน 1,549 คน

จังหวัดปัตตานี 6 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี, วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก ปัตตานี, วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี, วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี, วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี, วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานีมีนักเรียนนักศึกษาจำนวน 2,076 คน

จังหวัดสงขลา 2 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคจะนะ, วิทยาลัยการอาชีพนาทวีมีนักเรียนนักศึกษาจำนวน 449 คน

จังหวัดสตูล 3 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคสตูล, วิทยาลัยการอาชีพละงู วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูลมีนักเรียนนักศึกษาจำนวน 966 คน

โดยภาพรวมของทุกสถานศึกษาเปิดสอน การจัดการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น รวมทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ใน 5 ประเภท วิทยาลัย ดังนี้ 1) ประเภทวิทยาลัยเทคนิค มีจำนวน 5 วิทยาลัย ส่วนมากจะจัดการเรียนการสอนในประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาการก่อสร้างโยธาช่างก่อสร้าง เครื่องกล เครื่องมือกลและซ่อมบำรุง เทคนิคการผลิต โลหะการ เทคนิคโลหะ ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้ากำลัง เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคนิคสถาปัตยกรรม 2) ประเภทวิทยาลัยอาชีวศึกษามีจำนวน 2 วิทยาลัย ส่วนมากจะจัดการเรียนการสอนในประเภทวิชาพาณิชยกรรม บริหารธุรกิจ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คอมพิวเตอร์กราฟฟิก เทคโนโลยีสารสนเทศ พาณิชยกรรม การบัญชี การตลาด การขาย การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการทั่วไป การจัดการโลจิสติกส์ การจัดการธุรกิจค้าปลีก การเลขานุการ การโรงแรมและบริการ และภาษาต่างประเทศธุรกิจ 3) ประเภทวิทยาลัยสารพัดช่าง มีจำนวน 2 วิทยาลัย ส่วนมากจะจัดฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นตามความต้องการของประชาชน และความถนัดของครูผู้สอนในวิทยาลัย 4) ประเภทวิทยาลัยการอาชีพ มีจำนวน 7 วิทยาลัย ส่วนมากจะจัดการเรียนการสอนในประเภทวิชาคหกรรม สาขาคหกรรมศาสตร์ อาหารและโภชนาการ ผ้าและเครื่องแต่งกาย เทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย และการบริหารงานคหกรรมศาสตร์ทำขนม ตัดผม การพิมพ์และศิลปกรรมและอื่นๆ ตามความถนัดของวิทยาลัย 5) ประเภทวิทยาลัยเกษตรและประมงมีจำนวน 2 วิทยาลัย ส่วนมากจะจัดการเรียนการสอนในประเภทวิชาเกษตรกรรมและสาขาประมง สาขาเกษตรศาสตร์แปรรูปสัตว์น้ำและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ช่างกลเกษตร

2. การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 1) การจัดการศึกษาในระดับกึ่งฝีมือ คือ การฝึกอาชีพระยะสั้น จัดเป็นรายชั่วโมง เช่น 20 - 30 ชั่วโมง, 30 - 45 ชั่วโมง, 45 - 75 ชั่วโมง และ 75 - 120 ชั่วโมง หรือจัดเป็นอาชีพ ๆ ตามงบประมาณที่ได้รับ ผู้ที่เข้าฝึกอาชีพได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) เยาวชน ประชาชนโดยทั่วไป เยาวชนในสถาบันศึกษาปอเนาะ **สภาพปัญหาและอุปสรรค** กลุ่มเป้าหมายที่ฝึกอาชีพระยะสั้นต้องเดินทางไกล เข้ามาฝึกอาชีพในสถานศึกษาซึ่งส่วนมากตั้งอยู่ในตัวอำเภอเมืองของจังหวัด ทำให้เกิดปัญหา เรื่อง ข้อจำกัดของงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถฝึกอาชีพให้กลุ่มเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง จนไม่สามารถเกิดทักษะที่สามารถจะประกอบอาชีพได้ **ข้อเสนอแนะ** ควรมีการจัดฝึกอบรมอาชีพในท้องถิ่น พื้นที่ใกล้เคียงกับ

ที่อยู่อาศัยของกลุ่มเป้าหมาย และควรจัดฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่องจนเกิดทักษะที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพต่อไปได้ 2) การจัดการศึกษาในระดับฝีมือ (ปวช.) และระดับเทคนิค (ปวส.) รับผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) เข้ามาศึกษาต่อในสถานศึกษา 3 ปี จบ ปวช. รับผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือผู้สำเร็จ ปวช. เข้าศึกษาต่อในสถานศึกษา 2 ปี จบ ปวส. โดยสถานศึกษาได้จัดการเรียนการสอนตามประเภทวิชา ตามลักษณะของประเภทสถานศึกษานั้น ๆ เช่น ประเภทวิทยาลัยเทคนิค ก็จะจัดการเรียนการสอนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาก็จะจัดการเรียนการสอนประเภทวิชาพาณิชยกรรมคหกรรม ศิลปกรรม และการท่องเที่ยว วิทยาลัยการอาชีพ ก็จะจัดการเรียนการสอนหลากหลายวิชาชีพขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษา สำหรับวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี หรือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ก็จะจัดการเรียนการสอนประเภทวิชาเกษตรศาสตร์ ประมง อุตสาหกรรมเกษตร และช่างกลเกษตร **สภาพปัญหาและอุปสรรค** สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้การเดินทางไป - กลับของนักเรียน นักศึกษา ลำบาก ไม่สะดวก ไม่ปลอดภัย สภาพทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองส่วนมากมีฐานะยากจน และจากสภาพ เศรษฐกิจตกต่ำในพื้นที่เนื่องจากราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำไม่สามารถจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการในพื้นที่ได้ เนื่องจาก สถานประกอบการทยอยปิดตัว มีสถานประกอบการน้อย และน้อยประเภท ไม่สอดคล้องกับประเภทวิชา หรือสาขาวิชาที่เปิดสอน ในหลักสูตรการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมไม่ได้นำเอาหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามเข้ามาประยุกต์มากนัก และขาดสถานที่ประกอบกิจการศาสนาที่เหมาะสม สมบูรณ์ตามหลักศาสนา จึงส่งผลให้ผู้ปกครองไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อสายอาชีพ นักเรียนที่จบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เยาวชน ผู้ปกครอง ประชาชนในพื้นที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทิศทางความก้าวหน้าในการเรียนสายอาชีพ **ข้อเสนอแนะ** ควรจัดหอพักให้นักเรียน นักศึกษาได้พักประจำภายในวิทยาลัย ควรส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียนเพิ่มมากขึ้น เพื่อบรรเทาค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนโดยเฉพาะงบประมาณ เพื่อการจัดการเรียนร่วมกับสถานประกอบการต่างจังหวัด ต่างภาค ควรจัดให้มีสถานที่และวิทยากรเพื่อส่งเสริมการประกอบกิจการศาสนาที่เหมาะสมและสมบูรณ์ ควรนำหลักศาสนาเข้าไปบูรณาการกับการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม ควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนสายอาชีพให้เยาวชน ผู้ปกครอง ประชาชน เข้าใจ โดยเฉพาะความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ นักเรียน นักศึกษา ยังขาดทักษะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาจีน ภาษามลายูกลาง และภาษาอังกฤษ

เมื่อพิจารณาถึงผลการศึกษาที่เกี่ยวกับสาขาวิชาที่ตลาดแรงงานในพื้นที่ทั้งจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล มีความต้องการแรงงานพบว่ามีความสอดคล้องกับสาขาวิชาที่วิทยาลัยเปิดสอนอยู่แล้ว อาทิ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สาขาช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างอิเล็กทรอนิกส์และช่างกล ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาการบัญชี คอมพิวเตอร์และการตลาด ประเภทวิชาคหกรรม สาขาอาหารและโภชนาการ และประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาประมง

สำหรับสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรที่วิทยาลัยแต่ละแห่งดำเนินการอยู่นั้นพบว่าในหลักสูตรช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและคหกรรมว่าหลักสูตรที่ดำเนินการอยู่สามารถใช้ได้ดีและมีความเหมาะสมได้รับการประเมินผลทั้งการประเมินภายในสถานศึกษาและการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยผล

การศึกษาด้านการประกันคุณภาพของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างปีการศึกษา 2560-2561 พบว่าแต่ละสถาบันมีการดำเนินงานประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบ โดยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการใช้หลักการบริหารแบบให้ทุกคนมีส่วนร่วมและทำงานร่วมกันเป็นทีม

ในด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าครูส่วนใหญ่ในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรมและศิลปกรรม สอนได้ดี โดยมีผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนต่อครูผู้สอนเป็นเครื่องมือในการประเมินผลการสอนของครู แต่ในอีกมิติหนึ่งที่ผลการศึกษาระบุถึงการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สภาพชุมชนและหลักการของศาสนาอิสลามนั้น จะปรากฏอยู่ในปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษา อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนไม่ได้ดำเนินการอยู่แต่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น สถานศึกษาต้องใช้ทรัพยากรและเครือข่ายความร่วมมือที่มาจากภายนอกสถาบัน ได้แก่ สถานประกอบการทั้งในและนอกพื้นที่ สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ผู้นำศาสนาและนักวิชาการในพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษาทุกแห่งมีการติดต่อประสานงานในการทำความร่วมมือกับสถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถานศึกษาและสถานประกอบการในต่างประเทศ โดยมีการส่งนักเรียน นักศึกษาเข้ารับการฝึกงาน มีการรับพนักงานในบริษัทและโรงงานเข้ามาเรียนในหลักสูตรพิเศษที่เปิดรอบบ่าย รอบค่ำและเสาร์ อาทิตย์ มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาอบรมให้ความรู้ในเรื่องวิชาชีพที่น่าสนใจ มีการขอรับทุนการศึกษา มาสนับสนุนนักศึกษา มีการส่งครูและบุคลากรไปศึกษาภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาจีนที่ประเทศจีน ภาษาอังกฤษที่ประเทศฟิลิปปินส์ และการศึกษาดูงานด้านคอมพิวเตอร์ที่ประเทศมาเลเซีย เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่มีสถานประกอบการในพื้นที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่นักศึกษาเข้ารับการฝึกงาน ส่วนความร่วมมือกับผู้นำศาสนาและนักวิชาการ ผลการศึกษามุ่งประเด็นที่ความเกี่ยวข้องกับบทบาทที่สมควรจะมีหรือไม่ ซึ่งพบว่าควรมีความร่วมมือเกี่ยวกับการวางแผนนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการช่วยประชาสัมพันธ์และส่งบุตรหลานเข้าเรียนเพื่อเป็นการสร้างอาชีพที่ถาวรในท้องถิ่น และต้องการให้ผู้นำศาสนาและนักวิชาการมีบทบาทและส่วนร่วมในการสอนฝึกอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจด้านศาสนาและด้านคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงการสอดส่องดูแลด้านความประพฤติและสำหรับความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ผลการศึกษาพบว่าต้องการให้เข้ามามีบทบาทด้านการสนับสนุนงบประมาณ การจัดหาทรัพยากรทางการศึกษา และการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสายอาชีพ เช่นเดียวกับผู้ประกอบการที่เห็นด้วยด้านงบประมาณ เห็นตรงกันในเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ได้แก่ การจัดทำหลักสูตร การจัดหาแหล่งงานรองรับ การเป็นวิทยากร และการดูแลด้านความปลอดภัย

สำหรับคุณลักษณะและความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนต้องมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับหลักศาสนา คือ มีคุณธรรมควบคู่กับความสามารถในอาชีพ มีความรู้ ความสามารถด้านอาชีพโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักศาสนา มีความเคารพและศรัทธาในศาสนาอย่างแท้จริง เป็นแบบอย่างของมุสลิมที่ปฏิบัติดี มีภาวะผู้นำและรับผิดชอบต่อสังคม มีมนุษยสัมพันธ์และรักเพื่อนมนุษย์ มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใน

ส่วนของคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและชุมชน ต้องมีทักษะในเชิงปฏิบัติในสาขาวิชาซีพีของตนเอง มีความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นเพื่อการสื่อสารได้ ปรับตัวเก่ง ทำงานเป็นทีม รักในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาธิปไตย มีวินัยและบุคลิกภาพที่ดี

ในส่วนของการบริหารงานบุคลากร ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร ครูและบุคลากร การศึกษานับว่ามีความสำคัญอย่างมากเพราะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการศึกษา แต่สำหรับสภาพการบริหารงานบุคคลที่เป็นอยู่ปัจจุบัน พบว่าหากรัฐบาลสามารถบรรจุบุคลากรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่นั้น ๆ ได้ จะเป็นการดีอย่างยิ่ง เพราะจะมีความเข้าใจในสภาพพื้นที่ สามารถสื่อสารสร้างความเข้าใจระหว่างสถานศึกษากับชุมชน นอกจากนี้รัฐบาลต้องคำนึงถึงเรื่องสวัสดิภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิการ เพราะเป็นเครื่องมือทางการบริหารที่สร้างแรงจูงใจให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ทุกคนทุกฝ่ายต้องการให้มีขึ้นคือการประพฤติปฏิบัติตนของครูให้เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับนักเรียน

สำหรับปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ข้อค้นพบจากการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน พบว่าความต้องการของตลาดแรงงานกับสาขาวิชาที่วิทยาลัยเปิดสอนอยู่มีความสอดคล้อง แต่ปัญหาอยู่ที่ตัวผู้เรียนที่มีค่านิยมแบบไม่ต้องการทำงานหนัก เช่น ช่างก่อสร้าง ปัญหาของหลักสูตรที่ต้องใช้หลักสูตรจากส่วนกลาง ทำให้ขาดความยืดหยุ่นที่จะมีการปรับเปลี่ยนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ปัญหาเรื่องความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา เช่น สถานประกอบการไม่รับเข้าทำงานโดยอ้างว่าประสบการณ์ไม่เพียงพอ เป็นต้น ส่วนปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ หลักสูตรและการเรียนการสอน พบว่าในบางหลักสูตรมีเนื้อหาและการสอนที่ไม่สอดคล้องกับสภาพตลาดแรงงาน เช่น สาขาช่างอุตสาหกรรมมีเวลาให้นักศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการน้อยเกินไป สาขาพาณิชยการ มีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนและสาขาคหกรรม นักศึกษาขาดความรู้พื้นฐานในกลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ตลอดจนขาดทักษะพื้นฐานในการเรียนวิชาชีพ เป็นต้น แต่ผู้ปกครองเห็นแตกต่างว่าเมื่อจบแล้วไม่มีงานรองรับ ส่วนปัญหาการจัดการเรียนการสอน ไม่สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลามนั้น พบว่าการแต่งกายไม่เหมาะสม การเรียนและการคบหาระหว่างหญิงกับชายที่เกินขอบเขต รวมถึงการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรที่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม เช่น การจับคู่ชายหญิงเต้นลีลาศ หรือกิจกรรมประกอบจังหวะ กิจกรรมประเภทประกวดร้องเพลงเต้นรำ กิจกรรมที่ต้องพักค้ำแรมและกิจกรรมรับน้อง เป็นต้น

ในด้านปัญหาของครูผู้สอน พบว่าทั้งหลักสูตรช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และคหกรรมมีปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอนเหมือนกันคือครูขาดขวัญและกำลังใจเป็นอย่างมากจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัย บางส่วนย้ายออกจากพื้นที่ทำให้บางสาขาขาดกำลังคน นอกจากนี้พบว่าครูขาดความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้ไม่สามารถสอนได้ดีและยังพบว่าครูทำวิจัยไม่มาก เพราะประสบปัญหาเกี่ยวกับขาดความรู้และทักษะและประสบการณ์ในการทำวิจัย

สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา แม้จะมีการประเมินภายในสถานศึกษาและรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอกแล้วก็ตาม แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคในเรื่องระบบการจัดเก็บข้อมูล

และเอกสารต่าง ๆ ยังไม่ดี ครูขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพและการดำเนินงานยังขาดความต่อเนื่อง

ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในและสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การจัดการด้านอาคารสถานที่ เช่น โรงอาหารมีปัญหาด้านความสะอาด ความเป็นระเบียบและสุขลักษณะ การจัดห้องละหมาดยังไม่เป็นที่พึงพอใจเพราะไม่สะดวก ไม่เพียงพอและขาดความพร้อม รวมถึงการจัดมุมพักผ่อนหย่อนใจ มักจะตั้งอยู่ในจุดเสี่ยงต่อการทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

สำหรับปัญหาอุปสรรคด้านความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา พบว่าปัญหาความไม่พร้อมของสถานประกอบการบางแห่ง เช่น ขาดมาตรฐาน มอบหมายงานให้นักศึกษาไม่ตรงกับสาขาที่เรียน เป็นต้น และความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศ คือ หน่วยงานเหล่านั้นไม่กล้าส่งบุคลากรมาในพื้นที่ เนื่องจากเกรงว่าจะไม่ปลอดภัย กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นจะพบประเด็นที่เชื่อมโยงระหว่างความสอดคล้องของหลักสูตรอิสลามกับความสามารถทางวิชาชีพที่ยังขาดการบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอน และปัญหาเรื่องความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริหาร ครูในพื้นที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

3. ปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

สำหรับปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ข้อค้นพบจากการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอนฝึกอาชีพระยะสั้น (ระดับกึ่งฝีมือ) โดยผู้บริหารและครูเห็นว่าปัญหาอุปสรรคมีดังนี้ 1) งบประมาณในการสอนฝึกอาชีพระยะสั้นมีจำกัดตามสอนตามชั่วโมงที่มีงบประมาณ ตามสายอาชีพของครูผู้สอน 2) ผู้เรียนเลือกอาชีพเรียนไม่ได้ (เนื่องจากขาดงบประมาณ ขาดผู้ชำนาญเฉพาะทาง) 3) การฝึกอาชีพระยะสั้นไม่ต่อเนื่องเนื่องจากขาดงบประมาณ ปิดภาคเรียนครูผู้สอนหยุดฝึกอาชีพระยะสั้น 4) ขาดการรวมกลุ่มอาชีพทำให้ขาดอำนาจในการต่อรองปัจจัยการผลิตและราคาจำหน่ายสินค้า

ปัญหาอุปสรรคในการสอนในระดับฝีมือ (ปวช.) และระดับเทคนิค (ปวส.) 1) ผู้เรียนมีฐานะครอบครัวยากจน ไม่สามารถเดินทางมาเรียนไป-กลับได้, ไม่มีค่าเช่าหอพักเพื่อศึกษาเล่าเรียนได้ ไม่มีเงินชำระค่ายานพาหนะเดินทาง 2) ผู้เรียนที่เดินทางไป-กลับ เกิดความเสี่ยงต่อความปลอดภัยระหว่างการเดินทางจากสถานการณ์และความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) ผู้เรียนที่พักบ้านเช่าผู้ปกครองมีความกังวลต่อปัญหาความปลอดภัยและปัญหาสังคมและปัญหาวัยรุ่น 4) ผู้เรียนที่เดินทางไป-กลับ และที่พักที่บ้าน มีปัญหาด้านทักษะและความชำนาญเนื่องจากไม่มีเวลาเพียงพอในการฝึกทักษะในการคิดชิ้นงาน เพราะต้องใช้เวลาในการเดินทางและไม่มีครูที่ปรึกษาดูแลใกล้ชิด 5) ผู้ปกครองในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความมุ่งมั่นและศรัทธาต่อศาสนามาก จึงขาดความเชื่อมั่นในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะขาดวิทยากรสอนและฝึกปฏิบัติกิจศาสนา ขาดสถานที่ที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติศาสนกิจ 6) สถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคีอย่างสมบูรณ์แบบได้ เพราะจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถานประกอบการทยอยปิดกิจการภาคธุรกิจมีรายได้ลดลง ไม่รับนักศึกษาฝึกงาน ไม่

เปิดโรงเรียนในโรงงาน ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนร่วมกับสถานประกอบการได้ ซึ่งการเรียนร่วมกับสถานประกอบการเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนสายอาชีพ นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริง ฝึกใช้เครื่องมือ ครุภัณฑ์เทคโนโลยีที่สมัยใหม่ ทันต่อเหตุการณ์และการพัฒนาเจริญทางเทคโนโลยีทำให้จำเป็นต้องส่งผู้เรียนไปเรียนกับสถานประกอบการต่างจังหวัดต่างภาค 7) เยาวชนส่วนหนึ่งที่เรียนสามัญคู่กับเรียนศาสนาในสถาบันศึกษาปอเนาะส่วนมากมีฐานะยากจนและได้รับการฝึกให้พักอยู่ประจำในสถาบันศึกษาปอเนาะ เคยชินกับการพักภายในสถานศึกษา เมื่อมาเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องเดินทางไป-กลับ ไม่มีสถานที่ประกอบกิจที่ชัดเจน ไม่มีครูฝึกสอนด้านศาสนาในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ศึกษาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่านโยบายของรัฐบาล หลักสูตรการเรียนการสอน การจัดการอาชีวศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ผลสรุปดังนี้

1. นโยบายของรัฐด้านการจัดการอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีแนวทางรองรับดังนี้

1.1.1 ส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนมีฝีมือในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ โดยผู้เรียนปฏิบัติงานด้วยความตั้งมั่นอยู่ในจริยธรรมของหลักศาสนา มีแนวปฏิบัติรองรับ ดังนี้

1.1.1.1 การสำรวจความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน โดยการวิจัยเชิงสำรวจ การเชิญผู้ประกอบการและผู้เชี่ยวชาญมาเป็นผู้ให้ข้อมูลและจัดโครงการบริการวิชาการแก่สังคมเพื่อรับทราบความต้องการของชุมชน

1.1.1.2 การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับองค์กรท้องถิ่น องค์กรศาสนา หน่วยงานราชการ และสถานประกอบการ โดยการเชิญผู้แทนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และการปรับปรุงระบบการจัดการศึกษาแบบทวิภาคีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มบทบาทหน้าที่ความเอาใจใส่และการเรียนรู้ของครูนิเทศ

1.1.1.3 การจัดทำฐานข้อมูลแรงงานและการจัดงานนัดพบแรงงาน โดยการจัดทำฐานข้อมูลเชื่อมโยงภายในจังหวัด นอกพื้นที่และต่างประเทศ มีการทำข้อตกลงความร่วมมือกับต่างประเทศ ทั้งนี้เป็นประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างเครือข่ายและส่งเสริมความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.1.2 ส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาให้เป็นกลไกในการเสริมสร้างความรู้สึกสามัคคี ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบตามระบบประชาธิปไตย ความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ ความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมโดยมีแนวปฏิบัติรองรับ คือ

1.1.2.1 การปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา โดยกำหนดในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้อง สอดแทรกในรายวิชาต่าง ๆ สอดแทรกในการสอน จัดกิจกรรมนักศึกษาประเภทออกค่ายอาสาพัฒนา ปฐมนิเทศ กีฬาและทัศนศึกษาในสถานที่สำคัญของชาติ

1.1.2.2 จัดอบรมให้กับผู้บริหาร ครูและบุคลากร โดยจัดหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง ความเข้าใจในศาสนาและวัฒนธรรมของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้ กระบวนการฝึกอบรมต้องมีเทคนิคในการเปิดในการยอมรับและปรับเปลี่ยนทัศนคติ

1.1.3 พัฒนาและสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการยกระดับมาตรฐานการเรียน การสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการเรียนรู้ศาสนาและวัฒนธรรม โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณมาสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1.3.1 ด้านเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน

1.1.3.2 ด้านทุนการศึกษา สวัสดิการและค่าใช้จ่ายบางส่วนในการดูงาน และฝึกงาน

1.1.3.3 ด้านทุนสำหรับทำวิจัย ฝึกอบรม ดูงาน ศึกษาต่อของผู้บริหาร ครูและบุคลากร

1.1.3.4 ด้านการจัดจ้างผู้เชี่ยวชาญและวิทยากร

1.1.3.5 ด้านค่าตอบแทนค่าเสียงภัย เบี้ยกันดาร ค่าประกันภัย และสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย

1.2 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา มียุทธศาสตร์คือการยกระดับสถาบันให้มีมาตรฐานตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 และสามารถสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงาน ผู้เรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวปฏิบัติรองรับ ดังนี้

1.2.1 สนับสนุนให้มีการทำข้อตกลงความร่วมมือกับประเทศในกลุ่มมุสลิมในการพัฒนาครู แลกเปลี่ยนนักศึกษาและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน ทำความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่นในเรื่องการแลกเปลี่ยนครู การให้ครูศึกษาต่อ สร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการ หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัดและองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ ในการส่งนักศึกษาและครู เรียนรู้งานและสร้างตลาดแรงงานรองรับ

1.2.2 ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน การวิจัย การประกันคุณภาพ และส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาให้มีมาตรฐาน

1.2.3 พัฒนาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อโลกอาชีพและบรรยากาศทางศีลธรรม

1.3 นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภายนอกสถาบัน ได้แก่ สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรศาสนานั้น มีแนวทางที่สำคัญคือการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 เพื่อให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษา ตลอดจนมีส่วนร่วม

สนับสนุนด้านงบประมาณและกำลังคนแก่สถานศึกษา รวมถึงการจัดหาตลาดแรงงานรองรับผู้สำเร็จการศึกษา

2. หลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้สำหรับรูปแบบของหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รูปแบบของหลักสูตรการเรียนการสอนจำนวน 3 รูปแบบ ส่วนรูปแบบของกิจกรรมนักศึกษาเน้นจุดมุ่งหมายที่เสริมสร้างความรัก ความสามัคคี ภูมิใจในชาติ ความสามัคคีและการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ส่วนโครงสร้างการดำเนินงานให้นักศึกษาทั้งพุทธและมุสลิมมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเครือข่าย โดยมีระบบที่ปรึกษาคอยสนับสนุนและลักษณะกิจกรรมต้องมุ่งเน้นการบำเพ็ญประโยชน์ และศิลปวัฒนธรรมสำหรับรูปแบบของอาคารสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต้องมีความสอดคล้องเหมาะสมต่อการพัฒนาการเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษา วิถีชีวิตชุมชน และศาสนาวัฒนธรรม ส่วนรูปแบบความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษานั้น สถานประกอบการ องค์กรศาสนา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความร่วมมือด้านการบริหารจัดการ การเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกและจัดหาตลาดแรงงาน

3. การจัดการอาชีวศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รูปแบบการจัดการ 2 รูปแบบ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีบทบาทสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาในด้าน การบริหาร การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การจัดหาตลาดแรงงานและการดูแลสวัสดิภาพความปลอดภัย รวมถึงผู้บริหารต้องมีนโยบายส่งเสริมที่ชัดเจนทั้งระดับองค์กรและบุคลากร ตลอดจนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการพัฒนาวิชาการ

ตอนที่ 3 ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการ 1) ควรจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอที่ห่างไกลหรืออำเภอที่ยังไม่มีสถานศึกษาสายอาชีพตั้งอยู่ ซึ่งมีอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 23 อำเภอ เพื่อสร้างโอกาสและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้เยาวชนประชาชน เข้าถึงการฝึกอบรมและการเรียนสายอาชีพ ทั้งระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ และระดับเทคนิค 2) การสร้างหอพักประจำภายในวิทยาลัย เพื่อลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ผู้เรียนไม่ต้องเดินทางไปกลับ ลดความเสี่ยงจากภัย สถานการณ์ความปลอดภัย เพิ่มเวลาในการเรียนรู้ การฝึกฝนทักษะ การคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ โครงการวิทยาศาสตร์ และการฝึกคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะสร้างความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับผู้เรียน 3) สร้างสถานที่ประกอบศาสนกิจ จ้างครูสอนและฝึกการประกอบศาสนกิจศาสนาอิสลามประจำทุกสถานศึกษา เพื่อเป็นสัญลักษณ์การมีศาสนาอยู่ประจำสถานศึกษา เป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนา จะได้ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อสายอาชีพ

2. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 1) ส่งเสริมสนับสนุนโครงการหารายได้ระหว่างเรียน เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ได้มีการสร้างงาน ทำโครงการหารายได้ระหว่างเรียน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการประกอบอาชีพและลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง 2) การส่งเสริม

สนับสนุนให้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับศาสนา เช่น จัดงานเมาลิด จัดงานละศีลอด การประกวดการอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน การร้องเพลงอนาซีด ลดการเต้นรำ การเดินแฟชั่นโชว์ การเลี้ยงสังสรรค์ ซึ่งอาจจะล่อแหลมต่อศาสนาอิสลาม 3) การส่งเสริมสนับสนุนทุนการศึกษาสายอาชีพในระดับ ปวช. และ ปวส. ให้มากขึ้นในสาขาวิชาที่แรงงานขาดแคลน เช่น ช่างเชื่อม ช่างก่อสร้าง ช่างกลเกษตร เป็นต้น

3. การบริหารจัดการหลักสูตร 1) ควรจัดฝึกอบรมวิชาชีพในลักษณะที่สามารถรวมกลุ่มเป็นชมรม หรือเป็นกลุ่มอาชีพ ในชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา หรือในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อจะได้ ฝึกอาชีพได้อย่างต่อเนื่องทุกปีงบประมาณ และเชื่อมโยงสามารถจดทะเบียนกลุ่มอาชีพ ชมรมอาชีพ เพื่อขอสนับสนุนจากภาครัฐได้หลากหลายกรม กระทรวงต่อไปได้อย่างมั่นคง 2) สนับสนุนส่งเสริมการสอนภาษาต่างประเทศเข้าสู่ระบบที่ชัดเจนตามความต้องการและความถนัด เช่น ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษามลายูกลาง 3) ควรจัดการเรียนการสอนให้มีคาบที่สามารถปฏิบัติกิจทางศาสนาได้ เช่น คาบบ่ายวันศุกร์ ไม่ควรมีกิจกรรมการเรียนการสอน

4. การสร้างเครือข่ายการต่อสายอาชีพ 1) การจัดตั้งเครือข่ายอาชีพศึกษาประจำตำบล ประจำอำเภอ ประจำจังหวัด เพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึงการศึกษาต่อสายอาชีพในระดับพื้นที่ 2) การสร้างเครือข่ายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและสถาบันศึกษาปอเนาะ โดยจัดให้มีการเรียนแบบคู่ขนาน คือ การเรียนสายอาชีพควบคู่กับศาสนา และสายสามัญ เมื่อจบ ม.6 หรือจบศาสนาชั้น 10 แล้วจบ ปวช. ไปพร้อม ๆ กัน 3) การสร้างเครือข่ายสถานประกอบการต่างภาคต่างจังหวัด เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา เข้าไปฝึกงาน ฝึกปฏิบัติกับสถานประกอบการที่หลากหลายและตรงตามลักษณะประเภทสาขาวิชาที่เรียน อีกทั้งจะได้ฝึกการใช้ชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรมหรือสังคมที่แตกต่างไป

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการศึกษา

ในการดำเนินการวิจัยนี้มีปัญหาอุปสรรคสำคัญเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยมีประเด็นที่ผู้วิจัยนำเสนอเพื่อพิจารณา 2 ประเด็น คือ

1. เมื่อผู้วิจัยได้จัดทำ การเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนหอการค้า ผู้แทนสภาอุตสาหกรรม จะไม่เข้าใจหลักการและวิธีการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้ง 18 สถานศึกษา ถึงแม้ผู้แทนหอการค้า ผู้แทนสภาอุตสาหกรรม พอลจะเข้าใจบ้างแต่ก็ไม่ครบถ้วนกระบวนการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนผู้นำศาสนา ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะส่วนมากก็จะเข้าใจการจัดการเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะ ศูนย์อบรมคุณธรรมจริยธรรมประจำมัสยิด (ตาดีกา) ส่วนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ก็จะได้รับรู้ รับทราบเฉพาะในส่วนของการจัดการเรียนการสอนในระดับกึ่งฝีมือ หรือการฝึกอบรมวิชาชีพ ระยะสั้นเป็นส่วนมาก สำหรับการจัดการเรียนการสอนในระดับฝีมือ หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับเทคนิค หรือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ก็จะมีและเข้าใจน้อยมาก

จากการได้สัมภาษณ์ การสอบถามเชิงลึก ส่วนมากบุตรหลานที่มาเรียนสายอาชีพจะไม่ค่อยไปบอกเล่าให้ผู้ปกครองหรือผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ให้รู้ ให้เข้าใจ เลยต้องใช้ล่ามแปลทำความเข้าใจ อธิบายลงลึกในรายละเอียดมาก ใช้ระยะเวลายาวนาน

2. การเข้าถึงข้อมูล เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดยุทธวิธีเข้าสู่สนามวิจัยแบบเปิดเผย กล่าวคือประสานงานล่วงหน้าทางโทรศัพท์กับเครือข่าย แล้วส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังผู้รับผิดชอบในพื้นที่เป้าหมาย จากนั้นดำเนินการขอสัมภาษณ์โดยมีเวลาจำกัดทำให้ขาดการสร้างสัมพันธภาพเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจและเปิดเผยความรู้สึก โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เรียนและผู้ปกครอง จะมีความรู้สึกอึดอัดในการตอบคำถาม และรู้สึกไม่ปลอดภัยในการให้ข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยซึ่งรู้ภาษามลายูบ้างเล็กน้อย ก็รู้สึกอึดอัดในการที่จะถามคำถามแบบเจาะลึก และการสื่อสารผ่านล่ามก็ทำให้การสัมภาษณ์ไม่ลื่นไหล และรู้สึกถึงความไม่เป็นกันเองกับผู้ให้ข้อมูล

นอกจากนี้ยังพบว่าเครื่องมือในการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างแบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อให้ทีมผู้ช่วยวิจัยได้เกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวกันนั้น ทำให้การสัมภาษณ์ถูกกำหนดขอบเขตที่แคบลง ไม่สามารถเจาะลึกหรือตามร่องรอยได้ และในอีกประสบการณ์หนึ่ง คือ การถามคำถามแบบปลายเปิดกับกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลจะตอบคำถามแบบไม่กล้าฟันธง เช่น ถามว่าครูสอนดีหรือไม่ ผู้ตอบจะตอบแบบค่อนข้างเกรงใจเพราะกลัวเกิดผลกระทบตามมา

จากประสบการณ์ในการเข้าถึงข้อมูลนี้ทำให้ผู้วิจัยได้บทเรียนว่า ผู้วิจัยในบทบาทแบบคนนอกซึ่งจะต้องเข้าไปสัมภาษณ์พูดคุย ต้องเรียนรู้ที่จะเตรียมตัวและปรับตัวให้มาก ต้องวางแผนในการใช้เวลาการสัมภาษณ์อย่างเหมาะสม เช่น การสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และผู้ประกอบการอาจใช้เวลาและสถานที่ที่ไม่เป็นทางการแบบนั่งคุยในร้านอาหาร ร้านกาแฟ เป็นต้น

แต่สำหรับการเข้าถึงข้อมูลในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนขององค์กรที่เกี่ยวข้อง ถือว่าประสบความสำเร็จเพราะได้รับความร่วมมืออย่างดี โดยผู้ให้ข้อมูลมองว่าหัวข้อการวิจัยนี้มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อสังคมมาก จึงสละเวลาและแสดงความคิดเห็นตลอดจนให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัยของการศึกษาเรื่องการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้นี้ สามารถนำไปสู่ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติต่อบุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเข้าใจบริบทของพื้นที่อย่างแท้จริง โดยน้อมนำพระกระแสพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลธิเบศรามาธิ จักรีนถุดินทรสยามมินทราธิราชบรมนาถบพิตร คือ “การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” และมีความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติงาน

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนกำลังคน งบประมาณ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่าง

เต็มที สมบูรณ์

3. บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ต้องตั้งใจปฏิบัติงานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเข้าใจบริบทของพื้นที่

4. ควรเร่งสร้างความเข้าใจในการศึกษาและความคืบหน้าในการศึกษาต่อสายอาชีพอย่างเร่งด่วน

5. เนื่องจากสภาพปัจจุบันของจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในสถานการณ์ที่ไม่สงบ ดังนั้นรัฐบาลควรกำหนดนโยบายที่มีความเฉพาะเจาะจงในการจัดการอาชีวศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการเร่งด่วนก่อนเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยเฉพาะการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรได้เกิดขวัญและกำลังใจและมีความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ขณะเดียวกันนโยบายในระยะยาวควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้จัดการมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับหลักการของแต่ละศาสนา

6. แม้ว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นบ้างต่อผู้เรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม แต่ประเด็นที่เป็นปัญหาขัดแย้งก็ยังมีอยู่ ดังนั้นผู้บริหารและครูของสถานศึกษาควรเชิญผู้นำศาสนา นักวิชาการและผู้แทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและการสร้างงานที่เหมาะสมเมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษา

7. ครูผู้สอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรได้รับการสัมมนาหรือฝึกอบรมให้มีความเข้าใจในหลักการศาสนาอย่างถูกต้องเพื่อให้สามารถบูรณาการการเรียนการสอนความรู้ทางศาสนากับวิชาชีพได้ ขณะเดียวกันต้องเรียนรู้เทคโนโลยีและเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของการอาชีวศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้คณาจารย์มีความกระตือรือร้นที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามรูปแบบนี้ต่อไป เพื่อพัฒนาต่อไปในอนาคต

2. ควรศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้จัดตามรูปแบบข้อเสนอของผลการวิจัยนี้

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่อื่นที่มีความแตกต่าง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กรมการศาสนา. ศาสนาอิสลามฉบับของจุฬาราชมนตรี. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2519.
- กรมอาชีวศึกษา. รายงานประจำปี 2558-2559. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544.
- กรมอาชีวศึกษา. ทำเนียบสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2557.
- กระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2548.
- กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. อาชีวศึกษา ปรัชญา หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ : ศูนย์ผลิตตำราเรียนสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2538.
- ชนาธิป พรกุล. แคทส์ : รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ชินภัทร ภูมิรัตน. สรุปผลการประชุมคองเกรสนานาชาติ ครั้งที่ 2 เรื่องเทคนิคศึกษาและอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา. ประชากรกับการพัฒนาเขตชุมชน : การศึกษาเพื่อหาข้อกำหนดลักษณะเขตชุมชนของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- ชากี๋ พิทักษ์คุมพล. “ผลกระทบของเหตุการณ์ความไม่สงบต่อการย้ายถิ่นของประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้”, เอกสารประกอบในการสัมมนาโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เรื่องปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดน ภาคใต้กับรัฐไทย โครงการสันติวิธีความรุนแรงและสังคมไทย (Nonviolence, Violence, and Thai Society) ปีที่ 1, 2549.
- นิตา ชูโต. การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : พี.เอ็น. การพิมพ์, 2540.
- บุญญศักดิ์ ใจจงกิจ. “อาชีวศึกษา”. เอกสารประกอบการเรียนวิชานวัตกรรมและกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.
- ประยูรศักดิ์ ชลาชนเดช. มุสลิมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : บริษัทอัมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2532.
- ประเวศ วะสี. การปฏิรูปการศึกษาในประเทศฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- ประเวศ วะสี. ดับไฟใต้ด้วยจิตวิวัฒน์และพลังแห่งทางสายกลาง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กรีนปัญญาญาณ, 2550.
- ปรียาพร วงศ์นุตรโรจน์. การจัดและการบริหารอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ, 2542.

- ปรัชญา เวสารัชช์. **ชุดฝึกอบรมผู้นำชุมชน : ประมวลสาระ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์. **การออกแบบการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.
- ภิญโญ สาธร. **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คุรุสภา, 2526.
- โมฮัมมัด अबดุลกาเดร์. **ความเข้าใจเรื่องศาสนาอิสลามและชาวไทยมุสลิมเบื้องต้นใน 4 ภูมิภาคใต้**. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2520.
- เมธี ปิรันธนานนท์. **การบริหารอาชีพและเทคนิคศึกษา**. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง, 2530.
- เรืองยศ จันท์ศิริ. **เบื้องลึกสถานการณ์เดือด 3 จังหวัดภาคใต้**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวรรณภูมิอภิวัดณ์, 2550.
- วิทยาลัยเทคนิคยะลา. **“บทสรุปสำหรับผู้บริหาร”**. รายงานการประเมินตนเอง ประจำปี 2559. 2559.
- วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี. **“การประกันคุณภาพ”**. รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2559. 2559.
- วิเวก ปางพุฒิพงศ์. **“การอาชีวศึกษา”**. รายงานประจำปี 2553 กรมอาชีวศึกษา **กระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ : กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2553.
- สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ. **ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ : ด้านศักยภาพของคนไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544.
- สุรางค์ จันทวานิช. **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- สุริชัย หวันแก้ว. **ยุติไฟใต้**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **บันทึกการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. **ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2551.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **การศึกษาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข : แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2551-2554 ของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). **การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา (ปวช. ปวส. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **รายงานสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นเรื่องการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา : การปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549.

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา. รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับ
อาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551.
 เสาวนีย์ จิตต์หมวด. **วัฒนธรรมอิสลาม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ทางนำ, 2535.

วารสาร และหนังสือพิมพ์

สุชาติ บำรุงสุข. “ปีใหม่ : สร้างยุทธศาสตร์ภาคใต้ใหม่”. หนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่
 1222 ปีที่ 24 วันที่ 16 มกราคม 2547.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

กองวิจัยการศึกษา. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับ
ชาวไทยต่างวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
 2531.

กองวิทยาลัยเกษตรกรรม. รายงานการประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา
**เรื่องแนวความคิดการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอาชีวศึกษาให้เกิดสมรรถนะด้าน
 วิชาชีพ วันที่ 20 ตุลาคม 2545**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. 2545.

กองแผนงานกรมอาชีวศึกษา. รายงานผลการดำเนินงานการปฏิรูปโครงสร้างอาชีวศึกษา.
 กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.

กาญจนา เกียรติมนรัตน์. **ภูมิปัญญาในการทอผ้าพื้นเมืองภาคเหนือ : รูปแบบการเรียนรู้และ
 การถ่ายทอดความรู้ของครุภูมิปัญญาไทย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.

กิตติภูมิ วิเศษศักดิ์. **กระบวนการพัฒนาและอรรถลักษณะแห่งการแต่งกายแบบอิสลามของ
 นักศึกษาสตรีมุสลิมในมหาวิทยาลัยส่วนกลาง**. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

เกษม รังสิโยภุชฎ. **อิทธิพลของศาสนาอิสลามต่อการจัดการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้**.
 วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
 2519.

เกสรี่ สุวรรณเรืองศรี. **การพัฒนาโปรแกรมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนตามความคิด
 พหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการสอนระดับอนุบาลในชุมชนไทยมุสลิมภาคใต้**.
 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2542.

คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์. “รายงานของคณะกรรมการ
 ศึกษาวิถีทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์เสนอต่อคณะกรรมการอิสระ เพื่อ
 ความสมานฉันท์แห่งชาติ”. **เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการทำงาน
 จัดทำกรอบแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาวฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2564)**. กรุงเทพฯ
 : ม.ป.ท. 2549.

- คมเชต เพ็ชรรัตน์. การพัฒนาระบบฝึกอบรมอาชีพหลักสูตรระยะสั้นของสถาบันเทคโนโลยี
ราชวมงคล. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตการศึกษา, เทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัย
บูรพา, 2547.
- ศิริบุญ สุวรรณศิริ, จุฬาลักษณ์ ถาวรพิทักษ์ และสุพจน์ โกวิทยา. การวิจัยประเมินผลโครงการ
พัฒนาวิชาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเอเชีย,
2532.
- จรรยา อร่ามกุล. การศึกษาสถานภาพของครูอาจารย์ในวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
วิทยาเขตเทคนิคภาคใต้ สงขลา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2528.
- จินตนา สุขสำราญ. การศึกษาการจัดการศึกษาในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2538.
- จรรยา รงค์รัตน์. ความต้องการความรู้ทางการเกษตรของเยาวชนมุสลิมในเขตอำเภอภูกอง
จังหวัดพัทลุง ภายใต้โครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทของวิทยาลัย
เกษตรกรรมพัทลุง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาการเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2537.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ธีระ สุวรรณพานิช. ความต้องการฝึกอบรมด้านสัถยบาลของครู-อาจารย์ คณะวิชาสัตวศาสตร์
วิทยาลัยเกษตรกรรมภาคใต้ กรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531.
- ทัศนีย์ พรหมไพบิจิตร. แนวทางการจัดสวัสดิการแก่ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ :
ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านสามยอด ตำบลโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์
สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.
- ทรงสวัสดิ์ ทิพย์คงคา. การจัดการอาชีวศึกษาสองแนวทาง. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ลักษณะวิชา
สังคมจิตวิทยา, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2547.
- นัฐพงศ์ เทพจारी. ความยึดมั่นผูกพันในศาสนาอิสลามของคนไทยมุสลิมชนบทจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านสังคม เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิต. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์, 2533.
- นิธิดา บุรณจันทร์. การบริหารงานในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536.

- นิตยา ธรรมพันธ์. **ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้น มศ.3 โรงเรียนมัธยมของ
รัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส.**
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2523.
- บรรเลง ศรีนิล และคณะ. **รายงานการวิจัยเส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี.**
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548.
- พรประภา พรรณนา. **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทอผ้าไหม กลุ่มการทำงานและพื้นฐาน
อาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ, กศ.ม., มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2544.
- พิสัณฑ์ ปฐมเอม. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสายอาชีวศึกษาของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ.** เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา, วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร, 2559.
- พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒน์. **คติชนวิทยากับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทยมุสลิม : ศึกษากรณี
ชุมชนบ้านควนเหนือกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2531.
- มงคลชัย สมอุดร. **การพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้กลยุทธ์การจัดการ
อาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน
ภาคใต้.** เอกสารวิจัย ลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2557.
- มนัสวี บุรณพงศ์. **การปฏิรูปอาชีวศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน.** เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ลักษณะ
วิชาสังคมจิตวิทยา, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2558.
- มานี ชูไทย. **รายงานวิจัยเรื่องหลักการอิสลามที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพและ
การสาธารณสุข.** พิมพ์ครั้งที่ 2. ภาควิชาพลศึกษา คณะพลศึกษา. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2544.
- มานี ชูไทย, พิสมัย ฮาซาโนน และสิริยา ยูซูฟี. **รายงานวิจัยเรื่องการรับรู้บทบาทตนเองของอิมาม
ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมุสลิมในประเทศไทย.** ภาควิชาสุขศึกษา คณะ
พลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.
- วรรณิ อับดุลสมัด. **ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาออก
โรงเรียนสายสามัญวิธีการเรียนทางไกลในเขตมินบุรีและเขตหนองจอก
กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- วิชาญ ชูช่วย. **สังคมชาวมุสลิมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2533.
- วิทยา ขาวขจร. **การบริหารงานวิชาการโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนภาคใต้.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2546.
- วิลาศ ชูช่วย. **สังคมกรรมทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดสตูล.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2542.

- วิรัช กุญฑมาศ. รายงานการวิจัยรูปแบบของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนา
อาชีพอุตสาหกรรม. เอกสารวิจัยส่วนบุคคลวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น 21
 พ.ศ. 2528. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2528.
- ศศิรัศม์ วชิรโชติ. **คุณภาพชีวิตของนักเรียนไทยมุสลิมในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม :
 กรณีศึกษาโรงเรียนมูลนิธิอาชีวะสถาน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2540.
- สบสันต์ อุกฤษฏ์ และคณะ. **รายงานการวิจัยเรื่องการจัดฝึกภาคปฏิบัติให้นักศึกษามีความสามารถ
 ในการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอุตสาหกรรม**.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535.
- สมพงษ์ ปานเกล้า. **นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลในชุมชนไทยมุสลิม จังหวัดชายแดน
 ภาคใต้ (พ.ศ. 2475-2535)**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหาร
 การศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- สรศักดิ์ ไชยนา. **การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เรื่องการสำรวจเพื่อการออกแบบสระเก็บน้ำ
 สำหรับช่างประจำองค์การบริหารส่วนตำบล**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ, กศ.ม.,
 การศึกษานอกกระบบ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- สันชัย อินทพิชัย. **รูปแบบการพัฒนาอาชีพศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน**. เอกสาร
 วิจัยส่วนบุคคล ลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2558.
- สุวารี มูลสาร. **การพัฒนาครูด้านการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทย
 บริเวณชายแดนจังหวัดมุกดาหาร**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ, กศ.ม. สาขาวิชา
 การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- สรัญ เพชรรักษ์. **บทบาทผู้นำชุมชนมุสลิมในกรุงเทพมหานคร : ศึกษาชุมชนสุเหร่าบ้านดอน**.
 วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย ศิลปากร, 2542.
- สวัสต์ อุดมโภชน. **รายงานการวิจัยเอกสารการปฏิรูปการอาชีพศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพของ
 ประเทศสหรัฐอเมริกา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
 2543.
- สุจิตรา แซ่เล่า. **การศึกษาความต้องการของชุมชนไทยมุสลิมที่มีต่อการบริการของโรงเรียน
 มัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนไทยมุสลิมที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการของ
 โรงเรียนคลองยาวประชานุสรณ์ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่**. วิทยานิพนธ์
 รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. **รายงานการวิจัยเรื่องคุณลักษณะทางสังคมของชาวไทยมุสลิมและ
 การสนองต่อรัฐบาล**. กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์, 2531.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. **รายงานการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้**.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550.
- อมรวิรัช นาครทรรพ. **รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับท้องถิ่นใน 3 จังหวัด
 ชายแดนภาคใต้**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2551.

- อุงุ่น ละเต้บซัน. การศึกษาบทบาทของคอเต็บที่มีผลต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
ในชุมชนมุสลิม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
ประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- อับดุลฮามิด มินซาร์. คุณลักษณะของผู้ปฏิบัติการโครงการพัฒนาเพื่อความหวังใหม่ตามทัศนะ
ของผู้นำมุสลิมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2535.
- อ่ำไร กิมแหลม. ผลงานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเรียนภาษาไทยของนักศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยเกษตรกรรมภาคใต้. วิทยาลัย
เกษตรกรรมนราธิวาส, 2537.

บรรยาย, ปาฐกถา

- พยุงค์ศักดิ์ จันทร์สุรินทร์. “การดำเนินงานของสถาบันการอาชีวศึกษา”. เอกสารคำบรรยายใน
การประชุมสัมมนาการดำเนินการรูปแบบสถาบันอาชีวศึกษา ครั้งที่ 2/2545.
- แพรว ศิริศักดิ์ดำเกิง. “องค์ความรู้การวิจัยความสัมพันธ์พุทธ-มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ
49 ปี”. เอกสารประกอบในการสัมมนาโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว.) เรื่องปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับรัฐ
ไทย โครงการสันติวิธีความรุนแรงและสังคมไทย (Nonviolence, and Thai
Society) ปีที่ 1. 2549.
- มารค ตามไทย และสมเกียรติ บุญชู. “นโยบายความมั่นคงแห่งชาติจังหวัดชายแดนภาคใต้
เปรียบเทียบในรอบ 30 ปี”. เอกสารประกอบในการสัมมนาโครงการเมธีวิจัยอาวุโส
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เรื่องปัญหาความรุนแรงในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้กับรัฐไทย โครงการสันติวิธีความรุนแรงและสังคมไทย
(Nonviolence, Violence, and Thai Society) ปีที่ 1. 2549.
- รัตติยา สาและ. “ปฏิสัมพันธ์ “ใหม่” : พุทธ-มุสลิมสามจังหวัดชายแดนใต้”. เอกสารประกอบใน
การประชุมสัมมนาโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
เรื่องปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับรัฐไทย โครงการสันติวิธี
ความรุนแรงและสังคมไทย (Nonviolence, Violence, and Thai Society)
ปีที่ 1. 2549.
- อัยหมัดสมบุรณ์ บัวหลวง. “รากเหง้าไฟใต้”. รายงานการประชุมเรื่องแนวทางสันติวิธีเพื่อ
แก้ปัญหาชายแดนภาคใต้. ปัตตานี : คณะทำงานแนวทางสันติวิธี สภาความมั่นคง
แห่งชาติ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และสำนักส่งเสริมการศึกษา
ต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2547.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- วิศรุต เลาะวิถึ. “อิสลามกับการศึกษา”. **บทความทั่วไป** (Online).
<http://www.muslimthai.com/islam/modules.php?name=New&article&sid,>
 22 พฤษภาคม 2561. 2545.
- สำนักข่าวมุสลิมไทย. “สุรเกียรติ์ดัดตั้งสาขา ม.อิสลามในไทยหวังแก้ปัญหาไฟใต้” (Online).
<http://www.muslimthai.com/news/article.php?a=715,>
 22 พฤษภาคม 2561. 2547.
- สำนักวิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา. “การกำหนดความเชี่ยวชาญหรือความเป็นเลิศ”. (Online).
www.easywebtime.com/archewa/areaof.html, 22 พฤษภาคม 2561. ม.ป.ป.
- อุस्ताซอับดุลชะกูร์ บิน ซาฟิอีย์. “วัฒนธรรมมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ท่ามกลางความรุนแรง :
 ตอนที่ 1”. (Online). www.thaingo.org/writer/view.php?id=1525, 22
 พฤษภาคม 2561. 2553.
- อับดุลชะกูร์ บินซาฟิอีย์. “รายงานวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาชุมชนมุสลิม
 จังหวัดชายแดนภาคใต้” (Online).
www.soreda.oas.psu.ac.th/showdetail.php?researchid=279, 22 พฤษภาคม
 2561. ม.ป.ป..

ภาษาต่างประเทศ

- Cunha, Zeilma Da. **WA Case Study of Curriculum Development Process in Nutrition Education Dissertations Abstracts International**. 57(7) ;
 January, p.2884-A. 1997.
- Erbe. Cances Sue. **Enhancing the Benefits of Cooperative Education through Structured Learning Experience Career Development**. (CD-ROM)
 Abstract from : Dissertation Abstracts International. 57(7) : 2981
 ACC9700339, 1997.
- Good, C. V. **Dictionary of Education**. New York : Me Graw-Hill Book Company.
 1973.
- Hassan, A.J. **Falsafah Dan Pengatahuan Islam**. Kuala Lumpur : Dewan Bahasa Dan
 Pustaka. 1979.
- Lankard, A.B. “Job Training versus Career Development : What is Voc Ed’Role?”
 (Online). <http://encarcue.org/docgen.asp?tbi>, 21 พฤษภาคม
 2561. 1996.
- Ludgito, A. **An Introduction to Islamic Theology**. Bangkok : Mahidol University.
 1976.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารและผู้สอน

เรื่อง การจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล.....
2. ตำแหน่ง.....
3. สถานศึกษาที่สังกัด.....
4. ถ้าเป็นผู้สอน ท่านสอนอยู่ในกลุ่มวิชาใด () สามัญ () วิชาชีพ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสภาพการจัดอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้และปัญหาอุปสรรคของสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ตลาดแรงงานในพื้นที่ มีความต้องการบุคลากรในสาขาใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ และกรุณาเรียงลำดับความสำคัญ)

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านพบปัญหาอุปสรรคในการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานบ้างหรือไม่ และเป็นปัญหาอะไร

.....

.....

.....

.....

3. สถานศึกษาของท่านได้ดำเนินการบริหารจัดการในประเด็นต่อไปนี้อย่างไรบ้าง

3.1 การจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร

(1) หลักสูตรช่างอุตสาหกรรม

- หลักสูตรที่ใช้อยู่ดีหรือไม่.....
- มีการประเมินหลักสูตรหรือไม่.....

- มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง.....

-

- มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

-

(2) หลักสูตรพาณิชยกรรม

- หลักสูตรที่ใช้อยู่ดีหรือไม่.....

- มีการประเมินหลักสูตรหรือไม่.....

- มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง.....

-

- มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

-

(3) หลักสูตรคหกรรม

- หลักสูตรที่ใช้อยู่ดีหรือไม่.....

- มีการประเมินหลักสูตรหรือไม่.....

- มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง.....

-

- มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

-

(4) หลักสูตรศิลปกรรม

- หลักสูตรที่ใช้อยู่ดีหรือไม่.....

- มีการประเมินหลักสูตรหรือไม่.....

- มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง.....

-

- มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

-

3.2 การจัดการเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์

(1) หลักสูตรช่างอุตสาหกรรม

- อาจารย์ส่วนใหญ่สอนได้ดีหรือไม่.....

- มีการประเมินการสอนของอาจารย์อย่างไร.....

- มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง

-

- มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

-

(2) หลักสูตรพาณิชยกรรม

- อาจารย์ส่วนใหญ่สอนได้ดีหรือไม่.....

- มีการประเมินการสอนของอาจารย์อย่างไร.....

- มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง

-

- มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

-

(3) หลักสูตรคหกรรม

- อาจารย์ส่วนใหญ่สอนได้ดีหรือไม่.....

- มีการประเมินการสอนของอาจารย์อย่างไร.....

- มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง

-
.....

- มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

-
.....

(4) หลักสูตรช่างศิลปกรรม

- อาจารย์ส่วนใหญ่สอนได้ดีหรือไม่.....

- มีการประเมินการสอนของอาจารย์อย่างไร.....

- มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง

-
.....

- มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

-
.....

4. ท่านมีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่มาตรฐานการอาชีวศึกษา
บ้างหรือไม่

- มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง

.....
.....

- มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

.....
.....

5. บุคลากรของสถานศึกษามีการทำวิจัยเฉลี่ยปีละกี่เรื่อง

- ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากแหล่งใด.....

- มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการอย่างไร

.....
.....

- มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

.....
.....
.....

6. สถานศึกษามีเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการที่ใดบ้าง

-
-
-
-
-

ร่วมมือกันในลักษณะใด

-
-
-
-
-

มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง

-
-
-
-
-

มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-
-

7. สถานศึกษามีเครือข่ายความร่วมมือกับเครือข่ายต่างประเทศหรือไม่

-

ถ้ามีที่ใดบ้าง

-
-
-
-
-

ร่วมมือกันในลักษณะใด

-
-

มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง

-
-
-
-

มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

8. ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับหลักสูตรมากน้อยเพียงใด

-

มีประเด็นใดบ้างที่ไม่สอดคล้อง

-
-
-
-

มีแนวทางแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

9. ท่านคิดว่าการสรรหา แต่งตั้ง บรรจุ และโยกย้ายบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อทำงานในพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ควรมีแผนการดำเนินงานอย่างไร

-
-
-
-

ควรได้รับการสนับสนุนจากกรมอาชีวศึกษาอย่างไรบ้าง

-
-
-
-
-

10. ท่านคิดว่าการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความเข้าใจในเรื่องศาสนาและวัฒนธรรมของพื้นที่มีความจำเป็นหรือไม่

-

ที่ผ่านมามีการดำเนินการเรื่องนี้อย่างไร

-
-
-
-
-

11. ท่านคิดว่าการสร้างขวัญกำลังใจ การส่งเสริมสวัสดิการ และการจัดสวัสดิภาพแก่บุคลากรควรเป็นเช่นใด

-
-
-
-
-

รัฐบาลควรสนับสนุนอย่างไรบ้าง

-
-
-
-
-

12. นอกจากการฝึกอบรม การสร้างขวัญกำลังใจ การส่งเสริมสวัสดิการ และการจัดสวัสดิภาพแล้ว ท่านคิดว่าบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ควรได้รับการดูแลและส่งเสริมในด้านใดเพิ่มเติม

-
-
-
-
-

13. ท่านคิดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบต่อการจัดการ
อาชีวศึกษาหรือไม่

-
-
-
-
-

ถ้ามีควรเป็นเช่นใด

-
-
-
-
-

ถ้าเห็นว่าจะไม่สมควรกรณาระบุเหตุผลด้วย

-
-
-
-
-

14. ท่านคิดว่าผู้นำศาสนาและนักวิชาการในพื้นที่ ควรเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบต่อ
การจัดการอาชีวศึกษาหรือไม่

-

ถ้ามีควรเป็นเช่นใด

-
-
-
-
-

ถ้าเห็นว่าจะไม่สมควรกรณาระบุเหตุผลด้วย

-
-
-
-
-

15. ท่านคิดว่าผู้สำเร็จการศึกษาควรมีคุณลักษณะและความสามารถอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับสภาพชุมชน สังคม และสอดคล้องกับหลักสูตร

-
-
-
-
-

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
ดร.ปรีชา เวชศาสตร์

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เรียน

เรื่อง การจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล.....
2. สาขาที่เรียน.....
3. สถานศึกษาที่สังกัด.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสภาพการจัดอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้และปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ตลาดแรงงานในพื้นที่ มีความต้องการบุคลากรในสาขาใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ และกรุณาเรียงลำดับความสำคัญ)

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าการเรียนการสอนในสาขาที่ท่านศึกษาอยู่ มีประเด็นใดบ้างที่ไม่สนองความต้องการการเรียนรู้ของท่าน

-
-
-
-

ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

3. ท่านคิดว่าการเรียนการสอนในสาขาที่ท่านศึกษาอยู่ มีประเด็นใดบ้างที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชุมชนและสังคมที่ท่านอาศัยอยู่

-
-
-
-

ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

4. ท่านคิดว่าการเรียนการสอนในสาขาที่ท่านศึกษาอยู่มีประเด็นใดบ้างที่ไม่สอดคล้องกับหลักศาสนา

-
-
-
-

ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

5. ท่านคิดว่าผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ควรมีคุณลักษณะและความสามารถอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับสภาพชุมชน สังคม และสอดคล้องกับหลักศาสนา

-
-
-
-

6. ท่านคิดว่ากิจกรรมนอกห้องเรียนที่สถานศึกษาจัดให้ มีประเด็นใดบ้างที่ไม่เหมาะสม

-
-
-
-

ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

7. ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายใน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สถานศึกษาจัดให้ ประเด็นใดบ้างที่ไม่เหมาะสม

-
-
-
-

ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

8. ท่านคิดว่าผู้สอนและบุคลากรของสถานศึกษาควรได้รับการดูแลและส่งเสริมในด้านใดบ้าง

-
-
-
-

9. ท่านคิดว่าผู้นำศาสนาและนักวิชาการในพื้นที่ ควรเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบต่อการจัดการอาชีวศึกษาหรือไม่

-
-
-
-

ถ้ามีควรเป็นเช่นใด

-
-
-
-

ถ้าเห็นว่าไม่สมควรกรุณาระบุเหตุผลด้วย

-
-
-
-

10. ท่านคิดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบต่อการจัดการ
อาชีวศึกษาหรือไม่
ถ้ามีควรเป็นเช่นใด

-
-
-
-

ถ้าเห็นว่าไม่สมควรกรุณาระบุเหตุผลด้วย

-
-
-
-

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
ดร.ปรีชา เวชศาสตร์

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครอง

เรื่อง การจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล.....
2. เป็นผู้ปกครองของ.....
3. ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ที่.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสภาพการจัดอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้และปัญหาอุปสรรคของสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ตลาดแรงงานในพื้นที่ มีความต้องการบุคลากรในสาขาใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ และกรุณาเรียงลำดับความสำคัญ)

.....

.....

.....

ท่านคิดว่าการเรียนการสอนในสาขาที่บุตรหลานของท่านศึกษาอยู่ มีประเด็นใดบ้างที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชุมชนและสังคมที่ท่านอาศัยอยู่

-
-
-
-

ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

3. ท่านคิดว่าการเรียนการสอนในสาขาที่บุตรหลานของท่านศึกษาอยู่ มีประเด็นใดบ้างที่ไม่เหมาะสมกับหลักศาสนา

-
-
-
-

ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

4. ท่านคิดว่าผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ควรมีคุณลักษณะและความสามารถอย่างไร
จึงจะเหมาะสมกับสภาพชุมชน สังคม และสอดคล้องกับหลักสูตร

-
-
-
-

5. ท่านคิดว่ากิจกรรมนอกห้องเรียนที่สถานศึกษาจัดให้มีประเด็นใดบ้างที่ไม่เหมาะสม

-
-
-
-

ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

6. ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายใน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สถานศึกษาจัดให้ มี
ประเด็นใดบ้างที่ไม่เหมาะสม

-
-
-
-

ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

7. ท่านคิดว่าผู้สอนและบุคลากรของสถานศึกษา ควรได้รับการดูแลและส่งเสริมในด้านใดบ้าง

-
-
-
-

8. ท่านคิดว่าผู้นำศาสนาและนักวิชาการในพื้นที่ ควรเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบต่อการจัดการอาชีวศึกษาหรือไม่

-
-
-
-

ถ้ามีควรเป็นเช่นใด

-
-
-
-

ถ้าเห็นว่าจะไม่สมควรกรุณาระบุเหตุผลด้วย

-
-
-
-

9. ท่านคิดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบต่อการจัดการอาชีวศึกษาหรือไม่

-
-
-
-

ถ้ามีควรเป็นเช่นใด

-
-
-
-

ถ้าเห็นว่ามีสมควรกรณาระบุเหตุผลด้วย

-
-
-
-

10. ท่านคิดว่ามีปัญหาอุปสรรคอื่น ๆ อีกหรือไม่ ที่ท่านเคยประสบหรือประสบอยู่จาก
การดำเนินงานของสถานศึกษา และปัญหานั้นควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
ดร.ปรีชา เวชศาสตร์

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ประกอบการ

เรื่อง การจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล.....
2. ตำแหน่ง.....
3. ชื่อและที่อยู่ของหน่วยงาน.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสภาพการจัดอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้และปัญหาอุปสรรคของสถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ตลาดแรงงานในพื้นที่ มีความต้องการบุคลากรในสาขาใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ และกรุณาเรียงลำดับความสำคัญ)

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาในพื้นที่ ผลิตกำลังคนได้ตรงและเพียงพอกับความต้องการของตลาดแรงงานหรือไม่

-

-

-

-

ถ้าไม่ตรงหรือเพียงพอกับความต้องการ มีปัญหาอะไร

-

-

-

-

มีสาเหตุจากอะไร

-

-

-

-

จะแก้ไขอย่างไร

-

-

-

-

3. ท่านคิดว่าสถานศึกษาในพื้นที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับสภาพการทำงานในสถานประกอบการหรือไม่

-
-
-
-

ถ้าไม่สอดคล้อง มีปัญหาอะไร

-
-
-
-

สาเหตุจากอะไร

-
-
-
-

จะแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

4. ท่านคิดว่าสถานศึกษาในพื้นที่ จัดการเรียนการสอนได้อย่างสอดคล้องกับหลักศาสนาหรือไม่

-
-
-
-

ถ้าไม่สอดคล้องมีปัญหาอะไร

-
-
-
-

สาเหตุจากอะไร

-
-
-

จะแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

5. ท่านคิดว่าผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาคควรมีคุณลักษณะและความสามารถอย่างไร
จึงจะเหมาะสมกับสภาพชุมชน สังคม และสอดคล้องกับหลักสูตร

-
-
-
-

6. สถานประกอบการของท่านเป็นเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน
พื้นที่หรือไม่

-
-
-
-

ถ้าเป็นร่วมมือในลักษณะใด

-
-
-
-

มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่

-
-
-
-

จะแก้ไขอย่างไร

-
-
-
-

7. ท่านคิดว่าผู้สอนและบุคลากรของสถานศึกษา ควรได้รับการดูแลและส่งเสริมในด้านใดบ้าง

-
-
-
-

8. ท่านคิดว่าผู้นำศาสนาและนักวิชาการในพื้นที่ ควรเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบต่อการจัดการอาชีวศึกษาหรือไม่

-
-
-
-

ถ้ามีควรเป็นเช่นใด

-
-
-
-

ถ้าเห็นว่าจะไม่สมควรกรุณาระบุเหตุผลด้วย

-
-
-
-

9. ท่านคิดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบต่อการจัดการอาชีวศึกษาหรือไม่

-
-
-
-

ถ้ามีควรเป็นเช่นใด

-
-
-
-

ถ้าเห็นว่ามีสมควรกรุณาระบุเหตุผลด้วย

-
-
-
-

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
ดร.ปรีชา เวชศาสตร์

แบบสอบถาม

การจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ตรงกับข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน
ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. ศาสนา

() ศาสนาพุทธ

() ศาสนาอิสลาม

() ศาสนาคริสต์

() อื่นๆ

3. ระดับการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี

() ปริญญาตรี

() ปริญญาโท

() สูงกว่าปริญญาโท

() อื่นๆ

4. สถานภาพตามโครงการ

() ผู้บริหาร

() ผู้สอน

() ผู้เรียน

() ผู้ปกครอง

() ผู้ประกอบการ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อโครงการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง

1. เป็นการสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการในด้านบริษัท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

2. โปรดอ่านคำถามแล้วแสดงความคิดเห็นด้วยการประเมินเป็นระดับ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ตรงข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านในช่องทางขวามือ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ที่	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านบริษัท					
1.	โครงการมีความจำเป็นต่อการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสอดคล้องกับนโยบายของกรมอาชีวศึกษา					
2.	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน					
3.	วัตถุประสงค์ของโครงการสามารถวัดได้					
4.	มีการกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน					
5.	โครงการมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของผู้เรียนและความต้องการของผู้ปกครอง					
6.	การจัดโครงการสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน					
	ด้านปัจจัยนำเข้า					
7.	มีวิสัยทัศน์เป้าหมายและแผนการดำเนินงานของโครงการฯ ชัดเจนและเหมาะสม					
8.	บุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการมีจำนวนเพียงพอ					
9.	บุคลากรรับผิดชอบโครงการมีความรับผิดชอบต่องานหน้าที่ที่ได้รับและความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการ					
10.	มีการสำรวจความพร้อมและความสามารถเบื้องต้นของบุคลากร					

ที่	ข้อความ	ความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11.	มีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินโครงการ					
12.	วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการมีความเหมาะสม					
13.	แหล่งเรียนรู้สนับสนุนโครงการ เช่น ห้องสมุด มุมอ่านหนังสือ ป้ายนิเทศมีความเหมาะสมและเพียงพอ					
	ด้านกระบวนการ					
14.	มีการตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการบริหารงานและปฏิบัติงานอย่างชัดเจน					
15.	มีการประชุมชี้แจงการดำเนินงานแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องก่อน – หลังการดำเนินโครงการ					
16.	ได้จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามโครงการอย่างชัดเจน					
17.	มีการประสานงานในการช่วยเหลือระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
18.	การดำเนินกิจกรรมโครงการตามแผนและขั้นตอนการดำเนินการที่กำหนดไว้ในโครงการ					
19.	ได้ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบเกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการ					
20.	มีแนวทางการประเมินชัดเจน					
21.	โครงการจัดให้มีการประชุมและแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้อง					
22.	มีการจัดระบบประกันคุณภาพภายในของโครงการ					
23.	มีการพัฒนาผู้สอนและบุคลากรในโครงการอย่างต่อเนื่อง					
24.	มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ					
25.	มีการรายงานผลการประเมินโครงการไปยังสถานศึกษาในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง					
26.	มีการรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการไปยังสถานศึกษาในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง					

ที่	ข้อความ	ความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านผลผลิต					
27.	โครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน					
28.	โครงการได้รับความร่วมมือจากผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง					
29.	โครงการสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม					
30.	ผู้เรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น					
31.	การดำเนินงานของโครงการประสบผลสำเร็จทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ					
32.	ผู้เรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากขึ้น					
33.	ผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนมีความพึงพอใจในโครงการ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง
ที่กรุณาตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ
ดร.ปรีชา เวชศาสตร์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย ฉบับที่ 1
การจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. คำตอบของท่านมีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานโครงการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขอให้ท่านอ่านแบบสอบถามและตอบตามความเป็นจริง
2. ผลการตอบแบบสอบถามของท่านจะไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านและบุคคลอื่นแต่ประการใด
3. แบบสอบถามมีอยู่ 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับโครงการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ดร.ปรีชา เวชศาสตร์
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

แบบสอบถามสำหรับผู้เรียน

เรื่อง การจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ตรงกับข้อความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. ระดับชั้นเรียน

() หลักสูตรระยะสั้น

() ปวช.

() ปวส.

() อื่นๆ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อโครงการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง

1. เป็นการสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการในด้านบริษัท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

2. โปรดอ่านคำถามแล้วแสดงความคิดเห็นด้วยการประเมินเป็นระดับ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ตรงข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านในช่องทางขวามือ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ที่	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านปัจจัยนำเข้า					
1.	ผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการมีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานตามแนวคิด/วิสัยทัศน์โครงการ					
2.	ผู้สอนที่รับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการมีจำนวนเพียงพอ					
3.	วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ					
4.	สถานที่ดำเนินโครงการเพียงพอ					

ที่	ข้อความ	ความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.	ผู้สอนทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
6.	แหล่งเรียนรู้สนับสนุนโครงการ เช่น ห้องสมุด มุมอ่านหนังสือ ป้ายนิเทศมีความเหมาะสมและเพียงพอ					
7.	มีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโครงการฯ					
8.	ความร่วมมือในการสนับสนุนกิจกรรมจากผู้รับผิดชอบโครงการ					
9.	เวลาที่ใช้เรียนนอกจากการเรียนปกติมีความเหมาะสม					
	ด้านกระบวนการ					
10.	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้					
11.	กิจกรรมการเรียนรู้ของโครงการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม และความรับผิดชอบ					
12.	การเรียนการสอนเน้นการลงมือปฏิบัติจริง					
13.	มีการประสานงานในการช่วยเหลือระหว่างผู้เรียนและผู้สอนที่รับผิดชอบโครงการ					
14.	ผู้เรียนได้รับการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง					
15.	มีการพัฒนาผู้เรียนและผู้สอนในโครงการอย่างต่อเนื่อง					
16.	ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมตามปฏิทินโครงการที่กำหนดให้ อย่างชัดเจน					
17.	ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม					
18.	ผู้เรียนได้รับการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและชัดเจน					
19.	กิจกรรมในโครงการเพื่อพัฒนาผู้เรียนหลากหลายและน่าสนใจ					
20.	ผู้เรียนได้รับการแนะนำอย่างเต็มที่ตลอดระยะเวลาในการทำกิจกรรม					
21.	ผู้สอนให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาได้เป็นอย่างดี					
22.	ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา					
23.	ผู้เรียนได้เรียนรู้และศึกษาดูงานนอกสถานที่					

ที่	ข้อความ	ความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านผลผลิต					
24.	โครงการสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาด้านการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและมีความรับผิดชอบมากขึ้น					
25.	โครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน					
26.	ผู้เรียนให้ความร่วมมือกับโครงการในการดำเนินกิจกรรมของโครงการ					
27.	ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและมีความรับผิดชอบที่ดีขึ้น					
28.	ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการมากขึ้น					
29.	ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการทำโครงการ					
30.	ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการดำเนินกิจกรรมของโครงการ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่
กรุณาตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ
ดร.ปรีชา เวชศาสตร์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับที่ 2
การจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. คำตอบของท่านมีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานโครงการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขอให้ท่านอ่านแบบสอบถามและตอบตามความเป็นจริง
2. ผลการตอบแบบสอบถามของท่านจะไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านและบุคคลอื่นแต่ประการใด
3. แบบสอบถามมีอยู่ 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับโครงการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ดร.ปรีชา เวชศาสตร์
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง
เรื่อง การจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ตรงกับข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน
ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 25 ปี () 26-30 ปี

() 31-40 ปี () 41-50 ปี

() 51 ปีขึ้นไป

2. ศาสนา

() ศาสนาพุทธ () ศาสนาอิสลาม

() ศาสนาคริสต์ () อื่นๆ

3. ระดับการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี

() ปริญญาโท () สูงกว่าปริญญาโท

() อื่น ๆ

4. สถานภาพตามโครงการ

() คณะกรรมการสถานศึกษา () ผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อโครงการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง

1. เป็นการสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการในด้านบริษัท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

2. โปรดอ่านคำถามแล้วแสดงความคิดเห็นด้วยการประเมินเป็นระดับ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ตรงข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านในช่องทางขวามือ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ที่	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านปัจจัยนำเข้า					
1.	ผู้บริหารมีวิธีการสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน					
2.	บุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการ					
3.	มีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินโครงการ					
4.	วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในโครงการมีความเหมาะสมเพียงพอ					
5.	สถานที่เอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สอน					
6.	มีหลักสูตรสถานศึกษารองรับโครงการชัดเจนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของอาชีวศึกษา					
7.	ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
	ด้านกระบวนการ					
8.	ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้					
9.	มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะทุกด้าน					
10.	กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการลงมือปฏิบัติจริง					
11.	ผู้เรียนได้รับความช่วยเหลือทั้งด้านการเรียนรู้และด้านอื่น ๆ จากโครงการ					
12.	มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของผู้เรียนให้ชุมชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง					
13.	ผู้เรียนมีการพัฒนาโครงการทุก ๆ ด้าน					

ที่	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14.	การดำเนินกิจกรรมโครงการตามแผนและขั้นตอน การดำเนินโครงการตามที่กำหนดไว้ในโครงการ					
15.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้อุปกรณ์ที่เหมาะสม เพียงพอ					
	ด้านผลผลิต					
16.	กิจกรรมทุกกิจกรรมในโครงการมีความสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน					
17.	ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในด้านการทำงานเป็นกลุ่ม และมีความรับผิดชอบ					
18.	ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่มและมี ความรับผิดชอบที่ดีขึ้น					
19.	ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอน					
20.	ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการดำเนินการเกี่ยวกับ โครงการนี้					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง
ที่กรุณาตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ
ดร.ปรีชา เวชศาสตร์

ภาคผนวก ข

หนังสือเชิญผู้เกี่ยวข้องร่วมอภิปราย (Focus Group)

ที่ ศธ ๐๖๒๒.๔/ว ๐๗๐๐

วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตร
และประมงปัตตานี
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ ๓
หมู่ ๒ ต. บางตาวา อ. หนองจิก
จ. ปัตตานี ๙๕๑๗๐

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญร่วมอภิปราย “การจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้”

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้วยข้าพเจ้า นายปริชา เวชศาสตร์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี และที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้จัดทำโครงการวิจัย เรื่อง “การจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อสนับสนุนการศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑ นั้น

วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี จึงขอเรียนเชิญท่านผู้อำนวยการพร้อมผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมอภิปรายในประเด็นดังกล่าวในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องประชุมโคงกางวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี โดยขอเรียนเชิญผู้เกี่ยวข้องดังนี้

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ)
๒. ตัวแทนครูผู้สอน สถานศึกษาละ ๒ คน
๓. ตัวแทนนักศึกษา สถานศึกษาละ ๒ คน
๔. ตัวแทนผู้ปกครอง สถานศึกษาละ ๒ คน
๕. ตัวแทนผู้ประกอบการ สถานศึกษาละ ๒ คน
๖. ตัวแทนผู้นำศาสนา สถานศึกษาละ ๒ คน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมอภิปราย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายปริชา เวชศาสตร์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี
ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

งานบริหารงานทั่วไป

โทรศัพท์ ๐-๗๓๓๒-๑๐๗-๒

โทรสาร ๐-๗๓๓๒-๑๐๗-๑

E-mail : pattani06@vec.mail.go.th

e-office วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

ที่ ศธ ๐๖๒๒.๔/ว ๐๗๐๐

วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตร
และประมงปัตตานี
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ ๓
หมู่ ๒ ต. บางตาวา อ. หนองจิก
จ. ปัตตานี ๙๕๑๗๐

๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญร่วมอภิปราย "การจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้"

เรียน ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี

ด้วยข้าพเจ้านายปรีชา เวชศาสตร์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี และที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้จัดทำโครงการวิจัย เรื่อง "การจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้" เพื่อสนับสนุนการศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ นั้น

วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี จึงขอเรียนเชิญท่านประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี เข้าร่วมอภิปรายในประเด็นดังกล่าวในวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องประชุมโคงทางวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมอภิปราย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรีชา เวชศาสตร์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี
ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

งานบริหารงานทั่วไป

โทรศัพท์ ๐-๗๓๓๒-๑๐๗-๒

โทรสาร ๐-๗๓๓๒-๑๐๗-๑

E-mail : pattani06@vec.mail.go.th

e-office วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

ที่ ศธ ๐๖๒๒.๔/ว ๐๗๐๐

วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตร
และประมงปัตตานี
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ ๓
หมู่ ๒ ต. บางตาวา อ. หนองจิก
จ. ปัตตานี ๙๔๑๗๐

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญร่วมอภิปราย “การจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้”

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี (ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

ด้วยข้าพเจ้า นายปรีชา เวชศาสตร์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี และที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้จัดทำโครงการวิจัย เรื่อง “การจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อสนับสนุนการศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑ นั้น

วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี จึงขอเรียนเชิญท่านนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี (ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) เข้าร่วมอภิปรายในประเด็นดังกล่าวในวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องประชุมโคงกางวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมอภิปราย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรีชา เวชศาสตร์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี
ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

งานบริหารงานทั่วไป

โทรศัพท์ ๐-๗๓๓๒-๑๐๗-๒

โทรสาร ๐-๗๓๓๒-๑๐๗-๑

E-mail : pattani06@vec.mail.go.th

e-office วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

ที่ ศธ ๐๖๒๒.๔/ว ๐๗๐๐

วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตร
และประมงปัตตานี
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ ๓
หมู่ ๒ ต. บางตาวา อ. หนองจิก
จ. ปัตตานี ๙๔๑๗๐

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญร่วมอภิปราย “การจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้”

เรียน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองจิก (ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

ด้วยข้าพเจ้า นายปรีชา เวชศาสตร์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี และที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้จัดทำโครงการวิจัย เรื่อง “การจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อสนับสนุนการศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ นั้น

วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี จึงขอเรียนเชิญท่านนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองจิก (ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) เข้าร่วมอภิปรายในประเด็นดังกล่าวในวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องประชุมโคงกางวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมอภิปราย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรีชา เวชศาสตร์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี
ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

งานบริหารงานทั่วไป

โทรศัพท์ ๐-๗๓๓๒-๑๐๗-๒

โทรสาร ๐-๗๓๓๒-๑๐๗-๑

E-mail : pattani06@vec.mail.go.th

e-office วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

ที่ ศธ ๐๖๒๒.๔/ว ๐๗๐๐

วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตร
และประมงปัตตานี
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ ๓
หมู่ ๒ ต. บางดาว อ. หนองจิก
จ. ปัตตานี ๙๔๑๗๐

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญร่วมอภิปราย "การจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้"

เรียน ประธานหอการค้าจังหวัดปัตตานี

ด้วยข้าพเจ้า นายปรีชา เวชศาสตร์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี และที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้จัดทำโครงการวิจัย เรื่อง "การจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้" เพื่อสนับสนุนการศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ นี้

วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี จึงขอเรียนเชิญท่านประธานหอการค้าจังหวัดปัตตานี เข้าร่วมอภิปรายในประเด็นดังกล่าวในวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องประชุมโคงกางวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมอภิปราย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรีชา เวชศาสตร์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี
ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

งานบริหารงานทั่วไป

โทรศัพท์ ๐-๗๓๓๒-๑๐๗-๒

โทรสาร ๐-๗๓๓๒-๑๐๗-๑

E-mail : pattani06@vec.mail.go.th

e-office วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

ที่ ศธ ๐๖๒๒.๔/ว ๐๓๐๐

วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตร
และประมงปัตตานี
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ ๓
หมู่ ๒ ต. บางตาวา อ. หนองจิก
จ. ปัตตานี ๙๕๑๓๐

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญร่วมอภิปราย “การจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้”

เรียน ผู้อำนวยการสถานีวิจัยโทรทัศน์แห่งประเทศไทยจังหวัดสงขลา

ด้วยข้าพเจ้า นายปริชา เวชศาสตร์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี และที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้จัดทำโครงการวิจัย เรื่อง “การจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อสนับสนุนการศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ นั้น

วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี จึงขอเรียนเชิญท่านผู้อำนวยการสถานีวิจัยโทรทัศน์แห่งประเทศไทยจังหวัดสงขลา เข้าร่วมอภิปรายในประเด็นดังกล่าวในวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องประชุมโคงทางวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมอภิปราย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายปริชา เวชศาสตร์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี
ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

งานบริหารงานทั่วไป

โทรศัพท์ ๐-๗๓๓๒-๑๐๗-๒

โทรสาร ๐-๗๓๓๒-๑๐๗-๑

E-mail : pattani06@vec.mail.go.th

e-office วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

ที่ ศธ ๐๖๒๒.๔/ว ๐๗๐๐

วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตร
และประมงปัตตานี
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ ๓
หมู่ ๒ ต. บางตาวา อ.หนองจิก
จ. ปัตตานี ๙๔๑๗๐

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญร่วมอภิปราย “การจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้”

เรียน ผู้อำนวยการสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยจังหวัดปัตตานี

ด้วยข้าพเจ้านายปรีชา เวชศาสตร์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี และที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้จัดทำโครงการวิจัย เรื่อง “การจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อสนับสนุนการศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ นั้น

วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี จึงขอเรียนเชิญท่านผู้อำนวยการสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยจังหวัดปัตตานี เข้าร่วมอภิปรายในประเด็นดังกล่าวในวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องประชุมโคงกาววิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมอภิปราย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรีชา เวชศาสตร์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี
ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

งานบริหารงานทั่วไป

โทรศัพท์ ๐-๗๓๓๒-๑๐๗-๒

โทรสาร ๐-๗๓๓๒-๑๐๗-๑

E-mail : pattani06@vec.mail.go.th

e-office วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี

ภาคผนวก ค
ภาพกิจกรรมการร่วมอภิปราย (Focus Group)

วันที่ 11 พฤศจิกายน 2560

วันที่ 25 พฤศจิกายน 2560

วันที่ 30 พฤศจิกายน 2560

การนำผลการสนทนาไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	ดร.ปรีชา เวชศาสตร์
วัน เดือน ปีเกิด	30 พฤศจิกายน 2507
การศึกษา	ปริญญาตรี เทคโนโลยีการเกษตรบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
	ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา
	ปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติการทำงานโดยย่อ

- เจ้าพนักงานการเกษตร 2
- ครู คศ.1 วิทยาลัยเกษตรกรรมสตูล
- ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในราธิวาส
- ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี
- ประธานคณะกรรมการองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ภาคใต้
- ประธานอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี
- ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด
ชายแดนภาคใต้
- ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และกีฬา
ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ผู้ช่วยเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตำแหน่งปัจจุบัน

- ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- คณะกรรมการสภาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ ๓
- ที่ปรึกษาศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง การจัดหาชีวิตศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัย ดร.ปรีชา เวชศาสตร์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี
ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาอาชีพศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยสถานการณ์ความไม่สงบของจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ทวีความรุนแรง เมื่อปี พุทธศักราช 2547 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจ ทำให้เกิดสภาวะการณ์การผลิตหดตัว ผู้ประกอบการขาดความมั่นใจในการลงทุน เลิกกิจการ ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานสูง ข้ำเติมปัญหา ความยากจนของประชาชนในพื้นที่ ที่มีสัดส่วนคนจนของกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้สูงกว่าค่าเฉลี่ย ของประเทศ โดยสัดส่วนคนจนเกิดขึ้นจากร้อยละ 20.35 ในปี พ.ศ. 2556 เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.98 ในปี 2557 ซึ่งสูงกว่าสัดส่วนคนจนในระดับประเทศ ซึ่งมีแค่ร้อยละ 13.79 และมีอัตราการว่างงาน เพิ่มขึ้นจากปี 2556 มีอัตราว่างงานร้อยละ 1.59 ต่อมาในปี 2557 มีอัตราว่างงานร้อยละ 1.75 (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2559)

รัฐบาลฝ่ายความมั่นคง ได้เข้ามามีบทบาทในการกำกับ ควบคุม ดูแล ป้องกันเหตุร้าย ต่าง ๆ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาความไม่สงบและพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในพื้นที่ โดยระดมสรรพกำลัง จากองค์กรหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยแก้ไขปัญหา (สำนักงานสภาพัฒนาการ แห่งชาติ, 2547) คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเห็นชอบในการกำหนดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็น เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และ 4 อำเภอของ จังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอเทพา) กระทรวงศึกษาธิการได้ ประกาศให้ใช้ชื่อการจัดการศึกษาว่า “การจัดการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน ภาคใต้” เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้สอดคล้องกับการบริหารภาครัฐ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม เป็นการอยู่ร่วมกันของบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้ง ทักษะคติ และความเชื่อ และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กระทรวงศึกษาธิการ ก็ได้จัดตั้ง “ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน ภาคใต้” เป็นส่วนราชการภายใน เพื่อขับเคลื่อนการจัดอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษ

เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสถานศึกษาในกำกับ จำนวน 18 วิทยาลัย โดยได้น้อมนำกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และการผลิตพัฒนากำลังคนในเขตพื้นที่ ให้มีรายได้ มีงานทำ และให้มีขีดความสามารถการแข่งขัน ยกกระดับคุณภาพแรงงานไทยให้ได้มาตรฐาน จากเหตุการณ์ความไม่สงบ ซึ่งส่งผลให้มีอัตราการว่างงานสูงกว่าระดับชาติ มีสัดส่วนคนจนมากกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ จึงสอดคล้องกับข้อมูลสารสนเทศการศึกษาในเขตพื้นที่ตรวจราชการที่ 8 สำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ประจำปีการศึกษา 2558 ซึ่งมีผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 40,533 คน เข้าศึกษาต่อสายสามัญ จำนวน 34,163 คน คิดเป็นร้อยละ 79.21 แต่เข้าศึกษาต่อสายอาชีพแค่ 6,370 คน คิดเป็นร้อยละ 20.79 ซึ่งส่งผลต่ออัตราการว่างงาน เศรษฐกิจตกต่ำ สัดส่วนคนจนจึงมีมากในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ เยาวชน ประชาชน ถูกชักชวนเข้าไปร่วมกระบวนก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) โดยว่าที่ ร.ต.เลิศเกียรติ วงศ์โพธิพันธ์ รองเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ความสำคัญว่า “ให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้ หาแนวทางให้เยาวชนและประชาชนเข้าถึงการศึกษาสายอาชีพให้มากขึ้น และควรดึงผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาวิชาชีพ เพื่อแก้ปัญหาความยากจนระดับรายได้ของสังคม และความพยายามในการต่อสู้กับปรัชญาอื่น ๆ และเป็นการลดการถูกชักจูงเยาวชน ประชาชน ไปร่วมขบวนการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการแย่งชิงคน แย่งชิงเวลา แย่งชิงพื้นที่ทางสังคม ” (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2556)

ดังนั้น งานวิจัยนี้จะเป็นการศึกษาสภาพการจัดอาชีวศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เข้าใจปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปกำหนดเป็นรูปแบบการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เพื่อสามารถเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพและประชาชนเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐที่เป็นการจัดการอาชีวศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน นำไปสู่การกำหนดรูปแบบเชิงนโยบาย และตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อเสนอแนวทางให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่จะนำไปจัดการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาการจัดอาชีวศึกษาเฉพาะการจัดการอาชีวศึกษาในระดับกึ่งฝีมือ คือ การจัดฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น ระดับฝีมือ คือ การจัดอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และ ระดับเทคนิค คือ การจัดอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการศึกษาการจัดอาชีวศึกษาของ 18 วิทยาลัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสบไย้อย) ตามมติคณะรัฐมนตรี

3. ขอบเขตด้านประชากร

3.1 มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครองของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 18 วิทยาลัย เพื่อได้ทราบถึงสภาพการจัดอาชีวศึกษา ในปัจจุบัน ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่

3.2 มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ผู้นำศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนหอการค้า สภาอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ทราบถึงความมุ่งหวังของผู้สำเร็จการศึกษา และรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

3.3 มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวศึกษา หน่วยงานความมั่นคง เพื่อให้ทราบถึงสภาพการจัดอาชีวศึกษา ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ เป็นการผสมผสานระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เข้าด้วยกัน โดยจะคำนึงรูปแบบหรือเครื่องมือที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ 1) การศึกษาสภาพการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ใช้เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณไปตรวจสอบสภาพการจัดอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และขณะเดียวกันก็จะเป็นการสร้างเครื่องมือปลายเปิดไว้สอบถามความคิดเห็น เพื่อให้ได้ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ 2) การพัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษ

เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ให้นำข้อมูลจากที่ได้ตรวจสอบสภาพการจัดอาชีวศึกษา ของส่วนที่ 1 มาปรับเป็นเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมายเชิงลึก (In-depth interview research) แล้วนำมาจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อปรับรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ แล้วนำไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ด้านอาชีวศึกษา ด้านศาสนา โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยศึกษาจากวรรณกรรม ข้อมูล สถิติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ เรียบเรียง แนวความคิด

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากประชากรกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำมาเรียบเรียงข้อมูล

2. การวิเคราะห์ข้อมูลกับข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ มาวิเคราะห์ความเชื่อมโยง มาเรียบเรียง

3. นำข้อมูลทีวิเคราะห์ เรียบเรียง มาสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดอาชีวศึกษาที่เหมาะสม

4. ผลการสนทนากลุ่ม (Focus group) ไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. นำผลการวิจัยมาสรุปผลการวิจัยและจัดทำข้อเสนอแนะ รูปแบบการจัดอาชีวศึกษา เพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. **ศึกษาสภาพการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้**

1.1 การจัดการศึกษาในระดับกึ่งฝีมือ คือ การฝึกอาชีพระยะสั้น จัดเป็นรายชั่วโมง เช่น 20 – 30 ชั่วโมง, 30 – 45 ชั่วโมง, 45 – 75 ชั่วโมง และ 75 – 120 ชั่วโมง หรือจัดเป็นอาชีพ ตามงบประมาณที่ได้รับ กลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอาชีพ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) เยาวชน ประชาชนโดยทั่วไป เยาวชนในสถาบันศึกษาปอเนาะ เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และกลุ่มพิเศษต่าง ๆ ในพื้นที่

สภาพปัญหาและอุปสรรค กลุ่มเป้าหมายที่ฝึกอาชีพระยะสั้นต้องเดินทางไกล เข้ามาฝึกอาชีพในสถานศึกษาซึ่งส่วนมากตั้งอยู่ในตัวอำเภอเมืองของจังหวัด เป็นปัญหา เรื่อง ค่าใช้จ่าย เสียเวลา การเดินทางเสี่ยงภัย และข้อจำกัดของงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถฝึกอาชีพให้กลุ่มเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถเกิดทักษะที่สามารถประกอบอาชีพได้

ข้อเสนอแนะ ควรมีสภาพที่จัดฝึกอบรมอาชีพในท้องถิ่น ในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่อยู่อาศัยของกลุ่มเป้าหมาย และควรจัดฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่องจนสามารถเกิดทักษะประกอบอาชีพให้สามารถตั้งกลุ่มอาชีพ จัดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่อไปได้

1.2 การจัดการอาชีวศึกษาในระดับฝีมือ (ปวช.) และระดับเทคนิค (ปวส.) สภาพทั่วไปจะรับผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) เข้ามาศึกษาต่อในสถานศึกษา 3 ปี จบ ปวช. รับผู้สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือผู้สำเร็จ ปวช. เข้าศึกษาต่อในสถานศึกษา 2 ปี จบ ปวส. โดยสถานศึกษาได้จัดการเรียนการสอนตามประเภทวิชา ตามลักษณะของประเภทสถานศึกษานั้น ๆ เช่น ประเภทวิทยาลัยเทคนิค มีจำนวน 5 แห่ง ก็จะจัดการเรียนการสอนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ประเภทวิทยาลัยอาชีวศึกษา มีจำนวน 2 แห่ง ก็จะจัดการเรียนการสอนประเภทวิชาพาณิชยกรรม คหกรรม ศิลปกรรม และการท่องเที่ยว ประเภทวิทยาลัยการอาชีพ จำนวน 7 แห่ง ก็จะจัดการเรียนการสอนหลากหลายวิชาชีพขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษา และประเภทวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี หรือ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี มีจำนวน 2 แห่ง ก็จะจัดการเรียนการสอนประเภทวิชาเกษตรศาสตร์ ประมง อุตสาหกรรมเกษตร และช่างกลเกษตร

สภาพปัญหาและอุปสรรค

1. สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้การเดินทางไป - กลับลำบาก ไม่สะดวก ไม่ปลอดภัย
2. สภาพทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองยากจน เศรษฐกิจตกต่ำ
3. ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการในพื้นที่ได้ เนื่องจากสถานประกอบการทยอยปิดตัว มีสถานประกอบการน้อย และน้อยประเภท ไม่สอดคล้องกับประเภทวิชา หรือสาขาวิชาที่เปิดสอน
4. ในหลักสูตรการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมไม่ได้นำเอาหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามเข้ามาประยุกต์มากนัก และขาดสถานที่ประกอบกิจการศาสนาที่เหมาะสม สมบูรณ์ตามหลักศาสนา จึงส่งผลให้ผู้ปกครองไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อสายอาชีพ
5. นักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เยาวชน ผู้ปกครอง ประชาชนในพื้นที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทิศทางความก้าวหน้าในการเรียนสายอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดหอพักให้นักเรียน นักศึกษาได้พักประจำภายในวิทยาลัย
2. ควรส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียนเพิ่มมากขึ้น เพื่อบรรเทาค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง
3. ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนโดยเฉพาะงบประมาณ โดยการจัดการเรียนร่วมกับสถานประกอบการต่างจังหวัด ต่างภาค
4. ควรจัดให้มีสถานที่และวิทยาการที่ส่งเสริมการประกอบกิจการศาสนาที่เหมาะสมและสมบูรณ์
5. ควรนำเอาหลักศาสนาเข้าไปบูรณาการกับการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม
6. ควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนสายอาชีพให้เยาวชน ผู้ปกครอง ประชาชน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ให้เข้าใจ โดยเฉพาะความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ

7. นักเรียน นักศึกษา ยังขาดทักษะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาจีน ภาษามลายูกลาง และภาษาอังกฤษ

2. พัฒนารูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรม ผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา การสอบถามความคิดเห็นและสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง พอจะสรุปรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจได้ดังนี้

2.1 ประเด็นการบริหารจัดการ

2.1.1 ควรจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอที่ห่างไกล หรืออำเภอที่ยังไม่มีสถานศึกษาสายอาชีพตั้งอยู่ ซึ่งมีอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 23 อำเภอ เพื่อสร้างโอกาสและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้เยาวชน ประชาชน เข้าถึงการฝึกอบรมและการเรียนสายอาชีพ ทั้งระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ และ ระดับเทคนิค

2.1.2 การสร้างหอพักประจำภายในวิทยาลัย เพื่อลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษา ไม่ต้องเดินทางไป กลับ ลดค่าเสียภัย สถานการณ์ความไม่ปลอดภัย เพิ่มเวลาในการเรียนรู้และการฝึกทักษะ การคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ โครงการวิทยาศาสตร์ และการมีฝึกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.1.3 สร้างสถานที่ประกอบศาสนกิจและจ้างครูสอนและฝึกการประกอบศาสนกิจศาสนาอิสลามประจำทุกสถานศึกษา เพื่อเป็นสัญลักษณ์การมีศาสนาอยู่ประจำสถานศึกษา เป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา จะได้ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อสายอาชีพ

2.2 ประเด็นการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.2.1 ส่งเสริมสนับสนุนโครงการหารายได้ระหว่างเรียน เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ได้มีการสร้างงาน ทำโครงการหารายได้ระหว่างเรียน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการประกอบอาชีพและลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง

2.2.2 การส่งเสริมสนับสนุนให้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับศาสนา เช่น จัดงานเมาลิด จัดงานละศีลอด การประกวดการอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน การร้องเพลงอนาฮีด ลดการเต้นรำ การเดินแฟชั่นโชว์ การเลี้ยงสังสรรค์ ซึ่งอาจจะล้อแหลมต่อศาสนาอิสลาม

2.2.3 การส่งเสริมสนับสนุนทุนการศึกษาสายอาชีพในระดับ ปวช. และ ปวส. ให้มากขึ้นในสาขาวิชาที่แรงงานขาดแคลน เช่น ช่างเชื่อม ช่างก่อสร้าง ช่างกลเกษตร เป็นต้น

2.3 การบริหารจัดการหลักสูตร

2.3.1 ควรจัดหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นในลักษณะที่สามารถรวมกลุ่มเป็นชมรม หรือเป็นกลุ่มอาชีพ ในชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา หรือในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อจะได้ ฝึกอาชีพได้อย่างต่อเนื่องทุกปีงบประมาณ และเชื่อมโยงสามารถจดทะเบียนกลุ่มอาชีพ ชมรมอาชีพ เพื่อขอสนับสนุนจากภาครัฐได้หลากหลายกรม กระทรวงต่อไปได้อย่างมั่นคง

2.3.2 สนับสนุนส่งเสริมการสอนภาษาต่างประเทศเข้าสู่ระบบที่ชัดเจนตามความต้องการและความถนัด เช่น ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษามาลายูกลาง

2.3.3 ควรจัดการเรียนการสอนให้มีคาบที่สามารถปฏิบัติกิจทางศาสนาได้ เช่น คาบบ่ายวันศุกร์ ไม่ควรมีกิจกรรมการเรียนการสอน

2.4 การสร้างเครือข่ายการต่อสายอาชีพ

2.4.1 การจัดตั้งเครือข่ายอาชีวศึกษาประจำตำบล ประจำอำเภอ ประจำจังหวัด เพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึงการศึกษต่อสายอาชีพในระดับพื้นที่

2.4.2 การสร้างเครือข่ายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและสถาบันศึกษาปอเนาะ เรียนแบบคู่ขนาน คือ การเรียนสายอาชีพควบคู่กับศาสนา และสายสามัญ เมื่อจบ ม.6 หรือจบศาสนาชั้น 10 แล้วจบ ปวช. ไปพร้อม ๆ กัน

2.4.3 การสร้างเครือข่ายสถานประกอบการต่างภาค ต่างจังหวัด เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา เข้าไปฝึกงาน เข้าไปฝึกปฏิบัติกับสถานประกอบการที่หลากหลายและตรงตามลักษณะประเภทสาขาวิชาที่เรียน อีกทั้งจะได้ฝึกการใช้ชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรมหรือสังคมที่แตกต่างไป

ข้อเสนอแนะ

จากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาสภาพและกำหนดรูปแบบของการจัดอาชีวศึกษาเพื่อความมั่นคงในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามรูปแบบของการเสนอได้ต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติม ดังนี้

1. ผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเข้าใจบริบทของพื้นที่อย่างแท้จริง โดยน้อมนำพระกระแสพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร คือ “การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” และมีความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติงาน

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนกำลังคน งบประมาณ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ สมบูรณ์

3. บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ต้องตั้งใจปฏิบัติงานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเข้าใจบริบทของพื้นที่

4. ควรเร่งสร้างความเข้าใจในการศึกษาและความคืบหน้าในการศึกษาต่อสายอาชีพอย่างเร่งด่วน